

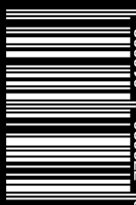
วिवรรณสาร

WIWITWANNASAN

JOURNAL OF LANGUAGE AND CULTURE

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

ISSN 2630-0168 (Print)

016003
9 772630 016003

ISSN 2630-0168 (Print)

ISSN 2672-9458 (Electronic)

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

วิจิตรวรรณสาร

WIWITWANNASAN

Journal of Language and Culture

ISSN 2630-0168 (Print)

ISSN 2672-9458 (Electronic)

ผู้เขียนประจำฉบับ

สุภาพร คงศิริรัตน์
ชนาลัย คงสมทบ
นนทชา คัยนันท์
มานิช ดินลานสกุล
มะณีรัตน์ รักเพื่อน
จุมพล ถาวรชอบ
วิเชษฐชาย กมลสัจจะ
วรวรรณ ศรียาภัย
อรทัย เพี้ยยุระ
วรัญญา ยิ่งยงค์ดี
ขวัญชนก นัยจรัญ
วาสิณี มีเครือเอี่ยม
อรรถพล รอดแก้ว
ชายุดา จันทะปิตตา
ฉานิศ วงศ์สุวรรณ
อรวรรณ ฤทธิ์ศรีธร

วชิรบรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

เจ้าของ

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์พิเศษจันทน์ ทองประเสริฐ

ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

ราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณ จิตรจันทน์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตะวันออก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

รองศาสตราจารย์สงบ บุญคล้าย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภัคดีคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจันทุล

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย

รองศาสตราจารย์สุณีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์

วិธีวรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

รองศาสตราจารย์กฤษฎา ศรีธรรมมา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร รักดีผาสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารียา หุตินทะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สกุล บุญยทัต
นางชมัยกร บางคมบาง
Dr.Nguyen Thi Thuy Chau
Dr.Chom Sonnang

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ รักษ์มณี
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา จักรไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรียามัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา เจียพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา ลาภใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรฐิพร ไทยจุฬาลักษณ์
ดร.วิชุดา พรายยงค์
ดร.สรพันธ์ นันตะภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปินแห่งชาติ
Vietnam National University
Royal Academy of Cambodia

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

วिवรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยเสนอ ตริวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายภาษาต่างประเทศ

ดร.สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์จิรัฐธัญมกล ผลเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ประสานงาน

อาจารย์ยุพาวดี อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ทิพย์วัลย์ เหมรา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พิสูจน์อักษร

อาจารย์อุภาวณณ์ นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณภัทร เขาวินม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สันติภาพ ชำรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์พิพัฒน์ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ปณิดา ทองบุญชม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์อรรถพล ธรรมรังษี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.อรรณณ ฤทธิศรีธร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ประยุทธ์ จิตราข

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วिवิธวรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

ประสิทธิภาพเว็บไซต์

ดร. สิ้นทรัพย์ ยืนยาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาลิตา ผลประดับเพชร

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์อุภาวณัน นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

Publisher

Network of Academics on Language and Culture

Editorial Consultant

Adjunct Prof. Chamnong Thongprasert

Prof. Dr. Pathom Hongsuwan

Fellow of The Royal Society

Maharakham University

Expert

Prof. Dr. Duangmon Chitchamnon

Prince of Songkla University

Pattani Campus

Prof. Chuan Petkaew

Suratthani Rajabhat University

Hon. Prof. Dr. Boonyong Ketthet

Khonkaen University

Assoc. Prof. Dr. Natthaporn Panpothong

Chulalongkorn University

Assoc. Prof. Sagnop Boonkloi

Eastern Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Thanya Sangkhaphanthanon

Naresuan University

Assoc. Prof. Dr. Santi Phakdeekam

Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Wilaisak Kingkham

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Siriwan Nantachantoon

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan Khanittanan

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Chalor Rodloy

Krirk University

Assoc. Prof. Sunee Leopenwong

Khon Kaen University

Assoc. Prof. Dr. Supaporn Kongsirirat

Naresuan University

Assoc. Prof. Krisada Sridharmma

Maha Sarakham Rajabhat University

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Wattanapongsakul

Assoc. Prof. Dr. Siriporn Phakdeephasook

Asst. Prof. Areeya Hutinta

Asst. Prof. Sakun Bunyathat

Mrs. Chamaiporn Bangkombang

Dr. Nguyen Thi Thuy Chau

Dr. Chom Sonngang

Sukhothai Thammathirat

Open University

Chulalongkorn University

Silpakorn University

Silpakorn University

National Artist

Vietnam National University

Royal Academy of Cambodia

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Rakmanee

Assoc. Prof. Dr. Chettha Chakchai

Assoc. Prof. Dr. Warawat Sriyabhaya

Asst. Prof. Prakit Chantakhian

Asst. Prof. Dr. Kobkan Wisesram

Asst. Prof. Dr. Suchada Jiaphong

Asst. Prof. Dr. Rachada Lapyai

Asst. Prof. Dr. Jiratthiporn Thainguluam

Dr. Wichuda Praiyong

Dr. Soraphan Nantaphum

Kasetsart University

Rajabhat Maha Sarakham
University

Phayao University

Buriram Rajabhat University

Phetchabun Rajabhat University

Pibulsongkram Rajabhat University

Rangsit University

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Bunsanoe Triwiset

Buriram Rajabhat University

Assistant Editor for Foreign Language

Dr. Somsak Phansiri

Buriram Rajabhat University

Chiratthankamol Phoncharoen

Surindra Rajabhat University

Dr. Pisutpong Endoo

Rajamangala University of
Technology Isan Surin Campus

Coordinator

Yuphawadee Athan

Buriram Rajabhat University

Thippawan Hemmara

Buriram Rajabhat University

Proofreader

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Napat Chawnuam

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Santiphap Charam

Buriram Rajabhat University

Phiphat Prasertsang

Buriram Rajabhat University

Panida Thongbunchom

Buriram Rajabhat University

Attapol Thummarungsee

Buriram Rajabhat University

Dr.Orawan Rithisrithorn

Buriram Rajabhat University

Prayut Jitrach

Buriram Rajabhat University

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

Web Editor

Dr. Sinsup Yuenyaw

Buriram Rajabhat University

Layout Editor

Asst. Prof. Palita Phonpradapphet

Public Relations Officer

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

วชิรวรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

Office of Wiwitwannasan Journal of Language and Culture
568 Village No. 9, Samet Sub-District, Mueang Buriram, Buri Ram
Province 31000, Tel. 084-518-6262
Email Address: wiwitjournal@gmail.com
Subscribe and Submission of manuscript at
<https://www.tci-org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

ที่ทำการสำนักงานวารสารวชิรวรรณสาร

568 หมู่ที่ 9 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรศัพท์: 084-518-6262
email address : wiwitjournal@gmail.com

สมัครสมาชิกและส่งบทความได้ที่เว็บไซต์
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

วิธีวารสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

เกี่ยวกับวารสาร

วิธีวารสาร เป็นวารสารวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือทางวิชาการของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมในหลายมหาวิทยาลัย เป็นวารสารราย 4 เดือน ตีพิมพ์สองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่สอง ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่สาม ระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม วิธีวารสาร ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบตีพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ต้นฉบับ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือที่เป็นองค์ความรู้ด้านภาษา วรรณคดี คติชนวิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร บทความที่จะได้รับการพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใด และบทความทุกเรื่องที่ได้รับพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบทความ โดยเป็นการประเมินแบบอำพรางสองฝ่าย ต้นฉบับอาจได้รับการปรับปรุงและแก้ไขตามที่บรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นใด ๆ ในบทความถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ อย่างไรก็ตาม ลิขสิทธิ์ในบทความที่ตีพิมพ์เป็นของวารสาร การพิมพ์ซ้ำบางส่วนหรือทั้งหมดของบทความจะต้องได้รับการอนุญาตจากบรรณาธิการวารสารเป็นลายลักษณ์อักษร

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

About Journal

Wiwitwannasan is an academic journal which originated from the academic cooperation of the Network of Academics on Language and Culture in many universities. It is a four monthly journal published in two languages: Thai and English. There are three issues each year, which are the first issue between January - April, the second issue between May - August and the third issue between September - December. Wiwitwannasan is prepared in two formats, which are the printed format and electronic format. The objective is to publish the manuscripts of the research article, academic article, and book review article, which are a body of knowledge in the field of language, literature, folklore, linguistics, teaching of language and language for communication. The articles to be published in the journal must be articles that have never been published in any other journals before, or are under consideration to be published in any other journals, and every article considered for publication in this journal has been evaluated by three experts in science related to articles by double blind method. The manuscript may be revised and edited as appropriate by the editors and experts. Any comments in the article are the views and responsibilities of the author of the article; however, the copyright is owned by the journal, and the reprint of all or part of an article must be approved by the editor of the journal in writing.

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

วิธีวรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ วิธีวรรณสาร ฉบับนี้ เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565) ประกอบด้วยบทความวิชาการ บทความวิจัย รวม 10 เรื่อง แบ่งเป็นการวิเคราะห์ลักษณะศาสนาจากชาดก 1 เรื่อง ได้แก่ ศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดารของปุย แสงฉาย ลักษณะศาสนาจากชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ที่พบว่า นอกจากความศรัทธาต่อเทพเจ้าแล้วมนุษย์ยังต้องการเหตุผลเชิงปัญญาเพื่ออธิบายสิ่งต่างๆ รอบตัวด้วย

การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรม 3 เรื่อง ได้แก่ 1. กลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนว ดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ 2. อัจฉริยะลักษณะการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมของพระเกียรติรางวัลยอดเยี่ยมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” 3. การใช้ภาษาภาพพจน์ในขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ (โรงพิมพ์เจริญราษฎร์วัดสัมพันธวงศ์) โดยบทความดังกล่าว มีเพียงเป็นการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวรรณกรรมเท่านั้น หากยังได้พบว่า กลวิธีทางภาษาต่างๆ นั้น ยังได้ช่วยสร้างความสมจริงให้แก่วรรณกรรมอย่างเหลือเชื่อ แสดงอัจฉริยภาพทางภาษาของผู้นิพนธ์ อีกทั้งยังช่วยในการเปิดมุมมองทางความคิดให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมที่กระตุ้นเราให้เกิดการสร้างสรรค์วรรณกรรม

บทความเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียน 2 เรื่อง ได้แก่ ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ได้สะท้อนว่าการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาครเมื่อย้อนมองย้อนหลังระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากค่ายฯจะได้เรียนรู้ว่าควรปรับปรุง ยึดหยุ่น จากความเคร่งครัดเข้มงวดและมุ่งเน้นการกระตุ้นจินตนาการที่มีความสุข

ของแต่ละคนแล้ว ยังพบว่าสมาชิกจำนวนหนึ่งมีความเข้มแข็งขึ้น ทั้งมีบทบาทในการขับเคลื่อนค่ายอย่างมีนัยสำคัญ 2. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งมีได้มีเจตจำนงมุ่งชี้ข้อบกพร่องของผู้เรียน หากมุ่งศึกษาความผิดพลาด เพื่อการพัฒนาแก้ไขให้ผู้เรียนมีพัฒนาทางการเขียนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้นในวันต่อมา

การศึกษาเพลงลูกทุ่งและคติชนวิทยาในฐานะพลังทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและการเพิ่มมูลค่า 2 เรื่อง ได้แก่ 1. การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา : กรณีศึกษาบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์ 2. การใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำตาลโตนด ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก นำสังเกตว่า บทเพลงลูกทุ่งในฐานะภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และเรื่องเล่าที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านล้วนเป็นพลังสำคัญในการสื่อสารความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่และก่อกลุศลศิลปะวัฒนธรรมสู่สังคมที่มีคุณค่าทางจิตใจ ทั้งสามารถสร้างมูลค่าในเชิงธุรกิจจากภูมิปัญญาเหล่านี้ด้วย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีบทความที่มุ่งการศึกษาการออกเสียงวรรณยุกต์ตามแนวภาษาศาสตร์ 1 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนกลาง (上声) ของชาวไทยและชาวจีน และบทวิจารณ์หนังสือ 1 เรื่อง ได้แก่ ความเป็นอื่น อำนาจ และเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์: นัยของขนมอบในนวนิยายเรื่อง ร้านขนมอบเวทมนตร์

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจวิพากษ์บทความเพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ มีคุณค่าทางวิชาการ และขอขอบคุณผู้เขียนบทความที่เชื่อใจให้เราเป็นยานพาหนะนำสารของท่านไปสู่ผู้อ่าน

บุญเสนอ ตริวิเศษ

บรรณาธิการ

WIWITWANNASAN

Vol.6 No.2 (May - August) 2022

Editorial Note

This issue of **Wiwitwannasan** Academic Journal is the 6th year, 2nd issue (May-August 2022) consisting of academic articles and research articles in total of 10 topics, which are divided as follows: one article on analysis of religions from Jataka: **Religion as Perceived in Pui Saengchai's the 500 Lives of Lord Buddha in Nibata Jataka: A Comprehensive Edition**. A religious character from the Jataka of 500 Lives of Buddhas revealed that apart from faith in gods, humans also need intellectual reasoning to explain things around them.

There are three articles on analysis of strategies for using language: **Techniques of Language Usage in Prapt's Dystopian Novel Titled 'Susarn Sayam' (A Siamese Cemetery)**, **Remarkable Talent of Using English Transliterated Words in The Best of Eulogy of King Rama IX Reward "Lilit Akhra Silapin"**, and **The figures of Speech in Khun Chang Khun Phan Wat Koh edition (Charoenrat Printing House, Wat Samphanthawong)**. The aforementioned articles are not only an analysis of language strategies that appear in the literature, but also the linguistic tactics contributed to the incredible realism of literature, show the author's linguistic genius, also help to open up ideas for readers to be aware of stories that occur in society that stimulate the creation of literature.

There are two articles on the development of reading and writing: **Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing: A Case Study of New Wave and Nakhon Literary Group Members**. It reflected that the organization of the reading and writing development camp for the members of the New Wave

Literature Group and the Nakhon Group. Looking back over the past 10 years, it has been reflected that the camp organizing group not only learn that they should be flexible, strict, and focus on stimulating each person's happy imagination, but also found that a number of members were strengthened. Both played a significant role in driving the camp. **Errors Analysis in English Writing of The Second Year Students in Biology Major, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University**, was not intended to point out the flaws of the learners, but focuses on the study of mistakes in order to improve the students' English writing skills later in the day.

There are two articles on study of country song and folklore as a valuable cultural force and adding value: **Crossing Social Borders and Crossing Lingo-Cultural Borders : A Case Study of Doi Inthanon's Country Song, and Storytelling and Folk Wisdom in Palm sugar Packaging Development of Ban Yang Subdistrict, Wat Bot, Phitsanulok**. It is worth noting that country songs as cultural wisdom and tales of folk wisdom are all important forces in communicating, understanding, disseminating and contributing to arts and culture to a society that has sentimental values. They can also create business value from these wisdoms.

In addition, there is also one article aimed at the study of tonal pronunciation according to linguistics, namely, **The Comparative Study of the Chinese Third Tone Pronunciation between Thai and Chinese Speakers** and one book review: **The Other, Power and the Criticize Human Tool: Meaning of Bakery in Novel Entitled The Wizard of Bakery**.

The editorial team would like to thank the experts for their kindness and critique of the articles to get quality of articles with academic value and thank the authors of the articles for trusting us to be their vehicle to bring their message to the readers.

Bunsanoe Triwiset
Editor in Chief

สารบัญ

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2565

ศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร ของปู่ย แสงฉาย
Religion as Perceived in Pui Saengchai's The 500 Lives of
Lord Buddha in Nibata Jataka: A Comprehensive Edition
สุภาพร คงศิริรัตน์
Supaporn Kongsirirat

25

กลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
Techniques of Language Usage in Prapt's Dystopian Novel Titled
'Susam Sayam' (A Siamese Cemetery)
ชนาลัย คงสมทบ / นนทชา คัยนันท์
Chanalai Kongsomthob / Nontacha Kaiyanun

45

ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน :
กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาค
Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing :
A Case Study of New Wave and Nakhon Literary Group Members
มานิช ดินลานสกุล
Manoch Dinlansagoon

69

การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา :
กรณีศึกษาบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์
Crossing Social Borders and Crossing Lingo-Cultural Borders :
A Case Study of Doi Inthanon's Country Song
มะณีรัตน์ รักเพื่อน
Maneerat Ragphuan

83

**การศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนกลาง (上声)
ของชาวไทยและชาวจีน**

99

*The Comparative Study of the Chinese Third Tone Pronunciation
between Thai and Chinese Speakers*

จุมพล ถาวรชอบ

Jumphol Thawornchob

**อัจฉริยลักษณะการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมของพระเกียรติ
รางวัลยอดเยี่ยมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”**

113

*Remarkable Talent of Using English Transliterated Words in
The Best of Eulogy of King Rama IX Reward “Lilit Akhra Silapin”*

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ / วรวรรธน์ ศรียาภัย / อรทัย เพี้ยยุระ / วรัญญา ยิ่งยงค์

Wichetchay Kamonsujja / Warawat Sriyabhaya / Orathai Piayura /

Warunya Yingyongsak

**การใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำตาลโตนด
ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก**

137

*Storytelling and Folk Wisdom in Palm sugar Packaging Development
of Ban Yang Subdistrict, Wat Bot, Phitsanulok*

ขวัญชนก นัยจรรย์ / วาสิณี มีเครือเอี่ยม / อรรถพล รอดแก้ว

Khwanchanok Naijarun / Wasinee Meekrua-iam / Atthaphol Rodkaew

**การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2
สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

155

*Errors Analysis in English Writing of The Second Year Students
in Biology Major, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University*

ชายุดา จันทะปิตตา

Chayuda Chantapidta

การใช้ภาษาภาพพจน์ในขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ
(โรงพิมพ์เจริญราษฎร์ วัดสัมพันธวงศ์)

179

The figures of Speech in Khun Chang Khun Phan (Wat Koh edition)
(Charoenrat Printing House, Wat Samphanthawong)

ณานิต วงศ์สุวรรณ

Chanit Wongsuwan

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

197

ความเป็นอื่น อำนาจ และเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์: นัยของขนมอบ
ในนวนิยายเรื่อง ร้านขนมอบเวทมนตร์

The Other, Power and the Criticize Human Tool:

Meaning of Bakery in Novel Entitled The Wizard of Bakery

อรวรรณ ฤทธิศรีธร

Orawan Rithisrithorn

แนะนำผู้เขียน

210

ศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร ของปุ๋ย แสงฉาย*

Religion as Perceived in Pui Saengchai's The 500 Lives of Lord Buddha in Nibata Jataka: A Comprehensive Edition

สุภาพร คงศิริรัตน์ / Supaporn Kongsirirat

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย
Department of Thai Language , Faculty of Humanities, Naresuan University,
Phitsanulok 65000, Thailand

Email: supapornk7@yahoo.com

Received: May 13, 2022

Revised: May 30, 2022

Accepted: August 15, 2022

Abstract

This article aimed to study the characteristics of religion as perceived in *The 500 Lives of Lord Buddha in Nibata Jataka: A Comprehensive Edition* by Pui Saengchai. The study employed the analytical framework concerning the characteristics of religion. The findings revealed three characteristics of religion. The first characteristic was primitive religion featuring animism, the worship of the spirits of ancestors and the worship of nature. The second characteristic was theism in the form of polytheism. The most frequently seen deities in Nibata Jataka were Indra, Indra's attendants and guardian angels. The belief that the world was created by divine power, however, could not be found. The third characteristic was atheism in its early days when humans started to seek out truth in order to set themselves free and to use their intellect rather than pure faith to give reasonable explanations to surrounding events.

Keywords: Jataka, characteristic of religion, primitive religion, theism, atheism

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องศาสนาที่ปรากฏในชาดก

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะของศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิศดารของปู่ แสงฉาย โดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของศาสนา ผลการศึกษาพบลักษณะของศาสนา 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ ศาสนาดั้งเดิม ได้แก่ ศาสนาที่เชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ผี การนับถือผีบรรพบุรุษ การนับถือธรรมชาติ และการนับถือสัตว์ที่มีลักษณะแปลก ลักษณะที่สองคือศาสนาแบบเทวนิยมที่เป็นพหุเทวนิยม เทวดาส่วนใหญ่ที่พบในชาดก ได้แก่ พระอินทร์ เทพผู้เป็นบริวารของพระอินทร์ และรุกขเทวดา แต่ไม่ปรากฏความเชื่อเรื่องเทพเจ้าสร้างโลก ลักษณะที่สามคือศาสนาแบบอเทวนิยมในยุคต้นๆ ที่มนุษย์เริ่มแสวงหาความจริงเพื่อความหลุดพ้น และต้องการหาเหตุผลด้วยปัญญาเพื่ออธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวมากกว่าความศรัทธาเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ : ชาดก ลักษณะศาสนา ศาสนาดั้งเดิม เทวนิยม อเทวนิยม

บทนำ

นับแต่อดีตมนุษย์มีความเพียรพยายามที่จะทำความเข้าใจโลก เพื่อค้นหาความหมายที่แท้จริงของชีวิต จนพัฒนามาเป็นศาสนาต่างๆ ในปัจจุบัน ศาสนานอกจากจะทำให้มนุษย์เข้าใจความหมายที่แท้จริงของชีวิตและโลกแล้ว คุณค่าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ “นำความเจริญก้าวหน้าศิลปวิทยาไปสู่สังคมมนุษย์” (Wichitwathakan, 2003a, p.22) สอดคล้องกับไทเลอร์ (Tylor, 1832-1917, as cited in Feungfusakun, 2008, p. 17) ที่เชื่อว่า “วิวัฒนาการความเชื่อทางศาสนาจะสอดคล้องกับวิวัฒนาการสังคมโดยรวม...การศึกษาความเชื่อและศาสนาของชุมชนบุพกาลจะช่วยทำให้เข้าใจพัฒนาการทางวัฒนธรรมของมนุษย์โดยรวมได้”

แนวทางในการศึกษาศาสนาของมนุษย์ในอดีต มีหลายวิธี เช่น ศึกษาจากอักขระจารึก ภาพจำหลัก เครื่องมือเครื่องใช้ “และอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญมากคือศึกษาจากเทพนิยายที่คนเหล่านั้นเล่าสืบกันมา ... ซึ่งจะช่วยให้เห็นศรัทธาหรือศาสนาของมนุษย์ได้ นักศึกษาศาสนาจะหลีกเลี่ยงไม่อ่านเทพนิยายไม่ได้” (Phantharangsee, 1991, p. 10)

ชาดกกับเทพนิยายมีลักษณะร่วมกันคือเป็นเรื่องเล่า แต่ชาดกเป็นเรื่องเล่าในพระพุทธศาสนา เป็นหนึ่งในเค้ารูปแบบของการเทศนาสั่งสอนของพระพุทธเจ้า (นวัคส์ตฤ) ซึ่งปรากฏอยู่ในพระสุตตันตปิฎก หมวดขุททกนิกาย อย่างไรก็ตามแม้ชาดกจะเป็นนิทานในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้ายกมาประกอบการเทศนาสั่งสอนคิธรรม แต่ที่มาของนิทานส่วนใหญ่เกิดขึ้นก่อนสมัยพุทธกาล ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชวิจารณ์เกี่ยวกับที่มาของนิทานชาดกในคำนำหนังสือนิบาตชาดกภาคต้นที่ โปรด ฯ ให้พิมพ์ในรัชสมัยของพระองค์ ความว่า “เรื่องนิบาตชาดกนั้นคงเป็นนิทานที่เล่ากันในพื้นเมือง มีมาแต่ก่อนพุทธกาลช้านาน เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์ ทรงยก

เอาเรื่องนิทานมาแสดงเป็นอุปมาในพระธรรมเทศนาเนื่อง ๆ ...มาเกิดสมมติขึ้น ต่อภายหลังพระพุทธกาลว่า มหาสัตว์ในเรื่องชาดกนั้น คือพระพุทธเจ้าในอดีตชาติ ครั้นเมื่อมาตบแต่งร้อยกรองพระไตรปิฎกกันในชั้นหลัง ๆ ผู้แต่งประสงค์จะปลูกศรัทธาให้มั่นคงตามความเชื่อถือของตน จึงแต่งประชุมชาดกประหนึ่งว่า พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ชัดเจนว่า มหาสัตว์นั้น ๆ มาเกิดเป็นพระพุทธองค์ และบุคคลหรือสัตว์อื่น ๆ นั้น มาเป็นผู้นั้นผู้นี้ในปัจจุบันชาติ รูปเรื่องชาดกจึงปรากฏอยู่ในหนังสือนิบาตชาดก” (King Chulalongkorn, as cited in Vajirayana Library, 2009, preface) ส่วนแหล่งที่มาของนิทานชาดกนั้นได้พระราชทานพระราชวินิจฉัย ความว่า “... นิทานบางเรื่อง ไม่ได้มีแต่ในคัมภีร์ฝ่ายพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ในหมู่ชนชาติอื่น ภาษาอื่นนอกพระพุทธศาสนาก็มีปรากฏเหมือนกัน เช่น อาหรับ เปอร์เซีย” (King Chulalongkorn, as cited in Pupaka, 2016, p. 102)

การที่ชาดกมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ และมีมาก่อนสมัยพุทธกาล นิทานชาดกจึง เป็นคลังข้อมูลสำคัญของสรรพวิทยาในด้านต่าง ๆ ดังที่ Netnimit ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในชาดกว่า มี 2 ส่วน “ส่วนแรกได้แก่ ส่วนที่บรรยายบุคคลและเหตุการณ์ ส่วนที่สองได้แก่ คำสอนที่เป็นคติธรรม ส่วนแรกนี้แม้ว่าจะเป็นส่วนประกอบแต่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นคลังข้อมูลสรรพวิทยา เนื่องจาก เวลาสถานที่ และตัวละครในชาดกมีขอบเขตอยู่ในอินเดียสมัยโบราณ เพียงแต่กำหนดให้พระพุทธเจ้าเป็นผู้เชื่อมโยงตัวละครในชาดกกับชีวิตบุคคลในสมัยพุทธกาลซึ่งสะท้อนถึงการเวียนว่ายในสังสารวัฏ (Netnimit, 2017, p. 5) ทั้งนี้การศึกษาสรรพวิทยา ในอดีตจากชาดกนั้น ต้องอาศัยการศึกษาความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ในตัวบทนิทาน ดังที่ Kongsirirat (2004, pp. 89-90) ได้กล่าวถึงแนวทางการศึกษาความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ในนิทาน ว่า “เป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานในฐานะที่เป็นเครื่องมือบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตที่ต้องอาศัยความรู้ในศาสตร์ต่างๆ หลายสาขาเข้ามาช่วยวิเคราะห์ ตีความ ก็จะพบความหมายที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาของนิทาน”

ชาดกเรื่อง**พระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร** เป็นผลงานของ ปู่ แสงฉาย แห่งวัดอนงคาราม ซึ่งมีผลงานด้านการแปลและเรียบเรียงพระไตรปิฎก ตลอดจนหนังสือสำคัญๆ ทางพระพุทธศาสนาหลายเล่ม (Saengchai, 2008, a) ปู่ แสงฉาย เป็นผู้ที่มีความรู้แตกฉานด้านภาษาบาลีเป็นอย่างดี เห็นได้จากเมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพดำรงตำแหน่งนายกหอพระสมุดวชิรญาณ “โปรดให้รวบรวมต้นฉบับคัมภีร์โบราณเรื่องปัญญาสชาดกจากสถานที่ต่าง ๆ แล้วมอบให้นักปราชญ์ด้านภาษาบาลีแปล...เมื่อปี พ.ศ. 2466 และทยอยพิมพ์เผยแพร่จนครบบริบูรณ์ในปี พ.ศ. 2482” (Vajirayana Library, 2009, b) ปู่ แสงฉาย ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แปลชาดกเรื่อง**สิริสาชาดก**ซึ่งเป็นเรื่องที่ 60 ในปัญญาสชาดก ดังนั้นหนังสือเรื่อง**พระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร** ของ ปู่ แสงฉายจึงเป็นหนังสือที่แต่งโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านภาษาบาลีเป็นอย่างดี และพยายามรักษาใจความสำคัญให้ใกล้เคียงกับภาษาบาลีที่สุด สะท้อนจากการที่ปู่ แสงฉายได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการแต่งหนังสือเล่มนี้ในหน้าคำนำ ความว่า “เป็นเรื่องที่แต่งโดยท่านองนิทานเพื่อให้คนฟังได้ง่าย เล่าเฉพาะข้อใหญ่ใจความ ไม่ใช้ละเอียดพิสดารเหมือนกับแต่งเป็นเทศน์” (Saengchai, 1961, a)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะของศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติฉบับพิสดาร ซึ่งนอกจากจะทำให้เห็นว่า คุณค่าของชาดกไม่ได้อยู่ที่การสอนคติธรรม จริยศาสตร์ ทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีคุณค่าในฐานะที่เป็นคลังข้อมูลสำคัญในการศึกษาลักษณะของศาสนา ในอดีตของมนุษยชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะของศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร ของ ปู่ แสงฉาย

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาลักษณะของศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร ของปู่ แสงฉาย แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ลักษณะของศาสนา และการศึกษาชาดก ในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลสรรพวิทยา เนื้อหาโดยสังเขป มีดังนี้

1. ลักษณะของศาสนา

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของศาสนา ได้แก่ ความหมายของศาสนา และลักษณะของศาสนา ดังนี้

1.1 ความหมายของศาสนา นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามเกี่ยวกับศาสนา สรุปได้ดังนี้

ศาสนา คือ ความเชื่อซึ่งแสดงออกมาให้ปรากฏเห็นเป็นกิริยาอาการของผู้เลื่อมใสว่า มีความเคารพเกรงกลัวซึ่งอำนาจอันอยู่เหนือโลกหรือพระเจ้าซึ่งบอกให้ผู้เชื่อรู้ได้ด้วยปัญญา เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองโดยสัญชาตญาณว่า ต้องมีอยู่ เป็นรูปร่างอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องเป็นผู้สร้าง และเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์ให้มีอยู่ เป็นอยู่ กล่าวกันง่าย ๆ ศาสนา คือ การบูชาพระเจ้า ผู้ซึ่งมีทิพยอำนาจ อยู่เหนือธรรมชาติด้วยความเคารพกลัวเกรง (Praya Anumanratchadhon, as cited in Mahidol Wittayanusorn School, n.d.)

ศาสนา คือ ลัทธิ ความเชื่อถือของมนุษย์ อันมีหลักคือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาต্মประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิที่จะกระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอน ในความเชื่อถือนั้นๆ (Royal Institute, 2011)

ศาสนา คือ ลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ อาจประกอบด้วย ฝั วิญญาณ เทพเจ้าองค์เดียวหรือหลายองค์ แต่ละศาสนาจะมีหลักคำสอนและพิธีกรรมเป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้เชื่อถือ (Chaiwinit, 1988,p. 15)

สรุปความหมายของศาสนาว่า หมายถึง ความคิด ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับโลกและสิ่งเหนือโลก ซึ่งแสดงออกมาให้ปรากฏเห็นเป็นกิริยาอาการ หรือการปฏิบัติของผู้เลื่อมใสในลักษณะต่าง ๆ ความคิดความเชื่อเหล่านั้นมีผลต่อการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์

1.2 ลักษณะของศาสนา

ไทเลอร์ (Tylor, as cited in Kaewopas, n.d., pp. 5-6) กล่าวถึงลักษณะศาสนาของมนุษย์ตั้งแต่ยุคบรรพกาล สรุปความได้ว่า จุดเริ่มต้นของศาสนาของมนุษย์มาจากการที่มนุษย์มีความเชื่อเรื่องของจิต หรือวิญญาณ (มานา หรือ มนะ) ว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง (ความเชื่อแบบวิญญาณนิยม-Animism) เชื่อว่าชีวิตหลังความตายมีอยู่จริง วิญญาณเมื่อออกจากร่างแล้วสามารถกลับมาเกิดใหม่ได้ ความเชื่อเรื่องวิญญาณได้พัฒนาเป็นความเชื่อการบูชาบรรพบุรุษ (Ancestor Worship) เพราะมนุษย์มีความเชื่อว่า “บุคคลในครอบครัวเดียวกันย่อมเป็นผู้ให้ประโยชน์และช่วยเหลือตนมากที่สุด” (Changkwan-yuen & Phromtha, 2009, p. 67) และขยายวงไปเป็นการนับถือบรรพบุรุษของชุมชนหรือของกลุ่มชาติพันธุ์ ความเชื่อเรื่องวิญญาณนั้นได้ส่งผ่านรุ่นต่อรุ่นและพัฒนาเป็นความเชื่อต่าง ๆ เช่น เชื่อว่า สัตว์ ก็มีวิญญาณ ทำให้เกิดการเคารพบูชาสัตว์ที่มีคุณลักษณะพิเศษหรือน่ากลัว เช่น งู พญานาค ช้าง เสือ หมี ฯลฯ รวมทั้งสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เหล่านั้นด้วย เช่น เขี้ยวเสือ งา นอกจากสัตว์แล้ว มนุษย์ยังมีความเชื่อว่าธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ท้องฟ้า ท้องทะเล พื้นดิน ฟ้าร้อง ฯลฯ ก็มีวิญญาณเช่นกัน เพราะสิ่งเหล่านี้มีพลังอำนาจและมีอิทธิพลต่อมนุษย์ ซึ่งความเชื่อนี้ เรียกว่า “ลัทธินับถือธรรมชาติ (Nature Worship)” (Kaewopas, n.d., p. 55)

ต่อมามนุษย์พัฒนาความเชื่อเรื่องวิญญาณที่มีอยู่ในธรรมชาติและวิญญาณที่มีอยู่ในปรากฏการณ์ตามธรรมชาติต่างๆ ให้มีลักษณะรูปร่างที่สวยงามขึ้นกลายเป็นเทพเจ้าที่สิงสถิตอยู่ในธรรมชาติทั่วไป จึงเกิดการเรียกว่า พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระวรุณ พระอินทร์ ฯลฯ กลายเป็นศาสนาแบบเทวนิยม (Theism) มีทั้งแบบเทพเจ้าหลายองค์ที่เรียกว่าพหุเทวนิยม (Polytheism) เช่น เทพเจ้าของกรีก เทพเจ้าในศาสนาฮินดู และพัฒนาเป็นความเชื่อที่มีเทพเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียวหรือ เอกเทวนิยม (Monotheism) ด้วยมนุษย์เริ่มเห็นว่าบรรดาเทพเจ้าเหล่านั้นย่อมมีศักดิ์ฐานะลดหลั่นกัน ต่อมาเมื่อสังคมพัฒนามากขึ้น มนุษย์เริ่มคิดว่าเทพเจ้าสูงสุดนั้นไม่มีอยู่จริง เป็นเพียงมนุษย์คิดขึ้นมาเอง เห็นได้จากการที่คุณลักษณะต่าง ๆ ของเทพเจ้าจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ และเพิ่มมากขึ้น ทำให้มนุษย์พยายามคิดหาเหตุผลเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้า ความพยายามในการหาเหตุผลเกี่ยวกับศาสนาทำให้มนุษย์ปฏิเสธความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า และได้พัฒนาไปสู่ลักษณะของศาสนาแบบอเทวนิยม (Atheism) ที่ไม่มีเทพเจ้า หรือศาสนาแห่งเหตุและผล

2. การศึกษาชาติกในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลสรรพวิทยา

Netnimit (2017, p.5) ศึกษาชาติกในเชิงสหวิทยาการ ได้เสนอผลว่า ชาติกสะท้อนเหตุการณ์สังคมสมัยโบราณ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวรรณกรรม สะท้อนความเชื่อและค่านิยม ให้ความรู้ด้านสังคมหลายๆ ด้าน คือ ปรัชญา สุภาชิต จริยศาสตร์ จิตวิทยา การศึกษา จารีตประเพณี การครองชีพ

อายุรเวท ไสยศาสตร์ วาตศาสตร์ พุทธประวัติ การทำนาย ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปวิทยา คติชนวิทยา ชาตคังจึงมีใช้เพียงเป็นวรรณกรรมอินเดียเท่านั้น แต่ยังเป็นวรรณกรรมระดับโลกอีกด้วย

Sirichaiwattanayothin (2018) ศึกษาบทบาทของพระอินทร์ในนิทานชาดก ผลการศึกษาพบว่า พระอินทร์ในนิทานชาดกแตกต่างจากศาสนาพราหมณ์ที่เป็นต้นแบบ เพราะพระอินทร์ในศาสนาพุทธต้องปฏิบัติกุศลธรรม เช่น วัตรบท 7 อย่างบริบูรณ์โดยไม่ปรากฏความตกต่ำด้านพฤติกรรมมากนัก ซึ่งในนิทานชาดกพระอินทร์มีจุดเด่นที่แสดงถึงจริยธรรมในสถานภาพที่หลากหลาย คือ ผู้นำที่เปี่ยมเมตตา, ผู้ตามเปี่ยมด้วยศรัทธา, พุทธสาวกผู้อุปัฏฐาก, บรรพบุรุษผู้ตั้งมั่นทานบารมี, สามิผู้ยึดมั่นวาจาสัตย์, บิดาผู้เที่ยงธรรม, นักสังคมสงเคราะห์บำเพ็ญประโยชน์, บุตรกตัญญู, ญาติผู้อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่, กัลยาณมิตรต่อผู้ประพฤติธรรม, บุคลาธิฐานเปรียบองค์ด้วยกฎแห่งกรรม, พระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมี ทั้งหมดนี้สะท้อนผ่านเรื่องราวที่ปรากฏในนิทานชาดก

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาลักษณะของศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ขาดิ ฉบับพิสดาร ของ ปู่ย แสงฉาย อาศัยกรอบแนวคิดของ Kaewopas (n.d.) และ Phantharangsee (1991) ประมวลเป็นกรอบแนวคิดโดยจำแนกศาสนาเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ศาสนาดั้งเดิม (Primitive Religion) ศาสนาเทวนิยม (Theism) และศาสนาอเทวนิยม (Atheism) ความโดยสังเขป ดังนี้

1) ศาสนาดั้งเดิม (Primitive Religion) หมายถึง ศาสนาที่นับถือ ผี วิญญาณ โดยเชื่อว่าวิญญาณมีอยู่จริง ทั้งเมื่อมีชีวิตและเมื่อตายแล้ว ชีวิตหลังความตายก็มีอยู่จริง รวมทั้งการนับถือผีบรรพบุรุษด้วย อีกทั้งเชื่อว่า สัตว์และสรรพสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ รวมทั้งปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ก็ล้วนมีวิญญาณมีพลังอำนาจสามารถบันดาลทั้งสิ่งที่ดีและร้ายให้กับมนุษย์ได้

2) ศาสนาเทวนิยม (Theism) หมายถึงศาสนาที่เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้า ซึ่งพัฒนามาจากศาสนาดั้งเดิม โดยทำให้สถานภาพของวิญญาณหรือผีที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีสถานภาพสูงขึ้นกลายเป็นเทพเทวดา เช่น จากผีประจำต้นไม้กลายเป็นรุกขเทวดา และเทพเทวดา รวมทั้งมีความเชื่อในอำนาจของเทพเจ้าเหล่านั้นว่าเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่

3) ศาสนาอเทวนิยม (Atheism) หมายถึง ศาสนาที่ปฏิเสธอำนาจของพระเจ้าหรือของเทพเจ้าต่างๆ โดยเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนเป็นไปตามเหตุปัจจัย การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือความผิดหวังในชีวิต ก็เนื่องมาจากการกระทำของตน ตัวอย่างศาสนาอเทวนิยม เช่น ศาสนาพุทธและศาสนาเซน เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาตก วรรณกรรมนิทาน ลักษณะของศาสนา
2. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับชาตก วรรณกรรมนิทาน และลักษณะของศาสนา
3. ศึกษาหนังสือพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร อย่างละเอียดและดึงข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ ออกมา
4. วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา
5. เรียบเรียงนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ชาตกเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ฉบับพิสดาร ของ ปู่ แสงฉาย สะท้อนลักษณะของศาสนาใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ศาสดาตั้งเดิม (Primitive Religion) ศาสนาเทวนิยม (Theism) และศาสนาอเทวนิยม (Atheism) รายละเอียดดังนี้

1. ศาสดาตั้งเดิม (Primitive Religion)

ลักษณะศาสนาตั้งเดิมที่ปรากฏในชาตกได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ผี ความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ และความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาสัตว์ รายละเอียดดังนี้

1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ผี

Kaewopas (n.d.,p. 6) กล่าวถึงลักษณะความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ หรือผีซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์คุปพกาล สรุปความได้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับ วิญญาณ ผี เป็นความเชื่อว่าวิญญาณมีอยู่จริง วิญญาณสามารถออกจากร่างกายได้ทั้งขณะที่มีชีวิตอยู่และเมื่อตายแล้ว แม้ร่างกายแตกสลายตายไป แต่วิญญาณยังคงอยู่ไม่ได้แตกสลายไปและสามารถสิงในร่างกายมนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ พืช หรือแสดงรูปร่างในลักษณะต่าง ๆ ได้

ความเชื่อเกี่ยวกับการมีอยู่ของวิญญาณและวิญญาณไม่แตกดับไปตามร่างกายของมนุษย์ แต่สามารถไปเกิดใหม่ หรือแสดงรูปร่างเป็นมนุษย์ หรือสัตว์ต่างๆ ได้ ปรากฏในชาตกเรื่อง แม่ตายไปเกิดเป็นสุนัขจิ้งจอกช่วยลูก เนื้อหากล่าวถึง แม่ที่ใกล้จะตายได้บอกให้ลูกเดินทางไปทวงเงินจากเพื่อนของพ่อที่เคยยืมเงินไปเมื่อหลายปีก่อน ด้วยเกรงว่าหากตนตายไปเงินที่ถูกยืมไปจะสูญ ลูกก็จะลำบาก ระหว่างที่ลูก

เดินทางกลับจากการทวงเงิน แม้ได้สิ้นใจตายเสียก่อน แต่ด้วยความเป็นห่วงลูกจึงไปเกิดเป็นสุนัขจิ้งจอก เมื่อนางสุนัขจิ้งจอกเห็นลูกชายเดินมาถึงปากทางที่มีโจรชุมอยู่ “นางสุนัขจิ้งจอกไปยืนขวาง คอยดินขึ้นให้ บุตรเห็นเป็นสัญญาณว่า อย่ามาทางนี้เลยพวกโจรจะฆ่าเอาทรัพย์ แต่บุตรกลับเอาก่อนดินขวางสุนัข แล้ว เดินไปทางที่โจรชุมดักรออยู่ ขณะนั้นมีคนกระโดดหนึ่งส่งเสียงร้องบอกโจรว่ามีทรัพย์พันกหาบณะอยู่ใน มือมาณพนี้ จงฆ่าเอาทรัพย์ไปเสีย ... นายโจรได้เห็นกิริยาของสัตว์ทั้งสองจึงคิดว่า นางสุนัขจิ้งจอกที่คอย ดินเห็นจะเป็นมารดาของมาณพนี้ ส่วนคนกระโดดเห็นจะเป็นข้าศึกแก่มาณพนี้ แต่มาณพไม่รู้เหตุจึงขับ มารดาเสีย กลับยกมือไหว้ศัตรูของตน” (Saengchai, 1961, p. 296)

ตัวบทชาดกนี้สะท้อนความเชื่อของการมีอยู่จริงของวิญญาณ (Animism) ซึ่งเป็นความเชื่อเก่าแก่ของมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ ดังที่ Tylor (as cited in Kaewopas, n.d., p. 6) ที่กล่าวว่า “มนุษย์ในยุคแรกตั้งแต่อยู่นในสภาพของอนารยชน มีความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณ ความเชื่อดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบความเชื่อที่เก่าแก่ที่สุดทางความคิดของมนุษยชาติ” และการที่แม่ตายแล้วไปเกิดเป็นสุนัขจิ้งจอกด้วยความห่วงลูก สะท้อนความเชื่อที่ว่าวิญญาณที่ยึดติดอยู่กับสิ่งใด ย่อมเกาะเกี่ยวผูกพันกับสิ่งนั้นๆ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนี้เป็นความเชื่อที่เป็นสากลคือมีร่วมกันของคนในสังคมต่าง ๆ ดังที่ Phantharangsee (1991,p. 28) ได้กล่าวว่า “มนุษย์โบราณทุกเผ่าเชื่อว่า ร่างกายประกอบด้วยวิญญาณ อันเป็นตัวแทนหรือเงาของร่างกาย ซึ่งวิญญาณย่อมรู้และจดจำสิ่งที่สัมผัสมาแต่ต้น”

1.2 ความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ

ชาดกเรื่องแม่ตายไปเกิดเป็นสุนัขจิ้งจอกช่วยลูก ข้างต้น นอกจากสะท้อนความเชื่อเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณแล้ว ยังสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษที่คอยปกป้องลูกหลานและคนในตระกูลด้วย เรื่องนี้สะท้อนถึงร่องรอยที่เชื่อมต่อบetween ความเชื่อเรื่องวิญญาณ (Animism) ซึ่งเป็นความเชื่อแรกเริ่มของมนุษย์กับความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ (Ancestor Worship) สอดคล้องกับคำกล่าวของ Kaewopas (n.d.,p. 6) ที่กล่าวถึงความเชื่อผีบรรพบุรุษว่าเกิดจากความเชื่อของการมีอยู่ของวิญญาณ ดังความว่า “ลัทธิเคารพบรรพบุรุษซึ่งแพร่หลายอยู่ในสังคมยุคแรก ๆ ของมนุษย์นั้นเป็นผลสืบเนื่องต่อจากความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณบรรพบุรุษที่ได้จากไปแล้วนั่นเอง”

ชาดกเรื่อง โลกมากลาภหาย สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วจะคอยปกป้องคุ้มครองลูกหลานในตระกูล เนื้อหากล่าวถึงพราหมณ์ผู้เป็นพ่อที่ตายไปแล้วได้ไปเกิดเป็นหงส์ทองอยู่ในป่าหิมพานต์ ด้วยความเป็นห่วงลูกเมียจะลำบาก “...จึงบินมาเล่าชาติหลังให้ลูกเมียฟังแล้วสลดชนปีกทองคำไว้เส้นหนึ่ง เพื่อให้ลูกเมียขายกิน...วันหลังก็บินมาสลดชนให้อีกจนลูกเมียรวยขึ้น” (Saengchai, 1961,p. 136) ภายหลังเมียเกิดโลกจึงจับหงส์ถอนขนจนหมด แต่ขนที่ขึ้นมาใหม่กลับไม่กลายเป็นทองคำ

ชาดกเรื่อง โทษแห่งสุรา กล่าวถึงเศรษฐีตายไปเกิดเป็นพระอินทร์ ด้วยความเป็นห่วงลูกชายที่ใช้เงินฟุ่มเฟือยจนทรัพย์สินหมด เมื่อ “พระอินทร์ผู้เป็นบิดาได้ทราบด้วยทิพยญาณว่าลูกชายถึงความยากแค้นแสนสาหัส จึงลงมาเนรมิตหม้อสารพัดนึก...แล้วสอนว่าเจ้าจงรักษาหม้อใบนี้ให้ดี จะได้รับความสบายจากหม้อนี้ไปตลอดชีวิต ” (Saengchai, 1961,p. 310) เมื่อลูกได้หม้อสารพัดนึกแล้ว ก็เร่งใช้

ชีวิตอย่างประมาท วันหนึ่งเมามายมากจนเผลอทำหม้อสารพัดนึกแตกทำให้เขากลายเป็นคนยากจน

ชาดกทั้งสองเรื่องนี้สะท้อนความเชื่อว่า บรรพบุรุษที่ตายไปแล้วจะยังคงเป็นห่วงลูกหลานจึงคอยช่วยเหลือ ค้ำครองป้องกันลูกหลาน ความเชื่อนี้จะมาจากฐานความคิดว่าบุคคลในครอบครัวเดียวกันย่อมมีความรัก ความห่วงใยและความปรารถนาดีต่อกัน จึงเป็นที่มาของการนับถือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วในสถานภาพต่าง ๆ ความเชื่อนี้สอดคล้องกับ Phantharangsee (1991, p. 27) ที่กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษว่า “การเคารพบูชาบรรพบุรุษเป็นสามัญรูป (Common Feature) แห่งศรัทธาที่เชื่อว่าผู้อยู่ในครอบครัวเดียวกัน จะเป็นผู้ให้ประโยชน์แก่ตน และช่วยเหลือตนได้มากที่สุด โดยเฉพาะบิดามารดาผู้ให้กำเนิดตนขึ้นมาในโลก” ทั้งยังสอดคล้องกับ Kaewopas (n.d.,p. 29) ที่กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีบรรพบุรุษ ว่า “มนุษย์มีทัศนคติว่าผู้มีชีวิตอยู่และผู้ตายไปแล้วที่มีความสัมพันธ์กันมาก ความตายมิได้ทำให้ผู้นั้นหมดสภาพความเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม (ของครอบครัว สกุล เผ่าพันธุ์ หมู่บ้าน และของประเทศชาติ)” ชาดกเรื่อง**โทษแห่งสุรา**ที่กล่าวถึงบรรพบุรุษที่ตาย แล้วไปเกิดเป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์ สะท้อนว่าลัทธิการบูชาบรรพบุรุษได้พัฒนาสถานะจากผี หรือวิญญาณ กลายเป็นเทพ ส่วนชาดกเรื่อง**โลกมากลาภหาย** ที่บรรพบุรุษมาปรากฏในรูปของหงส์ และแหล่งที่อยู่ของหงส์คือป่าหิมพานต์ซึ่งอยู่ใกล้กับที่อยู่ของเทพเจ้าคือเขาพระสุเมรุตามคติในศาสนาพราหมณ์ สะท้อนความใกล้ชิดระหว่างผีบรรพบุรุษกับเทพ สอดคล้องกับ Kaewopas (n.d. ,p.32) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบรรพบุรุษกับพระเจ้าว่า “วิญญาณของบรรพบุรุษมีความสัมพันธ์กับพระเจ้าและเชื่อว่า อาศัยอยู่ในท้องฟ้า หรืออาศัยอยู่กับเทพเจ้าบนท้องฟ้า”

1.3 ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ (Nature Religion)

Wichitwathakan (2003a, pp. 53, 325) ได้กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ สรุปความได้ว่า “สิ่งต่างๆ ของธรรมชาติ ที่มีขนาดใหญ่บนเปลือกโลกเป็นถิ่นที่อยู่ของวิญญาณ ลัทธิความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติเป็นการเคารพบูชาโลกธาตุ ได้แก่ ไฟ ลม น้ำ และบูชาธรรมชาติ กล่าวคือธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขาและต้นไม้ต่างๆ ... ทุกอย่างมีชีวิตจิตใจ มีตัวตน และยกขึ้นเป็นเทพเจ้า มีวิธีการบวงสรวงเทพเจ้า” โดยนัยนี้ ลัทธิความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติสืบเนื่องมาจากลัทธิวิญญาณนิยม

ชาดกเรื่อง **ผู้ไม่เชื่อการฆ่าสัตว์บูชาไฟ** สะท้อนว่าความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาไฟ เนื้อหากล่าวถึงพราหมณ์ตระกูลหนึ่งนับถือบูชาไฟ พ่อแม่ได้บอกให้ลูกออกไปอยู่ป่าและทำพิธีบูชาไฟอยู่เป็นนิจ วันหนึ่งมีคนเอาโคมาให้ พราหมณ์หนุ่มจึงคิดที่จะฆ่าเพื่อบูชาไฟ “แต่คิดขึ้นมาได้ว่า ไฟไม่อาจกินเนื้อที่ไม่ใส่เกลือได้ จึงผูกโคไว้ใกล้ศาลาแล้วเข้าไปเหยียบเกลือข้างใน ขณะนั้นมีนายพราหมณ์กลุ่มหนึ่งผ่านมาจึงฆ่าโคแล้วเอาเนื้อย่างไฟแล้วหาบไป เหลือไว้แต่หาง แข้ง หนั่ง เมื่อพราหมณ์กลับมาเห็นจึงคิดว่า ไฟนี้เพียงแคโคของตัวก็รักษาไว้ไม่ได้ แล้วจะรักษาเราได้อย่างไร” (Saengchai, 1961,p. 146) ตัวบทสะท้อนถึงศาสนาดั้งเดิมของมนุษย์ในอดีตที่มีการบูชาไฟ ดังที่ Wichitwathakan (2003b,p. 349) ได้กล่าวถึงการบูชาไฟว่า “เป็นลัทธิดั้งเดิมของชนเผ่าพื้นเมืองของอินเดียก่อนที่พวกอารยันจะเข้ามายึดครองอินเดีย ภายหลังพวกอารยันได้ผนวกความเชื่อเรื่องไฟของคนพื้นเมืองดั้งเดิม ให้กลายเป็นเทพเจ้าของตนด้วย”

นอกจากการบูชาไฟแล้วชาดกสะท้อนว่า สรรพสิ่งในธรรมชาติ มีพลังอำนาจที่เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติประจำอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำที่เกิดตามธรรมชาติ ดังชาดกเรื่อง**ไม้อ้อไม่มีปล้องคือไม่มีข้อ** กล่าวถึงพญาวานรโพธิสัตว์ พบบริวารมากินน้ำที่สระน้ำ เมื่อมาถึงสระน้ำกลับสั่งบริวารไม่ให้ลงไปกินน้ำในสระ เพราะเชื่อว่ามีผีเสื้อน้ำคอยดูแลสระน้ำนั้นอยู่ ตัวบทได้กล่าวถึงผีเสื้อน้ำที่ทำหน้าที่ดูแลสระน้ำ ความว่า (Saengchai, 1961,p. 20)

มีสระโบกขรณีแห่งหนึ่ง มีผีเสื้อน้ำอยู่รักษา ผีเสื้อน้ำได้จับกินคนและสัตว์ที่ลงไป
ในสระนั้นมานานแล้ว...มีวานรฝูงหนึ่งได้พากันเที่ยวมาถึงที่สระนั้น วานรที่เป็นนายฝูงได้
สั่งแก่พวกบริวารว่า ธรรมดาในป่าใหญ่ย่อมมีต้นไม้ที่เป็นพิษ สระโบกขรณีที่เกิดเอง ก็มี
ผีเสื้อน้ำหวงแหน ... วานรนายฝูงเที่ยวตรวจดูรอบสระก็เห็นแต่รอยลงไม่เห็นรอยขึ้น จึง
บอกแก่บริวารว่า สระนี้มีผีเสื้อน้ำหวงแหนอยู่

Phaya Anumanratchathon (as cited in Institute of Thai Studies Chulalongkorn University, n.d.) ได้อธิบายคำว่า “ผีเสื้อ (bisua)” ว่า ในภาษาชาวแปลว่าดูร้าย น่ากลัว เพี้ยนมาจากคำว่า bhisma ในภาษาสันสกฤตที่แปลว่า รากษส มีหน้าที่รักษาดูแลสระน้ำ ...คำว่า ผีเสื้อในชาดกที่พบอยู่บ่อยๆ มักเกี่ยวกับเรื่องรักษาดูแลสระน้ำ น่าจะมาจากคำนี้” ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์นับแต่อดีต และสามารถชำระล้างทำให้ทุกสิ่งสะอาดบริสุทธิ์ได้ แหล่งน้ำจึงมีคุณค่าแก่มนุษย์และสัตว์ นอกจากนี้ น้ำก็มีพลังทำลายล้างได้ด้วย เช่น ทะเลที่มีคลื่นคลั่ง น้ำท่วมสอດคล้องกับ Phantharangsee (1999,p. 28) ที่กล่าวว่า “ศาสนเกี่ยวกับธรรมชาติเกิดมาจากความกลัวต่อปรากฏการณ์ของธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพธรรมชาติอย่างเช่นแหล่งน้ำธรรมชาตินี้ น่าจะเป็นความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์มนุษย์”

นอกจากนี้ชาดกเรื่อง**โลกนักรักตาย** (Saengchai, 1961,p. 512) สะท้อนว่า ธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ใหญ่ มีสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีพลังอำนาจสิงสถิตอยู่ เนื้อเรื่องเล่าถึงพ่อค้าเกวียนได้เดินไปค้าขายผ่านทะเลทรายถึงบริเวณที่กั้นธารน้ำ ได้พบต้นไทรต้นหนึ่งขึ้นอยู่ จึงพากันตัดกิ่งไทรด้านตะวันออก ก็มีน้ำพุ่งออกมาให้กินและอาบ จากนั้นได้ตัดกิ่งทางทิศเหนือ ก็มีหญิงสาวงามออกมา พ่อค้าเหล่านั้นก็ได้ร่วมประเวณีกับหญิงงามเหล่านั้น จากนั้นก็ตัดกิ่งด้านทิศใต้ ก็มีแก้วแหวนเงินทองออกมา บรรดาพ่อค้าต่างก็ขนขึ้นเกวียนของตน พ่อค้าเหล่านั้นจึงคิดว่าต้องมีสิ่งของมีค่าอยู่อีกด้านของต้นไทรเป็นแน่ จึงคิดจะตัดกิ่งด้านทิศตะวันตก ด้วยหวังว่าจะได้สิ่งของที่มีค่า หัวหน้าพ่อค้าคนหนึ่งได้ห้ามไว้เพราะต้นไทรนี้ให้คุณแก่พวกตน แต่บริวารไม่เชื่อ ต่างพากันคว่ำขวานเข้าไปเพื่อที่จะโค่นต้นไทร ด้วยหวังว่าจะได้สิ่งของที่มีค่า ทำให้พญานาคที่รักษาต้นไทรโกรธ ออกมาพ่นพิษฆ่าบริวารพ่อค้าเกวียนตายหมด เหลือเพียงหัวหน้าพ่อค้าเกวียนคนเดียว

“พญานาค” ในชาดกเรื่องนี้เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งเหนือธรรมชาติที่สิงสถิตอยู่ในธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีพลังอำนาจ สามารถให้คุณให้โทษแก่มนุษย์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่ยากลำบาก ที่ต้องการความช่วยเหลือ มนุษย์มักจะเกรงกลัวและให้ความเคารพต่อธรรมชาติอย่างมาก สอดคล้องกับคำกล่าวของ Phantharangsee (1991,p. 17) ว่า “มนุษย์ในยุคบุพกาลที่อยู่ในตะวันออกกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่

เป็นที่ว่างเปล่าเป็นทะเลทราย แผ่นดินร้อนระอุ ไม่มีหญ้า ไม่มีน้ำ มนุษย์กลางทะเลทรายมีความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นอดอยาก ถูกบีบบังคับจากธรรมชาติ ต้องใช้ความอดทนอย่างแรงกล้า ต้องต่อสู้กับความรุนแรงของธรรมชาติ เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ มนุษย์ที่ตกอยู่ในฐานะเช่นนี้จะกลัวและต้องการความช่วยเหลือจากธรรมชาติ ยิ่งกว่ามนุษย์พวกอื่น” การที่ดินไม่สามารถบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้แก่พ่อค้านั้นสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาธรรมชาติ

ชาดกเรื่อง**สุดนมานพผู้เลี้ยงบิดามารดา** กล่าวถึง “พระเจ้าพาราณสีขณะเสด็จออกไปล่าเนื้อในป่า ได้เข้าไปพักใต้ต้นไทรใหญ่ ยักษ์ที่อยู่บนต้นไทรได้จับข้อพระหัตถ์ และพูดว่า ผู้ที่เข้ามาใต้ต้นไทรจะต้องเป็นอาหารของเราทั้งนั้น ด้วยเราได้รับพรให้จับผู้ที่เข้ามาใต้ต้นไทรนี้กินเป็นอาหารได้ พระองค์จึงขอร้องให้ปล่อยไปแล้วจะส่งนกโกษมาให้เป็นอาหารทุกวัน” (Saengchai, 1961,p. 412) เมื่อกลับเมืองพระองค์ได้ส่งนกโกษถือถาดอาหารมาส่งเวทย์ยักษ์ทุกวันจนไม่มีนกโกษเหลืออยู่เลย จึงประกาศว่าหากมีใครสามารถปราบยักษ์ได้ก็จะได้รับทองหนึ่งถุงเป็นรางวัล สุดนมานพรับอาสาพาอาหารไปให้ยักษ์ที่ต้นไทร แต่ไม่ยอมเข้าใต้ร่มไม้ของต้นไทร ยักษ์จึงไม่สามารถทำอะไรแก่เขาได้จึงยอมจำนน สุดท้ายสุดนมานพได้สอนยักษ์ให้ประพฤติอยู่ในศีล ชาดกเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงศาสนาดั้งเดิมของมนุษย์ในอดีตที่มีการนับถือบูชาธรรมชาติผ่านสัญลักษณ์ของ “ยักษ์” ประจำต้นไทร และมีการบูชาธรรมชาติโดยใช้ชีวิตคนเป็นเครื่องสังเวย

ชาดกเรื่อง**พระเจ้าสุทโสมทรมานพระยาปริสาท** สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติและ การบูชาธรรมชาติ ตัวบทกล่าวถึงพระยาปริสาทที่ชอบกินเนื้อคนเป็นอาหาร วันหนึ่งจะจับพ่อค้าเกวียนกิน แต่เกิดการต่อสู้กันขึ้น พระยาปริสาทสู้ไม่ได้วิ่งหนี และถูกตอตะเคียนตำเท้า หนีจนมาถึงต้นไทรต้นหนึ่งจึงบนบานต้นไทรว่า “ถ้าท่านทำแผลของข้าพเจ้าให้หายภายใน 7 วัน ข้าพเจ้าจะไปเอาเลือดคอของกษัตริย์ทั้ง 100 คนมาล้างต้นไทรของท่าน จักเอาน้ำอมมาบวงสรวงท่าน จักเอาไส้มาพันรอบต้นไทรของท่านว่าแล้วกินนอนอดอาหารอยู่ถึง 7 วัน เพราะไม่ได้กินอาหารตั้ง 7 วัน แผลเลยหาย” (Saengchai, 1961,p. 598) พระยาปริสาทจึงเข้าใจว่าเป็นเพราะการบวงสรวงบนบานธรรมชาติ

การบูชาบวงสรวงธรรมชาติโดยเฉพาะต้นไม้ใหญ่นี้เป็นศาสนาดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณ ดังที่ Wichitwathakan (2003a, pp. 11-12) ได้กล่าวว่า “มีหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพบูชาต้นไม้ใหญ่ว่า ได้พบซากต้นไม้ใหญ่ ใหญ่อย่างมหึมา มีแต่ซากตอซึ่งแสดงว่า ได้โค่นล้มลงด้วยความแก่ชรา เมื่อลองขุดดูรอบๆ ลำต้น ก็ได้พบวัตถุซึ่งแสดงให้เห็นว่า เป็นเครื่องสังเวย ... การนับถือหรือเช่นสรวงบูชาต้นไม้ใหญ่นี้ ... ย่อมเนื่องมาจากเหตุที่ได้อาศัยร่มเงา เกิดความกตัญญูถึงกับเช่นสรวงบูชา อันเป็นเหตุที่ถือว่ามิเทพารักษ์สิงสถิตอยู่ที่ต้นไม้ใหญ่”

การที่มนุษย์ครั้งบุพกาลให้ความเคารพนับถือธรรมชาติ ตลอดจนสรรพสิ่งในธรรมชาตินั้น Phantharangsee (1999,p. 28) ได้กล่าวถึงสาเหตุว่ามาจาก “มนุษย์ในระยะแรกเริ่มยังไม่เจริญด้วยสติปัญญา ... ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติต่าง ๆ ... จึงได้พากันบูชาธรรมชาติ เช่น การบูชาฟ้าและแผ่นดิน การบูชาปรากฏการณ์ในท้องฟ้า การบูชาปรากฏการณ์บนดินและในดิน ... การบูชาก้อนหินและภูเขา การบูชาป่าไม้และต้นไม้ เป็นต้น ดังนั้น ศาสนาดั้งเดิมที่สุดของมนุษย์คงเกิดจากความกลัวต่อภัยพิบัติ

ต่าง ๆ ที่เกิดจากปรากฏการณ์ต่างๆ ในธรรมชาติ ... และเกิดจากความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือจากพลังอำนาจลึกลับบางอย่างให้คุ้มครองตนจากอันตรายเหล่านั้น”

1.4 ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาสัตว์ (Animalism)

ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาสัตว์เป็นการเคารพสัตว์ ทั้งที่มีอยู่จริงและสัตว์ที่ไม่มีอยู่จริง ด้วยถือว่าเป็นร่างของเทพเจ้า รวมถึงการเคารพวิญญาณในรูปของสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์ที่มีคุณลักษณะพิเศษ ลัทธิการบูชาสัตว์มีสาเหตุจากมนุษย์ในยุคบุพกาลมีความใกล้ชิดอยู่กับสัตว์ และรู้สึกว่าสัตว์บางชนิดมีกำลัง และอำนาจมากกว่ามนุษย์ มีความว่องไว สามารถบินได้ (Phantharangsee, 1999, p. 26) ทำให้มนุษย์เชื่อว่าสัตว์บางชนิดเป็นเทพเจ้า หรือเป็นบรรพบุรุษของตน (Kaewopas, n.d., p. 82)

นอกจากชาดกเรื่องโลกนักษัตร (Saengchai, 1961, p. 512) แล้วชาดกเรื่องพญาจำปายนาคราชรักษาอุโบสถ ก็สะท้อนถึงการนับถือบูชาพญานาคซึ่งเป็นสัตว์ที่มีลักษณะพิเศษ ความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาสัตว์นี้เป็นศาสนาดั้งเดิมของมนุษย์ยุคบุพกาล ดังปรากฏในตวับทเรื่องพญาจำปายนาคราชรักษาอุโบสถ (Saengchai, 1961, pp. 527-528) ว่า “พระยามคธกับพญานาคเป็นพระราชไมตรีกัน พระยามคธได้ทำพิธีถวายเครื่องพลีกรรมแก่พญานาคทุกวัน จนบุรุษผู้หนึ่งเห็นเครื่องพลีกรรมจึงอยากเกิดเป็นพญานาคถึงกับรักษาศีลจึงได้เกิดเป็นพญานาค” ส่วนชาดกเรื่องพญานาคชื่อสังขาละรักษาศีล (Saengchai, 1961, p. 552) ก็สะท้อนถึงการเคารพบูชาสัตว์เช่นกัน เห็นได้จากการบรรยายถึงรูปของนาคว่างดงามดุจเทพ ดังตวับทว่า “พระเจ้าทวยโชนะ เห็นพญานาคจำแลงเป็นมนุษย์ มีความงดงามดุจเทพ ก็อยากเป็นนาคจึงรักษาศีลได้เกิดเป็นนาค” ชาดกทั้งสองเรื่องสะท้อนถึงการเคารพบูชาพญานาคซึ่งเป็นสัตว์ เห็นได้จากการที่มนุษย์ปรารถนาที่จะเกิดเป็นพญานาค

นอกจากการบูชาสัตว์อย่างพญานาคแล้ว ชาดกสะท้อนว่าสัตว์ที่มีขนาดใหญ่เป็นพิเศษก็มักได้รับการเคารพบูชาด้วย รวมทั้งชิ้นส่วนของสัตว์นั้นๆ ก็ได้รับความเคารพเช่นกัน ดังชาดกเรื่องพญาทองหนิบพระยาช้าง เนื้อเรื่องกล่าวถึง “พญาทองอยู่ในบึงป่าหิมพานต์ ตัวใหญ่เท่าลานนวดข้าว จับช้างกินเป็นอาหารเสมอจนช้างไม่กล้าลงบึง... ต่อมาถูกพญาช้างโหดสัตว์เหยียบตาย ก้ามปูอันหนึ่งลอยไปที่เมืองหนึ่ง กษัตริย์เมืองนั้นให้นำก้ามปูมาทำเป็นตะโพก ชื่อ อาลิกะ ส่วนอีกก้ามหนึ่งไหลไปกลางทะเล อสุรได้นำมาเป็นกลองใหญ่ชื่อ อาลุมล เมื่ออสุรทำสงครามแพ้พระอินทร์ได้ทิ้งกลองนั้น พระอินทร์จึงนำไปไว้ที่ดาวดึงส์ กลองนั้นเวลาตีมีเสียงดังกระหึ่ม ว่ากันว่าเมฆลั่นนั้นเป็นเพราะเสียงกลองพระอินทร์” (Saengchai, 1961, pp. 282-283) ทั้งนี้ Kaewopas (n.d., pp. 83-84) ได้กล่าวถึงที่มาของการเคารพนับถือบูชาสัตว์ ว่าเกิดจากความเชื่อว่าสัตว์มีกำลัง และอำนาจ สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ไม่สามารถทำได้ ดังความว่า

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด นก และสัตว์เลื้อยคลานกลายมาเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจศักดิ์สิทธิ์และสัญลักษณ์ทางศาสนาในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาในยุคบุพกาล หลายศาสนามีเรื่องราวของสัตว์ต่างๆ เข้ามาปะปนอยู่ด้วยเสมอ แม้กระทั่งในศาสนาที่พัฒนาสูงขึ้นมาแล้ว อย่างเช่นศาสนาฮินดู ก็มีเรื่องราวอำนาจของสัตว์เข้ามาเกี่ยวข้อง ใน

บรรดาสัตว์ต่างๆ ที่ได้รับการเคารพจากมนุษย์ และเข้ามามีบทบาทในศาสนาของมนุษย์ มีใหญ่หรือพญานาค มาเกี่ยวกับศาสนาของมนุษย์มากที่สุด แม้แต่ในพุทธศาสนาก็เชื่อว่ามี ความศรัทธาต่อคำสอนของพระพุทธเจ้า... ความเชื่อเหล่านี้มีร่องรอยว่าเกิดจากลัทธิบูชา สัตว์ ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์กับสัตว์มีความเกี่ยวโยงใกล้ชิดกันมากจนสัตว์สามารถเปลี่ยนร่างเป็น มนุษย์ และมนุษย์แม้กระทั่งพระเจ้าก็มีรูปร่างเป็นสัตว์ได้เช่นกัน

2. ศาสนาเทวนิยม (Theism)

“ศาสนาเทวนิยมพัฒนามาจากความเชื่อพหุวิญญาณ ... มานับถือเทพเจ้าที่มีรูปร่างผสมผสาน กันระหว่างรูปร่างของมนุษย์และสัตว์ เมื่อมนุษย์ก้าวหน้ามากขึ้นก็เริ่มคิดว่าเทพเจ้ารูปผสมมนุษย์กับสัตว์ ยังไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เทพเจ้าของตนควรมีรูปร่างอย่างเดียวกับมนุษย์ จึงกลายเป็นศาสนา แบบพหุเทวนิยม คือ มีเทพเจ้าหลายองค์” (Kaewopas, n.d., p.14)

ชาตกสะท้อนการเปลี่ยนผ่านของศาสนาที่นับถือวิญญาณ ผี และธรรมชาติ ไปเป็นศาสนา แบบเทวนิยมใน เรื่องผีเสื้อน้ำตอบปัญหาเทวธรรม ที่มโหสถาสกฤมารได้อัญเชิญผีเสื้อน้ำที่รักษาสระน้ำ ธรรมชาติเข้าไปเป็นอารักษ์ประจำเมืองของตน เนื้อเรื่องกล่าวถึง

มโหสถาสกฤมารโอรสเจ้ากรุงพาราณสี ได้ออกตามหาน้องชายสองคนที่หายไป ขณะตกน้ำในสระ และพบรอยเท้าที่มีแต่เดินลงแต่ไม่มีเดินขึ้นจากสระ ก็รู้ว่า สระนี้ต้องมี ผีเสื้อน้ำหวงแหนเป็นแน่ จึงยืนนิ่งคอยดูอยู่ ผีเสื้อน้ำจึงจำแลงเป็นช่างไม้เดินออกจากจาก ป่า แล้วถามเหตุใดไม่ยอมลงไปในสระ มโหสถาสกฤมารสังเกตอาการก็เข้าพระทัยว่าเป็น ผีเสื้อน้ำ จึงถามออกไปว่า ท่านเป็นผีเสื้อน้ำได้จับน้องทั้งสองของเราไปไว้ที่ไหน ผีเสื้อน้ำ ตอบว่าได้จับลงไปไว้ใต้น้ำซึ่งเป็นที่อยู่ของเรา กุมารได้สอบถามผีเสื้อน้ำถึงสาเหตุที่จับตัว น้องของตนไป ผีเสื้อน้ำตอบว่าตนได้รับพรจากท้าวเวสสุวัณว่าใครที่มาตกน้ำในสระนี้โดย ไม่สามารถตอบปัญหาเทวธรรมได้จะต้องถูกจับตัวไป เมื่อมโหสถาสกฤมารตอบได้ ผีเสื้อ น้ำจึงยอมคืนน้องชายให้ ภายหลังเมื่อสามกุมารได้ทราบข่าวว่าพระราชบิดาสวรรคต ก็พากันเสด็จกลับพระนคร และได้พาผีเสื้อน้ำนั้นไปด้วย มโหสถาสกฤมารได้เป็นพระเจ้าพา ราณสี พระจันทกุมารได้เป็นอุปราช พระสุริยกุมารได้เป็นเสนาบดี ผีเสื้อน้ำได้เป็นยักษ ์รักษาพระนคร” (Saengchai, 1961, pp. 8-10)

ชาตกเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่าศาสนาดั้งเดิมของมนุษย์ในยุคบุพกาลที่นับถือวิญญาณ ผี และพลัง อำนาจของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ ได้เปลี่ยนผ่านกลายเป็นผีอารักษ์ของเมือง ในระยะแรกเริ่ม ผีที่เป็นอารักษ์ รักษาเมืองก็ยังมีรูปร่างเป็นอมมนุษย์ที่รูปร่างน่ากลัวและดุร้าย ดังภาษาจากตัวบทที่เรียกว่า “ผีเสื้อน้ำได้ เป็นยักษรักษาพระนคร” ลักษณะการเปลี่ยนผ่านนี้ สอดคล้องกับ Wichitwathakan (2000b,p. 340) ที่กล่าวถึงความเชื่อของชาวพื้นเมืองอินเดียที่เปลี่ยนมานับถือเทพเจ้าแบบของพวกอารยัน ว่า “...ชนชาติ เจ้าของถิ่นเดิมของอินเดียนั้น หลักฐานหลายอย่างทำให้เชื่อว่า ชนพวกนี้เคารพบูชาโลกธาตุและธรรมชาติ

ได้แก่ ไฟ ลม น้ำ ธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา และต้นไม้ ต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนของดิน ... เรียกว่า Animism คือ ถือว่าทุกอย่างมีชีวิตจิตใจ มีตัวตน และยกขึ้นเป็นเทพเจ้า มีวิธีการบวงสรวงเทพเจ้า”

ชาตกเรื่อง **ยักษ์โกรธพระเจ้าพาราณสีที่ไม่ให้ฆ่าสัตว์เช่นสรวง** สะท้อนลักษณะของศาสนาแบบเทวนิยม ที่ได้เข้ามาแทนที่ศาสนาดั้งเดิม โดยให้พระอินทร์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของศาสนาแบบเทวนิยมมีอำนาจเหนือผี และยักษ์ที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติ ดังตัวบทว่า “...พระเจ้าพาราณสีองค์หนึ่งทรงประกาศห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์ มีแพะ แกะ เป็นต้น เช่นสรวงพวกยักษ์ เมื่อพวกยักษ์ไม่ได้รับเครื่องเช่นสรวงก็โกรธพระเจ้าพาราณสี จึงใช้ยักษ์ร้ายตนหนึ่งมาฆ่าพระเจ้าพาราณสี แต่พระอินทร์ได้ลงมาช่วยและขับไล่ยักษ์กลับไป” (Saengchai, 1961, p. 365) บทบาทพระอินทร์ในการขับไล่ยักษ์นี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านสู่ลักษณะของเทวนิยมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Sirarojjananan (2018, p. 55) ที่กล่าวถึงบทบาทพระอินทร์ในศาสนาพราหมณ์ที่ยังทรงอิทธิพลอยู่ในสมัยกรุงสุโขทัยว่า “ความเชื่อเกี่ยวกับพระอินทร์ของคนในสมัยสุโขทัยนั้น ส่วนใหญ่จะเชื่อตามเรื่องเล่าจากศาสนาพราหมณ์ผ่านคัมภีร์พระเวท ซึ่งพระอินทร์ตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวทนั้น จะแสดงบทบาทในด้านการปราบอมนุษย์ต่าง ๆ ... และการช่วยเหลือมนุษย์ให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยดี”

นอกจากนี้ชาตกเรื่อง **พระสุวรรณสาม** สะท้อนลักษณะของศาสนาแบบเทวนิยมที่บรรพบุรุษกลายเป็นเทพเทวดาคอยช่วยเหลือลูกหลาน ตอนที่พระสุวรรณสามถูกพระเจ้าปิลัยักษ์ยิงตาย นางเทพธิดาซึ่งเป็นบรรพบุรุษของพระสุวรรณสามได้มาปรากฏกายขึ้น ความว่า “ในเวลานั้น มีนางเทพธิดานางหนึ่งซึ่งเคยเป็นมารดาของพระสุวรรณสามในชาติที่ 7 นับถอยหลังจากชาตินั้นไป มีชื่อว่านางสุนทรเทพธิดาเมื่อนางสุนทรเทพธิดาแจ้งเหตุแล้วจึงรีบมาที่นั่นทันที” (Saengchai, 1961, p. 622)

ชาตกเรื่อง **พระอินทร์ทรมานเศรษฐีขี้เหนียว** สะท้อนลักษณะของศาสนาแบบพหุเทวนิยมที่มีเทพหลายองค์ ดังตัวบทว่า (Saengchai, 1961, pp. 574-576)

เศรษฐีคนหนึ่งได้ทำบุญให้ทานไว้มาก เวลาใกล้ตายก็สั่งบุตรให้ทำตามอย่างแล้วขึ้นไปเกิดเป็นพระอินทร์ บุตรที่กระทำความอย่างได้ขึ้นไปเกิดเป็นฉันทเทพบุตร หลานเป็นสุริยเทพบุตร เหลนเป็นมาตุลีเทพบุตร ลื้อได้เป็นปัญจสิงขะเทพบุตร แต่ลื้อซึ่งเป็นลูกของลื้อเป็นคนขี้เหนียวไม่ทำตาม กลับเผาโรงทานทิ้ง แม้แต่ตัวเองก็ยังกินอย่างอดๆอยากๆ จนซูบผอม ขณะนั้นพระอินทร์ผู้เป็นต้นตระกูลก็พาเทพบุตรทั้ง 4 ลงมาจากสวรรค์ ให้จำแลงเป็นพราหมณ์มาทักข่าวามรยาสาที่เศรษฐีผู้เป็นลื้อกำลังแอบหุงอยู่ในสวนเพื่อกินคนเดียว ตอนแรกเศรษฐีผู้เป็นลื้อไม่ยอม แต่ในที่สุดก็ยอมโดยดักข่าวามรยาสาไปตะเคียนให้คนละใบ แต่เมื่อข่าวามรยาสาไปตะเคียนกลับขยายใหญ่ขึ้นเท่ากับโล่ เศรษฐีจำใจดักข่าวามรยาสาไปไม่ แต่ข่าวามรยาสาในหม้อกลับเต็มอยู่ตามเดิม ขณะนั้นสุนัขใหญ่ตัวหนึ่งซึ่งเป็นเทวดาแปลงกายได้ปัสสาวะรดหม้อข่าว เศรษฐีจึงเอาไม้ตีสุนัขก็ขยายตัวใหญ่ขึ้นจนเศรษฐีกลัวและขอให้พราหมณ์ทั้ง 4 ช่วย เทวดาจึงแสดงตัวแล้วสั่งสอนเศรษฐีผู้เป็นลื้อให้หมั่นทำทาน

ชาตเรื่องนี้สะท้อนลักษณะศาสนาแบบเทวนิยม โดยใช้พระอินทร์เป็นสัญลักษณ์แทนเทพที่เป็นบรรพบุรุษ และลูกหลานของพระอินทร์ (บรรพบุรุษ) ได้กลายเป็นเทพองค์ต่าง ๆ อีกทั้งยังสะท้อนว่า พระอินทร์ที่พัฒนามาจากผีบรรพบุรุษในยุคแรกๆ น่าจะเป็นเทพเฉพาะของตระกูล ต่อมาความเชื่อเกี่ยวกับพระอินทร์ได้ขยายวงจากเทพประจำตระกูลกลายเป็นเทพของชุมชนหรือสังคมที่คอยช่วยเหลือคนดีที่เดือดร้อน สะท้อนจากบทบาทของพระอินทร์ในชาตหลายเรื่อง เช่น เรื่อง**พระเทมีย์** และ**พระเวสสันดร** ที่ พระอินทร์ลงมาเนรมิตศาลาในป่าถวายแด่พระโพธิสัตว์ขณะที่บวช หรือชาตเรื่อง**พระมหาชนก** ก็กล่าวถึงพระอินทร์ว่า “ได้จำแลงเป็นคนขับเกวียนช่วยพาพระมเหสีของพระเจ้าอริราชชนกซึ่งตั้งครุฑพระโพธิสัตว์อยู่นอกจากเมืองไป” (Saengchai, 1961, p. 613) บทบาททั้งสองอย่างนี้ของพระอินทร์ตรงกับ Sirichaiwattanayothin (2018a) ที่กล่าวถึงบทบาทพระอินทร์ว่า “เป็นบรรพบุรุษผู้ตั้งมั่นทานบดีและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ประพฤดิธรรม”

การที่เทพเจ้าที่ปรากฏในชาตส่วนใหญ่เป็นพระอินทร์ น่าจะเป็นเพราะพระอินทร์เป็นเทพที่เกิดในยุคแรกๆ ตามความเชื่อเดิมของอินเดีย ดังที่ Saeong (2019, p.90) ได้กล่าวถึงพระอินทร์ว่า “เป็นเทพเจ้าในยุคแรกๆ ของอินเดีย ...เป็นพระเจ้าที่ยิ่งใหญ่กว่าเทพดาทั้งหลาย และนับเป็นเทพเจ้าแห่งฟ้า (สวรรค์) ... ภายหลังเมื่อเกิดพระเจ้าทั้งสามพระองค์ตามคติพราหมณ์ ลำดับชั้นของพระอินทร์ลดลงมาเป็นเทพชั้นรอง เป็นใหญ่อยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์” ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (as cited in Wichitwathakan, 2003b, p.348) ที่ “ทรงระบุชื่อเทพเจ้าดั้งเดิมของอารยกะไว้ 4 องค์ คือพระอินทร์ พระสวितรี(พระอาทิตย์) พระวรุณ และพระยม ซึ่งเป็นโลกบาลประจำ 4 ทิศ”

นอกจากนี้ชาตยังสะท้อนว่า ศาสนาแบบเทวนิยมได้เปลี่ยนผ่านมาจากการนับถือธรรมชาติ ดังชาตเรื่อง**น้องชายโกงพี่ชาย** (Saengchai, 1961, pp. 306-307) เนื้อเรื่องกล่าวถึง

สองพี่น้องนั่งเรือไปทวงหนี้...ระหว่างเดินทางกลับได้จอดเรือพักกินข้าวที่ทำน้ำแห่งหนึ่ง พี่ชายเอาข้าวโยนให้ปลาแบ่งส่วนบุญให้เทวดาที่รักษาแม่น้ำนั้น ... น้องชายได้แอบเอาหินใส่ห่อผ้าเปลี่ยนกับห่อเงิน แล้วแกล้งทำเรือโคลงให้ห่อผ้าที่เป็นหินตกน้ำ แต่เทวดาที่รักษาน้ำได้สลับเปลี่ยนเป็นห่อเงินจริงและให้ปลาใหญ่ตัวหนึ่งกลืนห่อเงินไป ต่อมาเทวดาได้แปลงกายเป็นพรานแหจับปลาตัวนั้นมาขายหน้าบ้านพี่ชาย เมื่อภรรยาของพี่ชายซื้อและผ่าท้องปลาก็พบว่าห่อเงินอยู่ข้างในจึงนำมาให้สามีดู เมื่อสามีเห็นรอยติตราที่เงินก็รู้ว่าเงินของตน เทวดาก็แสดงตัวให้เห็นแล้วเล่าเรื่องน้องชายโกงให้ฟัง

นอกจากนี้ชาตสะท้อนว่า เทวดาก็ไม่แตกต่างกับมนุษย์ กล่าวคือ มีที่อยู่อาศัยซึ่งอาจเป็นต้นไม้หรือวิมาน มีอารมณ์ความรู้สึก รัก โกรธ ดังชาตเรื่อง**ชนมร** ด้วบทกล่าวถึงรุกขเทวดา ความว่า “ครั้งก่อนนั้น คนทั้งหลายพากันนับถือเทวดาตามต้นไม้ มีคนเชื่อใจทำขนมร่าจะไปบูชาเทวดาประจำต้นละหุ่ง แต่คิดขึ้นได้ว่าเทวดาย่อมได้กินเครื่องทิพย์ดีๆ คงไม่กินขนมร่า จึงหันกลับเทวดาจึงกล่าวว่า มนุษย์กินสิ่งใดเทวดาก็กินสิ่งนั้น บุรุษนั้นจึงนำกลับไปถวาย เทวดากินแล้วพอใจจึงถามว่าเขาต้องการสิ่งใด ชายนั้นบอกต้องการทรัพย์เทวดาจึงบอกให้ชุดทรัพย์รอบต้นละหุ่งนี้ไป” (Saengchai, 1961, p. 111)

ศาสนาแบบเทวนิยมที่เปลี่ยนผ่านมาจากความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาตินี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Prabnok (2015,p. 59) ที่ว่า “เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาความเข้าใจเรื่องวิญญาณให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จนมีความเข้าใจว่าวิญญาณมีความศักดิ์สิทธิ์ มีพลังอำนาจอยู่เหนือวิสัยของมนุษย์ จึงพากันเรียกวิญญาณซึ่งสิงสถิตอยู่ในธรรมชาติทั่วไปในชื่อต่างๆ เช่น พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระรุณ พระอัคนี เป็นต้น แนวความคิดเช่นนี้เรียกว่า พหุเทวนิยม (Polytheism) คือ การนับถือพระเจ้าหลายองค์ มีพัฒนามาจากการบูชาธรรมชาติและวิญญาณนิยมนั่นเอง”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชาตไม่ได้สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างโลกตามหลักของเทวนิยม แต่ได้กล่าวอ้อมๆ ผ่านคำว่า “ต้นกล้วย” ในเรื่อง **พระเจ้ามณฑาตุราช** และสะท้อนความเป็นพหุเทวนิยมโดยกล่าวถึงเทวดาชั้นจตุมหาราชิกาและชั้นดาวดึงส์ อีกทั้งสะท้อนว่าเทวดาเหล่านั้นก็ไม่ต่างกับมนุษย์ที่มีเกิดมีดับ ดังตัวบทว่า “ต้นกล้วยนี้มีพระเจ้าสมมุติราชพระองค์หนึ่งได้เสวยราชสมบัติเป็นบรมกษัตริย์องค์แรกในโลก...” (Saengchai, 1961,p. 272) และได้มีการสืบราชสมบัติต่อกันมาจากชั้นลูก หลาน เหลน ลื้อ ลีด พระราโชรสของลีดชื่อพระเจ้ามณฑาตุราชไม่พอใจการเสวยสมบัติเพียงมนุษย์โลกจึงขึ้นไปชั้นจตุมหาราชิกา ซึ่งท้าวจตุมหาราชาทั้ง 4 ก็ยกสมบัติให้ครอบครองตลอดกาลนาน แต่ก็ยังไม่พอใจ จึงขึ้นไปถึงชั้นดาวดึงส์ ท้าวมัฆวานก็แบ่งสมบัติให้ครองคนละครึ่ง ท้าวเธอได้ครองดาวดึงส์อยู่จนจันท้ามัฆวานจุติไปหลายองค์จนถึงองค์ที่ 37 พระเจ้ามณฑาตุราชก็คิดจะฆ่าพระอินทร์ แต่ทำไม่สำเร็จด้วยพระองค์ทรงชราภาพ จึงได้ตกจากสวรรค์ลงมาตายยังโลกมนุษย์ (Saengchai, 1961, pp. 272-273)

3. ศาสนาอเทวนิยม

ชาตสะท้อนลักษณะของศาสนาแบบอเทวนิยมในระยะแรก ๆ ที่เปลี่ยนผ่านมาจากศาสนาแบบเทวนิยมกล่าวคือ แม้ความเชื่อเรื่องเทพเทวายังคงมีอยู่แต่ไม่ใช่สาระสำคัญ สาระสำคัญหลักของศาสนาแบบ อเทวนิยมอยู่ที่ “ความพยายามเข้าใจสัจธรรมและพยายามไปสู่ความหลุดพ้น” (Phongsapich, 1991, pp. 58-59) ดังชาตในเรื่อง **การบูชาไฟไม่มีเปลี่ยน** สะท้อน กระบวนการเปลี่ยนผ่านจากศาสนาดั้งเดิมที่มีการบูชาโลกธาตุ ธรรมชาติ ไปเป็นศาสนาแบบเทวนิยมที่บูชาพระพรหม จากนั้นได้เปลี่ยนผ่านไปเป็นศาสนาแบบอเทวนิยมในยุคแรกๆ คือ การพยายามที่จะเข้าใจสัจธรรมเพื่อการหลุดพ้น ดังตัวบทว่า “มีบุตรของพราหมณ์คนหนึ่งบิดามารดาแนะนำให้ออกไปบูชาไฟอยู่ในป่าจะเป็นเหตุให้ได้ไปเกิดในพรหมโลก ... วันหนึ่งได้ข่าวปายาสกับเนยใสมาแล้วคิดว่าจะเอาไปบูชาท้าวมหาพรหม แต่กลับคิดได้ว่า เราควรจะไปบูชาไฟเสียจึงเทข้าวปายาสลงในไฟ ... ไฟก็ลุกโพล่งขึ้นไหม้บรรณศาลา จึงคิดว่า ...ดูแต่ไฟที่เราบูชา มาตลอดกาลนานนี้ยังไหม้บรรณศาลาของเราสิ้น ... เมื่อกล่าวอย่างนี้แล้วก็เลิกบูชาไฟ เข้าไปบวชเป็นฤาษีอยู่ในป่าทำฌานอธิษฐานให้บังเกิด เมื่อทำลายขันธกิเลสไปอุบัติในพรหมโลก มาชาติสุดท้ายดาบสนันได้มาเกิดเป็นพระพุทเจ้า” (Saengchai, 1961,p. 169)

ชาตเรื่อง**ห้ามการฆ่าสัตว์เช่นเทวดา** สะท้อนลักษณะของศาสนาแบบอเทวนิยมที่ปฏิเสธการบูชาธรรมชาติ และเทพเจ้าชัดเจนขึ้น ดังตัวบทความว่า (Saengchai, 1961,pp. 48-49)

โอรสพระเจ้าพารานสองค์หนึ่งเห็นชาวเมืองฆ่าสัตว์ไปบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรใหญ่ต้นหนึ่งทุกปี จึงคิดว่าเราจะหาอุบายเล็กให้ได้ เวลาที่คนทั้งหลายไปบวงสรวงเทวดาก็เสด็จไปด้วย ทรงทำเป็นกราบไหว้แล้วบนเทวดาด้วยเสียงพึมพำทำอย่างนี้เสมอทุกปี...เมื่อได้ขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้วได้ตรัสในที่ประชุมว่า ที่เราได้เสวยราชย์เพราะบนเทวดาพระไทรว่า ในรัชกาลของเราจะไม่ให้ผู้ใดทำบาปเลย ถ้าผู้ใดทำบาปลักทรัพย์ เราจะเอาเลือดเนื้อผู้นั้นมาเช่นเทวดา... นับแต่นี้ไปใครจะฆ่าสัตว์ไม่ได้อีกเป็นอันขาด ชาวเมืองก็พากันกลัวตาย ไม่กล้าฆ่าสัตว์ไปเช่นเทวดา นอกจากนี้การที่กษัตริย์ปฏิเสธการบูชาเทวดาแต่กลับอ้างการห้ามฆ่าสัตว์และห้ามทำบาป เพื่อให้เทวดาพอใจ ทำให้ประชาชนเชื่อฟังสามารถปกครองบ้านเมืองสงบสุขได้

เนื้อหาชาดกเรื่องนี้สอดคล้องกับ Phongsaphich (1991, pp. 58-59) ที่กล่าวถึงศาสนาของมนุษย์ในยุคประวัติศาสตร์ว่า “เสถียรภาพทางการเมืองของสังคมสมัยประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับองค์กรทางศาสนา การแยกสถาบันทางศาสนาจากสถาบันการเมืองและเศรษฐกิจ ก็เพื่อสะดวกในการปกครอง” นอกจากนี้ชาดกสะท้อนว่าศาสนาแบบอเทวนิยมในช่วงต้นๆ ว่า มีลักษณะตรงกับที่ Phongsaphich (1991, p. 53) เรียกว่าเป็น “ศาสนาของสังคมที่เริ่มจะทันสมัย เริ่มมีการปฏิรูปความเชื่อในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่ได้เน้นที่ความศักดิ์สิทธิ์เท่ากับเน้นเรื่องอัตราหรือตัวของมนุษย์เอง คือ ความเชื่อของบุคคลสำคัญกว่าการประกอบพิธีกรรม ทำให้พิธีกรรมถูกลดบทบาทความสำคัญลง”

ชาดกเรื่องเสียประโยชน์เพราะถือฤกษ์ สะท้อนถึงการแสวงหาเหตุผลด้วยปัญญาของมนุษย์ และสะท้อนความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์มากขึ้น ตัวบทกล่าวถึง พราหมณ์ผู้หนึ่งได้สู่ขอกุลสตรีนางหนึ่งให้แก่ลูกชาย เมื่อได้ตกลงกำหนดวันนัดหมายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พอกลับถึงบ้านได้สอบถามอาจารย์ที่ตนนับถือว่าฤกษ์ที่ตนกำหนดไว้เป็นอย่างไร อาจารย์คนนั้นขัดใจที่ไม่ถามตนก่อนจึงแกล้งบอกว่าฤกษ์ไม่ดี พราหมณ์จึงไม่ไปตามกำหนดนัดหมาย ภายหลังเมื่อได้ฤกษ์แล้วจึงกลับไปใหม่ แต่พ่อแม่เจ้าสาวบอกว่าได้ยกลูกสาวให้กับคนอื่นไปแล้วเนื่องจากพราหมณ์ไม่มาตามสัญญา นักปราชญ์ที่อยู่ที่นี่ได้ให้ข้อเตือนสติพราหมณ์ว่า ประโยชน์สุดนั้นคือฤกษ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือความสะดวกและทำให้ไม่เสียประโยชน์คือฤกษ์ ดังตัวบทความว่า “มัวแต่คอยหาฤกษ์อยู่ ประโยชน์นั้นแหละ เป็นฤกษ์... ดาวทั้งหลายในท้องฟ้าจักทำอะไรได้” (Saengchai, 1961, p. 48)

นอกจากนี้ชาดกเรื่องตัดเครื่องจองจำอย่างมั่นคงได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามแสวงหาความหลุดพ้นของมนุษย์ เนื้อหากล่าวถึง ชายคนหนึ่งตั้งใจจะไปบวชอยู่ป่า แต่เมียได้ขอร้องให้ลูกคลอดก่อน ต่อมาก็ขอว่าให้ลูกอดนมก่อนค่อยไป เมื่อลูกเริ่มโต เมียก็ขอว่าอย่าเพิ่งบวช เพราะกำลังตั้งครรภ์ ลูกคนที่ 2 สุดท้ายชายผู้นี้ได้ตัดสินใจหนีไปบวช (Saengchai, 1961, p. 210)

บทสรุป

การศึกษาลักษณะศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระเจ้า 500 ขาดิ ฉบับพิสดาร ของปู่ แสงฉาย พบลักษณะของศาสนา 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ ศาสนาดั้งเดิม (Primitive Religion) ได้แก่ศาสนาที่เชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ผี การนับถือผีบรรพบุรุษ การนับถือธรรมชาติ และการนับถือสัตว์ที่มีลักษณะแปลกที่ไม่มียู่งจริง เช่น พญานาค ลักษณะที่สองคือศาสนาแบบเทวนิยมที่เป็นพหุเทวนิยม เทวดาส่วนใหญ่ที่พบในชาดก ได้แก่ พระอินทร์ เทพผู้เป็นบรืวารของพระอินทร์ และรุกขเทวดา แต่ไม่ปรากฏความเชื่อเรื่องเทพเจ้าสร้างโลก ลักษณะที่สามคือศาสนาแบบอเทวนิยมในยุคต้น ๆ ที่มนุษย์เริ่มแสวงหาความจริงเพื่อความหลุดพ้น และต้องการหาเหตุผลด้วยปัญญาเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวมากกว่าความศรัทธาเพียงอย่างเดียว

อภิปรายผล

ลักษณะศาสนาที่ปรากฏในชาดกทั้งสามรูปแบบสอดคล้องกับนักโบราณคดีและนักมานุษยวิทยาที่เชื่อว่าศาสนาแรกเริ่มของมนุษย์ ได้แก่ ศาสนาดั้งเดิม (Primitive religion) เป็นศาสนาที่เชื่อเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณ และผี โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ ดังที่ Tylor (as cited in Kaewopas, n.d., p. 6) ได้กล่าวว่า “มนุษย์ในยุคแรก ตั้งแต่อยู่ในสภาพอนารยชุมชน ได้มีความเชื่อเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณ (Animism) ความเชื่อเรื่องวิญญาณเป็นรูปแบบความเชื่อที่เก่าแก่ที่สุดทางความคิดของมนุษยชาติ” ส่วนการเคารพนับถือผี อย่างเช่นผีบรรพบุรุษ “ซึ่งแพร่หลายอยู่ในสังคมยุคแรก ๆ ของมนุษย์นั้น เป็นผลสืบเนื่องต่อจากความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณของบรรพบุรุษที่ได้จากไปแล้วนั่นเอง” ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติและสัตว์นั้น เนื่องจาก “มนุษย์ในระยะแรกเริ่มยังไม่เจริญด้วยสติปัญญา ... ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติต่าง ๆ ... จึงได้พากันบูชาธรรมชาติ” (Phantharangsee, 1999, p. 28) ส่วนการนับถือสัตว์เนื่องจากมนุษย์ในยุคบุกเบิกมีความใกล้ชิดอยู่กับสัตว์ และรู้สึกว่สัตว์บางชนิดมีกำลังและอำนาจมากกว่ามนุษย์ มีความว่องไว สามารถบินได้ ทำให้มนุษย์เชื่อว่าสัตว์บางชนิดเป็นเทพเจ้า (Phantharangsee, 1999, pp. 26) ส่วนศาสนาแบบเทวนิยมที่ปรากฏในชาดกเป็นแบบพหุเทวนิยม เทวดาที่ปรากฏส่วนใหญ่ ได้แก่ รุกขเทวดา พระอินทร์และบรืวาร ซึ่งเป็นเทวดาที่อยู่ในชั้นจุมหาราชิกา ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่บาทของพระอินทร์ที่ปรากฏในชาดกส่วนใหญ่เป็นผู้คอยช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก ตั้งแต่คนในตระกูลจนถึงบุคคลทั่วไปรวมถึงพระโพธิสัตว์ ซึ่งสะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทของเทพในคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ที่เป็นศาสนาแบบเทวนิยม ไปสู่คติความเชื่อเรื่องเทวดาตามคติของศาสนาพุทธที่เทวดาต้องสร้างสมบุญบารมีจึงจะไ้เกิดเป็นเทวดา สะท้อนว่แม้พระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาแบบอเทวนิยมแต่ก็ไม่ปฏิเสธเรื่องเทวดาซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมาก่อนสมัยพุทธกาล สอดคล้องกับ Sirarojjananan (2018 , p. 62) ที่กล่าวว่า “พระพุทธศาสนาได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าเสียใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับพระพุทธศาสนา” โดยอาศัยนิทานชาดกเป็นเครื่องมือ

ในการปรับเปลี่ยน สอดคล้องกับ Chawchareonrat (2015) ที่กล่าวว่า การผสมผสานความเชื่อมักจะใช้ในการเขียนวรรณกรรม ทั้งหมดนี้สะท้อนว่า แม้ชาดกจะเป็นเรื่องเล่าทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาแบบอเทวนิยมแต่ก็สะท้อนการผสมผสานความเชื่อศาสนาของมนุษย์ในอดีตจนเป็นเนื้อเดียวกัน (syncretism)

References

- Chaiwinit, K. (1988). **Primitive religion in Isan folk tales**. [Master's thesis, Srinakharinwirot University Mahasarakham]. (In Thai)
- Changkwan, P. & Phromtha, S. (2009). **Man and religion**. Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Chaocharoenrat, S. (2015). Syncretism: Combining Religious Beliefs. **Religious Science**. <http://sinchaichao.blogspot.com/2015/06/syncretism.html>. (In Thai)
- Feungfusakun, A. (2008). **Anthropology of religion**. Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University. (In Thai)
- Institute of Thai Studies Chulalongkorn University. (n.d.). **Phisuea Samudra**. <https://www.facebook.com/ThaiStudiesCU/posts/1616170571855212/> (In Thai)
- Kaewopas, T. (n.d.). **World religions in the primitive, prehistoric and present times**. Sakon Karn Suksa. (In Thai)
- Kongsirirat, S. (2004). **Lecture notes on folklore related to Thai language and literature** [Unpublished manuscript]. Faculty of Humanities, Naresuan University. (In Thai)
- Mahidol Wittayanusorn School. (n.d.). **Unit 1: Introduction to religion**. https://social.mwit.ac.th/files/55_1_doc_30101_1.pdf (In Thai)
- Netnimit, S. (2017). An interdisciplinary analysis of the Buddhist jataka. **Journal of Graduate Studies Review**, 13 (3), 1-15. (In Thai)
- Phantharangsee, S. (1991). **Archaic religion**. Bangkok: Thammasapa. (In Thai)
- Phantharangsee, S. (1999). **Comparative religion** (8th ed.). Bangkok: Sukkapabjai Publishing. (In Thai)

- Prabnok, P. (2015). World religion. **Humanities and Social Sciences**, 32 (3), 50-69.
(In Thai)
- Phongsapich, A. (1991). **Culture, religion and ethnicity: An anthropological analysis of Thai society**. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Puphaka, A. (2016). The translation and publication of Nibata Jataka: A stability ensuring policy in the reign of King Rama V. **Parichart Journal**, 29 (2), 89-108.
- Royal Institute. (2011). **The Royal Institute dictionary B.E. 2554**.
<https://dictionary.orst.go.th/> (In Thai)
- Saengchai, P. (1961). **The 500 lives of Lord Buddha in Nibata Jataka: A comprehensive edition**. So Dhamma Phakdee. (In Thai)
- Saengchai, P. (2008). **The Quarterly Tipitaka**. Bangkok: So. Dhamma Phakdee. (In Thai)
- Saeong, P. (2019). Greco-Roman and Indian gods with relations to nature.
Wiwitwannasan, 3 (1), 79-99. (In Thai)
- Sirarojjananan, M. (2018). Indra in Theravada Buddhist Texts. **Mahachula Academic Journal**. 4(1), 44-63. (In Thai)
- Sirichaiwattanayothin, S. (2018). **An Analytical Study of Indra's Roles in Jataka Tales**.
[Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University]. (In Thai)
- Vajirayana Library. (2009). **Pannasa Jataka**. <https://tinyurl.com/yhbfcwv2>. (In Thai)
- Wichitwathakan, L. (2003a). **World religion volume 1**. Sangsan Books Ltd. (In Thai)
- Wichitwathakan, L. (2003b). **World religion volume 2**. Sangsan Books Ltd. (In Thai)

กลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดีสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์

Techniques of Language Usage in Prapt's Dystopian Novel Titled 'Susarn Sayam' (A Siamese Cemetery)

ชนาลัย คงสมทบ¹ / นนทชา คัยนันท์²

Chanalai Kongsomthob / Nontacha Kaiyanun

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20130, ประเทศไทย

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University
Chonburi 20130, Thailand

Corresponding author. Email : chanalai.kongsomthob@gmail.com

Received: May 13, 2022

Revised: July 12, 2022

Accepted: August 15, 2022

Abstract

This article aimed to study techniques of language usages in Prapt's dystopian novel titled "Susarn Sayam" (A Siamese Cemetery). Descriptive research analysis was used in this study. The study can be explained in three areas: techniques of word usages, techniques of sentence usages, and techniques of figurative usages. The study revealed that techniques of word usages consisted of nine strategies: 1) the use of foreign words, 2) the use of parody of foreign words, 3) the use of figurative words, 4) the use of vulgar words, 5) the use of sound-reduplicative word, 6) the use of newly-coined words, 7) the use of connotative words, 8) the use of out-of-date words, and 9) the use of abbreviation. In techniques of sentence usages, four strategies were found: 1) the use of attic sentences, 2) the use of isocratic sentences, 3) the use of long ciceronian sentences, and 4) the use of baroque sentences. Regarding techniques of figurative usages, seven strategies were utilized: 1) simile, 2) metaphor, 3) hyperbole, 4) personification, 5) symbol, 6) analogy, and 7) allusion. Three techniques of language usages enlivened the novel to be realistic

and widened the readers' perspectives causing them to be aware of what has happened in the society.

Keywords: Techniques of language, Dystopian Novel

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของปราปต์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม จำนวน 1 เล่ม การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดกลวิธีการใช้ภาษาโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ประโยค และกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ในด้านกลวิธีการใช้คำ พบว่ามีการใช้คำ 9 ประเภท ได้แก่ 1) คำภาษาต่างประเทศ 2) คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ 3) คำแสดงภาพ 4) คำตำหนิหรือคำหยาบ 5) คำซ้อนเพื่อเสียง 6) คำตั้งใหม่ 7) คำที่มีความหมายโดยนัย 8) คำพ้องสมัย และ 9) คำย่อ ด้านกลวิธีการใช้ประโยค พบจำนวน 4 ประเภท ได้แก่ 1) ประโยคสั้น 2) ประโยคยาว 3) ประโยคยาวแบบโวหาร และ 4) ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ และในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์พบ 7 ประเภท ได้แก่ 1) อุปมา 2) อุปลักษณ์ 3) อติพจน์ 4) บุคลาธิษฐาน 5) สัญลักษณ์ 6) แนวเทียบ และ 7) การอ้างถึง กลวิธีการใช้ภาษาทั้ง 3 ด้านช่วยสร้างความสมจริงให้กับนวนิยายและมีส่วนช่วยในการเปิดมุมมองทางความคิดให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา, นวนิยายแนวดิสโทเปีย

บทนำ

ภาษา เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยสามารถถ่ายทอดผ่านการพูด การเขียน หรือการแสดงท่าทาง เป็นต้น อีกทั้งภาษายังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ อีกด้วย ภาษาจึงมีความสำคัญ นอกจากนี้มนุษย์ยังใช้ภาษาเป็นสื่อแสดงความรู้สึกและเจตนาและจรรโลงใจคนในสังคม (Laksanasiri, 1997, p. 19)

นักเขียนหรือนักประพันธ์เป็นหนึ่งในกลุ่มคนที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความรู้สึกและจรรโลงใจให้กับคนในสังคม ทั้งนี้ นักเขียนแต่ละคนมักจะมีทำนองเขียนหรือวิธีการเลือกใช้ภาษาในแบบของตัวเองเพื่อถ่ายทอดความคิดอย่างลึกซึ้ง ดังที่ Satawethin (1975, as cited in Tonpho, 2013) กล่าวถึงลีลา ทำนองเขียนซึ่งสรุปได้ว่า ทำนองเขียน คือ การแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดตลอดจนเจตคติของนักเขียน ได้แก่ การระบายความรู้สึกทางจิตใจและอุปนิสัยใจคอของนักเขียนออกมา ลีลา-ทำนองเขียนเป็นของเฉพาะตัว คือ นักเขียนแต่ละคนก็มีลีลาหรือทำนองของตนเอง ของใครของคนนั้น วิธีเขียนหนังสือเป็นของคนคนหนึ่งโดยเฉพาะ ทำนองเขียนย่อมบอกถึงผู้เขียน คือ บอกความคิด บอกบุคลิกลักษณะและบอกจิตใจ

การใช้ภาษาย่อมมีลีลาเพื่อสร้างความจริงใจและเสนอทัศนคติของผู้เขียนนั้นมักจะถูกถ่ายทอดผ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้วรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความนิยมในหมู่นักอ่าน คือนวนิยาย เนื่องจากการสร้างสรรค์เนื้อหาหลากหลายประเภทและนำเสนอความคิดของผู้คนในสังคมแต่ละสมัย ดังที่ Prachachat (2020) ได้กล่าวไว้ว่า นิยายเป็นเรื่องแต่งขนาดยาวที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน... มีการผลิตแนวที่หลากหลายให้ถูกใจนักอ่าน และเป็นภาพที่สะท้อนแนวคิดหรือรูปแบบของสังคมตามแต่ละยุคสมัย

นวนิยายแนวดิสโทเปียเป็นนวนิยายประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหานำเสนอภาพของความโหดร้ายในสังคมแห่งโลกอนาคต ซึ่งจะเปิดมุมมองบางอย่างให้กับผู้อ่านทำให้มีการคำนึงถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ดังที่ Charoenbutra (2012, p. 12) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมดิสโทเปียแม้จะนำเสนอภาพสังคมที่หดหู่รุนแรง และบีบคั้นจิตใจผู้อ่าน แต่ได้ให้อุทาหรณ์ให้คนตระหนักถึงความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

นวนิยายแนวดิสโทเปียมีอยู่หลายเรื่อง สุสานสยาม เป็นเรื่องหนึ่งที่เขียนขึ้นโดย ปราปต์ ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ ดังที่ Editorial staff of Sarakadee Lite (2022) ได้กล่าวถึงภาษาในนวนิยายเรื่องสุสานสยามว่า “สุสานสยาม มีได้นำเสนอเรื่องราว...ด้วยท่วงทำนองธรรมดา หากใช้ลีลาเสียดสี เปี่ยมรสชาดด้วยภาษาสยามบริสุทธิ์ที่ผู้แต่งบรรจงประดิษฐ์ขึ้นอย่างละเอียดลออ ทั้งการกำหนดกฎเกณฑ์ของระดับของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับคนต่างกลุ่มต่างชนชั้น ไปจนถึงการถอดเสียงศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นเสียงไทยด้วยศัพท์ไทยเพื่อบูรณาการภาษาสยามแท้ ซึ่งลีลาภาษาสยามนี้ส่งผลให้ผู้อ่านได้แสดงความสามารถทางภาษาอย่างเต็มที่...” ทำให้นวนิยายได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นในการประกวดหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2564 นอกจากนี้ยังได้รับคัดเลือกเข้าชิงรอบสุดท้ายในการประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนหรือซีไรต์ ประจำปี 2564

จากการที่ผู้วิจัยได้ติดตามอ่านนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เขียนมีวิธีการใช้ภาษาที่น่าสนใจ ทั้งในด้านของการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 เยียเรียง ตัวละครเอกของเรื่องเป็นเด็กสาววัยสิบแปดปี เธอกำลังนั่งรถออกมาจากเขตผาถ้ำ เขตที่อยู่ของกลุ่มชนชั้นผู้นำแห่งโรงงานสยามอลังการ โดยมี ยรรยง พี่ชายของเธอนั่งมาด้วย และขุนระเบ็ง หัวหน้าของพี่ชายเป็นคนขับรถให้ ขณะจะถึงทางออกขุนระเบ็งก็จ้องมองที่กระจกมองหลังเหมือนเห็นอะไรบางอย่างก่อนที่แววตาของเขาจะเปลี่ยนไป ดังบทบรรยายนี้

แววดกใจในดวงตา บนกระจกเงาเปลี่ยนเป็น**โกรธซึ่ง** ขุนระเบ็งกั๊กกรามแน่นจนข้างขมับ**ปูด** เสียงกระซิบกรีดเดือน **“ไอ้พวกเหี้ย บ้านเมืองยิ่งจะฉิบหาย!”**

เยียเรียงหันตามโดยอัตโนมัติ เฟ่งผ่านกระจกหลังอันเต็มไปด้วยน้ำฝน ฝนที่ปั่นป่วนด้วยเศษ **พลัดกระตัก** ทั้งขนาด **ไม่คด** ไปจนเห็นถนนด้วยตาเปล่า กระจกด้านหลังจึงเหมือนมีเศษผงไหลเป็นสาย นอกจากถนนมืด ๆ อันมีไฟสลัวรางเป็นหย่อมกับเงาตะคุ่มของตัวอาคารไกลออกไป ก็ไม่มีอะไรเลย

(Prapt, 2020, p. 28)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าผู้เขียนมีวิธีการใช้คำลักษณะต่าง ๆ ที่สื่อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการเห็นภาพ และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้ชัดเจน รวมถึงชวนให้ผู้อ่านนึกถึงคำที่สื่อถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมได้อย่างน่าสนใจ

ตัวอย่างที่ 2 อาจารย์กรุณา หัวหน้างานการศึกษาในฝ่ายปกครองได้กล่าวตำหนิเย้ยหยันและฝากให้ยรรยงไปควบคุมความประพฤติของน้องสาว เนื่องจากมีภาพหลุดที่เย้ยหยันยุ้ยกับขุนระเบ็งหลังจากเธอได้รับตำแหน่งเด็กดีแห่งสยามไปไม่กี่วัน ยรรยงพยายามแก้ต่างให้น้อง อาจารย์กรุณาโกรธมากขึ้นจึงพูดถากถางเขา ดังบทบรรยายนี้

เมื่อนั้น อาจารย์กรุณาหันมาจ้องเขาราวจะจุดไฟด้วยสายตาเหี้ยม

‘หวังว่าคำว่าหามักง่าย เฉกพี่ชายปกป้องน้องรัก จงใจปิดแผลแม่เหี้ยมทำเรื่องแดงจะซ้ำกรรมหนัก’

‘พຽนนี้ผมจักเรงน้ำมันมาพบท่านอาจารย์เพื่อสอบถามจริงซอรับ และจักให้อาจารย์คาดโทษมันด้วย จักไม่มีเรื่องทำนองนี้เกิดขึ้นอีกแน่นอน!’

(Prapt, 2020, p. 182-183)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีวิธีการใช้ภาพพจน์ที่สื่อความหมายได้ชัดเจน สามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านได้เข้าถึงภาวะ หรืออารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในสถานการณ์ดังกล่าว ส่วนในด้านการใช้ประโยคมีทั้งรูปประโยคแบบปกติ และประโยคที่แปลกไปจากปกติ อันมีส่วนชี้นำให้ผู้อ่านได้คาดเดาถึงบทบาทและสถานภาพของตัวละครที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน

จากความสามารถทางกลวิธีการใช้ภาษาของปรাপต์ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้เขียนมีกลวิธีการใช้ภาษาในด้านคำ ประโยค และภาพพจน์อย่างไรบ้างที่ทำให้นวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม มีความโดดเด่น น่าสนใจ จนทำให้ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นในการประกวดหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2564

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปรাপต์

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลวิธีการใช้ภาษา หมายถึง วิธีการเลือกใช้ภาษาในด้านการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์ในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปรাপต์

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับท่วงทำนองการเขียนหรือกลวิธีการใช้ภาษาดังนี้

NakSakun et al. (1981, as cited in Tonpho, 2013) กล่าวถึง สไตล์ แทนคำว่า ท่วงทำนองการเขียน หมายถึง ท่วงทีการแสดงออกเป็นแนวนัดของนักเขียนคนหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยตั้งใจ หรือ อาจไม่ตั้งใจก็ได้ การสร้างรูปประโยค และการใช้สำนวนโวหารถือได้ว่าเป็นเรื่องของท่วงทีการแสดงออกโดยตรง

Wathikthin (1999, p. 57) ได้กล่าวว่า ท่วงทำนองการเขียน หมายถึง สีสันทาทีในการเขียนที่แสดงออกมาและปรากฏให้เห็นเป็นที่สังเกตได้ว่าเป็นอย่างไร เช่น การใช้คำยากหรือง่าย การผูกประโยคสั้นหรือยาว การลำดับประโยคต่อเนื่องกันเรื่อยไปหรือกลับไปกลับมา เป็นต้น การเขียนของแต่ละคนย่อมจะมีท่วงทำนองของตนเอง ซึ่งอาจจะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับของคนอื่นก็ได้

Tonpho (2013, p. 53) ได้กล่าวว่า ท่วงทำนองการเขียนนั้นเราอาจเรียกอีกอย่างได้ว่า กลวิธีการใช้ภาษา ซึ่งถือเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมกระบวนการใช้ภาษาทั้งหมดตั้งแต่ การใช้คำ ประโยค ข้อความ สำนวน โวหาร และกลวิธีการนำเสนอ เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่าภาษามีความสำคัญร่วมกับองค์ประกอบทางวรรณคดี

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ท่วงทำนองการเขียนหรือกลวิธีการใช้ภาษา คือ วิธีการเลือกใช้ภาษาในงานวรรณกรรมของผู้เขียน เช่น การเลือกใช้คำ ประโยค โวหาร เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกันไปตามความถนัดของผู้เขียนแต่ละคน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารัชนี ดังนี้

Tonpho (2013) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและแนวคิดในงานประพันธ์ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)” ทั้งนี้มีผลการศึกษาในส่วนกลวิธีการใช้ภาษาแบ่ง 3 ประเด็น ได้แก่ การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้ภาพพจน์ ในด้านการใช้คำพบ 5 ประเภท ได้แก่ คำซ้ำ คำซ้อน คำประสม คำสมาส และคำภาษาอังกฤษ ในด้านการใช้ประโยค พบว่ามีการใช้ประโยคสั้น ประโยคยาว และประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ด้านการใช้ภาพพจน์พบ 10 ประเภท ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อุทาหรณ์ ปฏิรูปพจน์ การใช้คำตรงข้าม อวตัพพจน์ สมพจน์ นามนัย และสัพพจน์

Chaisuk (2015) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมบันเทิงคดีของ มกุฏ อรฤดี” ทั้งนี้มีผลการศึกษาในส่วนกลวิธีการใช้ภาษาแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ กลวิธีที่ใช้คำ กลวิธีที่ใช้ประโยค กลวิธีที่ใช้สำนวน และกลวิธีที่ใช้ภาพพจน์ โดยในด้านการใช้คำพบทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่ คำมีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำมีศักดิ์ คำเฉพาะกลุ่ม คำภาษาปาก คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ การซ้ำคำ การหลกคำ และคำแสดงภาพ ด้านกลวิธีที่ใช้ประโยคพบทั้งหมด 3 ชนิด ได้แก่ การใช้ประโยคสั้น ประโยคยาว และประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ ด้านกลวิธีที่ใช้สำนวนพบ 4 ลักษณะ ได้แก่ เพื่อย่นย่อข้อความ เพื่อยายความ เพื่อแทนคำที่ไม่ต้องการกล่าว

ตรง ๆ และเพื่อเพิ่มความสละสลวยของถ้อยคำ ในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์พบทั้งหมด 19 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ สยูลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สมมติภาวะ อติพจน์ อวพจน์ อุปนิษิต นามนัย สัมพจน์ อุปมานิทัศน์ การอ้างถึง การแฝงนัย ปฏิพจน์ ปฏิทรรศน์ แนวเทียบ สัทพจน์ ปฏิปุจฉา และอาวตพากย์

Dangfai (2016) ศึกษาเรื่อง “หลักกรรมและกลวิธีการใช้ภาษาในคอลัมน์ “จุดไฟในใจคน” ของหลวงพ่่าน้ำฝน” ทั้งนี้มีผลการศึกษาในส่วนกลวิธีการใช้ภาษาพบว่า มีการใช้ระดับภาษา คือ ระดับภาษาปาก ระดับกึ่งแบบแผน และระดับทางการ ในด้านการใช้คำปรากฏการใช้คำที่มีความหมายโดยตรง คำแสดงอารมณ์ คำรูปธรรม คำนาม คำภาษาปาก คำที่มีความหมายโดยนัย คำภาษาต่างประเทศ ด้านการใช้สำนวนปรากฏการใช้สำนวนดั้งเดิม ด้านการใช้โวหาร พบว่ามีการใช้บรรยายโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมา และอุปลักษณ์

Nukaew (2019) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในนวนิยาย ของ รอมแพง” ทั้งนี้ มีผลการศึกษาในส่วนการใช้ภาษาแบ่งประเด็นออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ ด้านการใช้คำ ด้านการใช้ประโยค ด้านการใช้ภาพพจน์ และด้านการใช้โวหาร โดยในด้านการใช้คำพบ 9 ประเภท คือ คำบ่งชี้พฤติกรรม คำเรียกชื่อ คำบอกขนาด จำนวน คำลงท้าย คำแสดงการถาม คำสรรพนาม คำอุทาน คำสแลง และคำทับศัพท์ ด้านการใช้ประโยคพบ 3 ประเภท คือ ประโยคกระชับ ประโยคขยายยาว และประโยคที่มีคำถามเชิงวาทศิลป์ ด้านการใช้ภาพพจน์พบ 4 ประเภทคือ อุปมา อติพจน์ บุคลาธิษฐาน และสัทพจน์ ด้านการใช้โวหารพบ 3 ประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทำให้เห็นว่า การศึกษากลวิธีการใช้ภาษามักแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็นกลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ประโยค และกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ต่อไป

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษา
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
3. วิเคราะห์ข้อมูลในด้านกลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นใหญ่ ๆ ได้แก่ กลวิธีที่ใช้คำ กลวิธีที่ใช้ประโยค และกลวิธีที่ใช้ภาพพจน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลวิธีที่ใช้คำ หมายถึง วิธีการเลือกใช้คำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างจินตภาพและสื่อความคิดของผู้เขียนผ่านนวนิยาย

จากการศึกษากลวิธีที่ใช้คำในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ พบว่า ผู้เขียนมีการเลือกใช้คำทั้งหมด 9 ประเภท ดังนี้

1.1 คำภาษาต่างประเทศ คือ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ บางคำไทยยืมเข้ามาปะปนจนไม่สามารถหาคำไทยที่เหมาะสมแทนได้

จากการศึกษาพบคำภาษาต่างประเทศจำนวน 115 คำ โดยผู้เขียนใช้คำที่มาจากภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี สิ่งของ การกระทำ ฯลฯ เช่น โปรแกรม (Program) วีไอพี (VIP) แอคเคานท์ (Account) ไลน์ (Line) บูลลี่ (Bully) แอดมิชชัน (Admission) ฮวงแซจี้ เซียงกง เป็นต้น ผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศเพื่อใช้เป็นภาษาระดับไม่เป็นทางการภายในเรื่อง

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ ธนลภย์ส่งข้อความคุยกับเยียรยงทางไลน์เรื่องการซื้อรถหรูที่มีราคาแพงของกลุ่มคนในเขตผาถ้ำ ดังบทสนทนา

‘แล้วทำไมเรามีเงินพอที่จะซื้อ แต่คนส่วนใหญ่ไม่มีเงินพอละ’

‘เขาอาจจะขยันมากกว่า ก็เลยทำเงินได้มากกว่า ซึ่งเขาก็จ่ายภาษีมากกว่า’

‘คำว่าขยันกว่าถูกตีค่าจากชั่วโมงทำงาน แรงงานที่ใช้ หรืออะไรละ ที่แน่ ๆ การที่เรามีทุนมากกว่า พร้อมที่จะฟังได้มากกว่า แค่นั้นก็ทำให้เขา เกิน อะไรต่อมิอะไรได้มากกว่าไม่รู้เท่าไรแล้ว เราสู้กันดีนี่ว่า

ไฮริสก์ ไฮรีเทิร์น นี่ยังไม่รวมถึงโอกาสและอำนาจต่อรอง เธอคิดว่าที่ทุกวันนี้ สยามอลังการเป็นแบบนี้เพราะอะไร’

(Prapt, 2020, p. 161)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า เกิน (Gain) ไฮริสก์ ไฮรีเทิร์น (High Risk High Return) เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเฉพาะวงการธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าตัวละครมีความรู้เกี่ยวกับวงการธุรกิจ ผู้เขียนใช้คำดังกล่าวเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาษาที่หลังไหลเข้ามาพร้อมกับระบบหรือวิทยาการใหม่ ๆ จากต่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะถูกจำกัดขอบเขตจากกลุ่มคนบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์การใช้ศัพท์สยามอลังการ แต่ก็ยังปรากฏการใช้คำภาษาต่างประเทศเพราะสมาชิกในโรงงานมีการรับข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ จากสังคมภายนอก

1.2 คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คือ คำในภาษาต่างประเทศที่ถูกเปลี่ยนเสียงหรือเปลี่ยนรูปคำเล็กน้อยเพื่อให้กลายเป็นคำในภาษาไทย

จากการศึกษาพบคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศจำนวน 92 คำ โดยผู้เขียนใช้คำที่มาจากภาษาอังกฤษและญี่ปุ่น เช่น เคมีมี ล้อเลียนคำว่า เคมี, ไมค์ลอชิบ ล้อเลียนคำว่า ไมโครชิป (Microchip), อยูวี ล้อเลียนคำว่า ยูวี (UV), ไอพี ล้อเลียนคำว่า ไอพี (IP), มิโคซึดัก ล้อเลียนคำว่า มิโคชิ ดาโกะ (Mikoshi Dako) เป็นต้น ผู้เขียนใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเป็นคำศัพท์สยามอลังการซึ่งเป็นภาษาระดับทางการภายในเรื่อง

ในทีนี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เขียนกำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบ ซึ่งขณะนั้นเสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้น ทำให้เธอต้องละจากการอ่านหนังสือไปดูโทรศัพท์ ดังบทบรรยายนี้

เสียงระเบิดตา กัมดูกระดานไฟฟ้าบนเตียงอีกครั้ง หน้าจอสามมิติแสดงภาพ
สัญลักษณ์ของ **แอปประเคนฉัน** พุดคุยอรลายขึ้นด้านข้าง

(Prapt, 2020, p. 3)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า แอปประเคนฉัน เป็นคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ โดยนำคำว่า แอปพลิเคชัน (Application) ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเทคโนโลยี มาเปลี่ยนเสียงเล็กน้อยให้กลายเป็นคำไทย หรือการเปลี่ยนรูปของคำว่า ออนไลน์ เป็น อรลาย การใช้คำดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขันเนื่องด้วยความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากคำเดิม การจงใจเลือกใช้คำดังกล่าวสามารถสะท้อนแนวคิดของผู้เขียนที่อาจต้องการเสียดสีกลุ่มคนในสังคมบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์รูปแบบการใช้คำศัพท์ภาษาสยามเอาไว้

1.3 คำแสดงภาพ คือ คำที่สามารถสร้างภาพให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเห็นถึงลักษณะสิ่งต่าง ๆ ได้

จากการศึกษาพบคำแสดงภาพจำนวน 91 คำ โดยผู้เขียนมักจะใช้เพื่อทำให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมของตัวละคร เช่น ผ่ายผอม ปูดโปน ปรีอเหม่อ ยึดเอื้ม คล้ากร้าน ซิดเผือด อวอ๊ด เปล่งปลั่ง บวมคล้า เป็นต้น

ในทีนี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่นางโฉมยง แม่ของเอี๋ยรงกลับมาจากที่ทำงาน ในสภาพที่ดูไม่ได้เนื่องจากทำงานอยู่กับขยะทั้งวัน สภาพหลังทำงานของนางโฉมยงเป็นไปดังบทบรรยายนี้

นางโฉมยงแม่ของเอี๋ยรงอยู่ในชุดเครื่องแบบของแผนกกำจัดขยะเปียก เพิ่งเลิก
งานและเดินทางกลับมาถึงที่พักด้วยสภาพผมกระเซิงและหน้าดำมันแผลล็บ เลื้อแขนยาว
และกางเกงขายาวสีเหลืองตัดเย็บด้วยผ้าใยสังเคราะห์ซึ่งได้จากการรีทรายไ้เศษขยะใน
แผนกนั่นเอง

(Prapt, 2020, p. 4)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้เลือกใช้คำแสดงภาพของนางโฉมยงว่า ผมกระเซิง และ หน้าดามันแผล ซึ่งทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพทรงผมที่ดูยุ่งเหยิง ใบหน้าหมองคล้ำ และหน้ามันเป็นเงา การใช้คำดังกล่าวสะท้อนมุมมองของผู้เขียนว่าคนชั้นล่างต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จนไม่มีเวลาใส่ใจภาพลักษณ์ของตนเอง

1.4 คำตำหรือคำหยาบ คือ คำด่า คำสบถหรือคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย

จากการศึกษาพบคำตำหรือคำหยาบจำนวน 46 คำ โดยผู้เขียนใช้เพื่อแสดงอารมณ์และทัศนคติของตัวละคร เช่น ตอแหล ฉิบหาย ไอ้ชาติหมา ระบาย เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่นางประไพ หญิงวัยกลางคน นั่งอ่านข่าวเกี่ยวกับผู้ที่ออกมาประท้วงให้เลิกใช้แผนแม่บทสยามตึงสัตว์ราช ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมข้อปฏิบัติของชาวโรงงาน นางประไพโมโหผู้ที่ประท้วงจึงตะโกนด่าเสียงดังจนคนอื่นได้ยิน ดังบทบรรยายนี้

“ไอ้พวกควาย!” จู ๆ เสียงดังลอยมาจากบันไดด้านล่าง เยียรงหันไปมอง
พร้อมทุกคนแถวนี้

(Prapt, 2020, p. 12)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไอ้พวกควาย เป็นคำหยาบที่จะทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความรู้สึกโกรธของนางประไพที่มีต่อผู้ประท้วง และยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติของตัวละครเกี่ยวกับการเมือง โดยนางประไพมองว่าการที่มีผู้มาประท้วงให้เปลี่ยนแปลงจะเป็นการสร้างความยุ่งยากให้กับสังคม และคิดว่ากลุ่มผู้ประท้วงโง่เขลา การใช้คำดังกล่าวสามารถสะท้อนมุมมองของผู้เขียนที่เข้าใจเรื่องความเห็นต่างทางการเมืองของคนในสังคมที่อาจจะทำให้เกิดปัญหาหรือความวุ่นวายได้

1.5 คำซ้อนเพื่อเสียง ในที่นี้คือ คำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นหรือเสียงพยัญชนะสะกดเหมือนกันมาซ้อนกัน เพื่อให้ความหมายของคำมีน้ำหนักมากขึ้น

จากการศึกษาพบคำซ้อนเพื่อเสียงจำนวน 39 คำ โดยผู้เขียนมักจะใช้ในการนำเสนอกริยาท่าทางและความรู้สึกของตัวละคร เช่น พระคร่งพระเครื่อง ศพเคีพ ระริกระรี่ กระพืดกระเพียด สะอิดสะเอียน ประเดี้ยวประด้าว เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่นางสาวนางประไพกำลังพูดคุยกับแขกในงานศพเรื่องที่มีบุคคลท่านหนึ่งจากฝ่ายปกครองมาเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนค่าใช้จ่ายในงานของพี่ คนที่มางานต่างพูดชื่นชมบุคคลดังกล่าว ดังบทสนทนา

“—ท่านใจดีมาก ๆ รู้ว่าพี่ไพลูกอีเติ่งเปรตนั้นฆ่า บ้านเราก็อึดผู้้นำแค่ทำกิน
ยังลำบาก จะไปหาเงินจากไหนมาจัดงานศพ ท่านเลยช่วย--”

“นั่นสิ ไม่ได้ท่านละแยะแน พวกนักข่าวตามมารุมทำข่าวงานศพพี่มึงตั้งเยอะ ถ้า
ไปจับวัดแถวบ้านละก็ เหย! อายไปทั้งโรงงาน ซอมซ่อยังกะอะไร แล้วนี่เขาไปไหนกัน

หมดแล้วละ”

“ทำงานยุ่ง มีเวลาแป็บเดียว ศพเคิพยังไม่ทันได้ไหว้เลย นักข่าวเอาแต่รุมสัมภาษณ์--”

(Prapt, 2020, p. 177)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ศพเคิพ เป็นคำซ้อนเพื่อเสียง ผู้เขียนเลือกใช้คำดังกล่าวเพื่อให้ลักษณะการพูดของตัวละครมีความเป็นธรรมชาติคล้ายกับการสนทนากันในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างความสมจริงให้กับสถานการณ์ในเรื่องได้มากขึ้น

1.6 คำตั้งใหม่ ในที่นี้คือ คำที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในความหมายใหม่ หรือเป็นคำที่ผู้เขียนคิดและเลือกสรรมาเพื่อใช้ในงานของตนโดยเฉพาะ

จากการศึกษาพบคำตั้งใหม่จำนวน 19 คำ โดยคำที่ผู้เขียนใช้มักจะเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและระบบการศึกษา เช่น สุนิก กระดานไฟฟ้า แผนแม่บทสยามดิงสตวิรรษ เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เอียรยงกำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยดังบทบรรยายนี้

เอียรยงเงยหน้าขึ้นจากกระดานไฟฟ้าที่เปิดหนังสืออยู่ ปิดตา ขยับปากพิมพ์ทำ
ท่องจำ

แผนแม่บทสยามดิงสตวิรรษ เป็นวิชาบังคับที่เด็กไทยต้องเรียนกันตั้งแต่มัธยมก่อน
ประถมเริ่มปูพื้นฐานให้ท่องจำว่าการเป็นเด็กที่ดีนั้นมีลักษณะอย่างไร สมาชิกโรงงานที่พึง
ประสงค์นั้นเป็นเช่นไร พอพื้นฐานแน่น ขึ้นโตขึ้นจึงขยายไปท่องเนื้อความในแผนแม่บท
ข้ออื่น ๆ

(Prapt, 2020, p. 2)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า แผนแม่บทสยามดิงสตวิรรษ เป็นคำที่ผู้เขียนคิดขึ้นเพื่อใช้เรียกหนังสือที่รวบรวมข้อปฏิบัติของชาวโรงงาน โดยเด็กทุกคนจะต้องอ่านและท่องแผนแม่บทนี้ได้ การใช้คำดังกล่าวสะท้อนมุมมองทางความคิดของผู้เขียนที่อาจต้องการสื่อถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน กลุ่มผู้นำพยายามสร้างข้อกำหนดต่าง ๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดและปลูกฝังให้เด็กที่กำลังจะเติบโตได้ดำเนินตาม ซึ่งจะทำให้เกิดความง่ายในการบริหารจัดการและการควบคุมผู้คนในสังคม

1.7 คำที่มีความหมายโดยนัย คือ คำที่มีความหมายอื่นที่ไม่ใช่ความหมายตรง เป็นความหมายที่ต้องอาศัยการตีความจากบริบทจึงจะเข้าใจความหมายของคำที่พิจารณาอยู่

จากการศึกษาพบคำที่มีความหมายโดยนัยจำนวน 16 คำ โดยผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอความคิดและทัศนคติของตัวละคร ตัวอย่างคำเช่น น้ำลาย หัวโชน น้ำรอรบาย เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เียรรยงถูกคนในโลกออนไลน์นำภาพถ่ายขณะเธอนั่งคุยกับขุนระเบ็งไปเผยแพร่ มีชาวเน็ตแสดงความคิดเห็นต่อว่าอย่างรุนแรง เธอเห็นความคิดเห็นเหล่านั้นแล้วนึกถึงสุราลัย เพื่อนสนิทของเธอที่ชอบทำพฤติกรรมดังกล่าว เียรรยงไม่เคยร่วมวิจารณ์หรือเตือนเพื่อนเรื่องการแสดงความคิดเห็นเลย แต่เธอต้องมาประสบกับข้อความเหล่านั้นเอง มีความคิดหนึ่งดังขึ้นในหัวของเธอ ดังบทบรรยายนี้

ใช่ เธอคงคิดเช่นนั้น ถ้าถึงตอนนี้ยังบอกตัวเองได้ว่า *สังคมกินโต๊ะนั้นไม่ใช่เรื่องของเรา - ไม่เกี่ยวกับเรา - หรืออยู่ห่างไกลเรา!* ก็เหมือนเวลาเรามองไฟไหม้บ้านคนอื่นกับไหม้บ้านตัวเองนั่นละ ถึงตอนนี้สติกระเจิดกระเจิง

(Prapt, 2020, p. 173)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า สังคมกินโต๊ะ ในบริบทนี้ หมายถึง การรุมทำร้ายผู้อื่นด้วยถ้อยคำที่รุนแรง การใช้คำดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเียรรยงกำลังเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกผู้คนรุมทำร้ายด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ซึ่งหากเป็นอดีตเธอจะไม่ได้ใส่ใจเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่เมื่อเธอได้ประสบด้วยตนเอง เธอจึงตระหนักได้ว่าเรื่องดังกล่าวสร้างความทุกข์ใจให้เธอเป็นอย่างมาก การใช้คำดังกล่าวได้สะท้อนมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์ในยุคปัจจุบัน ที่ผู้คนมักจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลต่าง ๆ โดยขาดการไตร่ตรองว่าอาจจะเป็นการทำร้ายผู้อื่นได้ทางอ้อม

1.8 คำพ้องสมัย คือ คำที่มีใช้อยู่ในช่วงสมัยหนึ่ง แต่ต่อมายุคเลิกใช้เพราะมีคำอื่นที่สามารถใช้แทนได้

จากการศึกษาพบคำพ้องสมัยจำนวน 15 คำ โดยผู้เขียนใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับกฎหมายและคำแทนตัวผู้ฟัง เช่น กระลาการ อำยวน โทศก ศุภมัสสุ เพลา โภภี อักโข เยี่ยง ฤาแม่ มูตร เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างในตอนที่ธณลภย์ส่งข้อความไปทักทายเียรรยง โดยเขาเพิ่งเคยส่งข้อความหาเธอเป็นครั้งแรก เขาส่งข้อความไปทักทายเียรรยงด้วยภาษาแบบแผนของสยามอสังการดังบทสนทนา

‘สวัสดีเกิดออเจ้า เราธณลภย์พี่พบกัณเพลาชาย มิแนใจออกเจ้าจำได้หรือหาไม่’...

‘สวัสดีธณลภย์เพื่อนใหม่ จำได้มีอะไรโปรดว่ามา’

‘อ่านหนังสืออยู่ฤาแม่’ ปลายทางส่งข้อความแรกมา แล้วเหมือนเพื่อรักษามารยาท รีบออกตัว ‘เราว่าออเจ้าน่าจักยังหาเข้านอนไม่’

(Prapt, 2020, p. 56)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ออเจ้า เป็นคำพ้องสมัย โดยเป็นคำที่ใช้เรียกแทนตัวผู้ฟังที่เป็นหญิงสาวในสมัยอยุธยาซึ่งในปัจจุบันไม่มีการใช้แล้วเนื่องจากมีการใช้คำอื่นแทน การใช้คำลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกพอใจของธนลภย์ที่มีต่อเอียรยง และในตัวอย่างใช้เพราะตัวละครเพ็งรู้จัก และได้พูดคุยกันครั้งแรกจึงยังใช้คำเหล่านี้เพื่อให้เกียรติซึ่งกันและกัน

1.9 คำย่อ ในที่นี้คือ คำที่เขียนย่อจากคำเต็มเพื่อประหยัดถ้อยคำและไม่เปลืองพื้นที่ในการเขียน โดยคำย่อจะมีทั้งการใช้คำสั้น ๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจและการย่อโดยใช้พยัญชนะต้นหรือพยัญชนะตัวสะกดของคำแล้วเติมจุด

จากการศึกษาพบคำย่อจำนวน 10 คำ โดยผู้เขียนมักจะใช้เพื่อสื่อถึงอาชีพ หรือตำแหน่งของตัวละคร เช่น รปภ. กตอ. เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เอียรยงนั่งรถผ่านเขตริทรายโก้ ซึ่งเป็นเขตที่อยู่ของบุคลากรทางการแพทย์รวมถึงมีกลุ่มคนชั้นล่างอาศัยอยู่ประปราย ระหว่างทางเธอเห็นร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าตั้งโทรทัศน์รุ่นต่าง ๆ พร้อมเปิดรายการบริจาคความสุขให้ประชาชน ซึ่งมีเสียงที่เผยแพร่ออกมาดังบทบรรยายนี้

รายการที่ได้รับการเผยแพร่อยู่นี้จัดขึ้นโดยท่าน กตอ. (ย่อมาจากกรรมการผู้จัดการโรงงานสยามอลังการ) นอกจากท่านจะได้ทำการกุศลแล้วยังสามารถนำค่าใช้จ่ายไปลดหย่อนภาษีส่วนตัวด้วย เย็นวันเสาร์อย่างนี้ท่าน กตอ. จะเลือกหนังสือมานะนะนา ขาวขะยะ ทุกเล่มได้รับการบริจาคต่อมาจากเหล่าสำนักพิมพ์อีกที โดยมีกรอบชัดเจนว่า ห้ามพูดถึงการเมือง...

(Prapt, 2020, p. 45)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า กตอ. เป็นคำย่อตำแหน่งของผู้คนที่ดูแลโรงงานภายในเรื่อง ในที่นี้ผู้เขียนตั้งใจใช้คำย่อดังกล่าว โดยใช้อักษร ก จากพยัญชนะต้นของคำว่า กรรมการ ตัวอักษร ด จากพยัญชนะสะกดของคำว่า จัด และใช้อักษร อ จากพยัญชนะต้นของคำว่า อลังการ เมื่อผู้อ่านได้อ่านคำย่อดังกล่าวแบบรวมคำอาจทำให้นึกไปถึงคำหายาที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศชาย ซึ่งสื่อถึงการแสดงความไม่พอใจและต่อว่าคนที่ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาจะเห็นว่าผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุด โดยมักจะใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการและใช้กับตัวละครที่เป็นวัยรุ่น เพื่อสื่อให้เห็นว่าคนในสังคมโดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้และพยายามศึกษาข้อมูลจากภายนอกจึงรับภาษาเข้ามาใช้ด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนใช้คำย่อน้อยที่สุด โดยมักจะปรากฏอยู่ในข่าวหรือบทความที่ตัวละครอ่านเท่านั้น ทำให้เหตุการณ์มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการใช้คำประเภทต่าง ๆ ยังเป็นตัวช่วยในการสร้างความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึก และลักษณะทางกายภาพของตัวละคร นอกจากนี้ยังใช้เพื่อสอดแทรกมุมมองทางความคิดของผู้เขียนที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันอีกด้วย

2. กลวิธีการใช้ประโยค ในที่นี้หมายถึง วิธีการเลือกใช้ประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารของตัวละคร และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวละครหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้อ่าน

จากการศึกษาการใช้ประโยคในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ พบว่า ผู้เขียนมีการเลือกใช้ประโยคทั้งหมด 4 ประเภท ดังนี้

2.1 ประโยคสั้น คือ ประโยคที่ตัวละครใช้ในลักษณะที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และจบความได้เร็ว

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคสั้นเมื่อตัวละครส่งข้อความหากันผ่านระบบออนไลน์หรือต้องการพูดในสิ่งที่ตนคิด

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่ยรรยงและน้องกำลังวิ่งหนีกลุ่มผู้ชุมนุมที่หน้าสถานีโทรทัศน์ระหว่างทางทั้งคู่เจอผู้ชุมนุมคนหนึ่งถ่ายคลิปเอี๋ยยงขณะหนีและพูดขู่ว่าจะปล่อยคลิปนี้หากเธอยังโกหกเรื่องโรคระบาดอยู่ ทั้งสองหาทางหนีออกมาได้แต่เอี๋ยยงไม่สบายใจกับคำขู่ของผู้ชุมนุมรายนั้น ยรรยงจึงบอกกับเอี๋ยยง ดังบทบรรยายนี้

“เราจะไม่เดินตามแผนใครทั้งนั้น” เสียงพูดของพี่ต่ำลง เบาแต่เต็มไปด้วย
อำนาจแปลก ๆ แววตาของพี่ก็ดูแปลก ๆ “เราจะสร้างอำนาจต่อรองให้ตัวเอง”

(Prapt, 2020, p. 221)

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ยรรยงพูดเป็นประโยคสั้นที่ได้ใจความและหนักแน่น การใช้ประโยคดังกล่าวทำให้เข้าใจความคิดของยรรยง ซึ่งเขาคิดว่าตนเองสามารถสร้างอำนาจเพื่อต่อรองให้เอี๋ยยงรอดพ้นจากการถูกบังคับข่มขู่ได้ ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อสะท้อนภาพของคนในสังคมที่ต้องพยายามดิ้นรนสร้างอำนาจให้ตนเองเพื่อให้ตนสามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้

2.2 ประโยคยาว คือ ประโยคที่มีการขยายความต่อเนื่องกันไป อาจจะเป็นประโยคความรวมหรือความซ้อนก็ได้

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคยาวเมื่อตัวละครต้องการตั้งคำถามกับสังคมหรือต้องการอธิบายเหตุผลของตนเอง

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่คุณ หลานของนางประไพ กำลังนั่งนึกถึงป่าของเธอที่ประกอบอาชีพเป็นแม่ค้าแผงในตลาดพระเครื่อง โดยป่าเคยพูดชื่นชมพวกฝาล้างให้เขาฟัง ดังบทบรรยายนี้

ป่าเคยว่าถ้าไม่มีฝาล้างป่าก็ยังไม่เห็นว่าของพวกนี้จะมีราคาได้อย่างไร แคดินโลหะบัน
สลัก ทุกอย่างจะมีค่าก็เพราะคนให้ค่า ฝาล้างให้ค่าพระเครื่อง เราก็ต้องให้ค่าฝาล้าง

(Prapt, 2020, p. 179)

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่นางประไพกล่าวกับหลานเป็นประโยคยาวที่มีใจความสำคัญว่า ทุกอย่างจะมีค่าก็เพราะมีคนให้ค่า การใช้ประโยคดังกล่าวของตัวละครนางประไพจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติของตัวละครที่ชื่นชมและยกย่องผู้นำโรงงานอย่างกลุ่มผ้าง ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนทำให้พระเครื่องมีคุณค่าขึ้นมา ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มคนมีอำนาจในสังคมที่มักจะใช้ความเชื่อความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของผู้คนเป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์ให้แก่ตน

2.3 ประโยคยาวแบบโวหาร คือ ประโยคที่ค่อนข้างยาวและมีศิลปะในการใช้ ต้องอ่านให้จบจึงจะเข้าใจเนื้อความทั้งหมด

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคยาวแบบโวหารเมื่อตัวละครต้องการแสดงทัศนคติหรือต้องการพูดเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ธณลภย์หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานกำจัดขยะ ซึ่งเป็นงานที่คนภายในโรงงานต้องทำหากไม่เสียภาษี เขาพบข้อมูลและอ่านไปถึงวิธีการกำจัดขยะของโรงงานที่ไม่ค่อยได้มาตรฐาน เขาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการกำจัดขยะของโรงงาน ดังบทบรรยายนี้

มาตรฐานของสยามอลังการนั้นก็คือความไม่ได้มาตรฐาน และการร้องเรียนใด ๆ มักนำไปสู่การถูกฟ้องกลับ หรือบางทีถูกจับกุมหายตัวไปเสียเลย ไม่เหลือแม่แต่เก้าร้อยละ 20-40 ด้วยซ้ำ จึงมีคำกล่าวของพวกซึ่งถึงว่า ขยะที่พวกผ้างกำจัดได้หมดจดที่สุดก็คือชีวิตของประชาชนชาวขยะได้ปกครองนั่นเอง

(Prapt, 2020, p. 120)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นประโยคยาวแบบโวหาร ซึ่งกล่าวถึงการทำงานในเรื่องการกำจัดขยะและการดูแลชาวโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐานของผู้ว่า จนมีการเปรียบเทียบชีวิตของชาวโรงงานว่ามีค่าเท่ากับขยะ ผู้ที่มีอำนาจในการดูแลอย่างพวกผ้างพร้อมที่กำจัดชีวิตของชาวโรงงานที่ตั้งข้อสงสัยในการทำงานของตนออกไปได้ทุกเมื่อ ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อสะท้อนภาพการทำงานของผู้นำในสังคมที่ไม่ค่อยเป็นไปตามมาตรฐาน และยังปกปิดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ด้วยการพยายามไม่ให้คนในสังคมตั้งคำถาม

2.4 ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ คือ ประโยคที่มีลักษณะต่างไปจากประโยคที่ใช้กันทั่วไป มีการใช้คำขยายหรือผูกคำแบบแปลก ๆ ไม่ถูกต้องตามหลักของไวยากรณ์

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติกับตัวละครที่มีการศึกษาสูง และประกอบอาชีพที่สังคมให้เกียรติ โดยประโยคจะมีลักษณะแบ่งเป็นวรรคคล้ายกับฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพหรือโคลงสุภาพ

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ครูวรรธน์ ครูสอนนาฏศิลป์กำลังใช้กระบอกตักนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่เกิดอาการคลื่นคลั่งและอาละวาดทำลายข้าวของภายในหอพิชัย นักเรียนกลุ่มดังกล่าวถูกตักอย่างหนักจนครุคนหนึ่งสงสาร จึงเดินเข้าไปหวังจะช่วย ดังบทบรรยายนี้

“พะ...พอเถอะครับครู!” ชายวัยกลางชุดดำรายหนึ่งพุ่งเข้าไปก้นยกมือกราน
ครูวรรรัตน์ผลึกหางพลาจขึ้นัว ตอนนี้น้ำแกแดงเหมือนเลือดพร้อมจะระเบิดออก
มา

“ทำใจตัวอย่างนี้ ครูหรือ ครูเจ้า พวกเฮียจึงกลับทื่อ ใส่ได้ ‘ผาลัง’ นั่งหรือ
ส่งค่า มานี้ เป็นเยี่ยงปรากฏไว้ จูงให้สุจ่า!”

คำพูดที่เลื่อนสู่โคลงสี่สุภาพแทน ดังสัญญาณว่าคนพูดยกตนข่มขึ้นอีกชั้น คน
ขอร้องซึ่งคงเป็นครูเจ้าของสถานที่ได้แต่คอยน หน้าเหยโดยเฉพาะกับคำย้า ‘ผาลัง’

(Prapt, 2020, p. 74)

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ครูวรรรัตน์พูดเป็นประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ
ลักษณะของประโยคใกล้เคียงกับฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพ มีการเว้นวรรคระหว่างประโยคและคำส่งสัมผัส
กันระหว่างประโยค การใช้ประโยคดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสถานภาพของครูวรรรัตน์ที่มีตำแหน่งสูง
กว่าครูอีกคนหนึ่ง จึงพูดยกตนข่มท่านเพราะผู้นำแต่งตั้งตนมา ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพ
ของผู้อ่านในสังคมบางส่วนที่เมื่อได้รับอำนาจมาแล้วก็มักจะวางอำนาจกับผู้ที่ยด้อยกว่า

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้ประโยคประเภทต่าง ๆ เป็นบทสนทนาของตัวละคร ทำให้
เรื่องดำเนินไปได้รวดเร็วและสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่านได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ประโยคบางประเภทยัง
สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติและสถานภาพทางสังคมของตัวละครแต่ละตัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. กลวิธีการใช้ภาพพจน์ ในที่นี้หมายถึง วิธีการเลือกใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศของ
เหตุการณ์ให้มีความสมจริงและเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความคิดของผู้เขียน

จากการศึกษาวิธีการใช้ภาพพจน์ในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
พบว่า ผู้เขียนมีการเลือกใช้ภาพพจน์ทั้งหมด 7 ประเภท ดังนี้

3.1 อุปมา คือ การเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่มีลักษณะร่วมกันโดยมีการใช้คำแสดงการ
เปรียบเทียบ เช่น เหมือน เปรียบ ประดุจ ราว รวากับ ดัง เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์อุปมาในการเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพ
และคุณลักษณะของตัวละครกับวัตถุหรือลักษณะของวัตถุ

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ขุนระเบ็งไปหาแม่ของเขาเพื่อคุยเรื่องคดีสามีใหม่ของแม่
ขุนระเบ็งไม่ค่อยถูกกับแม่เพราะแม่ทิ้งเขาไปมีสามีใหม่ตั้งแต่พ่อเสียชีวิตและเขายังเด็ก ระหว่างที่พูดคุย
กันความรู้สึกต่าง ๆ ที่เขามีต่อแม่รวมถึงเรื่องราวที่ผ่านมาของแม่ก็เกิดเป็นภาพขึ้นในหัว ดังบทบรรยายนี้

ภาพลักษณ์ของโลกละม้ายผ้าพับไว้ทำให้ท่านผู้หญิงผู้มีสติรู้ค่าความจริงจากผัวคนที่หนึ่ง รปภ.คนชั้นขยะทั่วไปเป็นผู้วิรุบุรุษ ผัวแรกตายก็ขยับไปได้ผัวใหม่เป็นรปภ.คนชั้นสูง ลั่นผัวสองก็คว่าได้ผัวสามเป็น รปภ. คนชั้นที่กินตำแหน่งสูงสุดตำแหน่งหนึ่งในสยามอสังการอีก *นี่ถ้ามีอีกสักสองผัวสามผัว แม่คงเป็นเมียเจ้าของสุริยจักรวาล!* หล่อนยังเซ็ดหน้าด้าน ๆ สวย ๆ ไปได้ถึงไหนต่อไหน อันที่จริง ถ้าระเบ็งไม่รู้ตัวตัวเองกับหล่อนมีความสัมพันธ์อย่างไร เขาก็คงหวังข่มหล่อนให้ได้สักครั้ง

(Prapt, 2020, p. 227)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้อุปมาเปรียบเทียบโดยการนำผ้าที่ถูกพับไว้มาเปรียบเทียบกับภาพลักษณ์ของสตรีสูงศักดิ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะแม่ของขุนระเบ็ง ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่ดูเรียบร้อยเหมือนกับผ้าที่ถูกพับจัดเก็บไว้อย่างดี และทำให้เข้าใจถึงทัศนคติของขุนระเบ็งที่มีต่อแม่ เขามองว่าภาพลักษณ์ที่เรียบร้อยนี้เป็นสิ่งที่แม่สร้างขึ้นมามากเกินไป ผู้เขียนใช้ภาพพจน์ดังกล่าวเพื่อสื่อถึงแนวคิดเกี่ยวกับผู้คนในสังคมว่าบางคนอาจจะมีภาพลักษณ์ภายนอกที่ดีแต่เบื้องหลังชีวิตอาจไม่ได้ดูดีเหมือนกับภาพที่เห็นเสมอไป

3.2 อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งของที่มีลักษณะคล้ายหรือเหมือนกันโดยใช้คำว่า เป็น คือ เป็นคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในการเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพและคุณลักษณะของตัวละครกับลักษณะของวัตถุ และอวัยวะของมนุษย์

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่บรรยายนั่งแคร่คอยอยู่นอกห้องนอนและหันไปพบพ่อของเขาเดินออกมาพอดี พ่อสังเกตเห็นการวิตกกังวลจากสีหน้าเขาได้จึงถามไถ่ด้วยความเป็นห่วง เขาจึงตอบกลับไปเรื่องที่ขุนระเบ็งถูกพักงาน ซึ่งทำให้เขากังวลเกี่ยวกับนายคนใหม่ ดังบทสนทนา

“ทำงานกับขุนระเบ็งมานานจนรู้ทางกัน ผิดบ้างแก่ก็เตือนก็ให้ออกาส แต่หัวหน้างานคนใหม่ไม่รู้จะเป็นยังไง มีคนบอกว่าแก่เถรตรงนัก”

“เอาน่า” มือของพ่อตีเขาเบา ๆ “ค่อย ๆ เรียนรู้ไป เอ็งเป็นมือเป็นเท้าให้เขายังไงก็ต้องคอยสนับสนุน”

(Prapt, 2020, p. 129)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์โดยการนำอวัยวะของมนุษย์ คือ มือและเท้ามาเปรียบเทียบกับยรรยง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่ายรรยงมีความสำคัญมากต่อเจ้านายเหมือนกับมือและเท้าที่เป็นอวัยวะสำคัญของร่างกาย ผู้เขียนใช้ภาพพจน์ดังกล่าวในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานในสังคมว่าลูกน้องมักเป็นคนสำคัญที่จะสร้างผลประโยชน์ให้กับเจ้านายได้

3.3 อติพจน์ คือ การกล่าวเปรียบเทียบในลักษณะที่เกินความจริงเพื่อให้ได้อารมณ์และย้าความความหมายให้หนักแน่น

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์อติพจน์ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่คนในโลกออนไลน์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปภาพขุนระเบ้งและเยีรยงเดินไปขึ้นรถด้วยกัน โดยเป็นความคิดเห็นแง่ลบ ดังตัวอย่างนี้

‘ที่บ้านแม่กูน้องกูวยนางจนจะอ้วก สมเป็น represent ฝาถัง
#โตไปไม่ร้าน—’...

‘นำสมเพช ยอมให้ฝาถังเชิดจนอ้ออัน—’

มือที่ถือกระดานไฟฟ้าอยู่กำแน่นขึ้นทุกขณะ ร้อนผ่าวขึ้นทุกทีจนเหมือนเปลว
ใต้ผิวหนังลามขึ้นมาที่ใบหน้า

(Prapt, 2020, p. 172)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์อติพจน์ คือ ร้อนผ่าวขึ้นทุกทีจนเหมือนเปลวใต้ผิวหนังลามขึ้นมาที่ใบหน้า ใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของเยีรยงที่โกรธมากจนเหมือนมีเปลวไฟติดใต้ผิวหนังและกำลังไหม้ลามขึ้นมาถึงใบหน้า ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้ที่จะมีไฟลุกติดอยู่ใต้ผิวหนังของมนุษย์ ภาพพจน์ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของตัวละครได้ดียิ่งขึ้น

3.4 บุคลาธิษฐาน คือ การเปรียบให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตสามารถแสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และอากัปกริยาต่าง ๆ ได้เหมือนกับมนุษย์

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานบรรยายความคิดและลักษณะของตัวละคร

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่สุรลัยดูรายการถ่ายทอดสดที่เยีรยงและขุนระเบ้งไปสัมภาษณ์ระหว่างนั้นมีความคิดเห็นที่เขียนต่อว่าเยีรยงโผล่ขึ้น เธอจึงมองและคิดไปถึงตัวเองในอดีตที่เคยแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำที่รุนแรง สุรลัยมองเห็นภาพความคิดเห็นเหล่านั้น ดังบทบรรยายนี้

สุรลัยมองเห็นตัวอักษรในอดีตของตัวเองเรียงระบารวมอยู่ใต้ความเผ็ดร้อนคือ
รสรื่นรมย์ ยิ่งแรงยิ่งสนุก ยิ่งมีคนถูกใจก็ยิ่งเข้าใจว่าตัวเองถูกต้อง

(Prapt, 2020, p. 200)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้บุคลาธิษฐานเพื่อทำให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตอย่างตัวอักษรสามารถเต้นเรียงระบารได้เหมือนกับมนุษย์ ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงภาพในความคิดของสุรลัยได้ โดยเป็นภาพตัวอักษรหรือถ้อยคำที่เธอเคยแสดงความคิดเห็นไว้กำลังเต้นเรียงระบารวนอยู่ในหัวเป็นการตอกย้ำถึงสิ่งที่เธอได้เคย

ทำให้กับผู้อื่น อันทำให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ใจหรือเดือดร้อน การใช้ภาพพจน์ดังกล่าวจึงอาจมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านได้ลุ่มลึกถึงเรื่องการเขียนแสดงความคิดเห็นในโลกออนไลน์ได้

3.5 สัญลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทน โดยคำที่ใช้เรียกจะเป็นคำที่สมมติขึ้นแทนสภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่เปรียบเทียบ

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์ในการบรรยายสถานภาพและบทบาทของตัวละคร โดยใช้ประเภทและส่วนประกอบของลักษณะเป็นสัญลักษณ์

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่เยียรยงนั่งรถออกมาจากเขตฝาลังหลังจากรักษาตัวแล้ว เธอเห็นสภาพบ้านเมืองในเขตฝาลังแล้วนึกไปถึงเรื่องที่เธอรู้มาเกี่ยวกับเขตต่าง ๆ รอบนอกที่ล้อมรอบเขตฝาลัง ดังบทบรรยายนี้

การเดินทางออกนอกโรงงานเข้ามาถึงในนี้ไม่มีเรื่องง่าย ต้องอาศัยเครื่องบินระยะไกลเท่านั้น ในเมื่อรอบนอกของสยามอลังการคือทะเลทราย คลุกซี้เถาอันเงี้ยว สลับเทือกเขาขยะเหยียดยาวลูกแล้วลูกเล่า อันเป็นประหนึ่งแหล่งคุมขังพวกชนชั้นขยะอันตราย - คนร้ายที่ถูกขับไล่ออกจากตัวเมืองโรงงาน คนเหล่านี้ต่อให้ครั้งที่กระทำผิดยังเหลือจิตใจด้านต้อยบ้าง แต่ครั้นถูกอับเป้ไปอยู่ในที่แล้งร้างดังกล่าวก็มักวิปลาสไปเที่ยวฆ่าฟัน ยื้อแย่งอาหาร ทิ้งอยู่ หรืออาภรณ์ไม่ต่างจากสัตว์จรจัด ว่ากันว่าพวกที่สมสู่แล้วออกลูกมา เด็กจะมีหน้าตาพิกลพิการกระเดียดไปทางสัตว์มากกว่ามนุษย์

(Prapt, 2020, p. 41)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้สัญลักษณ์โดยการนำประเภทของขยะ คือ ขยะอันตราย มาใช้เพื่อสื่อความหมายไปถึงกลุ่มคนร้ายที่ก่อความเดือดร้อนในสังคม โดยชนชั้นดังกล่าวจะเป็นกลุ่มคนร้ายที่ถูกไล่ออกไปอยู่รอบนอกโรงงานสยามอลังการเนื่องจากสร้างเรื่องวุ่นวายไว้ ทั้งยังเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการศึกษา ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพสังคมที่มีการแบ่งชนชั้น ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นและเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

3.6 แนวเทียบ คือ การเปรียบเทียบสถานการณ์ ความคิด หรือสภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนหรือต่างกันมาเข้าคู่กัน

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์แนวเทียบในการเปรียบเทียบเหตุการณ์กับเหตุการณ์ เปรียบเทียบพฤติกรรมของตัวละครกับพฤติกรรมของสัตว์ เปรียบเทียบลักษณะของธาตุกับเหตุการณ์

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่ขุนระเบ็งเกิดอาการคลุ้มคลั่งทำร้ายพ่อของเยียรยงจนเสียชีวิต เยียรยงไปงานศพพ่อทุกวันแต่ช่วงนั้นเป็นช่วงที่เธอสอบ เธอจึงพกหนังสือเคมีไปอ่านด้วย ขณะที่อ่านเธอก็คิดอะไรบางอย่างได้จึงทำให้เสียงที่ท่องอยู่ในใจหยุด ดังบทบรรยายนี้

--ธาตุกัมมันตรังสี คือธาตุที่แผ่รังสีได้ เกิดจาก นิวเคลียส ของ อะตอม ไม่เสถียร การแผ่รังสีจะทำให้เกิดธาตุใหม่ได้ หรืออาจเป็นธาตุเดิมแต่จำนวน โปรตอน หรือ นิวตรอน ไม่เท่าเดิม-

เสียงในใจสะดุดลง ไม่ใช่เพราะเสียงสวดอธิษฐานที่ถูกขยายจนดังจนนะ ทว่าเพราะ
ท่องถึงตรงนั้นแล้วเยีรยงอดคิดถึงตัวเองไม่ได้

**ถ้าเราเป็นกัมมันตรังสี ตอนนี้เราก็คอนป๋จจัยข้างนอกเร่งจนครึ่งชีวิตปรับ
จำนวนผิดปกติ แล้วสิ่งที่เราเป็นมันก็...**

ใช่ เธอไม่เหมือนเดิม ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป!

(Prapt, 2020, p. 362)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์แนวเทียบโดยการนำลักษณะของธาตุ คือ การแผ่รังสีของธาตุกัมมันตรังสี มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในชีวิตของเยีรยง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกของเยีรยงที่แตกสลายเพราะมีเรื่องราวภายนอกเข้ามาทำร้ายอยู่เสมอทำให้เธอไม่เหมือนเดิม เหมือนกับธาตุกัมมันตรังสีที่เมื่อแผ่รังสีแล้วอาจจะกลายเป็นธาตุใหม่หรือยังเป็นธาตุเดิมอยู่แต่จำนวนไม่เท่าเดิม ผู้เขียนใช้ภาพพจน์ดังกล่าวเพื่อสะท้อนว่าสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงมีผลทำให้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป

3.7 การอ้างถึง คือ การนำบุคคล เหตุการณ์ หรือตัวละครจากวรรณกรรมมากล่าวอ้างในงานเขียน

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์การอ้างถึง โดยการนำเหตุการณ์ บทกลอนจากวรรณคดี ข้อความจากตำราสมุนไพรร และเพลงมากล่าวอ้างถึงในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งภายในเรื่อง

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เยีรยงกำลังยืนเข้าแถวเคารพธงชาติอยู่ โดยเพลงชาติที่เยีรยงได้ยินขณะเข้าแถวนั้นมีเนื้อเพลงดังนี้

-- อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย

น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า

เอกราษฎร์คือเจดีย์ที่เราบูชา

เราจะสามัคคีร่วมมีใจ

ยึดอำนาจมุสลิทธิอิสสระเสรี -

(Prapt, 2020, p. 95)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการอ้างถึงเนื้อร้องเพลงชาติ ที่ประพันธ์ขึ้นโดยขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) มาใช้ประกอบกับเหตุการณ์ที่เอียร์ยงกำลังยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติอยู่ ทำให้บรรยากาศมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนอ้างอิงเนื้อเพลงส่วนดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพของคนในสังคมที่มีความสามัคคี รักชาติ ในขณะเดียวกันก็ถูกลดทอนสิทธิและเสรีภาพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อุปมามากที่สุด โดยผู้เขียนนำสิ่งที่คนในสังคมเข้าใจและรับรู้โดยทั่วกันมาใช้ในการเปรียบเทียบ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้ง่ายและชัดเจนขึ้น อีกทั้งผู้เขียนยังใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ ในการบรรยายอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร รวมทั้งฉากและบรรยากาศ ซึ่งมีส่วนช่วยในการนำเสนอภาพความเป็นไปของสังคมและแฝงแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมไว้อีกด้วย

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาทวิวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ ทำให้เห็นว่าผู้เขียนสามารถใช้ทวิวิธีการใช้ภาษาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างน่าสนใจ

ด้านทวิวิธีการใช้คำ พบว่า ผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุด โดยผู้เขียนได้กำหนดให้คำดังกล่าวเป็นภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน จะใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการภายในเรื่อง และมักใช้กับตัวละครที่เป็นคนรุ่นใหม่ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีการพยายามปิดกั้นผู้คนภายในโรงงานสยามอลังการไม่ให้รับรู้เรื่องราวจากโลกภายนอก แต่ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากผู้คนในโรงงานโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่พยายามที่จะเรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกเพื่อหวังนำความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ผู้เขียนยังใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศรองลงมา โดยใช้คำดังกล่าวเป็นคำศัพท์สยามอลังการเพื่อเสียดสีกลุ่มคนบางกลุ่มในสังคมที่มีแนวคิดหรือมีความพยายามไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการใช้ภาษา ถึงแม้ว่าในสังคมจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีหรือมีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาก็ตาม นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทวิวิธีการใช้คำประเภทต่าง ๆ ในการนำเสนอความคิดบางอย่างของตน อาทิ ทวิวิธีการใช้คำย่อ ผู้เขียนตั้งใจใช้คำย่อบางคำที่สื่อไปถึงคำหยาบเพื่อใช้แสดงความไม่พอใจหรือแสดงอารมณ์อัดอั้นของตนที่มีต่อผู้มีอำนาจหรือผู้หนึ่งในสังคมที่มีอาจทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทวิวิธีการใช้คำประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเลือกใช้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านได้ขบคิดและพินิจตามความคิดของผู้เขียนที่มีต่อสังคมในบางแง่มุมได้อย่างแยบยล

ด้านทวิวิธีการใช้ประโยค พบว่า ผู้เขียนมักจะนำเสนอความคิดและทัศนคติของตนเองเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้มีอำนาจและปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านทวิวิธีการใช้ประโยคประเภทต่าง ๆ เนื่องจากมีบางประเด็นที่ผู้เขียนไม่สามารถนำเสนอได้อย่างตรงไปตรงมา เช่น ทวิวิธีการใช้ประโยคยาว ผู้เขียนใช้เพื่อเสียดสีกลุ่มคนในสังคมที่มีอำนาจในการบริหาร ซึ่งพยายามสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเพื่อหาผลประโยชน์จากผู้ถือได้ปกครอง โดยอาจจะให้ศาสนาหรือความเชื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพ และผู้เขียนยังใช้ประโยคเป็นตัวกำหนดสถานภาพและบทบาททางสังคมของตัวละคร โดยใช้ประโยคที่มีลักษณะ

แปลกออกไปจากปกติกับตัวละครที่มีการศึกษาที่ดี มียศมีตำแหน่ง หรือเป็นบุคคลที่สังคมให้เกียรติและยอมรับ หากประโยคที่ตัวละครใช้มีฉันทลักษณ์ที่ซับซ้อนมากก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีการศึกษาและสถานภาพทางสังคมสูง การใช้ประโยคในลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียนจึงมีส่วนช่วยนำเสนอปัญหาการแบ่งชนชั้นและยังตอกย้ำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงปัญหาการบริหารที่ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

ด้านของกลวิธีการใช้ภาพพจน์ พบว่า ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อุปมามากที่สุด โดยผู้เขียนได้นำสิ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมสามารถรับรู้ได้มาเปรียบเทียบ จึงทำให้สามารถสร้างจินตภาพให้กับผู้อ่านได้ง่าย อีกทั้งยังสามารถใช้ในการบรรยายความคิด ความรู้สึก รวมไปถึงลักษณะของตัวละครได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้ภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ ในการนำเสนอมุมมองความคิดของตนเกี่ยวกับปัญหาระบบชนชั้นและปัญหาที่เกิดจากผู้มีอำนาจ อาทิ กลวิธีการใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์ ผู้เขียนจะใช้ประเภทขยะและส่วนประกอบของถังขยะในการสื่อความหมายไปถึงกลุ่มคนแต่ละชนชั้น ตัวละครที่มีบทบาทเป็นผู้นำหรือผู้บริหารจะอยู่ชนชั้นฝ้าง ซึ่งเป็นชนชั้นสูงสุดและปกครองคนชนชั้นอื่น ส่วนตัวละครที่มีฐานะดีรองลงมาหรือทำอาชีพเป็นบุคลากรทางการแพทย์จะอยู่ชนชั้นขยะรีไซเคิล เนื่องจากสามารถรักษาผู้อื่นให้หายเจ็บป่วยและกลับมามีชีวิตได้อีกครั้ง ตัวละครที่มีฐานะปานกลาง มีการศึกษาจะอยู่ชนชั้นขยะทั่วไป ตัวละครที่ไม่ค่อยมีการศึกษาและไม่ค่อยมีฐานะจะอยู่ชนชั้นขยะเปียก และตัวละครที่เป็นกลุ่มคนร้ายจะอยู่ชนชั้นขยะอันตราย เพราะสามารถก่อเหตุและสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นได้อยู่เสมอ ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวเพื่อเสียดสีระบบชนชั้นในสังคม ซึ่งมีการแบ่งชนชั้นด้วยอำนาจ ฐานะทางการเงิน และการศึกษา ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดจะสามารถสร้างช่องโหว่ต่าง ๆ ไว้เพื่อให้ตนหาผลประโยชน์จากผู้มีอำนาจน้อยกว่าได้

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้นำผลการศึกษาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของ Tonpho (2013) ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและแนวคิดในงานประพันธ์ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)” ผลการศึกษาของ Chaisuk (2015) ที่ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมบันเทิงคดีของมกุฏ อรฤดี” ผลการศึกษาของ Dangfai (2016) ที่ศึกษาเรื่อง “หลักธรรมและกลวิธีการใช้ภาษาในคอลัมน์ “จุดไฟในใจคน” ของหลวงพ่้น้ำฝน” และผลการศึกษาของ Nukaew (2019) ที่ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในนวนิยาย ของ รอมแพง” พบว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chaisuk (2015) มากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกลวิธีการใช้คำ พบที่สอดคล้องกัน 4 ประเภท ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยนัย คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ และคำแสดงภาพ ด้านกลวิธีการใช้ประโยค พบที่สอดคล้องกัน 3 ประเภท ได้แก่ ประโยคสั้น ประโยคยาว ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ และในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์ พบที่สอดคล้องกัน 7 ประเภท ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ แนวเทียบ และการอ้างอิง ผลที่สอดคล้องกันดังกล่าว น่าจะเป็นเพราะงานเขียนที่นำมาศึกษาเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเหมือนกัน และมีเนื้อหาที่โดดเด่นในด้านสะท้อนภาพความเป็นไปของสังคมได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบกลวิธีการใช้ภาษาที่มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยของ Chaisuk (2015) ได้แก่ ด้านกลวิธีการใช้คำ พบคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำตำหนิหรือคำหยาบ คำซ้อนเพื่อเสียง คำตั้งใหม่ และคำพ้องสมัย ด้านกลวิธีการใช้ประโยค พบประโยคยาวแบบโวหาร ทั้งนี้การที่ผู้เขียนเลือกใช้คำและประโยคประเภทดังกล่าว น่าจะมาจากเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการสะท้อนแนวคิดบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้เขียนจึงเลือกใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ และคำพ้องสมัย เพื่อสื่อให้เห็นว่าแม้สังคมจะมีความก้าวหน้าทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีแล้ว แต่ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์การใช้ภาษาแบบเดิมเอาไว้ ทั้งนี้ผู้เขียนยังใช้คำตำหนิหรือคำหยาบเพื่อสื่ออารมณ์รุนแรงและความรู้สึกอัดอั้นภายในใจของผู้คนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนวนิยายแนวดิสโทเปียที่มีเนื้อหาสื่อถึงโลกอนาคตที่หดหู่ ไร้ยัย นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้คำซ้อนเพื่อเสียงในการแสดงกิริยาท่าทางและความรู้สึกของตัวละคร เพื่อเน้นให้เกิดความสมจริงและหนักแน่น ส่วนคำตั้งใหม่และการใช้ประโยคยาวแบบโวหาร ผู้เขียนจะใช้เพื่อนำเสนอความคิดเห็นของตนที่ต้องการเสียดสีสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางด้านการใช้ภาษาของผู้เขียนอีกด้วย

จากการศึกษาทำให้เห็นว่า ปราปต์ เป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาที่โดดเด่นในการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งสามารถสร้างจินตภาพทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสถานภาพ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของตัวละครได้อย่างชัดเจน ทั้งยังได้แฝงแง่คิดและลีลาการเสียดสีสังคมเอาไว้ได้อย่างแยบยล กลวิธีการใช้ภาษาของผู้เขียนจึงเป็นทั้งเครื่องมือในการสร้างวรรณกรรมและเป็นกระบอกเสียงในการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ในสังคม อันทำให้ผู้อ่านได้ขบคิดและตระหนักถึงความรุนแรงที่กำลังจะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษากลวิธีใช้ภาษาที่ปรากฏในนวนิยายแนวอื่น ๆ
2. ควรศึกษากลวิธีนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ หรือนวนิยายแนวอื่น ๆ

References

- Chaisuk, C. (2015). **Techniques of Language Usage and Social Reflection in Makut Onrudee's Fictions** (Master's thesis). Kasetsart University, Bangkok. (In Thai)
- Charoenbutra, P. (2012). Game winning strategies and Interdependence in a dystopian novel, *The Hunger Games*. **Institute of Culture and Arts Journal**, 13 (2), 11-18. (In Thai)
- Dangfai, P. (2016). **The Lord Buddha Dharma and writing style in the column "Jud Fai Nai Jai Khon" by Luang Pee Nam Fon** (Master's thesis). Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai. (In Thai)
- Editorial staff of Sarakadee Lite. (2022). **Review ten books of Shortlist SEA Write in the novel category of the year 2564**. Retrieved form <https://www.sarakadeelite.com/lite/10-shortlist-seawrite-2564/> (In Thai)
- Laksanasiri, C. (1997). **Language and Communication**. Nakhon Pathom : Silpakorn University. (In Thai)
- Nukaew, M. (2019). **Content Presentation Strategies and Language Use in Novels of Rompaeng** (Master's thesis). Thaksin University, Songkhla. (In Thai)
- Prachachat. (2020). **Why are novels so popular? And what are the benefits of reading fiction?**. Retrieved form <https://www.prachachat.net/public-relations/news-489361> (In Thai)
- Prapt. (2020). **Susarn Sayam (A Siamese Cemetery)**. Bangkok : Amarin Printing & Publishing. (In Thai)
- Tonpo, K. (2013). **An analytical study of language methods and concepts in the writings of Phra Brahmagunabhorn, P. A. Payutto** (Dotoral dissertation). Kasetsart University, Bangkok. (In Thai)
- Wathikthin, P. (1999). **Structure of Thai and Its usage**. Bangkok : Ramkhamhaeng University. (In Thai)

**ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน :
กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร***
**Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing : A Case
Study of New Wave and Nakhon Literary Group Members**

มานุษย ดินลานสกุล / Manoch Dinlansagoon

*สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สงขลา 90000, ประเทศไทย
Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thaksin University Songkhla 90000, Thailand*

Email: m_nisara@hotmail.com

Received: May 13, 2022

Revised: August 3, 2022

Accepted: August 15, 2022

Abstract

A study on Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing: A Case Study of New Wave and Nakorn Literary Group Members found that New Wave literary group members had been organizing reading. and writing camps for almost two decades, dominantly led by Kanti Na Satta with cooperation and participation of other members. Throughout the past ten years (2007 – 2017) experiences regarding reading and writing camp organizing reflected their commitment, careful selection of trainers and duty assigning in order to run appropriate activities that were importantly beneficial to camp members. Other matters were regarded as second priority. With regard to design and curriculum of camp organizing the New Wave literary group employed a system-based approach and focused on happy and successful writing. This led to a particular characteristic of camp

*โครงการวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. (มนุษยศาสตร์) พ.ศ.2562

process in which camp members' imagination was encouraged. For the Nakhon literary group, which was the oldest group of southern Thailand, established in 1982, group members began to play their role actively in organizing reading and writing camp after 2007. Pramual Maneerot served as the leader who worked cooperatively with some members of the earliest group and new group members to bring back strength and clearer role of the group. This group organized camps for every level of education ranging from primary level to university level concentrating on enjoyment and friendliness as strategies. They tried to avoid stage lectures and focused on members' own-story telling. Opportunities were given to unprivileged groups or those who had problems but were committed to reading and writing activities. They focused on launching free and psychological healing writing and reading. Camp organizing was very flexible with no specific plans. Activities were run under suitable situation, venue, number of trainers and camp members.

Keyword: Lesson learned, reading and writing Camp, New Wave and Nakhon Literary groups

บทคัดย่อ

การถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร นั้น อาศัยข้อมูลในช่วงเวลา 10 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2560) พบว่า สมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ได้จัดค่ายพัฒนาการอ่านเขียน โดยมีกานติ ฤ ศรัทธา ดวงแก้ว กัลยาณ เป็นแกนนำ และสมาชิกคนอื่น ๆ มาร่วมงานตามความเหมาะสม ได้แสดงให้เห็นประสบการณ์อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน โดยเฉพาะความจริงจังและรอบคอบในการจัดการค่ายทุกกรณี เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนดอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่สมาชิกค่ายจะได้รับเป็นสำคัญ เรื่องอื่นเป็นเรื่องรองลงไป มุ่งการเขียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ จึงเกิดกระบวนการจัดค่ายที่เน้นการ “กระตุ้นจินตนาการ” ส่วนกลุ่มนาครในฐานะกลุ่มวรรณกรรมเก่าแก่ของภาคใต้ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ.2525 สมาชิกเริ่มมีบทบาทการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนอย่างจริงจังในช่วงหลัง พ.ศ.2550 โดยมีประมวล มณีโรจน์ แกนนำคนสำคัญของกลุ่มเป็นผู้มีบทบาทด้านนี้ มีสมาชิกรุ่นแรกของกลุ่มจำนวนหนึ่ง และคนรุ่นใหม่บางคนเข้ามาร่วมแสดงบทบาทนี้ให้เข้มแข็งและชัดเจนมากขึ้น จัดกิจกรรมให้แก่สมาชิกค่ายทุกระดับชั้นตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา จัดกิจกรรมให้สมาชิกค่ายมีความสุขสนุกสนานแบบเป็นกันเอง ลดการบรรยายบนเวที เน้น “การบอกเล่าเรื่องตัวเอง” ของสมาชิกค่าย เน้นกลุ่มย่อยโอกาสหรือสมาชิกค่ายที่มีปัญหาชีวิต แต่มีความตั้งใจ มุ่งมั่นในกิจกรรมการอ่านการเขียน เน้นการอ่านการเขียนที่มีอิสระและดูแลจิตใจของสมาชิกค่าย ด้วยรูปแบบค่ายที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ไม่ยึดแบบแผนเข้มงวด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สถานที่ จำนวนวิทยากรหรือจำนวนสมาชิกค่าย

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน, ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน, กลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร

บทนำ

การอ่านการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันในชีวิตประจำวันดังที่ Matmungskun (2011, p. 8) ได้อ้างถึงคำพูดของ ราเคล ไคดา (Rachel Keidar) ว่า การเขียนหมายถึง การสื่อสารการแสดงความคิดความรู้สึกออกมาอย่างมีความหมาย ดังนั้น การเขียนและการอ่านจะดำเนินไปพร้อมกัน เนื่องจากการเป็นนักเขียนที่ดีได้นั้น ต้องอาศัยการอ่านที่แตกฉานในเรื่องนั้น ๆ ส่วนการฝึกฝนให้เด็กเขียนหนังสือให้ได้นั้น ครูต้องตระหนักว่าการฝึกเขียนที่ให้ลอกเลียนแบบโดยเด็กไม่ได้ใช้ความคิด แต่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อมือหรือฝึกเฉพาะความสวยงามของลายมือนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงกับการเขียนที่มาจากความคิด ซึ่งเกิดจากการฝึกคิดและถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาสัญลักษณ์ คือตัวอักษรอย่างธรรมชาติจากการได้ฟังมามาก ได้อ่านมามากจนสามารถถ่ายทอดเองได้ และมาฝึกฝนความถูกต้องสวยงามภายหลัง

สังคมไทยโชคดีอย่างยิ่งที่สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านการอ่าน การเขียน เป็นแรงบันดาลใจและส่งเสริมคุณค่าการอ่านการเขียนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังเช่นกรณีที่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดการอ่านหนังสือและทรงปรารภรณให้พสกนิกรของพระองค์รักการอ่านหนังสือเป็นอย่างมาก เนื่องจากทรงเห็นว่า “หนังสือ” เป็นที่มาของแหล่งความรู้และวิทยาการทุกด้าน และทุกคนแสวงหาได้ง่าย ดังข้อความบางส่วนจากพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ฉันชอบอ่านหนังสือ” ในหนังสือประจำปีโรงเรียนจิตรลดา 28 มีนาคม 2513 ความว่า “...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่น กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพราะความรู้ของคนคนสมัยโบราณนั้นเกิดจากการสังเกต เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลก และจดจำข้อความต่าง ๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้ คนสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้นจะติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น...” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2018, 22)

แบบอย่างจากบุคคลสำคัญในชาติเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาการอ่านการเขียน ทั้งในส่วนของผู้รับคือนักเรียนและเยาวชน รวมทั้งผู้ให้คือ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ครู เอกชนทั้งหลาย ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้การอ่านการเขียนเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพในการดำรงชีวิตของสมาชิกสังคม เช่นที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21...ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา (Office of the Education Council, 2017, p. 42)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถาบันการศึกษาทุกระดับจึงให้ความสำคัญแก่เรื่องการอ่านการเขียนอย่างมาก นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว ยังมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมอีกหลายรูปแบบ ทั้งกิจกรรมตามนโยบายของสถานศึกษา องค์กรเอกชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการอ่านการเขียนซึ่งยังไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง หรือการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้านการอ่านการเขียน เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ บริษัท ซีพี.โอ.อลล์ บริษัท ปตท. กระบะทอง

วัฒนธรรม ทีเค.พาร์ค เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มนักเขียน โดยเฉพาะกลุ่มนักเขียนในภาคใต้ ซึ่งมีบทบาทต่อเนื่องและยาวนานนับทศวรรษ นั่นคือ นักเขียนกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ซึ่งร่วมขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของชาติเรื่องการอ่านการเขียนอย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาของ Dinlansagoon, Wattanachai, Phimdee & Janwong (2013, pp. 173-184) พบว่า บทบาทการพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครมีหลายประการที่เหมือนกัน โดยเฉพาะเป้าหมายในการจัด ความหลากหลายของประสบการณ์ทั้งในมิติกว้างและลึก และผลของการจัดค่าย กล่าวคือ การจัดค่ายมานานหลายปีได้สร้างประสบการณ์ที่ดีแก่สมาชิกของกลุ่ม เพราะแกนนำคนสำคัญมีความคิดเรื่องการจัดค่ายมาตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัย จุดเริ่มต้นมาจากกิจกรรมในโรงเรียนที่สมาชิกบางคนเป็นครูสอนอยู่ แล้วเข้าไปช่วยกันจัดกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วง ทำให้นักเรียนเติบโตขึ้นจนกลายเป็นบรรณาธิการ นักเขียน และช่วยส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มมาจนถึงทุกวันนี้

สมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ได้สร้างสรรค์สังคมผ่านค่ายการพัฒนาการอ่านการเขียนมานานนับทศวรรษ นับว่ามีคุณค่าอย่างมาก หากได้มีการศึกษาประสบการณ์ สร้างองค์ความรู้สักชุดหนึ่งสำหรับเป็นกรณีศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายและงบประมาณเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ใช้เพื่อการวางแผนกำหนดเป้าหมายกิจกรรมหรือตัวบุคลากรได้สอดคล้อง ก็ย่อมเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ Intarapinthurat (2003, pp. 67-68) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Peter Drucker เกี่ยวกับการจัดการความรู้ ทุกคนรู้ว่าต้นทุนแห่งความมั่งคั่งคือ ความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์กับงานเฉพาะด้านที่เรามีความชำนาญอยู่แล้วก็จะเกิดผลที่เรียกว่าการเพิ่มผลผลิต (Productivity) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนในเป้าหมายข้อ 2.1.5 ให้สถาบันทางสังคม ชุมชน สื่อมวลชนและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัดที่ 3.3 เรื่องพัฒนาการอ่าน ตลอดจนกำหนดแนวทางเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016, pp. 65-68)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงได้นำเสนอโครงการวิจัยถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาครในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนที่บูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

ทบทวนวรรณกรรม

Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission (2012, p. 16) กล่าวถึงการถอดบทเรียนจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า การถอดบทเรียนเป็นการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานจริง โดยใช้วิธีการสกัดเอาความรู้และประสบการณ์ของครูที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น รวมทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและเผยแพร่ได้ในการถอดบทเรียนเน้นการพูดคุย สัมภาษณ์ เล่าเรื่อง จับประเด็นสังเคราะห์ให้ได้กระบวนการ วิธีดำเนินงานจากบทเรียนหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา

Sidala (2007) กล่าวถึง เทคนิคการถอดบทเรียนไว้สรุปได้ว่า กระบวนการถอดบทเรียนในแต่ละเทคนิค พิจารณาโดยรวมแล้ว แบ่งขั้นตอนของกระบวนการดำเนินการได้เป็น 6 ขั้นตอน โดยในขั้นที่ 1 และ 2 เรียกว่าเป็นขั้นเตรียมการ ตั้งแต่ขั้นที่ 3 เป็นต้นไป เป็นขั้นดำเนินการถอดบทเรียน คือ 1) เตรียมความพร้อมมี 3 ส่วนที่ต้องดำเนินการก็คือ เตรียมกระบวนการ (ออกแบบ) เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เตรียมบรรยากาศให้สงบและผ่อนคลาย เตรียมตัวผู้เข้าร่วมให้พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ 2) เตรียมความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย กระบวนการ บทบาทของผู้เข้าร่วม 3) เตรียมความทรงจำเกี่ยวกับที่มาของการทำงานร่วมกัน 4) วิเคราะห์ความสำเร็จหรือผลงานที่เกิดขึ้นจริง และเปรียบเทียบกับผลที่คาดหวัง 5) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในและภายนอกโครงการ หรือองค์กร 6) สังเคราะห์บทเรียนและข้อเสนอแนะ

Intarapinthurat (2003, pp. 69-72) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการจัดการความรู้บางทฤษฎีว่า คือ การผสมผสานและเกื้อกูลกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) ความรู้ที่บันทึกเป็นทางการ (Explicit Knowledge) 2) ความรู้ความสามารถที่ฝังแฝงอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) 3) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) การจัดการความรู้จะประสบความสำเร็จได้สมบูรณ์แบบ ต้องหาทางให้ได้ทั้ง explicit tacit knowledge มาประสานผนึกรวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง โดยมีองค์กรรองรับในการจัดการ

Dinlansagoon, Wattanachai, Phimdee & Janwong (2013, pp. 173-184) ได้ศึกษาบทบาทของกลุ่มคลื่นใหม่ซึ่งมีกานติ ณ ศรีธธา และดวงแก้ว กัลป์ยาณ เป็นแกนนำเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียนแก่นักเรียนและเยาวชน พบว่า บทบาทด้านการส่งเสริมการอ่านการเขียนแก่เยาวชนในรูปแบบการจัดค่ายนั้น เป็นบทบาทที่โดดเด่นอย่างยิ่ง กลุ่มคลื่นใหม่ทำมาต่อเนื่องยาวนานราวสองทศวรรษมาแล้ว สถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ยอมรับอย่างกว้างขวาง มีพัฒนาการด้านรูปแบบของกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จึงสร้างเครือข่ายนักเรียนที่ผ่านกิจกรรมค่ายและสนใจการอ่านการเขียนอย่างจริงจังได้จำนวนหนึ่ง นอกจากนั้น การจัดค่ายยังสร้างจุดเปลี่ยนในชีวิตแก่นักเรียนที่มีปัญหาได้จำนวนมาก จนเด็กเหล่านั้นมีพัฒนาการของชีวิตที่พึงประสงค์และมีการติดต่อสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือกิจกรรมของกลุ่มและเป็นพี่เลี้ยงแก่คนรุ่นหลังที่สนใจการอ่านการเขียนได้ดี

Dinlansagoon, Wattanachai, Phimdee & Janwong (2013, pp. 173-184) ได้ศึกษาบทบาทของกลุ่มนาคด้านการพัฒนาการอ่านการเขียน พบว่า นับตั้งแต่ช่วงหลังการก่อตั้งกลุ่ม ได้ทำให้สังคมรับรู้มาโดยตลอดว่าการทำกิจกรรมค่าย ทั้งในฐานะผู้จัดและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมคนรุ่นใหม่ เป็นการเพาะสร้างหรือผลิตแนวคิด ความเชื่อ ความศรัทธาบางประการ “ตัวตนของกลุ่มนาค” เน้นการทำกิจกรรมแนวนี้อีกมาก เช่น กิจกรรมค่ายวรรณกรรม กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ กิจกรรมค่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น สมาชิกหลายคนยังคงส่งเสริมและสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้อ่านและเขียนทั้งการจัดโครงการ และเป็นวิทยากรเพื่อส่งเสริมการอ่านการเขียน เช่น จรูญ หยูทอง รัตนธาดา แก้วพรหม ไพฑูรย์ ธัญญา สมใจ สมคิด ประมวล มณีโรจน์ เจน สงสมพันธุ์ สมคิด ทองสง ปัทมราชฤทธิ์ เชื้อศุพร เป็นต้น ซึ่งสมาชิกกระจายอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ เช่น พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ว่าด้วยการถอดบทเรียนและการจัดการความรู้ รวมทั้งผลการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาคข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ตามสมมุติฐานที่ว่า บทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาค คือความรู้ชุดหนึ่งเกี่ยวกับการจัดค่าย และเกิดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อรวบรวมประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาค ขึ้นตอนดังนี้ 1) วิธีการถอดบทเรียน 3 ประสาน คือ ความรู้ที่บันทึกเป็นทางการ (Explicit Knowledge) ความรู้ความสามารถที่ฝังแฝงอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อาศัยการสังเกตการจัดค่ายจาก วิทยทัศน์ การสัมภาษณ์ การเล่าเรื่องทั้งการพูดและการเขียน การล้อมวงสนทนา ศึกษาเอกสาร โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ สมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาค สมาชิกค่ายต่าง ๆ ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดค่าย ผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์กรผู้สนับสนุนงบประมาณการจัดค่าย 2) สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิดการถอดบทเรียนการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) โดยเพิ่มวิธีการศึกษาแบบคู่ขนานระหว่างสิ่งที่ทำ (กิจกรรม) กับสิ่งที่เกิด (ผล) คือ ทักษะใหม่ของการค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน การจัดการระบบระเบียบค่าย และคุณภาพของการจัดค่าย 3) นำเสนอรูปแบบการจัดค่ายการพัฒนาการอ่านการเขียนแบบบูรณาการ

2. การวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลดังนี้

2.1 ข้อมูลการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 - 2560 เป็นเวลา 10 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มคลื่นใหม่พื้นตัวขึ้นมาและจัดค่ายพัฒนาการอ่านอย่างต่อเนื่อง และสมาชิกกลุ่มนาคบางส่วนเริ่มมีบทบาทการพัฒนาการอ่านการเขียนแก่นักเรียนและเยาวชนชัดเจนมากขึ้น

2.2 ผู้มีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่ (5 คน) และกลุ่มนาคร (5 คน) ที่เป็นวิทยากรจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ครูหรือบุคลากรเจ้าของโครงการ (ค่ายละ 1 คน) นักเรียนหรือเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการโดยเลือกแบบเจาะจง (ค่ายละ 2 คน) และผู้บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานผู้อนุมัติโครงการ (ค่ายละ 1 คน) และสังเกต สนทนา สัมภาษณ์ในระหว่างและ หลังจัดค่าย 2 ครั้ง

ผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังประเด็นต่อไปนี้

1. ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน

การถอดบทเรียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครในช่วง 1 ทศวรรษ (พ.ศ. 2550-2560) พบว่า สมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ซึ่งมี กานติ ณ ศรีธธา ดวงแก้ว กัลยาณ เป็นแกนนำ และสมาชิกคนอื่น ๆ มีประสบการณ์อย่างชัดเจนในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน มีความจริงจังและรอบคอบในการคัดเลือกคณะวิทยากรและการแบ่งหน้าที่ในค่าย เพื่อจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนด คำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกค่ายเป็นสำคัญ กลุ่มคลื่นใหม่ยึดระบบการทำงานเป็นสำคัญ มุ่งการเขียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ เน้นกระบวนการจัดค่ายที่กระตุ้นจินตนาการ ส่วนกลุ่มนาครในฐานะกลุ่มวรรณกรรมเก่าแก่และมีขนาดใหญ่ของภาคใต้ แต่สมาชิกบางส่วนเริ่มสนใจการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนอย่างจริงจังในช่วงหลัง พ.ศ. 2550 โดยมีประมวล มณีโรจน์ เป็นแกนนำคนสำคัญของกลุ่ม โดยมีสมาชิกรุ่นแรกของกลุ่มจำนวนหนึ่ง และคนรุ่นใหม่บางคนที่มีความสนใจเข้ามาร่วมงานให้เข้มแข็งและชัดเจนมากขึ้น จัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกระดับตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

บทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมานำเสนอรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ โดยนำองค์ความรู้ที่ได้ไปสาคิดการจัดค่ายตามโครงการวิจัยนี้ ชื่อค่าย “อ่าน-เขียน เปลี่ยนชีวิต” ระหว่างวันที่ 25-27 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ณ โรงเรียนชุมชนบ้านสะพานไม้แก่น ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา สรุปผลได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายในการจัดค่ายที่เน้นให้สมาชิกค่ายใช้จินตนาการเขียนผลงานด้วยความสุข สามารถพัฒนาศักยภาพการอ่านการเขียนให้ดีขึ้น และช่วยปรับเปลี่ยนให้มีทัศนคติที่ดีในการมองหรือใช้ชีวิต การที่สมาชิกค่ายมีพัฒนาการเป็นไปตามแนวทางที่มีระบบ การเรียนรู้ที่ก้าวหน้ากว่าเดิมสร้างความพึงพอใจให้แก่คณาจารย์ได้เชื่อมั่นว่าสามารถต่อยอดทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ของคณะวิทยากรไปบูรณาการกับวิธีการสอนเชิงวิชาการในห้องเรียน ก็จะทำให้การเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียนเข้มแข็งยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ Choochuay (personal communication, July 27, 2020) ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสะพานไม้แก่น กล่าวว่า “การจัดค่ายนี้จะเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กกล้าคิดและกล้าเขียนเพิ่มขึ้นจากที่ครูสอนในห้องเรียน เหมือนที่ได้ฟัง

การจัดกิจกรรมทำให้เห็นว่าเด็กกล้าคิดสิ่งที่ต่างออกไป ถือว่าค่ายครั้งนี้ประสบความสำเร็จ เพราะเด็กน่าจะรักการอ่านการเขียนมากขึ้น” ซึ่ง Boonruengroong (personal communication, July 27, 2020) ครูในโรงเรียนได้อธิบายความคิดเห็นเสริมว่า “ในฐานะที่สอนชั้น ป.3 สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ ของวิทยากรไปใช้กับเด็กในชั้นเรียนของตนเองได้ เช่น การร้องเพลง การถามคำถามลึกลับ เปิดยูทูบให้เด็กฟังเพลง เขียนเรื่องสั้น ๆ เป็นต้น เทคนิคเหล่านี้จะนำไปใช้ได้เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนเพิ่มขึ้น เพราะจากที่สอนในชั้นเรียนปกติจะสอนแบบนิ่ง ๆ จึงนำเทคนิคของวิทยากรไปเสริมการจัดการเรียนการสอนได้”

ทัศนะใหม่ของการจัดค่ายของกลุ่มคลื่นใหม่ พบว่า มีการศึกษา ประมวลผล และสรุปผลการจัดค่ายแต่ละครั้ง จนค้นพบแนวทางการจัดค่ายอันเป็นบทเรียนสำคัญที่เน้นการอ่านการเขียนอย่างมีความสุข โดยสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดค่าย เพื่อผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก่อเกิดรูปแบบการจัดค่ายที่บูรณาการองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรงของคณะวิทยากรผู้เป็นนักเขียนและนักกิจกรรม

ส่วนบทเรียนการจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มนาครนั้น พบว่า มีความยืดหยุ่นสูงมาก ลดบทบาทความเป็นวิชาการลง โดยฝึกเขียนงานจากความรู้สึก เพื่อบอกเล่าเรื่องราวออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ และเรียบง่าย หลังจากเสร็จค่ายแล้ว จะไม่นิยามประเมินผลกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ปรับปรุงหลักสูตรการจัดค่ายครั้งต่อไป เพราะสมาชิกกลุ่มนาครไม่ได้มีหลักสูตรการจัดค่ายแน่นอนตายตัว แต่อาศัยการเจรจาและตกลงร่วมกันระหว่างคณะวิทยากรกับหน่วยงานหรือผู้จัดค่ายเป็นหลัก รูปแบบหรือหลักสูตรค่ายแต่ละครั้งจะเกิดจากข้อตกลงร่วมกัน ผวนกับประสบการณ์การจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มนาคร ซึ่งจะพิจารณาตามสภาพของค่ายครั้งนั้น ๆ เป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการจัดค่ายสาธิต ชื่อโครงการ “สาธิตค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของกลุ่มวรรณกรรมนาคร” ชื่อรอง “การอ่านการเขียน เปลี่ยนชีวิต” ระหว่างวันที่ 7-9 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ณ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พัทลุง อำเภอมือพะตง จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

พบว่าจุดเด่นของการจัดค่ายโดยสมาชิกกลุ่มนาครคือ กระบวนการนำเสนอผลงานให้เพื่อนร่วมค่ายรับฟัง ซึ่งมีผลดีต่อตัวสมาชิกค่าย ช่วยให้กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจที่จะบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตระหว่างกัน จุดประกายความคิดและความฝันของสมาชิกค่าย ตลอดจนเพิ่มโอกาสให้สมาชิกค่ายเห็นโลกภายนอกผ่านการอ่านการเขียน สอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกค่ายอย่าง Chuthong (personal communication, August 8, 2020) ว่า “ฉันประทับใจในการเข้าค่ายครั้งนี้ได้มีประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น ได้พบปะกับนักเขียน เพื่อน ๆ จากสถาบันต่าง ๆ ที่หลากหลาย และได้สร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดี ฉันมีความสุขมาก ตื่นเต้นกับกิจกรรมสนุกสนานมากมาย เป็นครั้งหนึ่งในชีวิตที่ได้มีความประทับใจเก็บไว้เป็นความทรงจำ และฉันคาดหวังว่า กิจกรรมแบบนี้ต้องจัดขึ้นอีก” ซึ่งการส่งเสริมทักษะการอ่านการเขียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกค่ายที่ทุกคนเห็นว่าไม่เอาไหนหรือแย่ที่สุดให้ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้ผู้จัดค่ายเปิดใจและให้โอกาสสมาชิกค่าย ถือเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา การนำเสนอผลงานของสมาชิกค่ายจะปรับทัศนคติให้วิทยากรมองศักยภาพของสมาชิกค่ายด้วยใจเป็นกลาง อีกทั้งการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนยังส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเยาวชนรักการอ่าน หากเยาวชนได้เข้าร่วมค่ายจะเห็นคุณค่าของการอ่านว่าการแสพความรู้จากตัวอักษรทำให้เข้าใจความหมายสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตและสร้างเป้าหมายที่เข้มแข็ง แต่ก็ต้องมี

ความแข็งแกร่งมากพอต่อการจัดปัญหาชีวิตด้วยตนเอง

นอกจากนี้ การเข้าค่ายยังเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับวิทยากรให้ผูกพันกัน ก่อเกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน หลังจากจบค่ายก็ยังติดต่อและไปมาหาสู่กันเสมอ ซึ่งสมาชิกกลุ่มนาครได้ใช้ประสบการณ์ทางวรรณกรรมในฐานะวิทยากรของค่ายแก้ปัญหาให้สมาชิกค่าย โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมในค่ายกับภารกิจของหน่วยงานผู้ร่วมจัดเพื่อยกระดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ให้มีความชัดเจนขึ้น จนสามารถนำไปสู่การแก้ไขในระดับนโยบายของหน่วยงานได้ ดังที่ Maneerot (personal communication, November 2, 2019) กล่าวว่า “คือแค่เราหวังให้เด็กสนใจที่จะเขียน ในตอนหลังเป้าหมายของค่ายจะเปลี่ยนไป จากความหวังที่จะสร้างนักเขียน มาเป็นการสร้างให้เด็กสนใจ การเขียนมากกว่า แต่หลัง ๆ ก็เปลี่ยนไปอีก เปลี่ยนไปเป็นการเยียวยา”

การจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครนั้น แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันบางประการ กล่าวคือ กลุ่มคลื่นใหม่จะมีกระบวนการจัดค่ายที่เน้นแบบแผนกิจกรรมหรือหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อมุ่งผลด้านการพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกค่ายอย่างเป็นระบบ ขณะที่กลุ่มนาครนั้นจะเน้น กระบวนการที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ แต่ค่ายของทั้งสองกลุ่มกลับมีเป้าหมายและแนวคิดแบบเดียวกัน คือ ต้องการให้สมาชิกค่ายมีความสุขในการเขียน ลดความเข้มข้นของความรู้หรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเขียนลง และเน้นกิจกรรมที่สร้างความใกล้ชิดระหว่างวิทยากรกับสมาชิกค่าย กำหนดกิจกรรมให้สมาชิกค่ายได้เรียนรู้และฝึกเขียนงานจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นการเขียนด้วยความรู้สึกหรือเขียนจากจินตนาการ มากกว่าการยึดติดกับทฤษฎีหรือหลักการแบบเข้มงวดมาจำกัดความคิด

2. นำเสนอรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนที่บูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่

รูปแบบการจัดค่ายของกลุ่มคลื่นใหม่เกิดจากการบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างลงตัว ระหว่างความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ ภาษา แนวทางการเขียน แนวทางการอ่าน จินตนาการ กิจกรรมการอ่านและเขียน นันทนาการ ระเบียบวินัย การวิพากษ์วิจารณ์ การชื่นชม จำนวนสมาชิกค่าย ลักษณะ และจำนวนวิทยากรลักษณะสถานที่ และระยะเวลา โดยอาศัยประสบการณ์อย่างยาวนานมากกว่าสอง ทศวรรษ จากจำนวนการจัดค่ายเกือบสามร้อยครั้ง ซึ่งรูปแบบการจัดค่ายจากการถอดบทเรียน คือ ค่าย “การอ่าน การเขียน เปลี่ยนชีวิต” มีดังนี้

วันที่หนึ่ง

08.30-09.45 น.	ลงทะเบียน/พิธีเปิด
09.45-10.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
10.00-10.30 น.	แนะนำวิทยากร, นันทนาการ, บทเพลงต้อนรับสู่ค่ายฯ
10.30-12.00 น.	บรรยายเรื่อง “การอ่านการเขียนเปลี่ยนชีวิต”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
13.00-14.00 น.	บรรยายเรื่อง “การเขียนกลอนสี่”

14.00-14.45 น.	สร้างสรรค์ผลงาน (กลอนสี่)
14.45-15.00 น.	รับประทานอาหารว่าง
15.00-16.00 น.	สร้างสรรค์ผลงาน (กลอนสี่) (ต่อ)
16.00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

วันที่สอง

08.30-08.45 น.	นันทนาการ
08.45-09.15 น.	นำเสนอผลงาน (กลอนสี่)
09.15-10.30 น.	บรรยายเรื่อง “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
10.30-10.45 น.	รับประทานอาหารว่าง
10.45-11.15 น.	ศึกษาตัวอย่างเรื่อง “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
11.15-12.00 น.	สร้างสรรค์ผลงาน (เขียนเรื่องและวาดภาพจากจินตนาการสู่งานเขียน)
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-14.45 น.	สร้างสรรค์ผลงาน (เขียนเรื่องและวาดภาพจากจินตนาการสู่งานเขียน)
14.45-15.00 น.	รับประทานอาหารว่าง
15.00-16.00 น.	บรรยายเรื่อง “อ่านหนังสือสนุกกว่าที่คิด”
16.00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

วันที่สาม

08.30-08.45 น.	นันทนาการ
08.45-09.15 น.	นำเสนอผลงาน “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
09.15-10.15 น.	บรรยายเรื่อง “การเขียนความเรียง”
10.15-10.30 น.	รับประทานอาหารว่าง
10.30-11.00 น.	ศึกษาตัวอย่างความเรียง
11.00-12.00 น.	สร้างสรรค์ผลงาน (ความเรียง)
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-13.15 น.	นันทนาการ
13.15-13.45 น.	นำเสนอผลงาน (ความเรียง)
13.45-14.15 น.	ความรู้สึกจากการเข้าค่าย
14.15-15.00 น.	มอบเกียรติบัตรและพิธีปิด
15.00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

รูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร

รูปแบบการจัดค่ายของกลุ่มนาคร แม้ว่าจะมีความยืดหยุ่นสูงมาก เพราะมีความเชื่อและเป้าหมายสำคัญคือ ถ้าสมาชิกค่ายมีความสุขจะเป็นปัจจัยให้เกิดการสร้างงานเขียนที่ดี จึงต้องการให้สมาชิกค่ายมีความสุขในขณะร่วมกิจกรรม แต่กลุ่มนาครก็มีกระบวนการที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาการอ่านการเขียนได้ การกำหนดรูปแบบค่ายของกลุ่มนาครก็ได้วิเคราะห์ความเหมาะสมระหว่างความเชื่อและประสบการณ์การจัดค่ายมานานนับสิบปี โดยบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นจริง ๆ เป็นฐานสำหรับกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ การกระตุ้นความคิด จินตนาการ แนวทางการเขียน แนวทางการอ่าน กิจกรรมการอ่านและเขียน ลักษณะงานเขียนที่ควรจะเป็น นันทนาการ การวิพากษ์วิจารณ์ การชื่นชม จำนวนสมาชิกค่าย ลักษณะและจำนวนวิทยากรลักษณะสถานที่ และระยะเวลา ทั้งนี้คำนึงถึงความเชื่อพื้นฐานของคณะวิทยากรและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมาย รูปแบบการจัดค่ายของกลุ่มนาครจากการถอดบทเรียน คือ ค่าย “การอ่าน การเขียน เปลี่ยนชีวิต” มีดังนี้

วันที่หนึ่ง

09.00-09.45 น.	ลงทะเบียน/พิธีเปิด
09.45-10.15 น.	แนะนำวิทยากร, นันทนาการ, บทกวีต้อนรับ
10.15-11.00 น.	บรรยายเรื่อง “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
11.00-12.00 น.	ศึกษาตัวอย่างผลงาน “ตัวอย่างที่ดีมีคุณค่า”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-16.30 น.	สร้างสรรค์ผลงาน 1 (ความเรียง)
16.30-18.00 น.	เข้าที่พัก, ปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
18.00-19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00-20.00 น.	นำเสนอผลงาน, นันทนาการ
20.00 น.	เข้านอน

วันที่สอง

07.30-08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30-09.00 น.	นันทนาการ
09.00-10.00 น.	บรรยายเรื่อง “บทกวี”
10.00-12.00 น.	บรรยายเรื่อง “เรื่องสั้น”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-14.00 น.	สนทนากลุ่มย่อยกับวิทยากร กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 ...
14.00-16.30 น.	สร้างสรรค์ผลงาน เรื่อง “ตัวเองในงานเขียน”
16.30-18.00 น.	ปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
18.00-19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น

19.00-20.00 น.	แนะนำหนังสืออ่าน, นันทนาการ
20.00 น.	เข้านอน

วันที่สาม

07.30-08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30-10.00 น.	วิจารณ์ผลงานเขียนนักเรียน
10.00-11.30 น.	พบวิทยากรประจำกลุ่มเพื่อปรับปรุงผลงานเขียน
11.30-12.00 น.	ความรู้สึกจากการเข้าค่ายฯ
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
13.00-14.15 น.	นำเสนอผลงานเขียน เรื่อง “ตัวเองในงานเขียน”
14.15-15.00 น.	มอบเกียรติบัตรและพิธีปิด
15.00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ รับประทานอาหารว่าง เวลา 10.00 น. และเวลา 14.30 น.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การถอดบทเรียนการจัดค่ายของทั้งสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครนั้น เมื่อพิจารณาจากช่วงเวลาย้อนหลัง 10 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2550 จนถึง พ.ศ. 2560 ได้แสดงให้เห็นประสบการณ์อย่างชัดเจนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ โดยเฉพาะค่ายสาธิตของโครงการวิจัย เป็นการต่อยอดแนวทางการเชื่อและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดค่าย เน้นความจริงจังและรอบคอบในการคัดเลือกคณะวิทยากรและการแบ่งหน้าที่ในค่าย เพื่อประโยชน์ของสมาชิกค่ายเป็นสำคัญ ส่วนประเด็นด้านรูปแบบและหลักสูตรนั้น กลุ่มคลื่นใหม่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งการเขียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง เน้นกระตุ้นจินตนาการ และปลูกฝังระเบียบวินัยแก่สมาชิกค่าย แต่สามารถปรับให้เหมาะสมไปตามสถานการณ์ เพื่อให้การจัดค่ายการอ่านการเขียนแต่ละครั้งบรรลุจุดมุ่งหมายคือ สมาชิกค่ายใช้จินตนาการเขียนด้วยความสุข สามารถพัฒนาศักยภาพการอ่านการเขียนให้ดีขึ้น ช่วยปรับให้ทัศนคติที่ดีในการมองหรือใช้ชีวิต ตลอดจนครูสามารถนำวิธีการของคณะวิทยากรไปบูรณาการกับวิธีการสอนในห้องเรียนได้ นอกจากนี้ ยังมีการรวบรวมผลงานเขียนมอบให้สถาบันผู้จัดโครงการ และมีการจัดพิมพ์หนังสือผลงานเขียนของสมาชิกค่ายด้วย เช่น ดินสอที่ไม่มีวันเหลาหมด (2556) ตันกล้าวรรณกรรมภาคใต้ (2555) พหุวัฒนธรรมบ้านฉัน (2562) พหุวัฒนธรรมบ้านฉัน (2563) เป็นต้น

ส่วนการถอดบทเรียนของสมาชิกกลุ่มนาครนั้น มีประสบการณ์มายาวนาน ในฐานะกลุ่มวรรณกรรมเก่าแก่ของภาคใต้ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เมื่อสังเคราะห์บทเรียนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาแล้วนำเสนอเป็นค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนสาธิตตามโครงการวิจัยนี้ ได้แสดงลักษณะการจัดค่ายซึ่งจะเน้นกลุ่มด้อยโอกาสหรือสมาชิกที่มีปัญหาในชีวิต แต่มีความตั้งใจ มุ่งมั่นในการร่วมกิจกรรมการอ่านการเขียน ดังนั้น หลักสูตรและรูปแบบจึงเน้นการอ่านการเขียนอย่างมีอิสระและเป็นการดูแลจิตใจของสมาชิกค่ายด้วย จึงมีความยืดหยุ่นสูงทุกกรณี ไม่ได้กำหนดตายตัว เน้นให้สมาชิกค่ายมีความผ่อนคลายเป็นกันเองกับวิทยากร ลดการบรรยายบนเวที จัดกิจกรรมให้คุ้นเคยกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกค่ายพูดคุยกับวิทยากรมากที่สุด พยายามให้เกิดบรรยากาศ “การบอกเล่าเรื่องตัวเอง” ของสมาชิก จนเกิดผลงานเขียนของสมาชิกเป็นหนังสือหลายเล่ม เช่น สงขลา ดวงตา และรอยยิ้ม (2562) สงขลา ขอบฟ้าและดวงดาว” (2561) แผ่นดินของเรา สะดือที่วาดหวัง (2561) สะดือ พรหมแดนกึ่งป่ากบป็น (2560) ทอดยาวไปถึงแรงโน้มถ่วง (2560) เขียนโลกด้วยมือเรา (2552) เป็นต้น

การจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของทั้งสองกลุ่ม ต่างก็เน้นการอ่านการเขียนอย่างมีความสุข ดังนั้นแนวทางและรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนทั้ง 2 รูปแบบนั้น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือองค์กรที่สนใจการพัฒนาการอ่านการเขียนในรูปแบบค่าย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางหรือประยุกต์ให้เหมาะสมแก่ภารกิจได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการศึกษาพัฒนาการของสมาชิกค่ายที่เป็นนักเขียนรุ่นใหม่ เช่น โรสนี, อัสภาวุธ ไชยวรรณ, รังสิมันต์ จุลหริก เป็นต้น

References

- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission. (2012). **Lesson Learned of Learner Development Activities : The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)**. Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission. (In Thai)
- Dinlansagoon, M., Wattanachai, W., Phimdee, P., & Janwong, J. (2013). **Contemporary Writers of The South : Group Formation and Roles**. Songkhla: Thaksin University. (In Thai)
- Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2018). Royal literary work entitled “Chan Chob An Nangsue”, in **Jitralada School’s Yearbook, 25 March, 1970**. Retrieved from <https://www.dip.go.th/files/Busarin> (In Thai)
- Indrabhinduvat, W. (2003). “Knowledge Management”, **Ngarm Kham Wan Larn Jai Thawin**. Bangkok: The University of Thai Chamber of Commerce. (In Thai)
- Matmungkun, U. (2011). **Writing Development of Early Childhood Children. Enhancing Paper Arts Activities**. (Master’s thesis) Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Office of the Education Council. (2017). **Thailand Education Scheme (2017-2036)**. Bangkok: Office of the Education Council. (In Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). **The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. (In Thai)
- Sidala, Y. (2007). **Lesson Learned... is not as difficult as it seems**. Retrieved From <http://newsser.fda.moph.go.th/rumthai/userfiledownload/asu96dl.pdf>.

**การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา :
กรณีศึกษาบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์**
**Crossing Social Borders and Crossing Lingo-Cultural Borders :
A Case Study of Doi Inthanon's Country Song**

มะณีรัตน์ รักเพื่อน / Maneerat Ragphuan

โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย
Burirampitthayakhom School, Buri Ram 31000, Thailand

Email : maneerat@brp.ac.th

Received: September 8, 2021

Revised: August 5, 2022

Accepted: August 15, 2022

Abstract

This article aims to study the social boundary crossing and the lingo-cultural boundary crossing in Doi Inthanon's Isan country song by the concept of social boundary crossing and lingo-cultural boundary crossing. Socio-economic changes in the age of globalization influenced the image of crossing social boundaries and crossing borders of lingo-culture in the Isan country song as follows: 1. Crossing social boundaries: 1.1) cultures of Mekong river bank of Thai-Lao, 1.2) crossing rural, urban and foreign social boundaries, 1.3) crossing borders of society of Thai country song and Isan country song. 1.4) social boundary of urban and country song; 2. crossing culture and language borders, namely, 2.1) Isan-Lao dialect, 2.2) Isan- Suai (Kui), 2.3) Isan- Southern Khmer dialect, 2.4) Isan-Northern dialect, 2.5) Isan-Southern dialect, 2.6) Isan-Tai Yo dialect, 2.7) Isan-Phuthai dialect, 2.8) Isan-Thai Phuan dialect, 2.9) Isan-Yuan (Vietnam) dialect, 2.10) Isan-Lao Song dialect, 2.11) Isan-Chinese dialect, 2.12) Isan-Mon dialect, 2.13) Isan- English dialect. The contact of language plays the role of composers and

artists as Isan wisdom. The true communicating and understanding of Isan society and culture indicated the concept of artist composer, created cultural harmony, implied the melody , beauty through the song toward society as mental value and business value in the musical market of traditional Isan country song and contemporary Isan country song

Keywords: Lingo-Culture, Social Border, Country Song

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษาที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดยดอย อินทนนท์ โดยใช้แนวคิดการข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษา ผลการศึกษา พบว่าสังคมในยุคโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลในประเด็นต่อไปนี้ 1. การข้ามพรมแดนทางสังคม ได้แก่ 1.1) ข้ามพรมแดนสังคมชนบทกับสังคมเมืองและต่างชาติ 1.2) ข้ามพรมแดนสังคมเพลงลูกทุ่งไทยกับเพลงลูกทุ่งหมอลำ 1.3) พรมแดนสังคมเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่ง 2. การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา ได้แก่ 2.1) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาว 2.2) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภาษาส่วย (กูย) 2.3) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-เขมรอีสานใต้ 2.4) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นเหนือ 2.5) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นใต้ 2.6) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทญ้อ 2.7) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ผู้ไท 2.8) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทพวน 2.9) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ญวน (เวียดนาม) 2.10) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาวโซ่ง 2.11) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน 2.12) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-มอญ 2.13) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-อังกฤษ การสัมผัสภาษาแสดงบทบาทของ ศีตกวีศิลปินในลักษณะภูมิปัญญาอีสาน การสื่อสารความรู้ความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมอีสานอย่างถ่องแท้แสดงมโนทัศน์ของคีตกวีศิลปิน สร้างความเกื้อกูลวัฒนธรรม ประยุกต์เป็นความไพเราะ ความงดงามถ่ายทอดผ่านบทเพลงสู่สังคมอย่างมีคุณค่าต่อจิตใจ สร้างมูลค่าในธุรกิจตลาดเพลงลูกทุ่งหมอลำและเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมภาษา, พรมแดนสังคม, เพลงลูกทุ่ง

บทนำ

เพลงพื้นบ้าน รำวง รำโทน กลอนหมอลำ ล้วนเป็นมรดกสั่งสมลักษณะการประพันธ์เพลงจาก รุ่นสู่รุ่น พัฒนามาเป็นเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน เพลงลูกทุ่งอีสานเป็นภูมิปัญญาของคีตกวีศิลปินเพลงลูกทุ่งที่เล่าเรื่องผ่านภาษาและทำนองเพลง ภาพวิถีชีวิตของคนอีสานพลัดถิ่นที่อยู่สะท้อนผ่านบทเพลงอันไพเราะอธิบายถึงวิถีชีวิตของคนอีสานที่พลัดบ้านไปทำงานในที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ การเดินทางของศิลปินนักร้องนักแต่งเพลงเป็นการบันทึกลักษณะการติดต่อทางวัฒนธรรม การข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษาในบริบทของบทเพลง คีตกวีศิลปินเพลงลูกทุ่งอีสานในอดีตและปัจจุบันล้วนเป็นผู้ที่มีภูมิรู้ด้านการใช้ถ้อยคำภาษาที่งดงาม มีวิธีการนำเสนอสาระเรื่องเล่าสื่อสารให้สังคมได้รับรู้ถึงชีวิตความเป็น

อยู่ของผู้คน ที่สำคัญคือลักษณะการเลือกใช้ถ้อยคำ ลักษณะการสลับภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ แสดงถึงความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านการรังสรรค์ถ้อยคำ คีตกวีที่โดดเด่นในยุคปัจจุบันอีกท่านหนึ่งคือ ดอย อินทนนท์ หรือชื่อจริงคือ สมบูรณ์ สมพันธ์ ชาวจังหวัดสุรินทร์ มีรากเหง้าจากวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ด้วยความสนใจในบทกลอนจึงได้พลิกผันสู่อาชีพประพันธ์เพลง โดยการแนะนำของพยางค์ มุกดา มีผลงานทั้งเพลงแนวลูกทุ่งภาคกลางในช่วงปี พ.ศ. 2510 จากเพลงอ่อนจันทร์ ศิลปิน ผ่องศรี วรนุช และโดดเด่นในเพลงแนวหมอลำ เช่น เพลงรักสาวนครสวรรค์ ศิลปิน ลูกแพร ไหมไทย อุไรพร เพลงที่สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับไทยถิ่นเหนือ เพลงดอกจิวบานที่บ้านหมี่ ศิลปินสิทธิพร สุนทรพจน์ สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับไทยพวน เพลงจิวต้องดื้ออ่อนผู้บ่าว ศิลปิน บานเย็น รากแก่น สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับลาว เพลงหนุ่มลาวจีบสาวสวย ศิลปิน ป.ฉลาดน้อยส่งเสริม สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับส่วย (กูย) สังคมไทยถิ่นอีสานกับเขมร ศิลปิน อังคณา คุณไชย เพลงซิ้งสาวปากเซ ศิลปิน ศรชัย เมฆวิเชียร สะท้อนการข้ามพรมแดนสังคมไทยถิ่นอีสานกับญวน (เวียดนาม) เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาสนใจสภาวะการข้ามพรมแดนทางสังคมและพรมแดนวัฒนธรรมภาษาผ่านบทเพลง นอกจากสะท้อนมโนทัศน์คีตกวีศิลปินที่มีต่อแนวคิดท้องถิ่นอีสานนิยมแล้วยังอธิบายความหมายอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ การสร้างคุณค่าและมูลค่าต่อวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสานในตลาดเพลง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะการข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษาจากกรณีศึกษาบทเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา หมายถึง การข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษาในบริบทของบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์

ทบทวนวรรณกรรม

ประวัติและผลงานของ ดอย อินทนนท์

ช่วงปี พ.ศ. 2510-2564 ดอย อินทนนท์ ได้ประพันธ์เพลงมากกว่า 3,000 เพลงจากการเรียนรู้แบบครูพักลักจำ เมื่อครั้งเริ่มเข้าสู่วงการเพลงได้ประพันธ์ในแนวเพลงลูกกรุง ลูกทุ่งภาคกลาง ลูกทุ่งอีสานและหมอลำ ด้วยวิถีชีวิตที่ต้องพลัดถิ่นไปอาศัยอยู่ต่างถิ่นทำให้นำความสามารถด้านการใช้ถ้อยคำภาษาในบริบทของการข้ามสังคม ข้ามวัฒนธรรมภาษาจาก “คนอีสานพลัดถิ่น” ข้ามพรมแดนทางสังคมจากคนชนบทมาสู่การเป็นคนในเมืองหลวง

ดอย อินทนนท์ คีตกวีศิลปินเพลงลูกทุ่งหมอลำและเพลงลูกทุ่งอีสานที่ได้รับความนิยมสูงจากปี พ.ศ. 2510 ถึงปัจจุบัน ได้ถ่ายทอดความเป็นศิลปินได้อย่างงดงาม บทเพลงอันไพเราะมีกลิ่นอายความเป็นลูกอีสาน ได้สร้างความหมายจากคนอีสานพลัดถิ่นสู่ความเป็นคนมีชื่อเสียง มีฐานะมั่นคง มีวิถีชีวิตในสังคมเมืองใหญ่ เป็นแบบอย่างของศิลปินลูกอีสานรุ่นหลังได้ศึกษา เพลงที่ได้รับรางวัล ได้แก่

รางวัลเสาศาสดาทองคำจากสถานีวิทยุเสียงสามยอด พ.ศ. 2520 เพลงจันทร์อ่อน ศิลปิน ผ่องศรี วรนุช

รางวัลโล่พระราชทานเพลงดีเด่น งานกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2534 เพลงเสียงขอสังสาว ศิลปิน ศรชัย เมฆวิเชียร

รางวัลเพลงลูกทุ่งดีเด่นส่งเสริมวัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2537 เพลงดีดพิณหาแพน ศิลปิน สุรธรรม คำกลอง

รางวัลพระพิฆเนศทองพระราชทาน พ.ศ. 2542 เพลงฝากรักจากแดนไกล ศิลปิน บานเย็น รากแก่น

รางวัลลูกทุ่งยอดเยี่ยม “คาราสตาร์อวอร์ด” ประจำปี 2556 เพลงดอกจันทน์ที่บ้านหมี่ ศิลปิน สิทธิพร สุนทรพจน์

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้คัดเลือกเพลงซึ้งรักจากอุบลและเพลงจิวทองดอนอ่อนผู้บ่าว จัดทำหนังสือสุดยอดเพลงไทยในแผ่นดินรัชกาลที่ 9 ในปี พ.ศ. 2561

แนวคิดพรมแดนทางสังคมและพรมแดนวัฒนธรรมภาษา

พื้นที่ทางสังคมสัมพันธ์แนบแน่นกับวัฒนธรรมภาษา เป็นต้นทุนวัฒนธรรมที่สมบูรณ์พร้อมทั้งคุณค่าและมูลค่า Thammawat (2009, p. 85) อธิบายถึงคติความเชื่อของชุมชนอีสานว่า ในอดีตก่อนปี พ.ศ. 2500 ประชาชนมีความเชื่อแบบพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน (Popular Buddhism) ที่ประสานระหว่างคติความเชื่อผี คติความเชื่อศาสนาพราหมณ์ และคติความเชื่อศาสนาพุทธ คติความเชื่อผีที่มีรากฐานจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

การเลือกใช้คำศัพท์เป็นคำภาษาไทยถิ่นอีสานแทรกแซมในภาษาไทย กลางในบริบทเพลงลูกทุ่งอีสานยอดนิยม บทเพลงลูกทุ่งอีสานจึงเป็นพื้นที่ทางจินตนาการ สะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรมภาษา ซึ่งคีตกวีศิลปิน นักร้องได้ถ่ายทอดผ่านบทเพลง

วิธีการวิจัย

1. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์
2. ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและผลงานของดอย อินทนนท์
3. ศึกษาและรวบรวมบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์ที่มีลักษณะการข้ามพรมแดนสังคมและวัฒนธรรมภาษา
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางบันทึกผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของการข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอการข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมภาษา พบว่า เพลงลูกทุ่งอีสานที่ประพันธ์โดยดอย อินทนนท์ สะท้อนภาพวิถีชีวิตชนบทชาวอีสาน ในช่วงวัยเยาว์ได้หล่อหลอมความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนพื้นบ้าน จนหลังจบการศึกษา อายุ 17 ปี บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ที่วัดเขาล้อ อำเภอนาคู จ.นครราชสีมา จนสอบได้นักธรรมเอก (Phatthalung, 2017, pp. 39-61) ปี พ.ศ. 2508-2509 ได้ส่งบันทึกเสียง 3 เพลง ได้แก่ เพลงพอนันครสวรรค์ เพลงหนุ่มอีสาน ศิลปิน ชินกร ไกรลาศ และเพลงสาวอีสาน เป็นเพลงปฏิพากย์ ศิลปิน ศรีสองงค์ ตรีเนตร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 อุปสมบทเป็นพระภิกษุและลาสิกขา ก่อนเข้าพรรษาในปี พ.ศ. 2510 เริ่มทำงานแต่งเพลงกับครูพยนต์ มุกดา ที่กรุงเทพฯ มีเพลงที่ได้รับการบันทึกเสียง เช่น เพลงกระท่อมสาวเมิน ศิลปิน ชินกร ไกรลาศ, เพลงสาวพระประแดง ศิลปิน ชัยณรงค์ บุญนะโชติ เพลงขอเป็นหมอน ศิลปิน โรมธรรมราช ในสมัยอยู่กับวงดนตรีศรีนวล สมบัติเจริญ เพลงรักทหารดีกว่า ศิลปิน รังสรรค์ จีระสุข และนักร้องวง “จีระบุตร” ร้องอีกหลายคน ช่วงหนึ่งครูพยนต์นำเพลงที่แต่งในนาม สรบุญย์ สมพันธ์ ไปให้ ธาณินทร์ อินทรเทพ หูล ทองใจ อรรถนพ อนุสรณ์ ขับร้อง ครูพยนต์ตั้งชื่อว่า “บุรณพันธ์” มีเพลง อภันตริที่รัก ศิลปิน อรรถนพ อนุสรณ์ เพลงคุณช่างสวย ศิลปิน ธาณินทร์ อินทรเทพ

ภายหลังได้ออกจากวงครูพยนต์ มุกดา ตระเวนไปทางภาคเหนือ 3-4 ปี เกิดความประทับใจกับดอยอินทนนท์ จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ดอย อินทนนท์” ขณะนั้น ครูฉลอง ภู่อ่าง ชักชวนให้แต่งเพลงให้ศรชัย เมฆวิเชียร บันทึกแผ่นเสียงชุดอ่อนจันทร์และเพลงจันทร์อ่อน โดยเพลงจันทร์อ่อนใช้ชื่อครูฉลอง ภู่อ่าง เป็นผู้แต่ง ส่วนเพลงจันทร์อ่อนซึ่งเป็นเพลงปฏิพากย์ ศิลปิน ผ่องศรี วรนุช ใช้ชื่อดอย อินทนนท์ เป็นผู้แต่ง หลังจากนั้นได้แต่งเพลงให้ศรชัย เมฆวิเชียร ขับร้องร่วม 30 เพลง เช่น เพลงเสียงซอสังสาว เพลงบัวหลวงบึงพลาญ และแต่งให้สายนันท์ สัญญา เช่น เพลงรักดีคนเดียว เพลงเสียงพิณสะกิดสาว เป็นต้น

จากนั้นจึงได้พัฒนาสู่การนำภาษาไทยถิ่นอีสานแทรกแซมเต็มอารมณ์ให้มีความเป็นลักษณะที่แตกต่างจากเพลงลูกทุ่งไทยทั่วไป รวมถึงการนำเสนอท่วงทำนองเพลงหมอลำ ใช้ดนตรีพิณ แคน โปงกลาง อันเป็นดนตรีที่นิยมในพื้นที่อีสาน ความสามารถของคีตกวีศิลปินเพลง ดอย อินทนนท์

เป็นคนแรกที่บุกเบิกลูกทุ่งหมอลำโดยได้นำความรู้ท่วงทำนองหรือลายลำแพน มาประยุกต์ใช้ในท่วงทำนองดนตรีสากล โดยนำกลอนลำหลากหลายท่วงทำนองผสมผสานเพลงลูกทุ่งสลับลายหมอลำ เช่น 1) จี๊ว ต่อดันออนผู้บ่าว 2) ลำแพน 3) ลำหาชัย 4) ลำพวน 5) ลำภูไท 6) ลำเต้ยเดือนห้า 7) ลำคอนสวรรค์ 8) คำดังห้วย 9) ลำสีพันดอน 10) ขับพุ่ม (ลำหลวงพระบาง) เป็นต้น (Doi Inthanon, personal communication, October 21, 2018) นักร้องลูกทุ่งหมอลำที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น เช่น บานเย็น รากแก่น ชุตเม้งหม้อลำ เช่น เพลงจี๊ว ต่อดันออนผู้บ่าวได้รับรางวัลพระพิฆเนศของพระราชทาน เพลงฝากรัก จากแดนไกล หงส์ทอง ดาวอุดร ชุตหงส์ทองคณะงลำ ได้รับการบันทึกเสียงและเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากนั้นได้แต่งกลอนหมอลำให้ ทองม้วย มาลี ขวัญตา ฟ้าสว่าง เฉลิมพล มาลาคำ นกน้อย อุไรพร คณะเสียงอีสาน นื่องผึ้ง บึงสามพัน ในเพลงกองไ้ตรงนั้น เพลงลมลอยคอยแฟน สิทธิพร สุนทรพจน์ ชุตซาร์จากอุบล อังคนางค์ คุณไชย และศิริพร อำไพพงษ์

นอกจากนั้นยังสามารถแต่งเพลงได้หลากหลายแนวทั้งลูกทุ่ง ลูกกรุง หมอลำ เพลงสร้างสรรค์ สังคม และเพลงเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีลูกศิษย์ศิลปินนักร้อง เช่น เพชรจำเริญ ศิลปิน รุ่งเพชร แหลมสิงห์ เพลงวอนพระพรหม ศิลปิน ยอดรัก สลักใจ เพลงฝนชาน้ำตาซึม ศิลปิน สุนารี ราชสีมา เพลงพุ่มพวงลำเพลิน ศิลปิน พุ่มพวง ดวงจันทร์ เพลงบ่เที่ยวติ๋ม ศิลปิน ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ เพลงรัก พี่เข็ญย ศิลปิน ดาวใต้ ปลายพระยา ฯลฯ (Phatthalung, 2017, pp. 39-61) จากข้อมูลที่ค้นคว้าผู้ศึกษา ได้วิเคราะห์การข้ามพรมแดนทางสังคมและการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา พบว่า

1. การข้ามพรมแดนทางสังคม

ปรากฏการณ์การข้ามพรมแดนทางสังคม ผู้ศึกษาอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับสารัตถะของเรื่องเล่าในบทเพลงลูกทุ่งอีสานในยุคปัจจุบัน ภาพรวมภูมิรัฐศาสตร์ชาติพันธุ์คนอีสานพบว่า เดิมในดินแดนสยามมีผู้คนหลายกลุ่ม มีความแตกต่างกัน เคยอาศัยอยู่ร่วมกันมาก่อน โดยเฉพาะคนกลุ่มใหญ่คือกลุ่มลาว ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคอีสานของประเทศไทยในปัจจุบัน และได้อธิบายคำว่า “ลาว” ตามบริบทของความเป็นลาวอีสานในลักษณะของการให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมมิใช่ลาวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ในปัจจุบัน (Suepwatthana, 2013, pp. 84-86)

ข้อมูลทางภูมิรัฐศาสตร์ข้างต้นส่งผลมาสู่วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งอีสานได้มีการพัฒนาให้ทันสมัย สะท้อนอุดมการณ์ของศิลปินที่ต้องการแสดงตัวตนผ่านบทเพลง แม้ภาษาเพลงเป็นภาษาที่อาศัยเสียงในการสื่อความหมาย แต่ตัวบทกับการเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกของศิลปินสื่อถึงผู้ฟังผู้ชม ได้สะท้อนวัฒนธรรม สุนทรียทางเสียงของภาษาไทยถิ่นอีสาน ร้อยรัดกับท่วงทำนองสารัตถะของเรื่องเล่าเป็นเนื้อเดียวกัน สะท้อนความเด่นเฉพาะของภาษาให้ปรากฏและเป็นที่น่าสนใจ ทำให้บทเพลงลูกทุ่งอีสานได้รับความนิยมยาวนาน

จากข้อมูลที่ศึกษาบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่แต่งโดย ดอย อินทนนท์ มีลักษณะการข้ามพรมแดนสังคม ดังนี้

1.1 วัฒนธรรมสองฝั่งโขงไทย-ลาว

ภาพสะท้อนจากบทเพลงแนวลูกทุ่งอีสานและหมอลำอีสานที่ดอย อินทนนท์ประพันธ์ขึ้นส่วนมากมีกลิ่นอายวัฒนธรรมสองฝั่งโขง ทั้งคีตลักษณ์และภาษาต่างแนบแน่นกับวัฒนธรรมไทย-ลาว เบ้าหลอมที่สำคัญคืออีตลับสองคองสิบสี่ มีความเชื่อเรื่องบาปบุญตามอย่างศาสนาพุทธ

1.2 ข้ามพรมแดนสังคมชนบทกับสังคมเมืองและต่างชาติ

บทเพลงแนวสาวอีสานพลัดถิ่น หม่อมอีสานพลัดถิ่นสะท้อนผ่านบทเพลงแสดงความหมายทางสังคมได้ชัดเจนถึงวิถีชีวิตของศิลปินลูกอีสานของดอย อินทนนท์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวทุกช่วงชีวิตจากหม่อมลำชี จังหวัดสุรินทร์สู่สังคมเมืองใหญ่ ทั้งกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ในภูมิภาคต่าง ๆ และสะท้อนวิถีชีวิตคนอีสานไปขายแรงงานต่างประเทศ จากลำเพลินฝากใจไปซาอู ศิลปิน สุภาพ ดาวดวงเด่น สะท้อนภาพภรรยาที่รอคอยสามีที่ไปทำงานซาอูกลับบ้าน โดยการเล่าให้สนุกสนานแบบเตี้ยสลับเพลงไทย “แมงตับเต่า” เพลงสร้อยสลับเพลินเป็นคู่มีแคนเป่าลูกคู่สลับกัน

ตัวอย่าง

“บ่ตุ้มอ้ายหรือรังเกียจพี่คนไกล พี่ส่งจ.ม.หรือก็เจียบหาย น้องทำให้อ้าย หัวใจสะเทือน เหมือนแกล้งลิ้มกันเห็นสายัณห์แล้วบ่อยากเ็น ไอ้จันทร์แรมแม่แถม เป็นเวินน้องสิหมางเมินอีหลีซันบ่”

(Inthanon, 2001)

1.3 ข้ามพรมแดนสังคมเพลงลูกทุ่งไทยกับเพลงลูกทุ่งหมอลำ

เพลงลูกทุ่งอีสานได้รับอิทธิพลจากเพลงลูกทุ่งไทยทั้งรูปแบบ ภาษา และท่วงทำนอง ดอย อินทนนท์ได้ซึมซับการแต่งกลอนจากการได้บวชเรียนในวัยเยาว์ นับว่าเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาก่อนเข้าสู่การ การผสมผสานวัฒนธรรมรากเหง้าอีสานขนาดแท้จากเพลงพื้นบ้านพื้นถิ่นคือหมอลำ จึงได้ประยุกต์การแต่งเพลงที่มีเรื่องราวและวิธีการใช้ภาษาเป็นเอกลักษณ์พิเศษแตกต่างจากนักแต่งเพลงลูกทุ่งไทยทั่วไป บทเพลงสาวอีสาน หม่อมอีสานได้รับความสนใจจากนักร้องและผู้ฟัง ซึ่งเป็นเพลงแรกเริ่ม และจนถึงปัจจุบันดอย อินทนนท์ก็ยังเป็นพลังสำคัญเปรียบเสมือนเสาหลักของศิลปินอีสานที่ก้าวมายืนในแถวหน้าของวงการเพลงลูกทุ่งไทยได้อย่างภาคภูมิใจ

การเข้าสู่การเป็นนักแต่งเพลงในช่วงแรกนั้น ดอย อินทนนท์ใช้ความสามารถด้านการเขียนกลอนสุภาพ การร้อยกรองไทยเป็นพื้นฐานทำให้ผู้ฟังเพลงลูกทุ่งไทยยอมรับความสามารถ อธิบายถึง ความหมายการข้ามพรมแดนค่านิยมแนวเพลงลูกทุ่งไทย สังคมเพลงในกลุ่มผู้ฟังเพลงลูกทุ่งที่นิยมลูกทุ่ง

มาตรฐานหรือลูกทุ่งภาคกลาง เช่น ผ่องศรี วรนุช ขับร้องเพลงจันทร์อ่อน ไวพจน์ เพชรสุพรรณ ขับร้องเพลงลาวพวน อัมพร แหวนเพชร ขับร้องเพลงเขาขึ้นเราข้า บรรจบ เจริญพร ขับร้องเพลงเสียงจากนาค รุ่งเพชร แหล่มสิงห์ ขับร้องเพลงเพชรจำ ครีเสอวงศ์ ตรีนตร ขับร้องเพลงสาวอีสาน สายันท์ สัญญา ชุตสายันท์มาแปลก (1) และ (2) พุ่มพวง ดวงจันทร์ ชุตพุ่มพวงลำเพลิน เป็นต้น

1.4 พรหมแดนสังคมเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่ง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการข้ามพรหมแดนทางสังคมเพลงเนื่องจากศิลปินอีสานได้แต่งเพลงให้กับนักร้องเพลงแนวลูกทุ่งขับร้อง ได้แก่ ธาณินทร์ อินทรเทพ เพลงคุณช่างสวย อรรถนพ อนุสรณ์ เพลงอภัยตรีที่รัก รุ่งฤดี แพ้วผ่องใส เพลงชุดหนองคายที่รัก สรวดี โพธิ์เทศ เพลงชุดสาวอีสานอรัก เป็นต้น

ตัวอย่าง

“จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า ก่อนเคยขอข้าวขอแกง ได้ยินเสียงขอแหวนพลอยแดง
เพื่อเอาไปแต่งสาวใดที่ไหนกันหนอ เหลือข้าเกินทน หลายรักจึงจรคนรูปหล่อ
มีอยู่แล้ว แล้วยังไม่ยอมพอ ขอเงินจันทร์เจ้าเพื่อเอาไปหล่อใจใคร”

(Inthanon, 2002)

1.5 พรหมแดนสังคมไทยกับสังคมต่างชาติ

ศิลปินนักร้องนักดนตรีชาวญี่ปุ่นได้ซื้อลิขสิทธิ์เพลงในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดหมอลำพุ่มพวง ชุดเพลงเจ้าแม่สี่ไห ชุดเพลงหงส์ทองคะนองลำ ชุดเพลงเจ้าพ่อสี่ไห และชุดปกิณกะเพลงรวม เป็นต้น

2. การข้ามพรหมแดนวัฒนธรรมภาษา

การข้ามพรหมแดนวัฒนธรรมภาษาแสดงให้เห็นลักษณะของการสลับภาษาของภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ภาษาไทยกลางได้รับการประกาศใช้เป็นภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้ในระบบราชการ เป็นภาษาหลัก ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาย่อย

บทเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นตัวบทที่มีลักษณะพิเศษ มีจุดหมายเพื่อการสร้างสุนทรียภาพทางเสียงและความหมาย ประกอบสร้างภาษาไทยถิ่นอีสานให้สนุกสนาน “ม่วนซื่นเฮแซว” ในสังคม ประกอบสร้าง “ความเป็นพื้นบ้าน” เป็น “ความทันสมัย” กลมกลืนวัฒนธรรมภาษาและเพิ่มคุณค่า “ความเป็นอีสาน” จากข้อมูลที่ศึกษาปรากฏว่ามีบทเพลงที่อธิบายถึงการข้ามพรหมแดนวัฒนธรรมภาษา ดังนี้

2.1 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาว แสดงการสัมผัสภาษาในบริบทของบทเพลงอันเนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน การมีพรหมแดนที่ติดต่อกันทำให้ประชาชนข้ามฝั่งไปมา มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมคล้ายคลึง บทเพลงได้สะท้อนความสัมพันธ์ของผู้คนสองฝั่งโขง ได้แก่ ซึงสาวปากเซ คอยพิที่ฝั่งโขง เป็นต้น

ตัวอย่าง

“คิดฮอดเนื่อนวล สาวญวนเขตลาวอย่าลืมอายก่อน ถ้ารัฐผันผวน
เปิดพรมแดนครั้งใหม่ อยากให้สาวลาวข้ามโขงสู่แคว้นแดนไทย ร่วมรัก
กับอายอยู่โขงฝั่งขวา”

(Inthanon, 2016)

2.2 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ส่วย (กูย) เพลงลำแพนสาวส่วยจีบหนุ่มลาว เพลงฮักบ่าวสองแถว
ศิลป์ ขวัญตา ฟาสว่าง เพลงสาวส่วยสะท้านวงการ เพลงสาวส่วยจีบหนุ่มลาว เป็นเพลงปฏิพากย์กับ
เพลงหนุ่มลาวจีบสาวส่วย ศิลปิน ป.ฉลาดน้อยส่งเสริม พบว่า มีการปนภาษา (code mixing) ใช้ภาษา
ส่วยกับภาษาไทยถิ่นอีสานปนกันในประโยค เป็นต้น

ตัวอย่าง

“พี่หนุ่มลาวบ่าวซ่นอยากเว้าส่วยเป็นภาษานี้แหละ อยากให้สาวขวัญตา
ช่วยสอนพี่ชายด้วย เดี่ยวนี้ชายพ้อฮู้แต่จาโดยบ่ไค่ค่องดอกคำเอ๋ย คั่นน้องเอ็น
จากพี่ชายล้าแกจ๊กแปลท้าวจั่งไต่”

(Inthanon, 2009)

“จาโดยเปงมะลัวน้ออาย โดยติดโดยกะชาย ฮือพี่อายมั่งจ๋า เปงอะกูดหรือ
เปงอะกา เปงมะลัวจา คือจะนับแท้ละนอ” (ส่วยมะลัว)

แปลว่า “กินข้าวกับแกงหยังหน่ออาย แม่นได้แกงกบแกงเหียดหรือแกงป่า
อายมั่งกินข้าวเหนียวหรือข้าวเจ้าหลายกว่ากัน แต่ละมือได้หยังกินคือเป็นตาฮักคักแท้”
สะท้อนภาพการเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวชาติพันธุ์ส่วย

(Inthanon, 2018)

2.3 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-เขมรอีสานใต้ ได้แก่ บานเย็น ศรีวงษา, สุภาพ ดาวดวงเด่น ชุตสาว
อีสานใต้ ศิลปิน บานเย็น รากแก่น เป็นต้น

ตัวอย่าง

“สาวอีสานใต้ต้องการให้อายได้มาเยี่ยมยาม เมื่อมองเห็นความงดงาม
ชมภาพชมวิทิวทัศน์ท้องถิ่น โบราณวัตถุ สะพานหลายแห่ง ช่างน่ายลยิน
โคราช บุรีรัมย์ ทางกำสุรินทร์เรียงถึงศรีสะเกษและเขตอุบล”

(Inthanon, 2017)

“บองโตนาบองเอ๋ยโตนาบองสลัยม..”
แปลว่า พี่ไปเที่ยวไหนก็ไม่สุขใจเท่าได้มาพบมารักน้องนาง

(Inthanon, 2017)

2.4 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นเหนือ ปัจจัยด้านตลาดเพลงโดยเฉพาะกลุ่มผู้ฟังมีอิทธิพลต่อการสัมผัสภาษาทำให้ศิลปินนักแต่งเพลงนักร้องร่วมกันสร้างผลงานเพลงที่ตอบรับกับอารมณ์ ความรู้สึก ความผูกพันของชุมชนได้แก่ ชินกร ไกรลาส ขับร้องเพลงกระท่อมสาวเมิน หนุ่มอีสาน ลูกแพร ไหมไทย อุไรพร ขับร้องเพลงรักสาวนครสวรรค์ เสมา ทองคำ ขับร้องเพลงมนต์รักสันทักกำแพง เป็นต้น

ตัวอย่าง

“กระท่อมหลังนี้ มีชื่อว่ากระท่อมสาวเมิน เจ้าของมันจนยากเหลือเกิน ขัดสน
ไร้สิ้นเงินทอง จึงสร้างกระท่อมด้วยไม้ไผ่ไม่สวยงามมอง มุ่งด้วยจากกันด้วยใบตอง
ไม่สวยชวนมองเหมือนตึกหลังหรู”

(Inthanon, 2016)

“เมืองหลวงนั้นเธอไม่รู้หรือยกยอพูดว่ามันเป็นเมืองบัวमार หากหลงบางกอก
หัวใจเจ้าจะร้าวราน ทางที่ตีกลับบ้านกลับแดนอีสานบ้านเดิมของเรา...ฟังเสียงเพลงพี่
แล้วจึงกลับคืนบ้านนา กลับแดนอีสานดีกว่า กลับเถิดเธอจำอย่ามัวหลงกรุง”

(Inthanon, 2016)

“พี่คนอีสานถิ่นฐานไกล ได้เจอจอมใจสาวปากน้ำโพโอเหมือน
ต้องมนต์ ห้วน ๆ ไหว ๆ หัวเอ๋ยหัวใจรักนางมากล้น ฝืนฝืนต้องการหนำมัน
เป็นคู่ชีวิตเป็นขวัญชีวิต”

(Inthanon, 2019)

2.5 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นใต้ จำนวน 10 เพลง ได้แก่ เพลงใต้สไตร์อีสาน เพลงรักพี่เข็มน้อย ศิลปิน ดาวใต้ ลายพระยา เป็นต้น

ตัวอย่าง

“หนุ่มหล่อมาเลยเหล่ตาหา น้องเสนอข้าวของเงินทองมา ให้วันก่อนนายหัว
ดูตัวแล้วชอบจะมอบของขวัญรถคันใหญ่ แต่เป็นรถไฟเลยไม่ต้องการ...
ไปท่องเที่ยวภูเก็ต น้ำใสหาดสวยสะอาดเป็นไข่มุกแห่งอันดามัน หมูเกาะพีพี
สวยระดับโลก ขึ้นชื่อลือลั่นปะการังสวย หินงามทรายขาวอ่าวไทยเรานั้น”

(Inthanon, 2016)

2.6 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทญ้อ กระแสเพลงลูกทุ่งหมอลำมีพลังดึงดูดใจผู้ฟังนับเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสัมผัสภาษาได้ง่าย และตอบรับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง ประกอบกับศิลปินได้ประยุกต์ท่วงทำนองสนุกสนานเร้าใจ ศิลปินชาติพันธุ์ไทญ้อจึงได้รับการยอมรับจากวงการเพลง ได้แก่ มังกรเพชรสกล ขับร้องเพลงหนุ่มอีสานสะอื้น พรพรรณ เพชรภูไท ขับร้องเพลงบ่าวลาวตัวสาวภูไท เป็นต้น

ตัวอย่าง

“โอ้หน้อหรือสาวญ้อบัก บ่คือสาวไฮโซผู้เขาไ้งามสง่า สาวชานา
จั่งฮั่นอ้ายมองแล้วจั่งได้เล่นจั่งซ้นบ่ฮ้าย ชายเอยตัวให้พอสาฮ้าย สาวภูไท
น้องใจซื่อ บ่าวผู้ลาวคนลือคือมาตัวหลอกล่อภูไทน้องได้นั่งเหงาแท้ดี...
ฮ้ายเลยบ่สะออนสาวภูธรบ้านทุ่งภูพานพุ้นถิ่นภูไท ฮ้ายเอย ๆ

(Inthanon, 2018)

“พี่หนุ่มต่างแดน สายแนนนำฮู้สู่เชิงภูพาน เคยฮั่นกับหล่าอยู่หนองหาร
ผ่านมาหลายเดือนลืมนได้ จากแค้นเป็นเวินห่างเหินเพียงตัวหัวใจอยู่ใกล้
เก็บเงินค่าทองได้พอเมื่อไรจะคืนไปขอสาวญ้อสกล

(Inthanon, 2021)

2.7 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภูไท ปัจจัยที่ทำให้เกิดการก่อภูลวัฒนธรรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภูไท เกิดจากการประกอบสร้างบริษัทเพลงที่นำศิลปินนักแต่งเพลงและนักร้องมารวมกันสร้างสรรค์ผลงานเพื่อดึงดูดผู้ฟังในการแสดงคอนเสิร์ต การจำหน่ายเทป รวมทั้งแฟนเพลงที่ชื่นชมนักร้องในท้องถิ่น ได้แก่ พรพรรณ เพชรภูไท ชาวอำเภอเลิงนกทา ขวัญโสธร เป็นต้น

ตัวอย่าง

“ โอ้ย่นอฮ้ายบ่าวคนงามเอ๋ย แฟนเอ๋ยสาวภูไทนี้ไกลบ้านมาทำงาน
ประเทศเพิ่น นางอยากกลับเมืองไทย หลายพันไมล์ได้ฝากเพิ่น จั่งลำผาก
กลุ่มลมซันแล้วฮ้ายเอย ฮ้ายนา...ค่านางนั่งเครื่องบินข่มน้ำ ข้ามอ่าวทะเล
หลวง มาอยู่กวังไกลแสน คิดฮอดแฟนที่เคยคั้น เคยเที่ยวบุญอยู่แถวบ้าน
นำกันแต่กีก่อน ตอนมาเสียงอยู่ต่างดาว แล่งเข้าพ้อแต่งงานซันแล้วฮ้ายเอย”

(Inthanon, 2021)

2.8 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยพวน ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินนักแต่งเพลง นักร้องเพลงได้ท่องเที่ยวไปในภูมิภาคต่าง ๆ ได้สังสรรค์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนไทยพวน เกิดความประทับใจจึงได้นำจุดเด่นมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง ดังนี้

ตัวอย่าง

“นักรถไฟผ่านเห็นดอกจ๊วบานที่บ้านหมี่ คิดถึงอดีตที่ลพบุรี ความหลังดี ๆ
ปีเดือนเก่า ๆ...สาวพวงนางมอ่ง เสน่ห์คำพองถูกใจพี่ พี่คนถิ่นอื่นมาเยือนแถวนี้
ซ่านซึ่งฤดูอิทธิลือนวล เกี่ยวข้าวด้วยกัน หน้าดอกจ๊วบานหัวใจรัญจวน
ออนซอนแต่คิ้วลั่นคิ้วนพรีรักสาวพวงทุ่งทิวจ๊วบาน”

(Inthanon, 2014)

2.9 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ญวน (เวียดนาม) แรงบันดาลใจที่ศิลปินได้ซึมซับจากการท่องเที่ยว
ข้ามพรมแดนรัฐ พรมแดนวัฒนธรรมภาษาเป็นพลังการเปลี่ยนผ่านมาเป็นการเกื้อกูล จากข้อมูลปรากฏ
การยืมคำศัพท์ (lexical borrowing) ดังนี้

ตัวอย่าง

“หนุ่มเวียดนามท่วงทวงคะนึ่งถึงสาวไทยแลนด์ ท่วงแฟนคนสวยสายเลือดสยาม
เมื่อไรเธอกลับถิ่นฐานฉันจะข้ามแดนจากแคว้นเวียดนาม มาพบสาวงาม
ลุ่มน้ำเจ้าพระยา”

(Inthanon, 2021)

2.10 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาวโซ่ง การปฏิสังขรณ์ของผู้คนในสังคมทำให้คีตกวีศิลปินนักแต่ง
เพลงเกิดแรงบันดาลใจถ่ายทอดเรื่องราว เล่าอารมณ์ สื่อความคิดจินตนาการข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา
ได้อย่างงดงาม ผสมจังหวะสนุกสนานในแนวเพลงหนุ่มจีบสาว

ตัวอย่าง

“บุญผลาอายุกุศลหลายให้สุดดั่ง ช่วงนี้จึงได้มาพบสาวลาวโซ่ง
ฮักงามข้าสาวงามหนองปร่ง หลงเสน่ห์ลาวโซ่งเขาย้อยเพชรบุรี..หนุ่มผู้ลาว
มอบใจให้ผู้สาวไทยทรงดำ ธรรมเนียมวัฒนธรรมเฮาคลายกันฉันท์พี่และน้อง
ต่างชนเผ่าแต่เราล้วนเป็นไทยทั้งผอง...ปรารถนาเป็นเขยไทดำอำเภอย้อย
นั้งขอมสาวหล้าตั้งตาคอยวาดหวังฮักนางจ้อย ๆ ลาวโซ่งเพชรบุรี”

(Inthanon, 2021)

2.11 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน เบื้องหลังความสำเร็จของบทเพลงที่ประพันธ์โดย ดอย
อินทนนท์ จะมีวิธีการเล่นคำเล่นความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ บางเพลงได้นำภาษาจีนมาแทรกแซม
เพื่อให้สนุกสนาน ลักษณะการร้องการลำจะเน้นการออกเสียงให้ตรงกับเจ้าของภาษา ได้แก่ เพลงสาวลาว
บ่าวจีน ศิลปิน บานเย็น รากแก่น

2.12 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-มอญ การปะทะสังสรรค์ของศิลปินนักแต่งเพลงนักร้องได้ร่วมถ่ายทอดจินตนาการผ่านบทเพลง สื่ออารมณ์ สื่อเรื่องราวที่พบเห็นจากพื้นที่ภูมิศาสตร์วัฒนธรรมชาติพันธุ์มอญอธิบายความหมายทางสังคมได้อย่างลงตัว

ตัวอย่าง

“หล่อนเป็นกุหลาบราชมัญซึ่งเขาเรียกกันว่าสาวมอญ อำเภอพระประแดง
ขึ้นจังหวัดสมุทรปราการ เทียวครั้งมีงานสงกรานต์”

(Inthanon, 2015)

2.13 ภาษาไทยถิ่นอีสาน-อังกฤษ ปรากฏทั้งระดับการยืมคำศัพท์และการปนภาษา ดังนี้

ตัวอย่างการยืมคำศัพท์

“ฉันสิได้รางวัลใส่อังกฤษ ใส่กระโปรง ฟุตพิตล่าเกี้ยว”

(Inthanon, 2019)

ตัวอย่างการปนภาษา

“I love you very much เราเป็นสัญชาติคนไทยร่วมกัน”

(Inthanon, 2019)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลงานเพลงที่ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์ ตามแนวคิดพรมแดนสังคมผู้คนและพรมแดนวัฒนธรรมภาษา โดยภาพรวมสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1. การข้ามพรมแดนสังคม พบว่า มีลักษณะข้ามสังคมชนบท/เมือง ข้ามสังคมไทย/ต่างชาติ รวมถึงการข้ามสังคมเพลง ได้แก่ สังคมเพลงลูกกรุง/ลูกทุ่ง สังคมเพลงลูกทุ่งไทย/ลูกทุ่งหมอลำ, ลูกทุ่งอีสาน

2. การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมภาษา พบว่า มีการแทรกแซมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาว ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ส่วย (กูย) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-เขมรอีสานใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทญ้อ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภูไท ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทยพวน ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ญวน (เวียดนาม) ภาษาไทยถิ่นอีสาน-ลาวโซ่ง ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน ภาษาไทยถิ่นอีสาน-มอญ ภาษาไทยถิ่นอีสาน-อังกฤษ อธิบายถึงการเปลี่ยนผ่านจากภาษาไทยถิ่นในบริบทท้องถิ่นอีสานเป็นภาษา

ที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย สะท้อนลักษณะการข้ามสังคมผู้คน จากสภาพคนอีสาน พลัดถิ่นสู่คิตกวีศิลป์ปิ่นอาชีพรายได้สูง ได้รับเกียรติในสังคมเมือง จนเกิดปรากฏการณ์นักร้องลูกกรุง นักร้องภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ นำบทเพลงที่แต่งโดย ดอย อินทนนท์ คิตกวีศิลป์ปิ่นอีสานไปขับร้อง กันมาก มีผู้ฟังล้นหลามทั้งในตลาดล่างและค่ายเพลงใหญ่ที่มีมาตรฐานการผลิตเพลง ปรากฏการณ์เพลง สายัณห์มาแปลงชุด 1,2 ปี พ.ศ. 2523 เพลงพุ่มพวงลำเพลิน คือผลลัพธ์ความนิยมของผู้ฟังที่ขยายกว้าง ขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ นักแต่งเพลงคือผู้รังสรรค์วรรณศิลป์ถิ่นอีสาน ท่วงทำนอง (ลายเพลง) ความสนุกสนาน ที่ศิลปินนักร้อง นักแสดงสื่อผ่านกิจกรรมคอนเสิร์ตบนเวที คือความงามที่ลงตัว สุนทรียภาพที่สร้างคุณค่า และมูลค่าให้สังคมไทยในแนวเพลงออนซอนอีสานหรือแอ้อีสาน สะท้อนการเปลี่ยนผ่านวัฒนธรรมภาษา จากเดิมที่ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานสื่อสารกันในกลุ่มคนอีสานด้วยกัน ขยายวงกว้างสู่ผู้ฟัง นักร้องทั่วทุก ภูมิภาค จนถึงต่างประเทศ ได้สร้างความหมายทางสังคมวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานได้พัฒนา สู่โลกสาธารณะผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย ดอย อินทนนท์ได้ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานสร้างความเป็น เครือญาติทางภาษา ใช้ภาษาสื่อสัญลักษณ์ความเป็นปึกแผ่น ความเหนียวแน่น ความรักของคนอีสานที่มี ต่อแผ่นดินอีสาน ความรู้สึกสามัคคีของคนในชาติ

การศึกษาเรื่องการข้ามพรมแดนสังคมและพรมแดนวัฒนธรรมภาษาในบริบทเพลงลูกทุ่ง อีสาน ผลงานของดอย อินทนนท์ในครั้งนี้ ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเพลง และ เป็นการยกย่องเชิดชูวัฒนธรรมภาษาให้ดำรงอยู่ เป็นการจรรโลงวรรณศิลป์ถิ่นอีสาน รักท้องถิ่นอีสานเพื่อ สร้างแรงบันดาลใจให้ลูกหลานศิลปินอีสาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Saengthong (2018, p. 21) ที่ได้ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่งไทยที่บ่งบอกความเป็นที่ทำการเกิดอัตลักษณ์ระดับ ปัจเจกชนจนระดับสังคมระดับมหภาค อาทิ ความพยายามนำเสนอวิถีตัวตนของแต่ละยุคสมัยของเพลง ลูกทุ่งไทยให้คนได้รู้จัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาลักษณะการสลับภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานในบทเพลงลูกทุ่งที่ ประพันธ์โดย ดอย อินทนนท์
2. ควรศึกษาหน้าที่ของการสลับภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานในบทเพลงลูกทุ่งหมอลำ ที่ประพันธ์โดยคิตกวีศิลป์ปิ่นท่านอื่น ๆ

References

- Anderson, B. (2015). **Thai state studies: Retracing Thai studies on modern Thai politics**. Nonthaburi: Fadiaokan. (In Thai)
- Chaloemtiaron, T. (2015). **Critical Reading**. Bangkok: Phapphim. (In Thai)
- Cultural Promotion Department, Ministry of Culture. (2019). **Top Thai songs in the reign of the King Rama IX**. Bangkok: Office of Publishing of The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage of His majesty the King. (In Thai)
- Inthanon, D. (2002). **Moon Appealing** (Recorded by Phongsi Woranut). On **Collected Immortal Song of Phongsi No. 2**. Rose Official Audio. (In Thai)
- Inthanon, D. (2017b). **Lao Boy Flirting Khmer Girl** (Recorded by Salak Silathong). On **Lao Boy Flirting Khmer Girl**. The Oldies Channel. (In Thai)
- Inthanon, D. (2001). **Butterfly Lily Girl** (Recorded by Sayan Sanya). On **Tangling to the Last Drop**. Rose Official Audio.
- Inthanon, D. (2009). **Lao Boy flirting Suai Girl** (Recorded by P. Chalanoi Songsoem). On **Country Boy Bringing Joy**. Official. (In Thai)
- Inthanon, D. (2014). **Opera Flowers Blooming at Ban Mee** (Recorded by Sitthiphon Sunthonphot). On **Opera Flowers Blooming at Ban Mee**. Sittiporn Channel Official. (In Thai)
- Inthanon, D. (2015). **Girl of Phrapradaeng** (Recorded by Phaiwan Lukphet). On **Phaiwan's Hit Song**. Metro Records. (In Thai)
- Inthanon, D. (2016a). **Impressing with Pakse Girl** (Recorded by Sonchai Mekwichian). On **Fiddle's Sound Bidding Farewell to Girl**. Thislovesmusic. (In Thai)
- Inthanon, D. (2016b). **Hut Left by Girl** (Recorded by Chinakon Krailat). On **Eulogy of PhraLo**. KrungThai Audio. (In Thai)
- Inthanon, D. (2016c). **Isan Boy** (Recorded by Chinnakon Krailat). Official Audio. (In Thai)
- Inthanon, D. (2016d). **Phee Khai Nui** (Recorded by Daotai Plaiphraya). On **Southern Girl of Plaiphraya**. Audio Master. (In Thai)
- Inthanon, D. (2017a). **Laotian Boy Cheating Phuthai Girl** (Recorded by Phonphan Phetphuthai). On **Requesting Deity for Tear-Mixed Rain Drop**. Boxing Sound. (In Thai)

- Inthanon, D. (2017b) **Southern Isan Girl** (Recorded by Banyen Rakkean).
On **Tip of Folksong of Folksinger**. Official. (In Thai)
- Inthanon, D. (2018) **Suai Girl Hitting on Laotian Boy** (Recorded by Khwanta Fasawang).
On **Suai Girl Hit on Lao Boy**. Fang Golden Cassette. (In Thai)
- Inthanon, D. (2019a). **Loving Nakhonsawan Girl** (Recorded by Lukphae-Maithai Uraiphon). On **Collected Songs of Lukphrae-Maithai Uraiphon**. OHM Gemini. (In Thai)
- Inthanon, D. (2019b). **Waiting for one who having gone to Sa-U** (Recorded by Siphap Daoduanden). On **Waiting for one who having gone to Sa-U**. Siangsiam Official. (In Thai)
- Inthanon, D. (2021a). **Loving Yo Girl** (Recorded by Sitthiphon Sunthonphet).
On **Collected Hit Golden Cassette**. Official Audio. (In Thai)
- Inthanon, D. (2021b). **Sending Love from Faraway land** (Recorded by Banyen Rakkean). On **Country Songs of 10 Directions Vol 1**. BKP Music. (In Thai)
- Inthanon, D. (2021c). **Crying Vietnamese Boy** (Recorded by Rungphet Laemsing).
On **Crying Vietnamese Boy**. Suntyutdh. (In Thai)
- Inthanon, D. (2021d). **Loving Lao Song Girl** (Recorded by Sitthiphon Sunthonphot).
On **Collected Hit Golden Cassette**. Official Audio. (In Thai)
- Phatthalung, S. (2017). **5th Concert to honor the songwriters**. Bangkok:
Association of Song Writers of Thailand. (In Thai)
- Phawakhrapan, N. (2015). **Talking about nation and ethnics**. Bangkok:
Siam Parithat. (In Thai)
- Saengthong, S. (2018). **Identity of Thai Folksong: Diversity of Culture and Futurity to move forward**. In A. Kasemphonkun (Ed.), **Charm of Marvelous Folksong: Thai folksong** (pp. 11-12). Kanchanaburi: Center for Art and Culture, Kanchanaburi Rajabhat University. (In Thai)
- Suepwatthana, T. (2013). Lao Characteristics. **Thang Isan Magazine**, 2, (20), 84-94.
(In Thai)
- Thammawat. J. (2009). **Concepts in Isan Folktales** (Doctoral Dissertation).
Mahasarakham University, Maha Sarakham. (In Thai)

การศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษา จีนกลาง (上声) ของชาวไทยและชาวจีน

The Comparative Study of the Chinese Third Tone Pronunciation between Thai and Chinese Speakers

จุมพล ถาวรรชอบ / Jumphol Thawornchob

สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต กรุงเทพฯ 10240, ประเทศไทย
Department of Business Chinese, College of Chinese Business, Rattana Bundit University
Bangkok 10240, Thailand

E-mail: Jumphol_t@rbac.ac.th

Received: March 9, 2022

Revised: August 19, 2022

Accepted: August 23, 2022

Abstract

This research aimed to compare the Chinese third tone pronunciation between Thai learners and native Chinese speakers. The study sample consisted of 23 female freshmen who enrolled on Chinese Phonetics for 45 hours and 3 female Chinese native instructors. The researcher collected data by recording audio files of tones in three Chinese monosyllables, each of which was pronounced three times. The audio files from the study sample were analyzed and compared the frequency and tone waveforms by using the phonetic software Praat version 6.1.29. The results are as follows. 1) The waveforms of Thai learners and native Chinese instructors are clearly different. 2) The minimum frequency of Thai learners' tone is higher than native Chinese's tone. 3) The tone average of Thai learners is higher than native Chinese instructors.

Keyword: Comparative study, Pronunciation, Chinese third tone, Praat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนกลาง (上声) จากกลุ่มศึกษาเปรียบเทียบ 2 กลุ่มคือ นักศึกษาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต ชั้นปีที่1 ที่ผ่านการเรียนการสอนวิชา CHN115 ระบบเสียงในภาษาจีนกลางมาแล้วจำนวน 45 ชั่วโมง เพศหญิง จำนวน 23 คนและอาจารย์ชาวจีนเจ้าของภาษา เพศหญิง จำนวน 3 คน ด้วยวิธีการบันทึกไฟล์เสียงการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนเสียงสามพยางค์เดี่ยวจำนวน 3 คำจากนั้นนำไฟล์เสียงที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มดำเนินการบันทึกค่าความถี่ทั้งช่วงต้น ช่วงกลางและช่วงปลายของการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามและวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ที่ได้จากโปรแกรมการวิเคราะห์เสียง Praat Version 6.1.29 ผลการศึกษาเปรียบเทียบที่ได้คือ การออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนเสียงสามของผู้เรียนชาวไทยมีความแตกต่างจากเจ้าของภาษาชาวจีนดังเช่น 1.รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน 2.ค่าเฉลี่ยความถี่จุดต่ำสุดของการออกเสียงวรรณยุกต์ผู้เรียนชาวไทยมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยคลื่นความถี่จุดต่ำสุดของเจ้าของภาษาและ 3.ค่าเฉลี่ยขอบเขตการออกเสียงวรรณยุกต์ของผู้เรียนชาวไทยมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของเจ้าของภาษาเป็นต้น

คำสำคัญ ศึกษาเปรียบเทียบ การออกเสียง วรรณยุกต์ภาษาจีนเสียงสาม โปรแกรมวิเคราะห์เสียง Praat

บทนำ

ภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลไท-กระได (Kra-dai Languages หรือ Tai-kadai) ส่วนภาษาจีนกลางจัดอยู่ในภาษาตระกูลทิเบต-ทิเบต (Sino-Tibetan) โดยทั้งสองภาษามีหน่วยเสียงในการออกเสียงพื้นฐานที่เหมือนกันคือหน่วยเสียงพยัญชนะหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ศาสตราจารย์ หลิว สวิน¹ (刘珣) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนกลางกล่าวไว้ว่า “หากไม่เรียนการออกเสียงอย่างถูกต้องจะส่งผลต่อการพูดและการฟังแต่หากออกเสียงได้ชัดเจนแค่เริ่มเอ่ยปากก็สามารถทำให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกที่ดี ผู้เรียนภาษาที่เพิ่งเริ่มต้นเรียนจะใช้ความคุ้นชินหรือได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ทำให้การเรียนรู้การออกเสียงเกิดความผิดพลาดหรือจดจำผิดพลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ภาษาทั้งสองภาษามีหน่วยเสียงพื้นฐานที่มีความคล้ายคลึงกัน” ผู้วิจัยได้รวบรวมจากประสบการณ์การสอนของตนเองพบปัญหาการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนและได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกันดังจะกล่าวในหัวข้อการทบทวนวรรณกรรม

วรรณยุกต์คือเสียงที่มีการเปลี่ยนระดับสูงต่ำเนื่องจากระดับความสั่นสะเทือนของเส้นเสียงในขณะเปล่งเสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียงไม่เท่ากันและเปล่งออกมาพร้อมกับเสียงสระบางครั้งเรียกว่าเสียงดนตรี วรรณยุกต์ของทั้งภาษาจีนและภาษาไทยนั้นต่างมีหน้าที่และความสำคัญในการบ่งบอกและแยกแยะความหมาย เสียงวรรณยุกต์สังเสียง (上声) ของภาษาจีนกลางนั้นมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นทั้งรูปแบบ

¹บทความนี้อ้างอิงเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิไทย, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2543

ทิศทางการแปลงเสียงและระดับเสียงแตกต่างจากเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกล่าวคือรูปแบบทิศทางการแปลงเสียงประกอบด้วยสามรูปแบบคือ ต่ำ-ตก-ขึ้น และมีระดับเสียงสูงต่ำที่แบ่งจากเสียงระดับเสียงต่ำใช้เครื่องหมายแทนด้วยตัวเลข 1 และเสียงระดับสูงใช้เครื่องหมายแทนด้วยตัวเลข 5 ผู้วิจัยได้รวบรวมหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองภาษาและนำเสนอในรูปแบบตารางเพื่อสะดวกในการศึกษาเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลาง

ชื่อเรียก รายการ	อินผิง (阴平) เสียงหนึ่ง	หยิงผิง (阳平) เสียงสอง	ล้งเซิง (上声) เสียงสาม	ซู่เซิง (去声) เสียงสี่
รูปวรรณยุกต์	—	/	∨	、
ค่าระดับเสียง	55	35	214	51
ทิศทางการเปลี่ยนเสียง	สูง คงที่	สูง-ขึ้น	ต่ำ-ตก-ขึ้น	สูง-ตก

ที่มา : Manomaiphibool, 2002, p.9

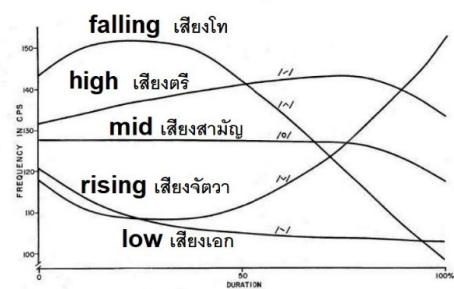
ตารางที่ 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย

ชื่อเรียก รายการ	เสียงสามัญ	เสียงเอก	เสียงโท	เสียงตรี	เสียงจัตวา
รูปวรรณยุกต์	ไม่มี	ˊ	ˋ	ˋˋ	ˋˋˋ
ค่าระดับเสียง	33	21	451	45	214/315
ทิศทางการเปลี่ยนเสียง	กลาง คงที่	ต่ำ	สูง-ตก	สูง-ขึ้น	ต่ำ-ขึ้น

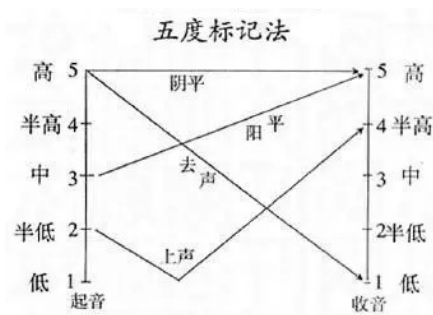
ที่มา : Sriyaphai, 2013, pp.98-99

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนชาวไทยจะพื้นฐานการออกเสียงวรรณยุกต์ที่มีความแตกต่างจากเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางซึ่งสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างออกมาได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. ค่าระดับเสียง เสียงสามัญของภาษาไทยมีค่าระดับเสียงอยู่ที่ (33) แต่ค่าระดับเสียงวรรณยุกต์เสียงหนึ่งของภาษาจีนกลางนั้นมีค่าอยู่ที่ (55) ค่าระดับเสียงมีความต่างอยู่ 2 ระดับ เมื่อพิจารณาจากค่าระดับเสียงส่งผลให้เมื่อออกเสียงคำในภาษาจีนกลางในเสียงวรรณยุกต์เสียงหนึ่ง (阴平) จะมีเสียงดัง ก้องกังวานมากกว่าเมื่อออกเสียงคำในภาษาไทยในเสียงวรรณยุกต์เสียงสามัญในภาษาไทย ค่าระดับเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสองภาษาแสดงเปรียบเทียบดังรูปภาพที่ 1. และรูปภาพที่ 2.

รูปที่ 1 ลักษณะทางกลศาสตร์ของวรรณยุกต์ภาษาไทย ดัดแปลงจาก Abramson, 1962

รูปที่ 2 ระดับเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลาง ดัดแปลงจาก Shi Feng, 石锋, 2009

2. ทิศทางการเปลี่ยนเสียง ลักษณะทิศทางการเปลี่ยนเสียงของวรรณยุกต์เสียงสาม (上声) ภาษาจีนกลางนั้นมีลักษณะที่ความโดดเด่นเฉพาะตัวซึ่งไม่ปรากฏในวรรณยุกต์ภาษาไทยจึงทำให้ผู้เรียนจะต้องใช้เวลาศึกษาและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญพอสมควรจึงจะสามารถแยกแยะความแตกต่างจนทำให้สามารถออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามได้อย่างถูกต้องและมาตรฐาน

ปัจจัยที่ทำให้วรรณยุกต์เสียงสาม (上声) ทำให้ผู้เรียนต้องใช้เวลาศึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญใช้เวลายาวนานกว่าวรรณยุกต์เสียงอื่นในภาษาจีนกลางนอกเหนือจากสองประการข้างต้นแล้ว ปรากฏการณ์การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ก็ส่งผลโดยตรงกับการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลางเช่นกัน ปรากฏการณ์การเปลี่ยนเสียงกล่าวพอสังเขปได้ดังนี้

- ปรากฏการณ์ครึ่งเสียงสาม (半上声) กล่าวคือ คำสองพยางค์ที่มีวรรณยุกต์เสียงสามปรากฏอยู่พยางค์ที่หนึ่งจะออกเสียงวรรณยุกต์จากค่าระดับเสียงเดิม (214) โดยจะต้องออกเสียงที่มีทั้งเสียงต่ำ-ตก (21) และเสียงตก-ขึ้น (14) ปรับเปลี่ยนการออกเสียงให้มีค่าระดับเสียงเพียง (211) เสียงต่ำ-ตก-ตกเท่านั้น ยกตัวอย่าง เช่น

女生 [nyɿː³ʂəŋ¹] 女 (214) 生 (55) เปลี่ยนเป็น 女 (211) 生 (55)

nǚ sheng (n.) ความหมาย นักเรียนหญิง

语言 [y:ʒæn²] 语 (214) 言 (35) เปลี่ยนเป็น 语 (211) 言 (35)

Yǔ yán (n.) ความหมาย ภาษา

考试 [kʰau³sɿː⁴] 考 (214) 试 (51) เปลี่ยนเป็น 考 (211) 试 (51)

kǎo shì (v.) ความหมาย การสอบ การสอบประมวลผล

- ปรากฏการณ์เปลี่ยนเสียงสาม (上声变调) กล่าวคือ คำสองพยางค์ที่มีวรรณยุกต์เสียงสามปรากฏอยู่ที่ตำแหน่งติดกันซึ่งเดิมมีค่าระดับเสียง (214) ทิศทางการออกเสียงคือต่ำ-ตก-ขึ้นทั้งสองพยางค์เปลี่ยนพยางค์หน้าให้มีค่าระดับเสียงใหม่เป็น (35) ทิศทางการออกเสียงสูง-ขึ้น ส่วนพยางค์หลังคงค่าเดิม เช่น

你好 [ni:³xau³] 你 (214) 好 (214) เปลี่ยนเป็น 你 (35) 好 (214) และ
nǐ hǎo (Int.) ความหมาย สวัสดี(คำทักทาย)

口语 [kʰəu³y:³] 口 (214) 语 (214) เปลี่ยนเป็น 口 (35) 语 (214)
kǒu yǔ (n.) ความหมาย ภาษาพูด

- ปรากฏการณ์เปลี่ยนเสียงสามเมื่อมีเสียงเบาปรากฏในพยางค์ที่สองกล่าวคือคำสองพยางค์ที่มีวรรณยุกต์เสียงสามปรากฏอยู่ในพยางค์แรกและมีคำที่มีเสียงเบาปรากฏอยู่ในพยางค์ที่สองสามารถแบ่งแยกปรากฏการณ์การเปลี่ยนเสียงได้อีก 2 กรณีดังนี้

- วรรณยุกต์เสียงสามค่าระดับเสียง (214) ทิศทางการออกเสียงต่ำ-ตก-ขึ้นเปลี่ยนเป็นค่าระดับเสียง (211) ทิศทางการออกเสียงต่ำ-ตก-ตกเช่น

你们 [ni:³mən⁵] 你 (214) 们 เปลี่ยนเป็น 你 (211) 们
nǐ men (pron.) ความหมาย พวกคุณ พวกเธอ

- วรรณยุกต์เสียงสามค่าระดับเสียง (214) ทิศทางการออกเสียงต่ำ-ตก-ขึ้นเปลี่ยนเป็นค่าระดับเสียง[35]ทิศทางการออกเสียงสูง-ขึ้นเช่น

哪里 [na:³li:⁵] 哪 (214) 里เปลี่ยนเป็น 哪 (35) 里
nǎ lǐ (Interrogative pron.) ความหมาย ที่ไหน

ประเด็นข้างต้นส่งผลให้การเรียนรู้วรรณยุกต์เสียงสามของภาษาจีนมีความซับซ้อนและเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ผู้เรียนระดับพื้นฐานเกิดข้อผิดพลาดในการออกเสียงได้ง่ายที่สุดเสียงหนึ่ง อีกทั้งวรรณยุกต์เสียงอื่นในภาษาจีนกลางไม่มีปรากฏการณ์การเปลี่ยนเสียงเช่นเดียวกันกับวรรณยุกต์เสียงสาม ผู้เรียนชาวไทยถึงแม้ว่าจะมีโครงสร้างส่วนประกอบของการออกเสียงคล้ายกับภาษาจีนกลางก็ตาม แต่ก็ยังพบข้อผิดพลาดในการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสาม (上声) ระหว่างผู้เรียนชาวไทยและเจ้าของภาษาชาวจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสาม (上声) ของผู้เรียนชาวไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสาม (上声) ให้ถูกต้องตามหลักสัทศาสตร์

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการออกเสียงวรรณยุกต์ การจัดการเรียนการสอนการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลางไว้พอสังเขปดังต่อไปนี้

Yang Quan & Hathai Sae jia (2020) ทำการศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาจีนและการสอนการออกเสียงภาษาจีนผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลจากภาษาแม่ การออกเสียงผิดวิธี ตำแหน่งของการเกิดเสียงที่ผิดและความไม่แน่ใจในการออกเสียงของผู้เรียนล้วนเป็นเหตุที่ทำให้ผู้เรียนออกเสียงผิดพลาด

Yang Zhitong (2018) ได้ทำการศึกษาปัญหาการออกเสียงวรรณยุกต์ของนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนระดับต้นพบว่าผู้เรียนชาวไทยออกเสียงวรรณยุกต์จีนในระดับที่เบากว่าและต่ำกว่าระดับเสียงของเจ้าของภาษา เมื่อวิเคราะห์ความผิดพลาดในการออกเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 เสียงแล้วพบว่า เสียงวรรณยุกต์เสียงสาม (上声 หรือ ซ่างเซิง) เป็นเสียงที่ผู้เรียนชาวไทยออกเสียงผิดเพี้ยนมากที่สุดและวรรณยุกต์เสียงสามของภาษาจีนกลางมีทฤษฎีการออกเสียงที่ค่อนข้างซับซ้อน

Wang Tiansong (2018) กล่าวว่าการใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญของไทยแทนเสียงวรรณยุกต์ยินผิง (阴平) ของจีน ใช้เสียงวรรณยุกต์จั่วตวาแทนเสียงวรรณยุกต์หยางผิง (阳平) ใช้เสียงวรรณยุกต์เสียงเอกแทนเสียงวรรณยุกต์ซ่างเซิง (上声) และใช้เสียงวรรณยุกต์โทแทนเสียงวรรณยุกต์ซวีเซิง (去声) เป็นแบบแผนการเรียนการสอนที่พบเห็นได้บ่อยๆ ของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาจีน วิธีดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนชาวไทยสามารถจดจำและแยกแยะเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนทั้ง 4 เสียงได้อย่างรวดเร็ว

Nie Jin (2017) ศึกษาวิธีการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลางให้ผู้ถูกต้องได้กล่าวว่า การนำเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาเทียบเคียงกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลางทำให้ผู้เรียนชาวไทยมีสำเนียงพิเศษในการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลางกล่าวคือเสียงยินผิงขึ้นไม่ถึงระดับขึ้นเสียงมาตรฐาน เสียงหยางผิง ซวีเซิง มีระดับความยาวกว่าปกติและชาวไทยมักจะพูดเสียงเบา ฟังดูนุ่มนวล ในขณะที่ชาวจีนจะพูดเสียงดัง ฟังดูแข็งกระด้าง

Liu Yu (2015) นำโปรแกรมการวิเคราะห์เสียง PRAAT มาเป็นอุปกรณ์ช่วยในการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาว่ามีส่วนในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผันเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนหรือไม่ โดยกำหนดผู้เรียนจำนวน 46 คน เป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มรับการทดลองนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมาทำการ

วิเคราะห์และประมวลผลในรูปของสถิติเพื่อดูว่าโปรแกรมดังกล่าวมีผลต่อการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง ซึ่งประเด็นหลักคือการเสนอแนะการใช้โปรแกรมดังกล่าวในการเรียนการสอนเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีน เสียงสองและเสียงสามโดยเฉพาะการทดสอบก่อนเรียนยังสะท้อนข้อผิดพลาดในการผันเสียงวรรณยุกต์รูปแบบใหม่ของผู้เรียนชาวไทยคือการผันวรรณยุกต์เสียงสามโดยมีลักษณะการผันเสียงแบบต่ำสูงต่ำ และ

Huang Borong (2010) ได้อธิบายไว้ว่า เสียงวรรณยุกต์เสียงสามหรือซางเซิงนั้น จะอ่านออกเสียงเต็ม 214 ก็ต่อเมื่ออ่านเพียงพยางค์เดียวหรืออยู่ในตำแหน่งพยางค์ท้ายสุด หากวรรณยุกต์เสียงสาม อยู่ติดกันสองพยางค์ขึ้นไปจะมีการเปลี่ยนระดับเสียงเป็น 35 หรือ 21 และในกรณีที่วรรณยุกต์เสียงสาม นำหน้าพยางค์ที่เป็นเสียงวรรณยุกต์เสียงหนึ่ง สอง หรือ สี่ วรรณยุกต์เสียงสามจะเปลี่ยนจากระดับเสียง 214 เป็น 21 จึงทำให้หนังสือเรียนภาษาจีนในประเทศไทยหลายเล่มเทียบเสียงวรรณยุกต์เสียงสามของ ภาษาจีนกลางกับเสียงวรรณยุกต์เสียงเอกในภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนโดยผู้วิจัยเริ่มจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษา สถานที่เก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ข้อมูลวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัยและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่เก็บบันทึกเสียงที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ภายในบริเวณอาคาร 3 สาขาวิชาภาษาจีน วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต หมู่บ้านเมืองเอก อำเภอหลักหก จังหวัดปทุมธานี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2กลุ่ม กล่าวคือ

1.2.1 นักศึกษาชาวไทยสาขาวิชาภาษาจีน วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ชั้นปีที่ 1 ผ่านการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานรายวิชา CHN115 ระบบเสียงในภาษาจีนกลาง ภาคการศึกษา ที่ 1/2562จำนวน 45ชั่วโมง เพศหญิงรวมทั้งสิ้น 23 คน

1.2.2 อาจารย์ชาวจีนสาขาวิชาภาษาจีน วิทยาลัยศิลปศาสตร์จำนวน 1ท่านและ นักศึกษาผู้ช่วยสอนในโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยครู กวางสี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 2 คน

2. ขั้นตอนการเก็บและได้มาซึ่งข้อมูล

การเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียงกลุ่มตัวอย่างในขณะทำการสอบอ่านปากเปล่าของชุดข้อสอบปลายภาครายวิชา CHN115ระบบเสียงในภาษาจีนกลาง บันทึกเสียงด้วยโปรแกรม Cool Editor Pro ที่ต่อเชื่อมโดยตรงเข้ากับคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กของผู้วิจัยภายใต้ห้องเก็บเสียงที่ป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกให้มากที่สุด ชุดข้อสอบจะประกอบไปด้วยการวัดผลหน่วยเสียงต่าง ๆ เช่น การออกเสียงพยัญชนะ การออกเสียงสระและการออกเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยชุดข้อสอบการอ่านออกเสียงชุดเดียวกันเพื่อที่จะนำผลการอ่านออกเสียงมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยทำการกำหนดข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นคำพยางค์เดี่ยวที่เป็นการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามจำนวน 3 คำ จากชุดข้อสอบการอ่านที่มีการวัดผลการออกเสียงคำพยางค์เดี่ยวที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างๆทั้งสิ้น จำนวนรวม 20 คำ

กลุ่มตัวอย่างชาวไทยคัดเลือกจากนักศึกษาเพศหญิงที่ผ่านการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานมาแล้วจำนวน 45 ชั่วโมง จำนวน 23 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชา CHN115 ระบบเสียงในภาษาจีนกลาง ภาคการศึกษาที่1/2562 สาขาวิชาภาษาจีน วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต บันทึกการออกเสียงในการสอบประเมินผลปลายภาคการศึกษาด้วยโปรแกรม Cool Editor Pro ในการออกเสียงคำพยางค์เดี่ยวภาษาจีนกลางที่มีวรรณยุกต์ต่างๆ จำนวน 20 คำและทำการวิเคราะห์คำที่มีเสียงวรรณยุกต์เสียงสามจำนวน 3 คำ ที่เป็นคำที่ปรากฏในการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานและเป็นคำที่มีความถี่ในการใช้เรียนการสอนค่อนข้างสูงคือ

- 你 [ni:] nǐ (pron.) หมายถึง คุณ,เธอ
- 很 [xən³] hěn (adv.) หมายถึง มาก
- 九 [təu³] jiǔ (num.) หมายถึง เลขเก้า

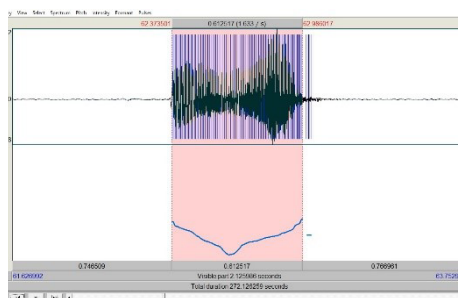
จากนั้นได้ทำการบันทึกเสียงของเจ้าของภาษาอาจารย์ชาวจีนที่อยู่ในสาขาวิชาและนักศึกษาฝึกสอนชาวจีนระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยครูกวางสีจำนวนรวมทั้งสิ้น 3ท่าน เพื่อทำการเปรียบเทียบค่าความถี่และวิเคราะห์รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ของการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนถึงความแตกต่างและคล้ายคลึงผ่านโปรแกรมการวิเคราะห์เสียง Praat Version 6.1.29

เมื่อได้ค่าความถี่และรูปแบบคลื่นเสียงจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2กลุ่มแล้วนำตัวเลขคำนวณหาค่าทางสถิติเพื่อทำการเปรียบเทียบค่าที่ได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างและมีนัยทางตัวเลขอย่างไร

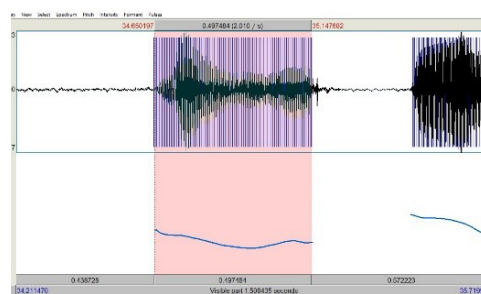
ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อผิดพลาดในการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนกลางของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาจีนกลางระดับพื้นฐานเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษาได้ผลลัพธ์ดังต่อไปนี้

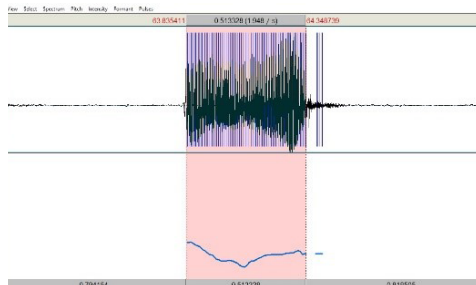
จากไฟล์เสียงการออกเสียงวรรณยุกต์พยางค์เดี่ยวที่มีส่วนประกอบของวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนกลางของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเมื่อนำมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมวิเคราะห์เสียงได้ค่าผลลัพธ์ดังรูปภาพต่อไปนี้

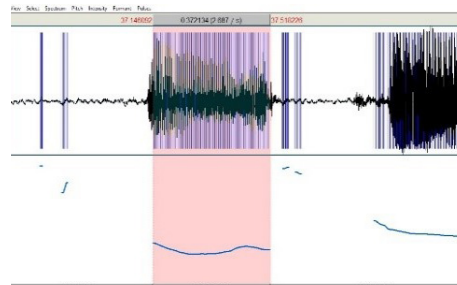
รูปที่ 3 รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ 你(214) nǐ
เจ้าของภาษา

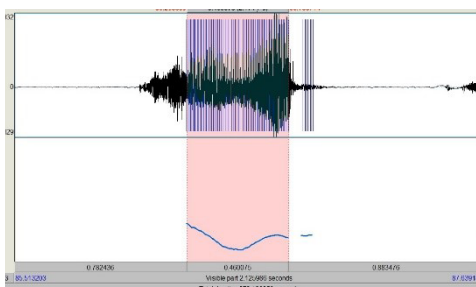
รูปที่ 4 รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ 你(214) nǐ
ผู้เรียนชาวไทย

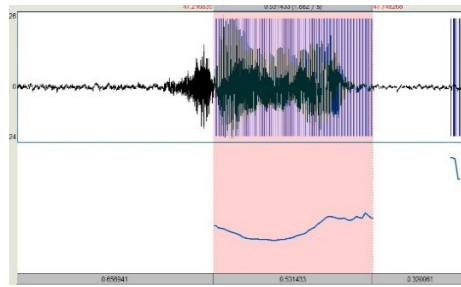
รูปที่ 5 รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ 很 (214) hěn
เจ้าของภาษา

รูปที่ 6 รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ 很 (214)
hěn ผู้เรียนชาวไทย

รูปที่ 7 รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ 九(214) jiǔ
เจ้าของภาษา

รูปที่ 8 รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ 九(214) jiǔ
ผู้เรียนชาวไทย

ผู้วิจัยนำค่าตัวเลขที่ได้จากโปรแกรมการวิเคราะห์เสียงที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 26 ชุดตัวเลขหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มผู้เรียนชาวไทยจำนวน 23 คน และกลุ่มเจ้าของภาษาจำนวน 3 คน เพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบค่าทดสอบการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

คำทดสอบ และ กลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ยที่วัดได้	你 [niː˥˩] nǐ		很 [xən˥˩] hěn		九 [t͡ɕəu˥˩] jiǔ	
	เจ้าของ ภาษา	ผู้เรียน ชาวไทย	เจ้าของ ภาษา	ผู้เรียน ชาวไทย	เจ้าของ ภาษา	ผู้เรียน ชาวไทย
ค่าเฉลี่ยระยะเวลา						
การออกเสียงช่วงแรก (21) หน่วย: วินาที	0.297	0.472	0.269	0.381	0.299	0.446
ค่าเฉลี่ยระยะเวลา						
การออกเสียงช่วงหลัง (14) หน่วย: วินาที	0.355	0.376	0.387	0.369	0.378	0.321
ค่าเฉลี่ยความถี่จุดเริ่มต้น						
การออกเสียง หน่วย: Hz	227.1	243.3	296.7	269.5	303.5	277.7
ค่าเฉลี่ยความถี่จุดต่ำสุด						
การออกเสียง หน่วย: Hz	160.7	211.5	158.1	196.7	150.8	217.8
ค่าเฉลี่ยความถี่จุดสิ้นสุด						
การออกเสียง หน่วย: Hz	303.5	269.4	232.3	221.6	277.5	328.8
ค่าเฉลี่ยขอบเขตความถี่						
การออกเสียง หน่วย: Hz	72.4	96.7	85.6	109.7	92.4	125.5

จากผลลัพธ์ที่ได้ผู้วิจัยได้อภิปรายสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนกลางที่ได้จากโปรแกรมการวิเคราะห์เสียงกลุ่มเจ้าของภาษาโดยส่วนใหญ่ทั้ง 3 คำมีรูปแบบเป็น V Shape เห็นได้ค่อนข้างชัดเจนส่วนผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็น U Shape
2. รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนกลาง (214) ทั้ง 3 คำในการออกเสียงช่วงแรก (21) ของผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่มีรูปแบบไม่ชัดเจนและเสียงที่เปล่งออกมาส่วนใหญ่คล้ายกับคำระดับเสียง (22)
3. รูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนกลาง (214) ทั้ง 3 คำในการออกเสียงช่วงหลัง (14) ของผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่มีรูปแบบไม่ชัดเจนเสียงที่เปล่งออกมาส่วนใหญ่คล้ายกับระดับเสียง (12) หรือ (13)
4. ค่าเฉลี่ยระยะเวลาการออกเสียงช่วงแรก (21) และค่าเฉลี่ยระยะเวลาการออกเสียงช่วงหลัง (14) ของผู้เรียนชาวไทยมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่าเจ้าของภาษาทั้งสิ้น
5. ค่าความถี่คลื่นเสียงวรรณยุกต์จุดต่ำสุดของการออกเสียงโดยเฉลี่ยของผู้เรียนชาวไทยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเจ้าของภาษาทั้ง 3 คำ
6. ค่าเฉลี่ยความถี่ขอบเขตของการออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยความถี่ขอบเขตของการออกเสียงโดยเจ้าของภาษา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มนั้นผู้เรียนชาวไทยที่ผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาการระบบเสียงในภาษาจีนกลางทั้ง 23 คน ยังมีข้อผิดพลาดในการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนกลางโดยวิเคราะห์จากผลการศึกษาที่ได้สรุปความทั้ง 6 ประเด็นข้างต้น ข้อผิดพลาดในการออกเสียงน่าจะมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนชาวไทยได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่กล่าวคือผู้เรียนไม่สามารถสร้างรูปแบบการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนกลางที่บ่งชี้แยกแยะถึงความแตกต่างกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาแม่ได้
2. คำระดับเสียงที่มีความแตกต่างระหว่างวรรณยุกต์ภาษาไทยและวรรณยุกต์ภาษาจีนทำให้ผู้เรียนชาวไทยคุ้นชินกับการออกเสียงสูง-ต่ำที่คำระดับเสียงไม่ต่างกันมากสอดคล้องกับรูปแบบคลื่นเสียงวรรณยุกต์ของผู้เรียนชาวไทยที่มีลักษณะโดยส่วนใหญ่เป็นแบบ U Shape
3. ค่าเฉลี่ยความถี่จุดต่ำสุดของการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนมีค่ามากกว่าของกลุ่มผู้เรียนชาวไทยมีค่าสูงกว่าเจ้าของภาษาทุกคำเกิดจากการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสาม (214) โดยหลักการมีรูปแบบการออกเสียง 2 ช่วงคือช่วงแรกมีการออกเสียงเป็นคำระดับเสียง (21) ผู้เรียนชาวไทย

ส่วนใหญ่ออกเสียงลงท้ายไม่ถึงระดับเสียง 1 ส่งผลให้การออกเสียงช่วงหลังที่ควรมีค่าระดับเสียงเป็น (14) ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานจึงได้ผลออกมาดังรูปแบบการออกเสียงและค่าความถี่ที่วัดจากโปรแกรมการวิเคราะห์เสียงข้างต้น

4. ตัวเลขค่าเฉลี่ยขอบเขตการออกเสียงวรรณยุกต์ของผู้เรียนชาวไทยมีค่าสูงกว่าเจ้าของภาษาผู้วิจัยพบว่าการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทยบางคนออกเสียงเป็น 2 พยางค์ที่แยกจากกันซึ่งผิดจากหลักเกณฑ์การออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามภาษาจีนกลาง

จากการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์การออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสามในภาษาจีนกลางของกลุ่มผู้เรียนชาวไทยและเจ้าของภาษาโดยเครื่องมือการวิเคราะห์เสียง Praat สามารถสรุปผลการวิจัยและประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาคือ ผู้เรียนชาวไทยได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ในการออกเสียงวรรณยุกต์ที่มีค่าระดับเสียงที่ต่ำกว่าระดับเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลาง การออกเสียงผิดวิธีที่แยกพยางค์เป็นพยางค์หน้าและพยางค์หลังขณะทำการออกเสียงวรรณยุกต์เสียงสาม ความไม่แน่ใจในทักษะการออกเสียงล้วนเป็นสาเหตุของผู้เรียนชาวไทยออกเสียงผิดพลาดสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Yang Quan, Hathai Sae jiao (2020) , Yang Zhitong (2018)

ขณะทำการบันทึกการออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่ผู้วิจัยทำการสังเกตและพบว่าการออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยโดยส่วนใหญ่ออกเสียงเบาและมีระดับความยาวของการออกเสียงยาวกว่าปกติขณะที่เจ้าของภาษามีการออกเสียงดังและการออกเสียงความยาวมาตรฐานซึ่งมีผลลัพธ์ที่แสดงดังตัวเลขดังตารางที่ 1 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nie Jin (2017)

ข้อเสนอแนะ

1. เสียงวรรณยุกต์เสียงสาม (上声) ในภาษาจีนกลางถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและมีลักษณะทางกลศาสตร์ที่มีความใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบทั้งสองเสียงในสองภาษาให้เกิดความชัดเจนในการออกเสียงมากยิ่งขึ้น แต่ควรหลีกเลี่ยงการเรียนการสอนโดยการเทียบเคียงของทั้ง 2 ภาษา

2. การศึกษาด้านการออกเสียงจำเป็นต้องแยกการศึกษาโดยระบุเพศให้ชัดเจน เนื่องจากค่าความถี่ของเพศชายกับเพศหญิงมีค่าที่ต่างกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการขยายขอบเขตการศึกษาค้นคว้าเพศชายเพิ่มเติมในงานวิจัยวาระต่อไป

3. ขยายขอบเขตการศึกษาการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนเสียงสามในลักษณะคำพยางค์คู่หรือคำที่ประกอบด้วยสองพยางค์เนื่องด้วยคำที่มีมากกว่าสองพยางค์ขึ้นไปที่มีเสียงวรรณยุกต์เสียงสามปรากฏติดกันนั้นจะมีปรากฏการณ์การเปลี่ยนเสียง (上声变调) ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความสับสนในการออกเสียงและเรียนรู้การออกเสียงได้ยากกว่าคำพยางค์เดียว

References

- Liu Xun .(2010). **The Principle of Chinese as a second Languages** (14th Ed.) Beijing. High Education Publishing. (In Chinese)
- Liu Yu. (2015). An Experimental Phonetic Research on Teaching Mandarin Tones to Thai Students. **Chinese Studies Journal, Kasetsart University**, 8 (1), 24-37. (In Thai)
- Nie Jin. (2017). Discuss how to train students the correct pronunciation of mandarin tones in Thailand. **Chinese Studies Journal, Kasetsart University**, 10 (1), 218-227. (In Chinese)
- Prapin M. (2002). **Chinese Mandarin Grammar (2nd Ed.)**. Bangkok: The Project of Academic forum, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Ren Jingwen. (2008). **Chinese Grammar Parallel Thai-Chinese Grammar**. Bangkok. Amarin Printing & Publishing. (In Thai)
- Sunee L. (2016). A Comparative Study of Thai and Chinese Phonology for the Use of Basic Thai Language Teaching as A Foreign Language. **Suthiparithat Journal**, 30 (93), 33-46. (In Thai)
- Shi Feng. (2009). **Exploration of Experimental Phonology**. Beijing: Beijing University Publishing. (In Chinese)
- Tulyanusorn C. & Qu Xiaohong. (2017). Error Analysis in Chinese Pronunciation of Business Chinese Students, International College, Chiang Mai Rajabhat University. **Journal of Graduate Research**, 8 (1), 115-124. (In Thai)
- Wang Tiansong. (2018). The Research About Teaching Thai Students Chinese Pronunciation. **Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn**, 13 (1), 253-261. (In Chinese)

Worrawan S. (2013). **Linguistic of Thai** (2nd. Ed.). Nontaburi: Sampanchanya Publication.

Yang Quan, Hathai Sae jia. (2020). A Study of Chinese Phonetic Errors and Chinese Phonetic Teaching for the First Year Undergraduates of Chinese major Srinakharinwirot University .**Manutsart Paritat: Journal of Humanites**, 42 (2), 39-58. (In Chinese)

Yang Zhitong. (2018). **Research on errors made by elementary Thai students in Chinese pronunciation falling rising tone: Based on Attwit Commercial Technical School's students** (Master's thesis). Lanzhou University. China PRC. (In Chinese)

อัจฉริยลักษณ์การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ
ในวรรณกรรมยอพระเกียรติ
รางวัลยอดเยี่ยมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” *

Remarkable Talent of Using English Transliterated Words in The
Best of Eulogy of King Rama IX Reward “Lilit Akhra Silapin”

วิชเชษฐชาย กมลสัจจะ¹/ วรวรรธน์ ศรียาภัย²/ อรทัย เพ็ญยุระ³/ วรัญญา ยิ่งยงศักดิ์⁴

Wichetchay Kamonsujja¹/ Warawat Sriyabhaya²/ Orathai Piayura³/
Warunya Yingyongsak⁴

^{1,2,4} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

^{1,2,4} School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000, Thailand

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น 40002, ประเทศไทย

³ Faculty of Humanites and Social Sciences, Khon Kaen University, Khon Kaen 40002, Thailand

*Corresponding author: Wichetchay_jimmy@hotmail.com

Received: July 2, 2022

Revised: August 13, 2022

Accepted: August 22, 2022

Abstract

This article aimed to investigate the presentation strategies of using English transliterated words, using English transliteration as the prosody, including using English transliterated words related to its content in the eulogy of King Rama IX “Lilit Akhra Silapin” (*Lilit* of the Supreme Artist). The results revealed 3 types of using English transliterated words which were; 1) the transliterated words were directly interjected in the verses, 2) using transliteration in the verses and following with extended words that had similar

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “เอกลักษณ์ของวรรณคดียอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ของนายวิชเชษฐชาย กมลสัจจะ โดยมี รศ.ดร.วรวรรธน์ ศรียาภัย เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

meaning for obvious understanding, and 3) using transliterated words in the verses with providing the footnote. Subsequently, using English transliterated words according to the prosody indicated 4 types which were using English transliteration as Rai Suparp, Klong Song Supap, Klong Sam Suparp and Klong Si Supap. Moreover, using English transliterated words related to the content to present 5 aspects about the King's remarkable *talent* which were painting, sculpture, handicraft, photography, and musical aptitude. These characteristics resulted in the literature of "Lilit Akhra Silapin" was the masterpiece which deserved the best eulogy reward.

Keywords: The Remarkable Talent of Using Words, English Transliterated Words, Eulogy, Lilit Akhra Silapin

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง "ลิลิตอัครศิลปิน" ผลการวิจัยพบว่า ในด้านวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ กวีใช้ 3 ลักษณะ คือ 1) การยกศัพท์มาสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรง 2) การใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีข้อความใกล้เคียงมาขยายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และ 3) การใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีการจัดทำเชิงอรรถ ด้านการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในฉันทลักษณ์ พบ 4 ลักษณะ คือ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ส่วนในด้านการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับเนื้อหา พบว่ากวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อนำเสนอเนื้อหา 5 ด้าน คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม พระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรม พระอัจฉริยภาพด้านหัตถกรรม พระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย และพระอัจฉริยภาพด้านดนตรี ลักษณะเหล่านี้ล้วนทำให้วรรณกรรมเรื่อง "ลิลิตอัครศิลปิน" มีอัจฉริยภาพที่โดดเด่นควรค่าแก่การได้รับรางวัลยอดเยี่ยม

คำสำคัญ: อัจฉริยภาพการใช้คำ, คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ, วรรณกรรมยอพระเกียรติ, ลิลิตอัครศิลปิน

บทนำ

แผ่นดินไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นยุคสมัยหนึ่งที่วรรณกรรมยอพระเกียรติมีความเฟื่องฟูอย่างมาก สอดคล้องกับ Saengthaksin (1994, p.63) ที่กล่าวว่า “วรรณคดียอพระเกียรติเกิดขึ้นมากมายในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช มีทั้งเรื่องยาวและเรื่องสั้น...กล่าวได้ว่าเป็นยุคที่วรรณคดียอพระเกียรติเฟื่องฟูสมัยหนึ่ง”

เมื่อพุทธศักราช 2539 เป็นปีมหามงคลสมัย “กาญจนาภิเษก” พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงครองราชสมบัติครบ 50 ปี กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะคณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จึงได้จัดกิจกรรมประกวดแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติขึ้น โดยเรื่องที่คณะกรรมการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมประเภทลิลิต คือ เรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ของอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยประเภทลิลิตที่มีเนื้อหากล่าวถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรในฐานะที่ทรงเป็นอัครศิลปิน ทั้งด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรม ด้านภาพถ่าย และด้านดนตรี

อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ เป็นกวีมีความสามารถในการประพันธ์ มีผลงานโดดเด่นและได้รับรางวัลจำนวนมาก เช่น เรื่อง “*โมกขวรรณ*” ได้รับรางวัลชั้นที่ 1 ในการประกวดวรรณกรรมไทยบัวหลวง ของมูลนิธิธนาคารกรุงเทพ เรื่อง “*เฉลิมพระเกียรติคุณพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงมีต่อประเทศชาติ*” ได้รับรางวัลชนะเลิศ ของสโมสรไลออนส์แห่งประเทศไทย เรื่อง “*นิราศแม่ฮ่องสอน*” ได้รับรางวัลชนะเลิศ ของสถาบันสุนทรภู่ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง “*อัฐมราชสดุติ*” ได้รับรางวัลที่ 1 ของกรมศิลปากรร่วมกับมูลนิธิอัฐมราชานุสรณ์ เรื่อง “*ประทีปของชาวไทย*” ได้รับรางวัลชนะเลิศ ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น (Tangkokiak, 1999, p. 13)

ในการประพันธ์วรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ได้ใช้ความสามารถในเชิงกวีสร้างสรรค์ผลงานด้วยความประณีต พิถีพิถันบรรจง มีการใช้ฉันทลักษณ์และเลือกใช้ภาษาตามขนบวรรณศิลป์ ในขณะเดียวกันกวีก็ใช้กลวิธีการนำเสนอทันสมัย แต่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสรรเสริญพระเกียรติคุณ โดยเฉพาะการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำภาษาบาลี สันสกฤต และคำเขมรตามขนบเดิมได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเลือกใช้คำได้อย่างผสมกลมกลืนและถูกต้องตามฉันทลักษณ์รูปแบบต่าง ๆ จะเห็นได้ดังตัวอย่าง

“ถวิลองค์ราชะ ขณะทรงพระเยาว์ ประทับเนาแดนสวิต เป็นศิษย์มุ่งศึกษา วิชาการดนตรี โดยมีพระอาจารย์ ถวายการสั่งสอน เริ่มขั้นตอนพื้นฐาน คือการเรียน โน้ตเพลงบรรเลงแบบคลาสสิก เทคนิคการเรียนรู้ แบบผู้คนตะวันตก ยกกาลผ่านต่อมา ทรงศึกษาเครื่องดนตรีเล่นได้หลากหลาย มากมายเกือบทุกประเภท โปรดพิเศษ เครื่องเป่า ไทมิเท้าแซกโซโฟน ทั้งแบรีโตน เทเนอร์ เยี่ยมเสมอโซปราโน อัลโตตีวี่เศษ คลาริเน็ตโซปราโน ทรัมเปตทรงฝึกฝนสืบสนกาลต่อมา พัฒนาแนวการเรียน เพียรทรง เปียโนประจำ เพื่อนำมาประกอบงาน การพระราชนิพนธ์เพลง พร้อมบรรเลงร่วมวง ส่วนพระองค์ยิ่งแท้ ทักษะ ๖ เปี่ยมแปล่ ดังนี้เสมอมา”

(Tangkoki, 1999, p.99)

นอกจากนี้ การเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่องนี่ยังมีความ สอดคล้องกับเนื้อหาที่กวีมุ่งนำเสนอ จึงทำให้วรรณกรรมของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” มีลักษณะ ดีเด่นเป็น “อัจฉริยภาพ” ควรค่าแก่การคัดเลือกให้ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยม ในการประกวด แต่งคำประพันธ์ ร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องใน มหาสมณคล้ายฉลอง สิริราชสมบัติครบ 50 ปี พ.ศ. 2539 จัดโดยกรมศิลปากร และกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ O.Tangkoki (personal communication, May 1, 2022) ได้ให้สัมภาษณ์ถึงสาเหตุของการใช้ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปินว่า

“เหตุที่ผู้แต่งเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในเรื่องลิลิตอัครศิลปิน เป็นเพราะลิลิตเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมร่วมสมัย เนื้อหาบางส่วนบางตอนเกี่ยวข้องกับ ความเจริญทางวิทยาการที่ไทยได้จากชาติตะวันตกในยุคสมัยปัจจุบัน จึงมี คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเข้ามาแทรกปนอยู่มาก โดยเฉพาะความเจริญของศาสตร์ สาขาต่าง ๆ ที่แสดงถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชในฐานะอัครศิลปินด้านต่าง ๆ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษนับเป็นการ ปรับวิธีการใช้ภาษาให้ทันสมัย มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากวรรณกรรมของ พระเกียรติในสมัยอื่น ๆ อีกประการหนึ่ง...”

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอัจฉริยภาพการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรม ของพระเกียรติรางวัลยอดเยี่ยมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ของอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ ว่ามีลักษณะเด่นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”
2. เพื่อศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ของวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”
3. เพื่อศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”

ขอบเขตและแนวคิดของการวิจัย

1. ความรู้ในตัวบท

เป็นความรู้ของตัวบทที่ใช้ในการวิเคราะห์วิจารณ์ จะเกิดขึ้นได้ต้องลงมืออ่านหรือศึกษาตัวบทนั้นให้เข้าใจแจ่มแจ้ง (Sriyabhaya, 2019, p.5-17) ความรู้ในตัวบท เรื่อง **ลิลิตอัครศิลปิน** ประกอบด้วยเนื้อหาสาระของตัวบท และรูปแบบฉันทลักษณ์ของตัวบท

ลิลิตอัครศิลปิน เป็นวรรณคดีที่มีเนื้อหาของพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช ในวโรกาสมหามงคล “กาญจนาภิเษก” พ.ศ. 2539 ดำเนินงานโดยกรมศิลปากร ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 8 ตอน คือ 1) บทสดุดีพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช 2) พระอัจฉริยภาพในฐานะอัครศิลปิน 3) พระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม 4) พระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรม 5) พระอัจฉริยภาพด้านหัตถกรรม 6) พระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย 7) พระอัจฉริยภาพด้านดนตรี และ 8) ปัจฉิมพจน์

รูปแบบฉันทลักษณ์ เป็นร้อยกรองประเภทลิลิต คือ คำประพันธ์ประเภทร้อยสลับโคลงประเภทต่าง ๆ จำนวน 545 บท ประกอบด้วย ร่ายสุภาพ 55 บท โคลงสองสุภาพ 41 บท โคลงสามสุภาพ 111 บท โคลงสี่สุภาพ 335 บท รวมทั้งโคลงกระทู้สองบท คือ โคลงกลบทวิวพจน์หลัก โคลงกลบทสารถิ์ขัณฑ์ประเภทละ 1 บท

2. ความรู้นอกตัวบท

เป็นความรู้ที่ผู้วิเคราะห์วิจารณ์ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (Sriyabhaya, 2019, p.5-21) ในที่นี้กล่าวถึงแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 2 กลุ่มแนวคิด คือ

2.1 แนวคิดด้านขนบฉันทลักษณ์ในร้อยกรอง ของ (Phonin, 1981, p.78-295; Bamrungkul, 1994, p.17-335) ประกอบด้วย ร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ

2.2 แนวคิดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ของราชบัณฑิตยสถาน (Royal Institute, 1989, p.9-29) ประกอบด้วย 1) การทับศัพท์ให้ถอดอักษรในภาษาเดิมพอควรแก่การแสดงที่มาของรูปศัพท์ และให้เขียนในรูปที่จะอ่านได้สะดวกในภาษาไทย 2) การวางหลักเกณฑ์ได้แยกกำหนดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาต่าง ๆ แต่ละภาษาไป 3) คำทับศัพท์ที่ใช้กันมานานจนถือเป็นคำไทยและปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว ให้ใช้ต่อไปตามเดิม 4) คำวิสามานยนามที่ใช้กันมานานแล้ว อาจใช้ต่อไปตามเดิม และ 5) ศัพท์วิชาการซึ่งใช้เฉพาะกลุ่ม ไม่ใช่ศัพท์ทั่วไป อาจเพิ่มหลักเกณฑ์ขึ้นตามความจำเป็น ทั้งนี้ใช้หลักเกณฑ์ข้างต้นเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในลิลิตอัครศิลปิน ซึ่งกวียืตหลักเกณฑ์ดังกล่าวในการประพันธ์ผลงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาเอกสารหรือตัวบทวรรณกรรม ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้สร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมยอพระเกียรติ การเขียนร้อยกรอง และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ
2. อ่านทำความเข้าใจวรรณกรรมเรื่องลิลิตอัครศิลปินอย่างละเอียด
3. เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมเรื่องลิลิตอัครศิลปิน โดยจำแนกเป็นกลุ่มข้อมูลวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มข้อมูลการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับ ฉันทลักษณ์ และกลุ่มข้อมูลการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหา
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ ผู้ประพันธ์วรรณกรรมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”
5. วิเคราะห์วิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมเรื่องลิลิตอัครศิลปิน
6. นำเสนอผลการศึกษาด้วยรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์
7. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

วรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปิน กวีได้นำเสนอบทประพันธ์ด้วยการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างน่าสนใจและโดดเด่น จากการศึกษาวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) วิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” 2) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” และ 3) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” มีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”

จากการสัมภาษณ์ Tangkokiat (personal communication, May 1, 2022) ให้ข้อมูลว่า “ลิลิตอัครศิลปิน” ได้ยึดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2532

จากการศึกษาวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมเรื่องลิลิตอัครศิลปิน พบว่ากวีใช้กลวิธีการนำเสนอ 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การยกศัพท์มาสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรง คือ การยกศัพท์มาแต่งสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรงโดยจะไม่มีกรออธิบายขยายความเพิ่ม ส่วนใหญ่เป็นคำที่เข้าใจง่ายและคนส่วนใหญ่รู้จักความหมายอยู่แล้ว เช่น **ฟิล์ม แฟลช ชัตเตอร์ เลนส์ โทน เทคนิค เฮลิคอปเตอร์ โน้ต คีย์ สลุต** เป็นต้น (Tangkokiat, personal communication, May 1, 2022) ดังตัวอย่าง

บรรจุฟิล์มใส่กล้อง ธ โปรตสะพายกล้อง
เพื่อใช้ได้ทัน

(Tangkokiat, 1999, p.76)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสองสุภาพ กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า “ฟิล์ม” มาจากภาษาอังกฤษ “film” หมายถึง แผ่นวัตถุบาง ประเภทพลาสติกชนิดหนึ่ง ฉาบผิวด้วยสารเคมีไวต่อแสง ใช้สำหรับถ่ายรูป ถ่ายภาพยนตร์ (Royal Institute, 2013, p.860) จะเห็นว่าคำทับศัพท์คำดังกล่าวเป็นคำที่คนส่วนใหญ่รู้จักความหมายดีอยู่แล้ว กวีจึงใช้วิธีการยกศัพท์มาสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรงโดยไม่ได้อธิบายขยายความเพิ่ม

ทรงจัดทำห้องมืด	ปฏิบัติการ
ในตึกที่ทำงาน	หนึ่งนั้น
เป็นแหล่งฝึกจนชาญ	เทคนิค
แต่ละภาพเลือกค้น	มุ่งเน้นมาตรฐาน

(Tangkokiat, 1999, p.78)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ “เทคนิค” มาจากคำภาษาอังกฤษ “technique” หมายถึง ศิลปะหรือกลวิธีเฉพาะวิชานั้น ๆ (Royal Institute, 2013, p.860) คำดังกล่าวนี้เป็นคำที่ให้นิยามความหมายไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และเป็นคำที่คนทั่วไปรู้จัก ความหมายกวีจึงเลือกใช้การยกศัพท์มาสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรงโดยที่ไม่ได้มีการอธิบายขยายความเพิ่ม

นอกจากนี้ยังมีการยกคำทับศัพท์ที่เป็นชื่อเฉพาะ มีทั้งชื่อเมือง ชื่อประเทศ ชื่อชนชาติ ชื่อมาตราชั่งตวงวัด ชื่อเครื่องดนตรี ชื่อเพลง และชื่อประเภทของเพลง เช่น โลซานน์ ออสเตเรีย อเมริกัน ฟุต “เว็น” บลูส์ ป๊อป มาร์ช คลาสสิก เป็นต้น ดังตัวอย่าง

สนพระทัยหลากหลาย	แนวเพลง
แบบแจ๊สโปรดประเลง	มากล้น
บลูส์ โล้ ป๊อป มาร์ชเลง	คลาสสิก
ทรงฝึกมาแต่ต้น	จบเข้าชำนาญ

(Tangkokiatt, 1999, p.96)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นชื่อเฉพาะประเภทของเพลงตะวันตก คือ แจ๊ส มาจาก jazz, บลูส์ มาจาก blues, โล้ มาจาก light, ป๊อป มาจาก pop, มาร์ช มาจาก march, คลาสสิก มาจาก classic ทั้งนี้คำที่เป็นชื่อเฉพาะและผู้อ่านรู้ความหมายอยู่แล้ว กวีก็จะใช้วิธีการยกศัพท์มาสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรงโดยที่ไม่ได้มีการอธิบายขยายความเพิ่ม

1.2 การใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีข้อความใกล้เคียงมาขยายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ คือ การที่กวีใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีข้อความใกล้เคียงขยายความให้เข้าใจในคำประพันธ์ เช่น เรียลลิสติก เอ็กซ์เพรสชันนิสม์ แอ็บสแตร็ก นู้ด เป็นต้น (Tangkokiatt, personal communication, May 1, 2022) ดังตัวอย่าง

งานผีพระหัตถ์เริ่มด้วย	ภาพสม-จริงแธ
เรียลลิสติกนิยม	เน้นแล้ว
เหมือนจริงและซัดคม	อย่างที่ เห็นนา
เส้นเฉียบสีสดแพรว	เพริศให้อารมณ์

(Tangkokiatt, 1999, p. 39)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ “เรียลลิสติก” มาจากคำภาษาอังกฤษ “realistic” หมายถึง ความจริง หรือความเหมือนจริง คำทับศัพท์ดังกล่าวเป็นคำศัพท์เฉพาะในวงการศิลปะ ไม่ได้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป กวีจึงได้ใช้วิธีการแต่งคำประพันธ์ขยายความบริบท ดังความว่า “เหมือนจริงและซัดคม อย่างที่ เห็นนา เส้นเฉียบสีสดแพรว เพริศให้อารมณ์” (Tangkokiatt, 1999, p. 39) การใช้วิธีการนำเสนอเช่นนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในสารที่กวีต้องการสื่อออกมาชัดเจนขึ้น

พัฒนาเทคนิคล้ำ
ลึกซึ่งนามธรรม

สู่ยุคแอ็บสแตรกซ์

(Tangkoki, 1999, p.47)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ “แอ็บสแตรก” มาจากคำภาษาอังกฤษ “abstract” หมายถึง ภาพศิลปะที่มุ่งแสดงความหมาย หรือเรียกว่าศิลปะนามธรรม คำทับศัพท์ดังกล่าว เป็นคำเฉพาะเกี่ยวกับแนวคิดด้านศิลปะ กวีจึงใช้วิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ด้วยการแต่งคำประพันธ์ขยายความ เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ดังคำว่า “สู่ยุคแอ็บสแตรกซ์ ลึกซึ่งนามธรรม” (Tangkoki, 1999, p.47)

1.3 การใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีการจัดทำเชิงอรรถ คือ การที่กวีใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีการจัดทำเชิงอรรถ (footnote) แบบอธิบายความหรือขยายความในตอนท้ายของหน้ากระดาษนั้น เช่น เอ็นเตอร์ไพรส์ โอเค ม็อธ สควอดรอนจิตรลดา “ซินี๋ย บาเซ” “สไลเดอร์” เป็นต้น (Tangkoki, personal communication, May 1, 2022) ดังตัวอย่าง

เรือใบผีพระหัตถ์นั้น	มีสาม ประเภท
เอ็นเตอร์ไพรส์๑ ขานนาม	หนึ่งนั้น
โอเค๒ ที่สองตาม	ติดชื่อ
ท้ายสุดม็อธ๓ กระชั้น	ต่อต่อตามมา

๑ International Enterprise Class

๒ International OK Class

๓ International Moth Class

(Tangkoki, 1999, p. 39)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีได้ใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ “เอ็นเตอร์ไพรส์” “โอเค” “ม็อธ” เป็นการย่อกำมาจากชื่อเรือใบพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ “เอ็นเตอร์ไพรส์” มาจาก “International Enterprise Class” “โอเค” มาจาก “International OK Class” และ “ม็อธ” มาจาก “International Moth Class” กวีจึงเลือกใช้วิธีการจัดทำเชิงอรรถ (footnote) เพื่ออธิบายความ หรือขยายความในตอนท้ายของหน้ากระดาษ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นที่มาของคำและเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

จากการศึกษาจะเห็นว่า อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ มีวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ในฐานะที่เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยได้อย่างดีเยี่ยม โดยจะมุ่งเน้นการนำเสนอเพื่อให้เข้าถึงความเข้าใจของผู้อ่าน สามารถรับสารได้ทั้งรสคำและรสความตามจุดมุ่งหมายที่กวีสื่อ

2. การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”

“ลิลิตอัครศิลปิน” เป็นวรรณกรรมของพระเกียรติร่วมสมัยที่มีความโดดเด่น ประการหนึ่งที่ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่องอื่น คือ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับขนบทางวรรณศิลป์ได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์รองนคตังก่อเกียรติ (O.Tangkokiart, personal communication, May 1, 2022) ที่ว่า “การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการแต่งเรื่องลิลิตอัครศิลปินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์โคลงและร่าย และกลมกลืนกับขนบทางวรรณศิลป์ที่มีอยู่เดิม...”

ในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปิน กวีได้ใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 80 บทในคำประพันธ์ประเภทลิลิต ประกอบด้วยคำประพันธ์ 4 ประเภท ตามลำดับจำนวน ได้แก่ โคลงสี่สุภาพ ร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ และโคลงสามสุภาพ จะเห็นได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ของลิลิตอัครศิลปิน

ที่	ลักษณะคำประพันธ์	จำนวน (บท)	ร้อยละ
1	โคลงสี่สุภาพ	62	77.50
2	ร่ายสุภาพ	11	13.75
3	โคลงสองสุภาพ	4	5.00
4	โคลงสามสุภาพ	3	3.75
รวม		80	100

จากตารางข้างต้นพบว่า กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการนำเสนอเรื่องจำนวน 80 บท โดยใช้ในโคลงสี่สุภาพมากที่สุดจำนวน 62 บท คิดเป็นร้อยละ 77.50 รองลงมาคือ ร่ายสุภาพ จำนวน 11 บท คิดเป็นร้อยละ 13.75 โคลงสองสุภาพปรากฏ 4 บท คิดเป็นร้อยละ 5.00 และโคลงสามสุภาพปรากฏจำนวน 3 บท คิดเป็นร้อยละ 3.75 จะเห็นว่ากวีนิยมใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพและร่ายสุภาพ อาจเนื่องด้วยลิลิตอัครศิลปินนำเสนอด้วยโคลงสี่สุภาพมากที่สุด อีกประการหนึ่งคือโคลงสี่สุภาพและร่ายสุภาพมีจำนวนวรรคมากกว่า โคลงสองสุภาพและโคลงสามสุภาพ ซึ่งอาจทำให้ง่ายต่อการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษนำเสนอในบทประพันธ์

จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ในวรรณกรรมของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” พบว่ามีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ 4 ประเภท ได้แก่ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในร่ายสุภาพ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสองสุภาพ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสามสุภาพ และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสี่สุภาพ จะเห็นได้จากรายละเอียดดังนี้

2.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในรายสุภาพ

รายสุภาพ คือ ร่ายที่เกิดการประสมประสานระหว่างรายโบราณกับโคลงสองสุภาพ ดังนั้น ร่ายจึงมีวรรคละ 5 คำ เหมือนรายโบราณ นิยมแต่ง 5 วรรคขึ้นไปในหนึ่งบท รับส่งสัมผัสจากคำสุดท้าย วรรคหน้าไปยังคำที่ 1-2-3 ของวรรคถัดไป ไม่เคร่งครัดคำรับส่งสัมผัสเกี่ยวกับคำเอก คำโท คำสุภาพ คำตาย ต้องจบด้วยโคลงสองสุภาพ (Bamrungkul, 1994, p.42) คำสุดท้ายของโคลงสองสุภาพต้องเป็น เสียงสามัญหรือจัตวา เพิ่มคำสร้อยได้อีก 2 คำ (Phonin, 1981, p.157) จากการศึกษาพบดังนี้

2.1.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับคณะของรายสุภาพ

ในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปิน มีการใช้คำทับศัพท์ให้สอดคล้องกับ คณะของรายสุภาพ กำหนดวรรคละ 5 คำ และมักแต่งตั้งแต่ 5 วรรคขึ้นไปในหนึ่งบท โดยกวีบรรจุ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษลงไปประกอบกับคำศัพท์อื่น เพื่อให้ตรงกับฉันทลักษณ์ของรายสุภาพ จะเห็นได้ ดังตัวอย่าง

เริ่มขั้นตอนพื้นฐาน คือการเรียนรู้โน้ตเพลง บรรเลงแบบคลาสสิก เทคนิก
การเรียนรู้แบบผู้คนตะวันตก ยกกลผ่านต่อมา...

(Tangkoki, 1999, p.99)

ทั้งนี้ตามข้อกำหนดทางฉันทลักษณ์ของรายสุภาพ ในตอนท้ายจะต้องจบด้วยโคลงสองสุภาพ เสมอ กวีเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษโดยพิจารณาบรรจุคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามฉันทลักษณ์ของ โคลงสองสุภาพ 1 บท ประกอบด้วย 2 บาท บาทแรกมี 2 วรรค วรรคละ 5 คำ บาทที่ 2 มี 1 วรรค 4 คำ ดังตัวอย่าง

...แก่นแกนคือความคิด ประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ จากฉับพลันสำนึก รู้สึก
จากภายใน ห่างไกลจากที่เห็น เกิดเป็นแนวใหม่ล้ำ เอ็กซ์เพรสชั่นนิสม์ย่ำ ซื่ออ้าง
ทุกแดน

(Tangkoki, 1999, p.43)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีประพันธ์จบท้ายบทด้วยโคลงสองสุภาพจำนวน 1 บท ตามข้อกำหนดทางฉันทลักษณ์ในการแต่งรายสุภาพ ในความว่า “...เกิดเป็นแนวใหม่ล้ำ เอ็กซ์เพรสชั่นนิสม์ย่ำ ซื่ออ้างทุกแดน” (Tangkoki, 1999, p.43) นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่า กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่สัมพันธ์กับการกำหนดคำเอกคำโท โคลงสองสุภาพจะกำหนดคำเอกและคำโทอย่างละ 3 แห่ง รวม 6 แห่ง เมื่อพิจารณาพบดังนี้

วรรคที่ 1 กำหนดคำเอกคำที่ 4 กวีใช้คำว่า “ใหม่” และกำหนดคำโทในคำที่ 5 กวีใช้คำว่า “ล้า”

วรรคที่ 2 กำหนดคำเอกคำที่ 2 กวีใช้คำว่า “เอ็กซ์เพรสชั่นนิสม์” โดยพยางค์ “เพรส” เป็น คำตาย แทนคำเอกได้ ตรงกับข้อบังคับ ส่วนคำโทตรงกับคำที่ 5 คำว่า “ยั่ว”

วรรคที่ 3 กำหนดคำเอกคำที่ 1 กวีใช้คำว่า “ชื่อ” และกำหนดคำโทในคำที่ 2 กวีใช้คำว่า “อ้าง”

จากการพิจารณาจะเห็นว่า กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำอื่น เพื่อให้ตรงตามแบบแผนทางฉันทลักษณ์ โดยเฉพาะการกำหนดคำเอกและคำโท ซึ่งหากจะใช้เพียงคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียวอาจทำได้ยาก ลักษณะดังกล่าวนี้กวีได้ใช้ในการประพันธ์ทั้งโคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ทั้งนี้คำที่กวีเลือกใช้ทั้งคำไทยและคำทับศัพท์มีความเหมาะสมที่นอกจากจะทำให้เกิดความไพเราะด้วยเสียงของ “คำ” แล้ว ยังทำให้เห็น “ความ” อีกด้วย

2.1.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับการส่งสัมผัสของ ร่ายสุภาพ

นอกจากที่กวีจะใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษให้ตรงกับคณะของร่ายสุภาพแล้ว การเลือกสรรคำให้สัมผัสคล้องจองกันตามบังคับฉันทลักษณ์ก็ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในการแต่งร่ายกรอง โดยการส่งสัมผัสของร่ายสุภาพจะรับส่งสัมผัสจากคำสุดท้ายของวรรคหน้าไปยังคำที่ 1-2-3 ของวรรคถัดไป และไม่เคร่งครัดคำรับส่งสัมผัสเกี่ยวกับคำเอก คำโท คำสุภาพ คำตาย จากการศึกษาพบว่ากวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับการส่งสัมผัสของร่ายสุภาพ ดังตัวอย่าง

เป็นศิษย์มุ่งศึกษา¹ วิชากรดนตรี² โดยมีพระอาจารย์³ ถวายการสั่งสอน⁴ เริ่มขึ้น
ตอนพื้นฐาน⁵ คือการเรียนโน้ตเพลง⁶ บรรเลงแบบคลาสสิก⁷ เทคนิคการเรียนรู้⁸ แบบผู้คน
ตะวันตก⁹ ยกกาลผ่านต่อมา¹⁰ ทรงศึกษาเครื่องดนตรี¹¹ เล่นได้ดีหลากหลาย¹² มากมายเกือบ
ทุกประเภท¹⁴ โปรดพิเศษเครื่องเป่า¹⁵ โดมิเท่าแซกโซโฟน¹⁶ ทั้งแบริโตนเทเนอร์¹⁷ เยี่ยมเสมอ
โซปราโน¹⁸ อัลโตตีวี่เศษ¹⁹ คลาริเน็ตโน้มนำ²⁰ ทรมเปตทรงฝึกฝน²¹ สืบสนกาลต่อมา²²...

(Tangkoki, 1999, p. 99)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับการส่งสัมผัสของร่ายสุภาพ
ดังนี้

คำสุดท้ายวรรคที่ 7 คำว่า “คลาสสิก” ส่งสัมผัสไปยัง คำที่ 2 ของวรรคที่ 8 คำว่า “เทคนิค”, คำสุดท้ายวรรคที่ 16 คำว่า “แซกโซโฟน” ส่งสัมผัสไปยัง คำที่ 4 ของวรรคที่ 17 คำว่า “แบริโตนเทเนอร์” หากพิจารณาจะเห็นว่า การส่งสัมผัสในวรรคที่ 16 และ 17 นั้นกวีได้ใช้ “กวียานุโลม” ในการประพันธ์ เมื่อกวีกำหนดคำในวรรคเก็นก็จะส่งผลต่อตำแหน่งสัมผัสด้วย, คำสุดท้ายวรรคที่ 17 คำว่า “แบริโตนเทเนอร์” ส่งสัมผัสไปยัง

คำที่ 3 ของวรรคที่ 18 คำว่า “เสมอ”, คำสุดท้ายของวรรคที่ 18 คำว่า “โซปราโน”
 ส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 ของวรรคที่ 19 คำว่า “อัลโต”, คำสุดท้ายของวรรคที่ 19 คำว่า “พิเศษ”
 ส่งสัมผัสไปยัง คำที่ 3 ของวรรคที่ 20 คำว่า “คลาริเน็ต” และคำสุดท้ายของวรรคที่ 20 คำว่า
 “โน้มน้า” ส่งสัมผัสไปยังคำแรก ของวรรคที่ 21 คำว่า “ทรมเปต”

จากการพิจารณาวิธีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับการส่งสัมผัสในราย
 สุภาพข้างต้น จะเห็นว่ากวีใช้ 2 วิธี คือ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมผัสคล้องจองกันทั้งสองวรรค
 และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษโดยนำคำไทยทั่วไปมารับสัมผัส

2.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสองสุภาพ

จากการศึกษาเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” พบการใช้คำทับศัพท์ในโคลงสองสุภาพดังนี้

2.2.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับคณะของโคลงสองสุภาพ

วรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปิน มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้อง
 ในคำประพันธ์ประเภทโคลงสองสุภาพ โดยยึดการบรรจุคำตามคณะของโคลงสองสุภาพ จากการศึกษา
 พบว่า กวีไม่ได้ใช้คำสร้อยในบทที่มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง

“ซูเปอร์มด” ออกกว้าง	แข่งแกร่งสู้ลมคว้าง
เด่นด้านปลอดภัย	
“ไมโครมด” เปรียบน้อง	จิ๋วแต่แจ๋วสุดท้อง
ปรับใช้ทุกคราว	

(Tangkoki, 1999, p.66)

2.2.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับคำเอกคำโทในโคลงสองสุภาพ

บังคับคำเอกและคำโทในโคลงสองสุภาพ มีการกำหนดคำเอกคำโท จำนวน 6 แห่ง คำเอก 3 แห่ง
 และคำโท 3 แห่ง จากการศึกษาพบว่า กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับบังคับคำเอกเพียง
 1 แห่ง และปรากฏใช้ในโคลงสองสุภาพเพียงบทเดียว ในคำว่า “เทคนิค” เป็นคำตายใช้แทนคำเอกได้ จึงตรงกับ
 ข้อบังคับ ดังตัวอย่าง

พัฒนา <u>เทคนิค</u> ล้ำ	สู่ยุคแอ็บสแตร์ก้า
ลึกซึ้งนามธรรม	

(Tangkoki, 1999, p.47)

2.3 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสามสุภาพ

จากการศึกษาวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” พบว่า กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสามสุภาพเพียง 3 บท มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับคณะของโคลงสามสุภาพ

จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลิลิตอัครศิลปินพบว่า กวีได้บรรจุคำตามคณะของโคลงสามสุภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพบันไดสี่แเก่	อีกแ่งที่พิศได้
แสงคลาสิกนำไปใช้	ถูกต้องสำแดง

(Tangkokiak, 1999, p.81)

2.3.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับคำเอกคำโทของโคลงสามสุภาพ

จากการศึกษาวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปินพบว่า ในบทที่กวีนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสามสุภาพนั้น กวีกำหนดคำเอกคำโทของโคลงสามสุภาพ มี 6 แห่ง คำเอก 3 แห่ง คำโท 3 แห่ง จากการศึกษาพบว่า กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ตรงกับตำแหน่งคำเอกเพียง 1 แห่ง คือคำว่า “เทคนิค” พยางค์ “นิค” เป็นคำตาย แทนคำเอกได้ จึงตรงกับตำแหน่งคำเอกที่กำหนดไว้ในบาทที่ 2 ของวรรคแรก ดังตัวอย่าง

ทรงเสริมวิทยาการ	สืบสานเทคนิคสู่
พื้นแน่นด้วยภูมิรู้	เทียบชั้นอาจารย์

(Tangkokiak, 1999, p.45)

2.4 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสี่สุภาพ

จากการศึกษาวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” พบว่า กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสี่สุภาพ ดังนี้

2.4.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับการส่งสัมผัสของโคลงสี่สุภาพ

วรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปิน กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับการส่งสัมผัสของโคลงสี่สุภาพ จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็น **คำรับสัมผัส** โดยนำคำสุดท้ายของวรรคแรก ในบาทที่ 2 คำว่า “คอร์ตบลูส์” รับสัมผัสจากคำว่า “หู” ในวรรคที่ 2 ของบาทแรก ดังตัวอย่าง

ลือละเวงครบถ้วน	เสนาะหู
เสียงประสาน <i>คอร์ดับลูส์</i>	สิบสองห้อง
ทำนองเรียบแต่ทรู	ชวนฟัง
ทุกแหล่งนิยมร้อง	เด่นสู่ทุกสมัย

(Tangkokiak, 1999, p.103)

นอกจากนี้กวียังมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็น*คำส่งสัมผัส* โดยจากการศึกษาพบว่า มีการใช้คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ในบาทแรก คำว่า “โน มูน” ส่งสัมผัสไปยังคำว่า “อาตุร” เป็นคำสุดท้ายของวรรคแรกในบาทที่ 2 และคำว่า “พูน” เป็นคำสุดท้ายของวรรคแรก ในบาทที่ 3 ดังตัวอย่าง

เพลงที่สามต่อด้วย	“โน มูน”
ฟ้ามีดมื่ออาตุร	ล็กน้อย
รอยสรวลหยาดแย้มพูน	คู่เนตร ระยิบแสบ
ประหนึ่งดาวเดือนพร้อย	แต่งแต้มราตรี

(Tangkokiak, 1999, p.113)

2.4.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับคำเอกคำโทในโคลงสี่สุภาพ

กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับตำแหน่งคำเอกและคำโท ในโคลงสี่สุภาพ หลายบท เช่น กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในตำแหน่งคำเอกของวรรคที่ 2 ในบาทที่ 3 คำว่า “พุยยี” มาจาก “Pully” เป็นชื่อเมืองของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และตำแหน่งคำเอกในวรรคที่ 1 ของบาทที่ 4 ใช้คำว่า “วิลล่า” มาจาก “Villa Vadhana” ชื่อพระตำหนักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ดังตัวอย่าง

ณ ดินแดนห่างโพ้น	เขตสวิต
หน่อราช “มหิตล” สถิต	แหล่งนั้น
พระตำหนักเนาชิด	<i>พุยยี</i>
“วิลล่า” วัฒนา” ปั่น	เกศเกล้าทั้งสาม

(Tangkokiak, 1999, p.33)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า กวีตั้งใจที่จะไม่ใช้หลักการทับศัพท์ตามหลักของ ราชบัณฑิต เพราะคำยืมภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จะไม่ไวยากรณ์ยุคนี้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทยและคนไทยที่มักนิยมลงเสียงหนักที่พยางค์ท้ายของคำ แสดงถึงความสามารถของกวี

นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ตรงกับตำแหน่งคำโท เช่น กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นคำโทในวรรคแรกของบาทที่ 4 โดยใช้คำว่า “วอลทซ์” ตรงกับภาษา

อังกฤษคำว่า “Waltz” มาจากคำเต็มว่า “Kinari Waltz” ซึ่งเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ดังตัวอย่าง

“เนเซอร์ วอลทซ์” วาดพลั่ว	ลวดลาย
ปะ “เดอะ ฮันเตอร์” กราย	ล่าต่อน
ลีลาเขย่งปลาย-	เท้าเพริศ
จังหวะ “กินรี <u>วอลทซ์</u> ”	แน่นน้อยมโนहरา

(Tangkoki, 1999, p.96)

2.4.3 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับคำสร้อยในโคลงสี่สุภาพ

การแต่งโคลงสี่สุภาพในเรื่องลิลิตอัครศิลปิน พบว่ากวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับคำสร้อยปรากฏอยู่หลายบท ซึ่งจะไม่พบในการแต่งโคลงสอง และโคลงสาม เช่น กวีใช้คำว่า “บลูส์” ประกอบเข้ากับคำว่า “นา” ตามขนบเดิม เป็นคำสร้อย ซึ่งคำว่า “บลูส์” ตัดมาจาก “เอ็ช.เอ็ม.บลูส์” ตรงกับภาษาอังกฤษ “H.M.Blues” เป็นชื่อเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ส่วนอีกตำแหน่งหนึ่ง คือ ปรากฏในวรรคที่ 2 ของบาทที่ 3 ใช้คำว่า “ตี้ส์” ประกอบเข้ากับคำว่า “แฮ” เป็นคำสร้อย ซึ่งคำว่า “ตี้ส์” ตัดมาจาก “ฮิส มาเจส-ตี้ส์” ตรงกับภาษาอังกฤษ “His Majesty’s Blues” ดังตัวอย่าง

คำร้องอังกฤษใช้	<u>เอ็ช.เอ็ม. บลูส์นา</u>
ค่าย่อจากคำเต็ม	คิดคล้อง
ทุกคนต่างมุ่งเข็ม	<u>ฮิส มาเจส-ตี้ส์ แฮ</u>
ที่ถูกอังกรี เมนส์พ้อง	ฉากเศร้าวโหย

(Tangkoki, 1999, p.102)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า กวีใช้วิธีการฉีกคำ เพื่อให้สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ และสามารถนำเสนอได้อย่างกลมกลืน เป็นจุดเด่นของกวีในการประพันธ์วรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องนี้

อย่างไรก็ตามการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการประพันธ์จะมีข้อกำหนดทางฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ จึงทำให้มีข้อกำหนดและความซับซ้อนในการแต่งมากขึ้น เนื่องด้วยคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เป็นคำเฉพาะซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้และมีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาในเรื่อง จึงถือเป็นความท้าทายความสามารถของกวีอย่างมาก

จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในลิลิตอัครศิลปินจะเห็นว่ากวีมีวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษโดยยึดแบบแผนทางฉันทลักษณ์เป็นสำคัญ ทั้งการบรรจุคำทับศัพท์ให้ตรงกับข้อกำหนดคณะ การรับส่งสัมผัสระหว่างวรรค คำเอกคำโท และคำสร้อย เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความสามารถของกวีในการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษให้กลมกลืนกับขนบทางวรรณศิลป์ เกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้

3. การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”

จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมเรื่องลิลิตอัครศิลปิน ผู้วิจัยไม่นับคำที่ใช้ซ้ำ พบว่า กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการนำเสนอเนื้อหา จำนวน 86 คำ จำแนกตามกลุ่มความหมายได้ 10 กลุ่มความหมาย ได้แก่ 1) คำที่เกี่ยวกับด้านจิตรกรรม 2) คำที่เกี่ยวกับด้านประติมากรรม 3) คำที่เกี่ยวกับด้านหัตถกรรม 4) คำที่เกี่ยวกับด้านการถ่ายภาพ 5) คำที่เกี่ยวกับด้านดนตรี 6) คำที่เกี่ยวกับชื่อประเทศและเชื้อชาติ 7) คำที่เกี่ยวกับมาตรวัดตวง 8) คำที่เกี่ยวกับชื่อสถานที่ 9) คำที่เกี่ยวกับชื่อบุคคล และ 10) คำทั่วไปอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับเนื้อหา พบว่ากวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อนำเสนอเนื้อหา จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ พระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม พระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรม พระอัจฉริยภาพด้านหัตถกรรม พระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย และพระอัจฉริยภาพด้านดนตรี ดังนี้

3.1 พระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม

ในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปินมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม โดยกล่าวถึงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงเชี่ยวชาญงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเรียลลิสติก เอ็กซ์เพรสชันนิสม์ แอ็บสแตร็ก และยังกล่าวถึงพระมหากษัตริย์คุณต่อด้านจิตรกรรมทั้งนี้จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม พบว่ามีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น เรียลลิสติก เอ็กซ์เพรสชันนิสม์ แอ็บสแตร็ก นู้ด เทคนิค ฯลฯ ดังตัวอย่าง

งานฝีพระหัตถ์เริ่มด้วย	ภาพสม-จริงแะ
เรียลลิสติกนิยม	เน้นแล้ว
เหมือนจริงและขัดคม	อย่างที เห็นนา
เส้นเฉียบสีสดแพรว	เพริศให้อารมณ์

(Tangkoki, 1999, p.39)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า “เรียลลิสติก” มาใช้ในการนำเสนอเนื้อหาพระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โดยพระองค์ทรงเริ่มงานวาดฝีพระหัตถ์ด้วยศิลปะแบบเรียลลิสติก ซึ่งเป็นศิลปะแนวสมจริง ทรงเน้นเส้นและสีที่คมชัดและให้อารมณ์ ภาพที่ทรงวาดคือพระสาทิสลักษณ์ของสมเด็จพระราชบิดา และพระบรมวงศานุวงศ์ของพระองค์

ตัวอย่างแสดงออกได้	เด่นชัด
เอ็กซ์เพรสชันนิสม์	แปลกขึ้น
สะท้อนโลกชีวิต	โดยฉับ พลันเฮย
ทรงพัฒนาอีกขึ้น	แบบเปื่องนามธรรม

(Tangkokiak, 1999, p.46)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า “เอ็กซ์เพรสชันนิสม์” เนื้อหากล่าวถึงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพัฒนางานจิตรกรรมฝีพระหัตถ์จากเริ่มแรกคือศิลปะแนวเรียลลิสติก สู่ศิลปะแนวเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ที่สะท้อนโลกชีวิต ซึ่งแนวเอ็กซ์เพรสชันนิสม์เป็นศิลปะที่มุ่งแสดงออกภาวะอารมณ์ภายในของศิลปิน

3.2 พระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรม

ลิลิตอัครศิลปินมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทั้งงานฝีพระหัตถ์เกี่ยวกับพระพุทธรูป และพระพิมพ์จากการศึกษา การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรม พบเพียงคำเดียว คือคำว่า “ปูนปลาสเตอร์” โดยกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แกะแบบแม่พิมพ์พระ และหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์ ดังตัวอย่าง

...โปรดเกล้าฯ ให้แกะแบบ ยลแบบแม่พิมพ์พระ ประดิษฐ์จากหินลับมีด
คมกรีดทั้งว่านูน หล่อเป็นปูนปลาสเตอร์ งามเลิศเลอเหนือชั้น...

(Tangkokiak, 1999, p.46)

3.3 พระอัจฉริยภาพด้านหัตถกรรม

เนื้อหาในลิลิตอัครศิลปินมีการกล่าวถึงพระปรีชาสามารถด้านหัตถกรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทั้งการออกแบบและต่อเรือใบพระที่นั่ง รวมถึงการส่งเสริมด้านกีฬาเรือใบด้วยการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในเนื้อหาพระอัจฉริยภาพด้านหัตถกรรม พบมีการใช้คำเช่น “ซูเปอร์มด” “ไมโครมด” “เอ็นเตอร์ไพรส์” “โอเค” “มีธ” ไฟเบอร์กลาส ฯลฯ ดังตัวอย่าง

“ซูเปอร์มด” ออกกว้าง	แข็งแกร่งสู้ลมคว้าง
เด่นด้านปลอดภัย	
“ไมโครมด” เปรียบน้อง	จิ๋วแต่แจ๋วสุดท้อง
ปรับใช้ทุกคราว	

(Tangkokiak, 1999, p.66)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ “ซูเปอร์มด” และ “ไมโครมด” ซึ่งเป็นชื่อเรือผีพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โดยกวีได้พรรณนาถึงคุณสมบัติของเรือผีพระหัตถ์ทั้งสองลำว่า เรือซูเปอร์มดมีความแข็งแรงทนทานต่อลม มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน ส่วนเรือลำถัดมาคือเรือไมโครมด เป็นเรือลำเล็กกว่าที่ทรงพัฒนาปรับปรุงขึ้นใหม่ และมีประสิทธิภาพมาก

3.4 พระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย

กวีนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย ทั้งด้านภาพถ่ายผีพระหัตถ์ และพระมหากษัตริย์คุณด้านการถ่ายภาพ จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในเนื้อหา พระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย พบมีการใช้คำเช่น แฟลช ฟิล์ม เลนส์ อีเล็กทรอนิกส์ โคโรเนตมิดเกท กล้องคอมแพ็ค ฯลฯ ดังตัวอย่าง

กล้องแรกทรงเลือกใช้	งดงาม
ตั้งแต่พระชนม์ยาม	แปดถ้วน
โคโรเนต มิดเกท นาม	ลือเลื่อง
กล้องเล็กพอเหมาะล้วน	ถ่ายได้สะดวกดี

(Tangkokiatt, 1999, p.78)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำทับศัพท์คำว่า “โคโรเนต มิดเกท” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Coronet Midget คือชื่อรุ่นของกล้องฟิล์มขนาดเล็ก โดยกวีกล่าวว่าเป็นกล้องแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงใช้ขณะมีพระชนมายุเพียง 8 พรรษา ซึ่งกล้องชนิดนี้เป็นกล้องเล็กขนาดพอเหมาะ

3.5 พระอัจฉริยภาพด้านดนตรี

ลิลิตอัครศิลปินมีเนื้อหาที่กล่าวถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในด้านดนตรี ทั้งด้านความสนพระราชหฤทัยด้านดนตรี ผลงานบทเพลงพระราชนิพนธ์ ทรงก่อตั้งและพัฒนางานดนตรี ทรงส่งเสริมด้านดนตรีไทย ดนตรีเชื่อมไมตรีระหว่างชาติ และเกียรติคุณที่ทรงได้รับทูลเกล้าฯ ถวาย จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษนำเสนอเนื้อหาพระอัจฉริยภาพด้านดนตรีพบว่า กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษและให้รายละเอียดในตอนนี้น่ามากที่สุด เช่น โน้ต โน้ตซี คีย์ คอร์ด คลาสสิก แจ๊ส บลูส์ โลห์ ป๊อป มาร์ช ฟอกซ์ทรอท วอลทซ์ ดิกซี่แลนด์ แซกโซโฟน ทรัมเปต คลาริเน็ต เปียโน ซิมโฟนี แบริโตน เทเนอร์ โซปราโน อัลโต ออเคสตรา ซิตินี่บาเซ จอห์นนี่ ฮอตเจส ดยุก เอลลิ่งตัน เบนนี กู๊ดแมน ฯลฯ ดังตัวอย่าง

ถวิลองค์ราชะ ขณะทรงพระเยาว์ ประทับเนาแดนสวิต เป็นศิษย์มุ่งศึกษา วิชาการดนตรี โดยมีพระอาจารย์ ถวายการสั่งสอน เริ่มขั้นตอนพื้นฐาน คือการเรียน **โน้ตเพลงบรรเลงแบบคลาสสิก เทคนิคการเรียนรู้ แบบผู้คนตะวันตก** ยกกาลผ่านไป มา ทรงศึกษาเครื่องดนตรีเล่นได้หลากหลาย มากมายเกือบทุกประเภท โปรดพิเศษ เครื่องเป่า ใตมิเท่าแซกโซโฟน ทั้งแบรีโตน เทเนอร์ เยี่ยมเสมอโซปราโน อัลโตพิเศษ **คลาริเน็ต** ไน้มนำ **ทรัมเปต** ทรงฝึกฝนสับสนกาลต่อมา พัฒนาแนวการเรียน เพียรทรง เปียโนประจำ เพื่อนำมาประกอบงาน การพระราชนิพนธ์เพลง พร้อมบรรเลงร่วมวง ส่วนพระองค์ยิ่งแท้ ทักษะ ๖ เปี่ยมแปล้ ดังนี้เสมอมา

(Tangkokiatt, 1999, p.99)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีใช้คำทับศัพท์หลายคำ ได้แก่คำว่า **สวิต โน้ต คลาสสิก เทคนิค แซกโซโฟน แบรีโตน เทเนอร์ โซปราโน อัลโต คลาริเน็ต ทรัมเปต และเปียโน** โดยกล่าวถึงพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ขณะยังทรงพระเยาว์ และประทับอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ พระองค์ ทรงมุ่งศึกษาวิชาการด้านดนตรี โดยมีพระอาจารย์ชาวตะวันตกถวายการสอนซึ่งเริ่มตั้งแต่ขั้นพื้นฐานและ เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ทรงเล่นดนตรีแนวคลาสสิกเป็นปฐมบท เมื่อเวลาผ่านไปพระองค์ทรงศึกษาเครื่องดนตรี ประเภทอื่นอีกจำนวนมาก และทรงมีความเชี่ยวชาญในเทคนิคเสียงต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่โปรดเป็นพิเศษ คือ แซกโซโฟน พระองค์ทรงพัฒนาการศึกษาดนตรีอย่างต่อเนื่อง และทรงใช้ในการพระราชนิพนธ์เพลง และทรงบรรเลงร่วมวงกับบุคคลอื่น ๆ เป็นประจำ

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงบทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พบการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นชื่อบทเพลงพระราชนิพนธ์ เช่น “**เนเซอร์ วอลทซ์**” “**เดอะ ฮันเตอร์**” “**คันทัน ยู เอฟเวอร์ ซี**” “**เวิน**” “**โอ ไอ เซย์**” “**เอ็ช.เอ็ม.บลูส์**” “**ฮิส มาเจสตีส์**” “**ฮังกรีเมนส์**” “**เนฟเวอร์ ไมนด์ เอ็ช. เอ็ม.**” “**กินรีสวี่ท**” “**อะเลิฟสตอรี**” “**อเล็กซานดรา**” “**สติล ออน มาย มายด์**” “**โอล์ด แฟชั่นด์ เมโลดี**” “**โน มูน**” “**ดรีม ไอส์แลนด์**” “**เอ็คโก**” ดังตัวอย่าง

เพลงแรกทรงเริ่มต้น	แต่งคำ- ร้องเฮย
บทพากย์อังกฤษนำ	ทุกถ้อย
“ สติล ออน มาย มายด์ ” สำ-	นวนเด่น
ผีพระโอรสรู้เรียงร้อย	เลิศล้ำความหมาย

(Tangkokiatt, 1999, p.112)

จากตัวอย่างข้างต้น กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “**สติล ออน มาย มายด์**” เป็น ชื่อเพลงพระราชนิพนธ์ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Still on My Mind โดยกวีกล่าวว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชนิพนธ์เพลงนี้เป็นภาษาอังกฤษก่อน หลังจากนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ประพันธ์คำร้องภาษาไทยทูลเกล้าฯ ถวาย และให้ชื่อภาษาไทยว่า “**ในดวงใจนิรันดร์**” เหล่านี้ล้วนแสดงถึงพระปรีชาสามารถในด้านการพระราชนิพนธ์เพลงของพระองค์

จากการศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรม ยอพระเกียรติเรื่องลิลิตอัครศิลปิน จะเห็นได้ว่าคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่กวีใช้ส่วนมากเป็นคำศัพท์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการของชาติตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์เกี่ยวกับจิตรกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม การถ่ายภาพ ดนตรี ชื่อประเทศ ชื่อสถานที่ ชื่อบุคคล ฯลฯ เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงเชี่ยวชาญและสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับวิทยาการด้านศิลปะของตะวันตกเป็นอย่างมาก กวีจึงได้ใช้ความสามารถในการประพันธ์นำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษออกมาได้อย่างลงตัวและเกิด เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น

อภิปรายและสรุปผล

จากการศึกษาอัจฉริยลักษณะการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมยอดเยี่ยมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) ศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำประพันธ์ต่าง ๆ และ 3) ศึกษาการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ผลการศึกษาพบว่า ในด้านวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ กวีมีวิธีการนำเสนอ 3 ลักษณะ คือ 1) การยกศัพท์มาสอดแทรกในคำประพันธ์โดยตรง 2) การใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีข้อความใกล้เคียงมาขยายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และ 3) การใช้คำทับศัพท์มาแต่งในคำประพันธ์โดยมีการจัดทำเชิงอรรถ ด้านการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในฉันทลักษณ์ พบ 4 ลักษณะ คือ 1) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในร่ายสุภาพ 2) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสองสุภาพ 3) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสามสุภาพ และ 4) การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในโคลงสี่สุภาพ ส่วนในด้านการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับเนื้อหา พบว่ากวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อนำเสนอเนื้อหา 5 ด้าน คือ 1) พระอัจฉริยภาพด้านจิตรกรรม 2) พระอัจฉริยภาพด้านประติมากรรม 3) พระอัจฉริยภาพด้านหัตถกรรม 4) พระอัจฉริยภาพด้านภาพถ่าย และ 5) พระอัจฉริยภาพด้านดนตรี

จะเห็นได้ว่า กวีมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในรูปแบบคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ และสัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหา ทั้งยังมีวิธีการหลากหลายที่พยายามจะนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ในเนื้อเรื่อง โดยมุ่งนำเสนอให้ง่ายต่อความเข้าใจของผู้อ่านเป็นสำคัญ จึงได้มีการขยายความคำศัพท์เฉพาะ และการจัดทำเชิงอรรถอธิบายเพิ่มเติม ทั้งนี้ นอกจากที่กวีจะแต่งวรรณกรรมเรื่องลิลิตอัครศิลปิน เพื่อประกวดและยอพระเกียรติแล้ว ปณิธานกวีอีกประการหนึ่งคือ มุ่งหวังให้วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นสื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่านด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการให้ สัมภาษณ์ของอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ (O.Tangkokiart, personal communication, May 1, 2022) ความว่า “การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นการขยายพรมแดนความรู้ให้แก่ผู้อ่าน เพราะลิลิตเรื่องนี้เป็นเอกสารหลักฐานทางวิชาการให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง สอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี...” และยังเห็นได้จาก Fine Arts Department (1996, p. 5) ที่กล่าวว่า “ลิลิตอัครศิลปิน ร้อยกรองกาญจนานิกเชก จักเป็นอนุสรณ์

แห่งความทรงจำที่แสดงถึงความจงรักภักดี และความกตัญญูกตเวทิตาคุณต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเพื่อ ความสันติสุขของประชาชนทั่วทุกทิศและคงอำนวยคุณประโยชน์ทางวิชาการแก่อนุชนและปัญญาชนสืบไป” และด้วยเงื่อนไขทางฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่มีข้อบังคับหลายประการ ทั้งการเข้าลิลิตและ ร้อยโคลงตามขนบโบราณ เป็นความท้าทายที่กวีใช้ชั้นเชิงและความสามารถในการที่จะผสมคำทับศัพท์กับคำต่าง ๆ ในคำประพันธ์ได้อย่างเหมาะสม คล่องจอง จึงทำให้บทประพันธ์ของกวีมีคุณค่า

การที่กวีใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในการนำเสนอเนื้อหายังแสดงให้เห็นภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในฐานะที่เป็น “อัครศิลปิน” ผู้ทรงมีพระปรีชาสามารถในศิลปะหลากหลายแขนง ทั้งด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพถ่าย หัตถกรรม และดนตรี สอดคล้องกับ Naseeken (2019) ที่ได้ศึกษาคุณค่าของลิลิตอัครศิลปิน ในฐานะวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ พบว่า “ลิลิตอัครศิลปินได้สร้างสรรค์กลวิธีการเฉลิมพระเกียรติ ด้วยการบรรยายผ่านงานศิลปะทำให้เห็นภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นอัครศิลปิน ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะหลายแขนง” ภาพลักษณ์ของพระองค์ที่ปรากฏมิใช่เป็นเพียงจินตนาการของกวีที่แต่งเสริมขึ้น แต่เป็นเพราะทรงปฏิบัติพระองค์ให้ประจักษ์แก่สายตาของประชาชน กวีจึงนำความประทับใจเหล่านั้นมาประพันธ์วรรณกรรมเพื่อยอพระเกียรติ ภาพความเป็น “อัครศิลปิน” จึงเป็นพระคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของพระองค์ประการหนึ่ง ดังที่ Kamonsujja (2018) ได้ศึกษาบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร: ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ พบว่า “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นอัครศิลปิน ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะหลายแขนง ทั้งด้านดนตรี คีตกศิลป์ ทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และหัตถศิลป์ พระองค์ทรงมีคุณูปการแก่วงการศิลปะและศิลปินไทยมาโดยตลอด ทรงพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาศิลปะของชาติ”

นอกจากนี้การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในวรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นภาพลักษณ์เฉพาะของพระองค์ที่ทรงมีความล้ำสมัย และมีความเป็นสากล เนื่องจากพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรมของต่างประเทศตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ อีกทั้งยังทรงเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิทยาการของตะวันตกเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Kamonsujja, Tonpradit & Sriyabhaya (2021) ที่ได้ศึกษาการเชื่อมโยงความในวรรณคดีของพระเกียรติเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน” ของอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ พบว่า “อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติมีการใช้คำภาษาอังกฤษตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งสามารถนำคำภาษาอังกฤษมาใช้ในการประพันธ์ได้อย่างลงตัว โดยลักษณะเช่นนี้แตกต่างไปจากวรรณคดีของพระเกียรติในอดีต เรื่องนี้จึงแสดงพระอัจฉริยภาพที่เป็นสากลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้อย่างเด่นชัด”

ความสามารถและชั้นเชิงของกวีของอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ ทั้งวิธีการนำเสนอคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับฉันทลักษณ์แต่ละประเภท รวมถึงการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นองค์ประกอบเด่นและสำคัญที่สุด ทำให้วรรณกรรมเรื่อง “ลิลิตอัครศิลปิน”

เป็นวรรณกรรมยอพระเกียรติร่วมสมัยที่มีลักษณะดีเด่นเป็น “อัจฉริยลักษณ์” แตกต่างจากวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องอื่น ควรค่าแก่การได้รับรางวัลยอดเยี่ยมในการประกวดแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในมหามงคลสมัยฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี พ.ศ. 2539 จัดโดยกรมศิลปากร และถือเป็นวรรณกรรมยอพระเกียรติเรื่องเด่นเรื่องหนึ่งในแผ่นดินสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

References

- Bamrungkul, W. (1994). **Poetry**. Bangkok: Tonor. (In Thai)
- Fine Arts Department. (1996). **Kanchanaphisek Poetry In honor of His Majesty King Bhumibol Adulyadej**. Bangkok: Fine Arts Department. (In Thai)
- Kamonsujja, W. (2018). **The Poetry to praise His Majestic King Bhumibol Adulyadej: The Image and Strategies of Presenting the Image**. [Master's thesis]. Silpakorn University. (In Thai)
- Kamonsujja, W., Tonpradit, R. & Sriyabhaya, W. (2021). The Cohesion in the best of eulogy of king rama IX reward “Lilit Akhra Silapin” of Ornanong Tangkokiat. **Karusima**, 4 (1), 91-106. (In Thai)
- Naseeken, K. (2019). Values of Lilit Akhra Silapinas a Eulogy of King Rama IX. **Manutsayasat Wichakan**, 26 (1), 24-60. (In Thai)
- Phonin, S. (1981). **Characteristics of Thai poetry**. Bangkok: Kromkanfukhatkhru Nuaisuksanithet. (In Thai)
- Royal Institute. (1989). **English Transliteration Guidelines version of the Royal Institute**. Bangkok: Royal Institute. (In Thai)
- Royal Institute. (2013). **Dictionary of the Royal Institute of Thailand 2011**. Bangkok : Royal Institute. (In Thai)
- Saengthaksin, Y. (1994). **The Royal Eulogy Literature**. Bangkok: Kurusapa Business Organization. (In Thai)

-
- Sriyabhaya W. (2019). Unit 5: Analytical and Critical Reading. In M.Jaritngam (Ed.),
Thai Reading Unit 1-8 (2nd ed., pp. 5-21). STOU Press. (In Thai)
- Tangkokiatt, O. (1999). **Poetry for The Great Artist**. Bangkok: Tonor 1999. (In Thai)

การใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำตาลโตนด ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก*

Storytelling and Folk Wisdom in Palm sugar Packaging Development of Ban Yang Subdistrict, Wat Bot, Phitsanulok

ขวัญชนก นัยจรรย์¹/ วาสนี มีเครือเอี่ยม²/ อรรถพล รอดแก้ว³

Khwanchanok Naijarun¹/ Wasinee Meekrua-iam²/ Atthaphol Rodkaew³

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000, ประเทศไทย

³สาขาวิชาบูรณาการสุขภาพ ความงาม และสปา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000, ประเทศไทย

^{1,2}Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, 65000, Thailand

³Department of Integrated Wellness and Beauty, Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, 65000, Thailand

*Corresponding author: nkhwanchanok@psru.ac.th

Received: August 10, 2022

Revised: August 20, 2022

Accepted: August 22, 2022

Abstract

The objectives of this research were to 1) study stories and folk wisdom about Palm sugar identity and 2) to developing packaging from local materials of Ban Yang Subdistrict, Wat Bot District, Phitsanulok. This research was research and development, which was conducted using participatory action research. The sample group consisted of 30 representatives of community leaders, entrepreneurs and consumer. The research instruments included a questionnaire, a structured interview and survey. Data were

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหารจากวัสดุท้องถิ่น ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” ภายใต้ชุดโครงการเรื่อง “วัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น : การสร้างอัตลักษณ์สู่การยกระดับการท่องเที่ยวเชิงอาหารบนฐานเศรษฐกิจสีเขียว ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก”

analyzed using content analysis. The results revealed that 1) Storytelling and Folk Wisdom related to Palm sugar identity of Ban Yang Subdistrict, Wat Bot District, Phitsanulok consisted of narrations about the history of climbing sugar palm trees which was in accordance with the geographical features of the area. Sugar palm tree climbers have supernatural beliefs due to risk of accidents. Wisdom was classified into two types, namely, the wisdom of climbing sugar palm trees and the wisdom of making Palm sugar. 2) The developing packaging from local material by applying the product brand was derived from stories, folk wisdom and paintings related to palm sugar production process signifying the lifestyle and language of the people. Applying local wisdom of basketry which brings about beautiful, clean and attractive packaging.

Keywords: Storytelling, Folk Wisdom, Palm Sugar Packaging, Ban Yang Subdistrict

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของน้ำตาลโตนด และ 2) พัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่น ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ และตัวแทนผู้บริโภคสินค้า จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า 1) เรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับอัตลักษณ์น้ำตาลโตนด ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของอาชีพการป็นตาลที่สอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ คนป็นตาลมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ ภูมิปัญญาจำแนกเป็น 2 ชนิด คือ ภูมิปัญญาการป็นตาล และภูมิปัญญาการทำน้ำตาลต้น (น้ำตาลปึก) และ 2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่น ด้านตราผลิตภัณฑ์สินค้าใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการทำน้ำตาลต้นเพื่อบอกเล่ากรรมวิธีการผลิตโดยใช้ภาพวาดจำลองวิถีชีวิตและกรรมวิธีการทำตาล ผสมผสานกับการบอกเล่าผ่านภาษา และใช้ภูมิปัญญาการจักสานส่งเสริมให้บรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม สะอาด และน่าสนใจ

คำสำคัญ: เรื่องเล่า, ภูมิปัญญาพื้นบ้าน, บรรจุภัณฑ์น้ำตาลโตนด, ตำบลบ้านยาง

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580 ได้กำหนดยุทธศาสตร์เป็น 6 ด้าน เพื่อให้ครอบคลุมต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยระบุในด้าน 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 4.3 การเสริมพลังทางสังคม 4.3.5 สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ระบุในความตอนหนึ่งว่า “ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้” (Royal Thai Government Gazette, 2021) จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าต้องการส่งเสริมให้มีการใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เรื่องเล่าและภูมิปัญญาของชุมชนจัดเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมประการหนึ่งของพื้นที่ที่สามารถนำมาเป็นรากฐานในการสื่อสารภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นได้ อีกทั้งเรื่องเล่าและภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนในฐานะสินค้าทางการท่องเที่ยวได้ ดังที่ Kasempholkoon (2017) ได้ทำวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่าพื้นบ้านกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์” ผลการวิจัยแสดงความเป็นไปได้ของการพัฒนาคติชนในวิถีเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ในเชิงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในประเด็นการใช้เรื่องเล่าพื้นบ้านเพื่อการสร้างคุณค่าและความหมายของท้องถิ่น โดยอธิบายว่าเรื่องเล่าพื้นบ้านช่วยสร้างคุณค่าและความหมาย รวมถึงความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นด้วย ซึ่งเรื่องเล่าสามารถนำมาประกอบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและเกิดผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิม แต่ทั้งนี้การเลือกใช้ข้อมูลคติชนเกี่ยวกับเรื่องเล่าพื้นบ้านจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น อีกทั้งยังให้ข้อเสนอแนะว่าการใช้เรื่องเล่าท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ชุมชนถือเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจสำหรับนักคติชน เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงพลวัตของเรื่องเล่าในท้องถิ่นที่ปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยและกลมกลืนไปกับวัฒนธรรมทุนนิยมเสรีได้อย่างลงตัว จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเรื่องเล่าของชุมชนมีความสำคัญและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ นอกจากนี้การใช้ภูมิปัญญาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างเสน่ห์ชุมชน และถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างหนึ่ง ดังที่ Pongnil (2005) ได้ศึกษาภูมิปัญญาคว้านพะเยา : บนเส้นทาง “ผลิตภัณฑ์ชุมชน” กับ “คนกินน้ำแม่เดียวกัน” โดยได้สรุปภูมิปัญญาของผลิตภัณฑ์ชุมชนว่า การใช้ภูมิปัญญาด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับบริบทของโลกาภิวัตน์และทุนนิยม การนำภูมิปัญญาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคว้านพะเยามาบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของชุมชนให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ดี แต่ควรมีผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมรายได้และอาชีพของคนในท้องถิ่นผนวกรวมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย เพราะจะสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนได้

พื้นที่ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองพิษณุโลกประมาณ 42 กิโลเมตร พื้นที่ตำบลบ้านยางเป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นถิ่น เนื่องด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ได้เชื่อมแควนน้อยบำรุงแดน จึงมีแม่น้ำแควน้อยไหลผ่าน ทำให้พื้นที่บางส่วนกลายเป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ และบางพื้นที่เป็นเกาะแก่ง ขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมีภูเขา ป่าไม้ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย – เขาประดู่ และพื้นที่ราบสำหรับการทำนา ทำสวน ทำไร่ ชาวบ้านส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้คนส่วนมากยังคงดำรงชีวิตโดยพึ่งพาธรรมชาติ พื้นที่ตำบลบ้านยางจึงเป็นพื้นที่ที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่โดดเด่น สามารถยกระดับคุณค่าทางสังคม และวัฒนธรรมโดยสร้างสรรค์ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของคนในพื้นที่ได้ ทั้งนี้ ตำบลบ้านยาง เริ่มมีการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อ ปี พ.ศ. 2561 โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ให้ทำวิจัยเรื่อง “การค้นหาลักษณะวิถีวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” โดยมีนายไกร คงสิน เป็นหัวหน้าโครงการ และมีนักวิจัยที่เลี้ยงจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามคอยให้คำแนะนำ ผลจากการวิจัยทำให้ตำบล บ้านยางมีการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชน มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบ้านยาง โดยความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง ผู้เฒ่าชุมชน และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น จุดเล่นน้ำท่าแก่ง ทะเลสาบน้ำจืด บ้านไร่สุขสมบูรณ์ เป็นต้น ทั้งนี้ตำบลบ้านยางได้ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด – 19 จึงทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ต้องหยุดชะงักลง

ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลบ้านยางที่เด่นชัดประการหนึ่งคือวิถีชีวิตของคนป็นตาลซึ่งนับว่าเป็นอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ โดยปัจจุบันมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากตาลเพื่อจัดจำหน่าย และจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านน้ำคบ หมู่ที่ 4 ต.บ้านยาง อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก โดยมีคุณน้ำค้าง คงสิน เป็นประธานกลุ่ม จากการศึกษาบริบทของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นพบว่าการจัดจำหน่ายยังคงเป็นการจัดจำหน่ายแบบทั่วไป ไม่ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า ขณะที่กรรมวิธีการผลิตนั้นเต็มไปด้วยเรื่องราวและภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ตำบลบ้านยาง อีกทั้งจากการศึกษาผลการวิจัยเรื่อง “การค้นหาลักษณะวิถีวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” ของ Khongsin (2020) นั้น พบว่าพื้นที่ตำบลบ้านยางมีภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านการทำอาหาร การถนอมอาหาร รวมถึงงานฝีมือในเรื่องการจักสานด้วย ซึ่งภูมิปัญญาที่ปรากฏในพื้นที่เหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาและเพิ่มมูลค่าบรรจุภัณฑ์โดยใช้วัสดุจากท้องถิ่นได้ จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาเป็นกรรมวิธีการผลิตที่สามารถถ่ายทอดออกมาในลักษณะของเรื่องเล่าประกอบบรรจุภัณฑ์ หรือใช้ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในฐานะสินค้าทางการท่องเที่ยวได้ เช่น การจักสาน การเย็บใบตอง เพื่อทำเป็นภาชนะใส่อาหาร เป็นต้น

จากความสำคัญดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้าน กำหนดอัตลักษณ์ และคัดสรรเรื่องเล่าและภูมิปัญญาดังกล่าวโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ในฐานะเจ้าของพื้นที่และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากนั้นจึงนำข้อมูลไปใช้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ตาลโดนดจากวัสดุท้องถิ่น ผลจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ครั้งนี้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้งานทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของการทำน้ำตาลโตนดในตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่นของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดคติชนสร้างสรรค์

งานวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดคติชนสร้างสรรค์ (Creative Folklore) ที่สังเคราะห์โดย ศิราพร ณ ถลาง (Nathalang, 2019) มาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้สามารถสรุปแนวคิดคติชนสร้างสรรค์ได้ดังนี้ ศิราพร ณ ถลาง ได้ปริวรรตแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์คติชนสร้างสรรค์ โดยอธิบายว่า ความสร้างสรรค์ หมายถึง การทำซ้ำ การปรับเปลี่ยน การทำใหม่ การคิดใหม่ การสร้างความหมายใหม่ หากการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือสังคม ตามธรรมชาติทุกวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์คติชนสร้างสรรค์ จึงเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ธรรมชาติของวัฒนธรรมในลักษณะหนึ่ง บริบทสังคมโลกาภิวัตน์ บริบทการท่องเที่ยว และบริบทที่มุ่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นตัวเร่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์คติชนสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ “คติชนสร้างสรรค์” ตามทัศนะของศิราพร ณ ถลาง ได้อธิบายคำศัพท์เกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเรื่อง คติชนแท้-คติชนเทียม (folklore-fakelore), “ของแท้” “ของดั้งเดิม” “ของโบราณ” (authenticity), ภาพแทน (representation) และประเพณีประดิษฐ์ (invented tradition) และอธิบายทฤษฎีคติชนสร้างสรรค์ว่าเป็นทฤษฎีที่อธิบายวิธีการสร้างสรรค์คติชนในบริบทใหม่ ๆ และวิถีคิดของคนไทยซึ่งเป็นวิถีคิดแบบไทย ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ คติชนสร้างสรรค์เป็นการนำเสนอคติชนที่มีการนำเสนอในรูปแบบใหม่ ๆ เนื้อหาใหม่ ๆ ด้วยวัตถุประสงค์ใหม่ ๆ คติชนสร้างสรรค์เป็นผลจากการปรับใช้คติชนอันเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้ ซึ่งไม่ใช่การสร้างสรรคใหม่ทั้งหมดแต่เป็นเพียงการนำคติชน ความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้ในบริบทใหม่ และให้ข้อสังเกตว่านิทานหรือเรื่องเล่าพื้นบ้านสามารถนำมาปรับใช้เพื่อนำเสนอด้วยวัตถุประสงค์และบริบทใหม่ ๆ ในปัจจุบันได้ โดยใช้ชื่อนิทานหรือชื่อตัวละครอันเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ใช้นิทานในนิทาน สร้างความเชื่อและพิธีกรรมเพิ่มในการบูชาตัวละครแล้วของวิเศษในนิทาน ใช้นางตอนในนิทาน หรือใช้นิทานทั้งเรื่องก็ได้

คติชนสร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ดังที่ Suthamdee (2022) ได้ศึกษาคติชนกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาศาลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคติชนกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิเคราะห์วิถีคิดในการสร้างสรรค์การท่องเที่ยวจากทุนวัฒนธรรมพบว่าศาลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร ได้ใช้คติชนเป็นเครื่องมือหลักในการถ่ายทอดเรื่องราว

เกี่ยวกับพันท้ายนรสิงห์ให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม โดดเด่น และสอดคล้องกัน รวมถึงใช้วัฒนธรรมประชา นิยมสื่อสารกับคนร่วมสมัย คติชนและวัฒนธรรมประชานิยมที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นทุนวัฒนธรรม 3 ประการ ทุนบุคคล ทุนรูปลักษณ์ และทุนสถาบัน จึงทำให้ศาลพันท้ายนรสิงห์กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียภาพ ด้านวิชาการ และด้านสังคม วิธีคิดในการสร้างสรรค์สถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การหาจุดแข็งของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชน การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นไทย การทำให้สถานที่ที่เป็นที่ตอบสนองทั้ง โลกสามัญและโลกศกดิ์สิทธิ์ และการประยุกต์ ใช้สื่อสมัยใหม่เพื่อสื่อสาร ผลิตซ้ำและนำเสนอกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองผู้คน

จะเห็นได้ว่าแนวคิดคติชนสร้างสรรค์เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม รวมถึง กระแสความต้องการของคนปัจจุบัน วัฒนธรรมเป็นสิ่งดงาม เป็นแนวปฏิบัติสืบทอดกันมาของคนในแต่ละ สังคมทั้งนี้วัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไปเพื่อการสืบสานและดำรงอยู่ของ วัฒนธรรม แนวคิดคติชนสร้างสรรค์เป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและ ตอบสนองตามนโยบายของภาครัฐ รวมถึงตอบสนองความต้องการของกลุ่มชนด้วย โดยเฉพาะในบริบท ของการท่องเที่ยวไม่จะเป็นการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวตามเทศกาล การท่องเที่ยวมรดก วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ล้วนต้องใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดคติชนสร้างสรรค์ดังกล่าวมาเป็นฐานคิดในการใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาในการพัฒนา บรรจุภัณฑ์ตลาดโดนดจากวัสดุท้องถิ่น

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

Chumkate (2017) อธิบายว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์คือความต้องการของผู้ผลิตที่ต้องการสร้าง ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น หรือการต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมเพื่อสร้างผลกำไรให้ กับสถานประกอบการมากขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดการเสี่ยงภัยทางการตลาดที่ลูกค้า เสื่อมความนิยม รวมถึงเป็นการสร้างโอกาสใหม่ในการขยายช่องทางการตลาดมากยิ่งขึ้น และการบริหารจัดการ ธุรกิจชุมชน เป็นกระบวนการดำเนินธุรกิจของคนในชุมชนที่ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของชุมชน ธุรกิจชุมชนไม่ได้มุ่งแต่การสร้างผลกำไรเท่านั้น หากแต่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ สูงสุดกับชุมชนด้วย ธุรกิจชุมชนต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเน้นกระบวนการใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตั้งแต่การระดมทุน การทำกิจกรรมร่วมกัน การจัดสรรผลประโยชน์อันเกิดจากการใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนทั้งทุนทางสังคม ทุน ทางวัฒนธรรม ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองและการเพิ่มรายได้ให้ กับประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ Chumkate (2017) ได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มาจาก การทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชน อย่าง ยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ว่าผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นควรสื่อให้เห็นถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ต้องทำให้ผลิตภัณฑ์ มีคุณค่า มีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์โดดเด่น เน้นเรื่องราว วิธีการดำเนินชีวิตและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ Parmotmuang, Sukontachart and Wongsuwan (2017) ได้ศึกษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยวนเพื่อ

การออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหารพื้นเมืองถนนสายวัฒนธรรมไทยวนอำเภอเส้าให้ จังหวัดสระบุรี โดยศึกษาอัตลักษณ์ไทยวนและหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโครงสร้างและด้านกราฟฟิกบรรจุภัณฑ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ ดำเนินการออกแบบร่างและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ สร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และทดสอบประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ รวมถึงประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว ผลการวิจัยด้านหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ทางด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ออกแบบตามลักษณะการใช้งาน วัสดุและรูปแบบของโครงสร้างบางชนิดอาจใช้โครงสร้างสำเร็จรูปที่สามารถหาซื้อได้ในท้องตลาดโดยพิจารณาตามลักษณะการใช้งานที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนแต่สามารถใช้งานได้ดี การออกแบบกราฟฟิกบรรจุภัณฑ์เน้นรูปแบบที่มีสีสันสดใส สวยงาม สะดุดตา โดยนำเอกลักษณ์จุดเด่นของชาวไทยวนทางด้านภูมิปัญญา เช่น ภูมิปัญญาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม การทำเครื่องใช้บูชา และด้านภาษาไทยวน มาใช้ประกอบการออกแบบในการสื่อความหมายการสร้างรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์นำแนวคิดรูปแบบที่ใช้สีสันสดใส สวยงาม สะดุดตามาใช้ ส่วนรูปภาพใช้ภาพกราฟฟิกเป็นหลัก และใช้ภาพถ่ายเหมือนจริงร่วมด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา เรื่องราวของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และเน้นเรื่องราวที่แสดงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของถนนสายวัฒนธรรมไทยวน อำเภอเส้าให้ จังหวัดสระบุรี

จากแนวคิดและการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่เกิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ โดยต้องทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่า มีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์โดดเด่น เน้นเรื่องราว วิธีการดำเนินชีวิตและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตัวบรรจุภัณฑ์ควรมีสีสันสดใส สวยงาม สะดุดตา และใช้ภาพสื่อสารกับผู้บริโภคทั้งภาพกราฟฟิกและภาพถ่ายเหมือนจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการศึกษาเรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับตาลโตนด และนำมาพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่น ซึ่งงานวิจัยนี้ผ่านการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล ICH-GCP จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เลขที่ COA No. : 020/2022 PSRU-EC No.: 2021/077 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ตำบลบ้านยาง อำเภอ วัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นในด้านการทำผลิตภัณฑ์จากตาล มีพื้นที่ปลูกตาล และโรงเรียนปิ่นตาล อีกทั้งมีการขับเคลื่อนของผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลบ้านยาง จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านน้ำคอบ จำนวน 28 คน และกลุ่มผู้บริโภค

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษาความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน และตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ (สมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านน้ำคบ และคนป็นตาล) จำนวน 8 คน รวม 15 คน และผู้วิจัยศึกษาเรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำน้ำตาลโตนด โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านน้ำคบ และคนป็นตาล จำนวน 8 คน และผู้วิจัยศึกษาความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ 8 คน รวม 15 คน และตัวแทนกลุ่มผู้บริโภค โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตกลุ่มผู้บริโภคเป็นผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์น้ำตาลต้นของตำบลบ้านยางเพื่อการบริโภค หรือเคยซื้อเป็นของฝากในงานเทศกาลต่าง ๆ จำนวน 15 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงรวมทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ คือ น้ำตาลต้น (น้ำตาลปึก) เก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และจัดเวทีระดมสมอง (Focus Group) เพื่อกำหนดและคัดเลือกอัตลักษณ์สำหรับพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ ออกแบบร่างและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ สร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ และประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจโดยใช้ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (Likert Scale) คือ พึงพอใจที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00) พอใจ (ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50) ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50) ไม่พึงพอใจ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 1-1.50) สรุปผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับเรื่องเล่าและภูมิปัญญาในการทำน้ำตาลโตนด เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ ปรากฏผลดังนี้

ผลการวิจัยข้อที่ 1 เรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของน้ำตาลโตนดในตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

ในอดีตพื้นที่ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีต้นตาลจำนวนมาก เนื่องจากคนนิยมปลูกต้นตาลเพื่อแสดงอาณาเขตที่ดิน ที่ตั้งของตำบลบ้านยางอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ดังนั้นเมื่อต้องทำอาหารปรุงอาหาร ทำขนมที่ต้องใช้รสหวานจากน้ำตาล จึงต้องใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาปรุงรสอาหาร จึงเกิดเป็นภูมิปัญญาการทำน้ำตาลโตนดซึ่งชาวบ้านเรียกว่าน้ำตาลตัน (ซึ่งมีที่มาจากน้ำตาลที่ทำสด ๆ จากต้น) ตาลจึงเป็นพืชเศรษฐกิจของตำบลบ้านยางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในอดีตชาวบ้านนำน้ำตาลตัน (น้ำตาลปึก) ไปแลกวัตถุดิบอื่น ๆ ข้าวของเครื่องใช้จากพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ข้าวสาร เกลือ เสื้อผ้า กระทั่งปัจจุบันยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาในการป็นตาลและทำตาลอยู่เช่นกัน ผลผลิตจากตาลยังคงสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติของคนป็นตาล

คนป็นตาลในตำบลบ้านยางมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เนื่องจากการขึ้นต้นตาลมีความเสี่ยงเพราะตาลมีลำต้นสูง ดังนั้นก่อนจะขึ้นตาลจึงต้องมีการขอขมา และขออนุญาตสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เทวดา เจ้าป่าเจ้าเขา เทพอารักษ์ก่อนขึ้นต้นตาล แนวปฏิบัตินี้ถูกสั่งสอนสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษให้บอกกล่าวก่อนขึ้นต้นตาล โดยการไหว้พะองตาล และไหว้ต้นตาล

การป็นตาล : ขั้นตอนและวิธีการ

การป็นตาลเป็นภูมิปัญญาของคนตำบลบ้านยางที่สั่งสอนและสืบทอดกันมาช้านาน คนป็นตาลตำบลบ้านยางมีขั้นตอนการป็นตาล ดังนี้ *การเตรียมพะอง* พะองตาลคือการนำไม้ไผ่ปามาแต่งกิ่ง สำหรับป็นขึ้นไปบนยอดเพื่อปาดตาล การเลือกพะองต้องเลือกไม้ไผ่ท่อนที่อยู่ถัดจากโคนขอขึ้นไป เพราะเนื้อไม้เหนียวและทนทาน พะองตาลมีอายุใช้งานประมาณ 4 -5 ปี *การพาดไม้พะองกับต้นตาล* ไม้พะองต้องมีความยาวเกินจากคอดันตาลประมาณหนึ่งวา *การยัดพะอง* สมัยก่อนจะนิยมใช้ดอกสำหรับมัดพะองให้ติดกับต้นตาล โดยเริ่มจากโคนต้นตาลก่อน และรัดตอกไปจนถึงยอดตาล ในระยะหรือจังหวะก้าวขึ้นและลงที่พอเหมาะ แต่ในปัจจุบันคนทำตาลหลายคนหันมาใช้เชือกมัดพะองแทนการใช้ดอก เนื่องจากสะดวกและหาง่าย สำหรับการเก็บน้ำตาล ผู้ป็นตาลจะป็นตาลวันละ 2 ครั้ง คือ ช่วงเช้า (ประมาณ 5.00 น.) และช่วงบ่าย (ประมาณ 14.00 น.)

อุปกรณ์ในการทำตาล

อุปกรณ์ในการทำตาล ประกอบด้วย *ไม้นวดตาลตัวผู้* *ไม้นวดตาลตัวเมีย* *กระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำตาล* การคัดเลือกกระบอกใส่น้ำตาลนิยมใช้กระบอกไม้ไผ่สีสุกที่มีอายุอย่างน้อยสองปี เพราะปล้องค่อนข้างใหญ่ ตัดข้างหนึ่งทำเป็นปากกระบอก เจาะส่วนที่เป็นกระบอกให้พอดีสำหรับร้อยเชือก เพื่อนำกระบอกไปรองน้ำตาลจากต้นตาล โดยจะใช้เชือกผูกกระบอกไว้กับวงตาล ก่อนนำกระบอกรองตาลไปใช้งาน ต้องนำกระบอกไปรมควันก่อนเพื่อให้กระบอกแห้ง *เปลือกไม้พะยอม* เป็นสารกับูดจากธรรมชาติ ใช้สับใส่ไปในกระบอกน้ำตาลก่อนที่จะรองน้ำตาล ป้องกันน้ำตาลบูดก่อนที่จะถึงเวลาเก็บน้ำตาล

ภูมิปัญญาการทำน้ำตาลต้นของตำบลบ้านยาง

กรรมวิธีการทำน้ำตาลต้น คือ นำน้ำตาลที่รองมาจากต้น มากรองด้วยผ้าขาวบาง เทลงกระทะใบบัวตึงไฟบนเตาทุเรียง ต้มประมาณ 120 นาที และเคี่ยวไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ที่ จากนั้นยกลงจากเตาไฟ และนำมาเคี่ยวต่อ เรียกกระบวนการนี้ว่า “การฟอกอากาศ” โดยใช้ไม้ที่เหลาจากไม้หนุ่มมากวน เพราะไม้หนุ่มมีน้ำหนักเบา กวนในลักษณะปาดให้น้ำตาลถูกอากาศมากที่สุด เพื่อให้น้ำตาลจับตัวกัน แล้วนำมาขึ้นรูปด้วยการใช้ช้อน หรือใช้ไม้แปะ (ไม้ที่มีลักษณะคล้ายไม้พายขนาดเล็กใช้ในการตักน้ำตาลออกมาเป็นคบน้ำตาล หรือเป็นก้อน ๆ) มาแปะให้เป็นก้อนขนาดพอดีคำ ชาวบ้านเรียกว่า คบน้ำตาล จากนั้นนำคบน้ำตาลมาวางบน ผ้าขาวบาง รอจนกว่าน้ำตาลจะมีอุณหภูมิที่เย็นลง และจับตัวเป็นก้อน

วิธีสังเกตลักษณะสีของน้ำตาลต้น หากคบน้ำตาลเป็นสีแดง แสดงว่าใช้ไฟแรงไป ชาวบ้านเรียกว่า “แก่ไฟ” น้ำตาลที่แก่ไฟมีรสหวานจัด ส่วนลักษณะของคบน้ำตาลที่มีคุณภาพจะต้องมีสีขาว น้ำตาลที่มีคุณภาพจะให้รสชาติที่ไม่หวานมาก และมีความหอมมากกว่าคบน้ำตาลที่มีสีแดง

ทั้งนี้จากผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยใช้แบบสอบถามนั้น พบว่าบรรจุภัณฑ์ควรนำเสนออัตลักษณ์ของตำบลบ้านยาง โดยการบอกเล่าความเป็นมา และภูมิปัญญาของคนในพื้นที่เกี่ยวกับการทำตาลด้วย ผู้วิจัยจึงจัดเวทีประชุมระดมสมอง (Focus group) ร่วมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เพื่อสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ประกอบการ (ปราชญ์ชุมชน คนป็นตาล) เกี่ยวกับเรื่องเล่า และภูมิปัญญาการทำน้ำตาลโดนด ผู้เข้าร่วมประชุมและนักวิจัยร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ และคัดเลือกอัตลักษณ์ที่จะใช้ประกอบในบรรจุภัณฑ์ นำเสนอรูปแบบการสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านข้อความและภาพวาด มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 อุตลักษณ์ที่ใช้ประกอบบรรจุกัณฑ์

เรื่องเล่าและภูมิปัญญา	รายละเอียด	อัตลักษณ์ประกอบบรรจุกัณฑ์
เรื่องเล่าเกี่ยวกับการทำตาลในพื้นที่ตำบลบ้านยาง อำเภอบัวชุม จังหวัดพิษณุโลก	บอกเล่าเรื่องราวและการสืบทอดภูมิปัญญาการทำตาลของตำบลบ้านยางที่ถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กันมารุ่นต่อรุ่นนานนับร้อย ๆ ปี	“น้ำตาลต้น” ของตำบลบ้านยาง ผลิตจากตาลโตนดอายุกว่าร้อยปี บนพื้นที่ราบเชิงเขาบ้านน้ำคบ ซึ่งมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาดังเดิมในการทำตาลรุ่นต่อรุ่นมานานนับร้อยปี น้ำตาลปึกแต่ละก้อนผ่านกรรมวิธีการผลิตและคัดสรรจากคนทำตาลมืออาชีพ ตั้งแต่ขึ้นพะองเก็บน้ำตาลจากต้น นำมาต้ม เคี้ยว จนกระทั่งกลายเป็นคบน้ำตาลที่มีรสหวานแบบพอดี ๆ มีสีและกลิ่นหอมจากธรรมชาติ น้ำตาลทุกก้อนจึงสะอาด และปลอดภัยสามารถนำไปปรุงอาหาร เลิศรสได้หลากหลายเมนู
ภูมิปัญญาในการป็นตาลเพื่อเก็บน้ำตาลโตนดจากต้น	การป็นตาลเพื่อเก็บน้ำตาลโตนดจากต้นโดยใช้วิธีการนวดและเหนียววงปาดตาลโดยแขวนกระบอกล้อมไม้ไผ่รองน้ำตาลไว้กับต้นตาลโตนด	 “กว่าร้อยปี” ภูมิวิถี ภูมิปัญญา นาสังคม ขวงและเหนียววงปาดตาลแขวนกระบอกรองน้ำตาลสด ๆ
ภูมิปัญญาเกี่ยวกับกรรมวิธีการทำน้ำตาลต้น	นำน้ำตาลจากต้นมาเทผ่านผ้าขาวบางลงในกระทะ โดยติดไฟบนเตาทุเรียงโบราณ จากนั้นเคี้ยวน้ำตาลประมาณ 120 นาที	 ส่วนอุดมเรื่องเล่าทางด้านการผลิต เชือกขาวบางผ้าขาวบาง ลอกระทะติดไฟในเตาทุเรียงโบราณ เคี้ยวน้ำตาลประมาณ 120 นาที
ภูมิปัญญาเกี่ยวกับกรรมวิธีการทำน้ำตาลต้น	ยกกระทะน้ำตาลโตนดที่เคี้ยวแล้วลงจากเตาไฟ นำมาเคี้ยวต่อจนน้ำตาลจับตัวกัน เรียกว่า การพอกอากาศ	 เคี้ยวน้ำตาล สืบตำนาน สานชีวิต ยกจากเตาแล้วเคี้ยวต่อเมื่อพอกอากาศให้น้ำตาลจับตัวกัน
ภูมิปัญญาเกี่ยวกับกรรมวิธีการทำน้ำตาลต้น	ใช้ไม้แปะมาดักน้ำตาลเป็นก้อน ๆ ออกจากกระทะ วางบนผ้าขาวบาง จากนั้นเก็บใส่บรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้	 หอมกรุ่นจิต เสริมที่ยล “ตำบลบ้านยาง” ใช้ไม้แปะมาดักน้ำตาลเป็นก้อน ๆ เรียกว่า “คมน้ำตาล”

ผลการวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่นของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาบริบทของบรรจุภัณฑ์น้ำตาลต้นที่จำหน่ายในชุมชน พบว่า ผู้ประกอบการใช้บรรจุภัณฑ์คือ ถุงพลาสติก โดยไม่มีตราสินค้า หรือการอธิบายความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 บริบทบรรจุภัณฑ์น้ำตาลต้น

กระบวนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยนำผลการกำหนดและคัดเลือกอัตลักษณ์ที่จะใช้ประกอบในบรรจุภัณฑ์ มาดำเนินการออกแบบร่างและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ รวมถึงการสร้างบรรจุภัณฑ์ต้นแบบมีรายละเอียดดังนี้

การสร้างฉลากตราสินค้า ผู้วิจัยออกแบบฉลากสินค้าประเภท “น้ำตาลต้น” โดยใช้อัตลักษณ์ที่กำหนดและคัดเลือกจากเวทีระดมสมอง ร่างฉลากตราสินค้า และจัดประชุมร่วมกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อคัดเลือกภาพ สี รายละเอียดข้อความ และรูปแบบการจัดวางองค์ประกอบลงในตราสินค้า ดังนี้

ภาพที่ 2 ฉลากตราสินค้า

การกำหนดรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ผลจากการสอบถามความต้องการในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าควรใช้ภูมิปัญญาในการจักสาน ด้านบรรจุภัณฑ์ควรใช้วัสดุจากพื้นที่ในตำบลบ้านยาง เช่น ใบตาล ไม้ไผ่ ผู้วิจัยนำผลจากการสอบถามความต้องการดังกล่าวมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ โดยจัดประชุมร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการ จำนวน 15 คน เพื่อร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น ได้ข้อสรุปว่าให้เลือกใช้ตอก และสร้างบรรจุภัณฑ์ต้นแบบโดยใช้ภูมิปัญญาการจักสานขึ้นรูปในแบบชะลอมจุก และชะลอมตลับ จึงได้สร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จำนวน 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 2 รูปแบบบรรจุภัณฑ์

รูปแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น		
รูปแบบที่	ด้านหน้า	ด้านหลัง
1		
2		
3		

ผู้วิจัยนำรูปแบบของบรรจุกัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 3 รูปแบบ ไปศึกษาความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชนและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 15 คน และกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 15 คน ผลการประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุกัณฑ์ต้นแบบแต่ละรูปแบบ คิดเป็นระดับและค่าเฉลี่ย ดังนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อบรรจุกัณฑ์

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3
ตราสินค้าบนบรรจุกัณฑ์มีความโดดเด่น	มากที่สุด (4.8)	มาก (4.5)	มาก (4.5)
การแสดงอัตลักษณ์โดยใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาปรากฏบนตราสินค้า	มากที่สุด (4.87)	มากที่สุด (4.87)	มากที่สุด (4.87)
บรรจุกัณฑ์แสดงเอกลักษณ์ของตำบลบ้านยาง	พึงพอใจที่สุด (4.51)	พึงพอใจที่สุด (4.53)	พึงพอใจที่สุด (4.51)
การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ในการสร้างบรรจุกัณฑ์	พึงพอใจที่สุด (4.51)	พึงพอใจ (4.5)	พึงพอใจที่สุด (4.51)
บรรจุกัณฑ์มีการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น	พึงพอใจที่สุด (4.65)	พึงพอใจที่สุด (4.61)	พึงพอใจที่สุด (4.65)
บรรจุกัณฑ์สะอาด สวยงาม คงทน สามารถใช้งานได้จริง	พึงพอใจที่สุด (4.75)	พึงพอใจที่สุด (4.53)	พึงพอใจ (4.43)
ระดับความพึงพอใจต่อบรรจุกัณฑ์โดยรวม	พึงพอใจที่สุด (4.87)	พึงพอใจที่สุด (4.53)	พึงพอใจ (4.48)
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.71	4.58	4.56

จากตารางแสดงให้เห็นว่าบรรจุกัณฑ์มีอัตลักษณ์ของตำบลบ้านยาง และมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ คือ การจักสาน วัสดุจากพื้นที่ตำบลบ้านยาง คือ ไม้ไผ่ (ตอก) และบรรจุกัณฑ์มีความสวยงาม สะอาด และน่าสนใจ ตราผลิตภัณฑ์สินค้ามีลักษณะเฉพาะของตำบลบ้านยาง มีการใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการทำน้ำตาลต้นเพื่อบอกเล่าความเป็นมาอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยใช้ภาพวาดจำลองวิถีชีวิตและกรรมวิธีการทำน้ำตาลต้น ผสมผสานกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความเข้าใจ โดยมีระดับความพึงพอใจต่อบรรจุกัณฑ์รูปแบบที่ 1 ในระดับพึงพอใจที่สุด (4.71) บรรจุกัณฑ์รูปแบบที่ 2 ในระดับพึงพอใจที่สุด (4.58) และบรรจุกัณฑ์รูปแบบที่ 3 ในระดับพึงพอใจที่สุด (4.56)

ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 30 คน มีระดับความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลการใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ “น้ำตาลโดนด” ของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ได้ดังนี้

1) เรื่องเล่าและภูมิปัญญาเกี่ยวกับอัตลักษณ์น้ำตาลโดนด ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของอาชีพการปั่นตาลที่สอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติของคนปั่นตาลที่ต้องมีการขออนุญาตสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เทวดา เจ้าป่าเจ้าเขา เทพอารักษ์ก่อนปั่นขึ้นต้นตาล แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ดังนั้นก่อนกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีความเสี่ยงชาวบ้านจึงมักหาสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจตามความเชื่อของกลุ่มคน ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติของคนปั่นตาลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nokkaew (2021) ที่สังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตาลโดนดของไทย พบองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมตาลโดนดว่า ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีเฉพาะของตนที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด และการกระทำ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในต้นตาลโดนด เนื่องจากต้นตาลมีความสูงและเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือพลัดตกลงมา คนขึ้นตาลแต่ละคนจึงมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและความเชื่อที่แตกต่างกัน ปรากฏตัวอย่างพิธีกรรมที่ยังคงยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาของคนทำตาล เช่น พิธีแรกตาลของอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เป็นพิธีกรรมที่สร้างความเป็นสิริมงคลของคนทำตาลก่อนที่จะเริ่มฤดูทำตาล สิ่งนี้สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในต้นตาล ส่วนพิธีปิดฤดูทำตาลเป็นพิธีที่ทำขึ้นเมื่อสิ้นสุดฤดูทำตาล การที่บรรพบุรุษสร้างพิธีกรรมนี้ไว้เนื่องจากอาชีพตาลเป็นอาชีพที่เสี่ยงอันตราย เพราะมีการปีนขึ้นปีนลงโดยไม่มียุกรณ์ช่วยชีวิต การประกอบพิธีนี้ทำให้มีกำลังใจเพราะเชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยปกป้องรักษา และในจังหวัดฉะเชิงเทรามีการประกอบพิธีกรรมที่เรียกว่า ประเพณีบุญป่าดาด เป็นการจัดพิธีเพื่ออุทิศบุญกุศลให้แก่ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุตกต้นตาล

ภูมิปัญญาในการปั่นตาลของตำบลบ้านยางมีอัตลักษณ์ คือ ขั้นตอนและวิธีการ รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำตาลมาจากวัสดุธรรมชาติ และภูมิปัญญาการทำน้ำตาลดัน (น้ำตาลปึก) เป็นภูมิปัญญาที่สืบสานรุ่นต่อรุ่น มีกรรมวิธีเรียบง่ายสอดคล้องกับวิถีชีวิตแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ ภูมิปัญญานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wiyaporn (2017) ที่ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับประโยชน์ของตาลโดนดในหมู่บ้านตาลโดนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับประโยชน์ของต้นตาลโดนดเกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์โดยนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาผสมผสานกับวิถีการดำเนินชีวิตรวมถึงวิถีชีวิต และถ่ายทอดสืบต่อกันมา

จนกลายเป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่น ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและปลูกฝังวิถีคิด การดำเนินชีวิตประจำวันให้แก่ลูกหลานเพื่อปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา และผลการวิจัยของ Kamnuansin (2019) เรื่องภูมิรู้และวัฒนธรรมการทำตาลโตนดของคนเพชรบุรีที่สะท้อนผ่านภาษา พบว่าวัฒนธรรมการทำตาลของคนเพชรบุรีปรากฏวัฒนธรรมทางความรู้และความคิด คือ ความสามารถในการสังเกตและจำแนกลักษณะต่าง ๆ เกี่ยวกับตาลโตนด กระทั่งกลายเป็นภูมิรู้และภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมตาลเมืองเพชร วัฒนธรรมทางการกระทำ คือกิจกรรมและกรรมวิธีต่าง ๆ ในการทำตาลตามวิธีการประกอบอาชีพทำตาลของชาวบ้านในท้องถิ่นที่เป็นแบบเดียวกัน และวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวผลิตผลจากตาล การเคียวตาลซึ่งมีทั้งอุปกรณ์ที่ผลิตขึ้นเองและซื้อหา จึงกล่าวได้ว่าการทำตาลเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ การปฏิบัติ และถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น กระทั่งกลายเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มคนและพื้นที่

2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่นที่แสดงอัตลักษณ์ของตำบลบ้านยาง โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการจักสานจากใช้วัสดุจากพื้นที่ตำบลบ้านยาง คือ ไม้ไผ่ (ตอก) และบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม สะอาด และน่าสนใจ ตราผลิตภัณฑ์สินค้ามีลักษณะเฉพาะของตำบลบ้านยาง มีการใช้เรื่องเล่าและภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการทำน้ำตาลต้นเพื่อบอกเล่าความเป็นมาอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยใช้ภาพวาดจำลองวิถีชีวิตและกรรมวิธีการทำตาล ผสมผสานกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความเข้าใจทั้งนี้บรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ผลิตและผู้บริโภคซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bamroongboon & Potiwan (2021) ที่พัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามเพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น คือ พระธาตุนาตูน ผ้าไหม และตักสิลานคร จึงนำมาสู่การตีความ ให้ความหมายและนำมาสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนความเป็นท้องถิ่น จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ คือ พวงกุญแจ กระเป๋ และเสื้อที่มีลวดลายมาจากการออกแบบลายที่พัฒนาขึ้น จากการสำรวจ สัมภาษณ์ และการระดมสมองของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ พบว่า ชาวบ้านและชุมชนผู้ผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกนั้นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และในพื้นที่มีวัสดุธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เช่น ไม้ไผ่ ฟาง ข้าวดินเหนียว เป็นต้น ส่งผลให้กลุ่มผู้ผลิตต้องการที่จะนำวัสดุที่มีในธรรมชาติดังกล่าวมาเป็นวัสดุในการผลิต แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงต้นทุนและแรงงานเป็นสำคัญด้วย และผลการวิจัยของ Kasempholkoon (2013) ที่ศึกษาเรื่องเล่าพื้นบ้านกับการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยวท้องถิ่นในภาคกลาง : มิติความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ไทยหาอดีตกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่าเรื่องเล่าพื้นบ้านมีบทบาทที่น่าสนใจในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ท่ามกลางปรากฏการณ์ไทยหาอดีตในสังคมไทย ทั้งในฐานะส่วนหนึ่งของการจำลองและสร้างอดีตเพื่อการท่องเที่ยว ฐานเครื่องมือเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ และการท่องเที่ยว และฐานการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นคนไทยรุ่นใหม่ให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างสำคัญในการใช้คติชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าเรื่องเล่าและภูมิปัญญาสามารถนำมาใช้ประกอบการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุในท้องถิ่นที่แสดงเอกลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างน่าสนใจ และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกได้ในอนาคต อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ต้นแบบที่มีการหยิบยกเรื่องเล่าและภูมิปัญญามาเป็นส่วนหนึ่งของบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอ

แนะว่าหากมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ครั้งต่อไป ควรมีการเปรียบเทียบความแตกต่างของราคาผลิตภัณฑ์ก่อน - หลังการพัฒนา และศึกษายอดขายการจำหน่ายผลิตภัณฑ์โดยใช้บรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นจะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

References

- Bamroongboon, K. & Potiwan, P. (2021). The Development of Souvenirs to Represent Local Identity of Maha Sarakham to Elevate Economic Value. **Journal Of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University**, 40 (2), 7-24. (In Thai)
- Chumkate, J. (2017). **Product Development from Local Wisdom to Increase an Efficiency of Community-Based Management with Sustainability in Thai-Muslim Village, Amphur Cha Am, Phetchaburi Province**. [Grant]. Faculty of Management Science Silpakorn University. (In Thai)
- Kamnuansin, S. (2019). The knowledge and culture of palm sugar making of Phetchaburi people reflected in language. **Journal of Language and Culture**, 38 (1), 41-64. (In Thai)
- Kasempholkoon, A. (2013). Local Narratives and the Making of the Value Additions for Local Products: Relationship between Nostalgic Phenomena and Creative Economy. **Journal of Letters**. 42 (2), 103 – 132. (In Thai)
- Kasempholkoon, A. (2017). Local Narratives and the Making of the Value Additions for Local Products (OTOP) in Creative Economy. In S. Nathalang (Ed.), **The Narratives of Thai Local for World Change**. (2nd ed., pp. 19-63). Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- Khongsin R. (2020). **The search for cultural identity in tourism with the participation of partners community network of Ban yang Subdistrict, Wat Bot, Phitsanulok** (Project No. RDG61N0029) [Grant]. The Thailand Research Fund (TRF) (In Thai)

- Ministry of Tourism and Sports. (2021, November 17). **Strategy for promoting green tourism**. https://chainat.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=954. (In Thai)
- Nathalang, S. (2019). **“Creative Folklore” : Synthesis and Theory**. (2nd ed.). Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- Nokkaew, J. (2021). Local wisdom of Thai palm sugar: Synthesis of knowledge from research. **TLA Bulletin**, 65 (1), 35-56. (In Thai)
- Parmotmung, M., Sukontachart, Th. & Wongsuwan, S. (2017). **Study Thaiyoun cultural identity of Thailand for package design, local food. Street culture of Sao Hai District, Saraburi**. [Grant]. Rakamagala University of Technology Phra Nakhon. (In Thai)
- Pongnil, M. (2005). Wisdom of Kwan Phayao : On the path “community products” and “people eat the same river”. In D. Inmuan (Ed.), **Wisdom and Community Empowerment**. Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- Royal Thai Government Gazette. (2021, November 17). **National Strategy 2018 – 2037**. <https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsauJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view>. (In Thai)
- Wiyaporn, S. (2017). The study of local wisdom related about Tantanode Tantanode Village, Tham Rong Sup-District, Ban Lat District, Phetchaburi Province. **Journal Of Nakhonratchasima College**, 11 (3), 132-138. (In Thai)
- Suthamdee, A. (2022). The Relationship Between Folklore and Cultural Tourism: A Case Study of Pantainorasingh Shrine, Samutsakorn Province. **Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University**, 41 (1), 138-151. (In Thai)

**การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

**Errors Analysis in English Writing of The Second Year Students in
Biology Major, Faculty of Science,
Buriram Rajabhat University**

ชายุดา จันทะปิดตา / Chayuda Chantapitda

*สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย
English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University*

Email: yayeedigre@gmail.com

Received: July 2, 2022

Revised: August 19, 2022

Accepted: August 23, 2022

Abstract

This research aimed at Errors Analysis of English Writing. The samples were 25 Second Year Students from Biology major, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University who took English for Academic Purposes II course (0002203) in the second semester of academic year 2021 and were selected purposively. Writing one's self introduction was used as research instrument. The data obtained were analyzed by using percentage. The research result showed that there were 17 types of writing errors in the writing on introducing one's self. Among 278 errors found the highest errors were spelling (18.34%), followed by the use of modality (17.26%) and the use of gerund (15.82%) respectively. The lowest errors revealed in collocation, wrong word selection, word order and wordiness (0.35%). The researcher found that students write English by translating word for word. Use the mother tongue structure primarily regardless of the tenses. English grammar structure and spelling errors due to lack of persistence in memorizing words.

Keywords: errors, English writing

บทคัดย่อ

วิจัยนี้เป็นมิวตูประสงค์ที่จะวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 25 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชา 0002203 (English for Academic Purposes II) ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ คือ งานเขียนการแนะนำตนเอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีข้อผิดพลาดในงานเขียนทั้งหมด 17 ข้อ และข้อผิดพลาดโดยรวม 278 แห่ง ข้อผิดพลาดในงานเขียนที่พบมากที่สุด คือ การสะกดคำ (Spelling) คิดเป็นร้อยละ 18.34 ลำดับที่สองคือ การใช้กริยาช่วย (Modality) คิดเป็นร้อยละ 17.26 ลำดับที่สามคือ การใช้กริยาเติม-ing (Gerund) คิดเป็นร้อยละ 15.82 ข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด คือ การผสมคำหรือคำที่ปรากฏรวม (Collocation) การเลือกใช้คำผิด (Wrong word choice) การเรียงลำดับคำ (Word order) การใช้คำฟุ่มเฟือย (Wordiness) คิดเป็นร้อยละ 0.35 ซึ่งผู้วิจัยพบว่านักศึกษาเขียนภาษาอังกฤษโดยการแปลคำต่อคำ ใช้โครงสร้างทางภาษาแม่เป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงรูปกาล โครงสร้างหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและการสะกดคำผิดจากการขาดความคงทนในการจำคำศัพท์

คำสำคัญ: ข้อผิดพลาด, การเขียนภาษาอังกฤษ

บทนำ

ในยุคที่โลกมีวิวัฒนาการก้าวล้ำ เทคโนโลยีทันสมัย ผู้คนมีการขับเคลื่อนสู่การเรียนรู้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารเป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่อยู่ส่งสารและผู้รับสารควรมีความเข้าใจตรงกัน มีทัศนคติที่ดีต่อกัน เพื่อให้การทำงานมีความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น แต่เมื่อใดที่ผู้ส่งสารเกิดข้อผิดพลาดในการส่งข้อความให้ชัดเจน การเขียนข้อความ ลงลายมือชื่อกำกับว่า การส่งสารนี้มาจากผู้ส่งสารคนไหน เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการสื่อสารผิดเพี้ยนไป

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนได้ดีต้องมีพื้นฐานด้านทักษะการฟังและการอ่านมาก่อน Valette and Disk (1967, p.131) ให้ความเห็นเกี่ยวกับทักษะการเรียนว่า ทักษะทั้งสี่ คือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนั้นมีความสัมพันธ์กัน แต่การเขียนนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อน จึงต้องอาศัยทั้งสามทักษะมาประกอบด้วยจึงจะสามารถเขียนและทำให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจำเป็นต้องใช้ทักษะการเขียนในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น เขียนโต้ตอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สมัครงานมีการเขียนกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ และการเรียนและศึกษาต่อ มีการเขียนเรียงความ เขียนใบสมัครเรียนเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น ดังนั้นการเขียนภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญไม่น้อยกว่าทักษะอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยยังมีข้อบกพร่อง Torat (1991, p.58) มีความเห็นว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในการเขียนภาษาอังกฤษคือ นักเรียนไทยมักจะแปลไทยเป็นอังกฤษ คำต่อคำ และโครงสร้างทางไวยากรณ์อังกฤษเป็นปัญหาที่สำคัญต่อนักเรียนไทย เพราะโครงสร้างของภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างกันมาก เพราะฉะนั้นข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษจึงมีมากมาย ที่พบบ่อยในการเขียนภาษาอังกฤษ คือ ข้อผิดพลาดในด้านการใช้คำผิด ในงานวิจัยของ Bennui (2008) พบว่าการใช้คำผิดมีสาเหตุหลักมาจากการแทรกแซงของภาษาแม่ ซึ่งเกิดจากการแปลแบบคำต่อคำ รวมถึงการเลียนแบบรูปแบบโครงสร้างประโยคของภาษาแม่ด้วย นอกจากนี้ข้อผิดพลาดในการเขียนสะกดคำพบมากเช่นเดียวกัน ในงานวิจัยของ Pongsukvajichakul (2022) วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา พบว่าข้อผิดพลาดของการเขียนสะกดคำคือ การลดพยางค์และรูปแบบอื่นๆ ซึ่งสาเหตุเกิดจากการออกเสียง ตามด้วยกฎการสะกดคำ และโครงสร้างพยางค์ การศึกษานี้แนะนำการเรียนรู้คำศัพท์ควบทบทวนตัวอักษรและเสียงของภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนสะกดคำและเขียนคำให้ถูกต้อง รวมถึงข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ในประกาศาภาษาอังกฤษออนไลน์ Praking (2014) ศึกษากรณีบริษัทซีเลซติกา (ประเทศไทย) พบว่า ข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ การละคำ การใช้คำผิดรูปแบบ การเพิ่มคำ และการเรียงคำผิด ในด้านการเขียนหัวข้อย่อมีข้อผิดพลาดในการละ -s หรือ -es ในคำนามพหูพจน์ การใช้รูปแบบคำบุพบทผิด และการเรียงคำศัพท์ คำคุณศัพท์ผิด จากการศึกษาพบว่านักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยยังมีปัญหาเรื่องการเขียนอยู่มาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการค้นพบข้อผิดพลาดของการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ลงเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษทางวิชาการ 2 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้นและนำไปสู่การปรับปรุงหนังสือเรียนและการสร้างประโยชน์ให้กับครูผู้สอนในการทำแบบฝึกเสริมทักษะการเขียน และเพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนให้มีหลักการเขียนที่ถูกต้องและนำไปใช้ในงานเขียนภาษาอังกฤษสำหรับการประกอบอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดในงานเขียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในรายวิชาภาษาอังกฤษทางวิชาการ 2 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ทบทวนวรรณกรรม

1. ทักษะการเขียน

ทักษะการเขียน คือ วิธีการสื่อความหมายจากภาษาพูดออกมาเป็นสัญลักษณ์ คือ ตัวอักษรที่สมาชิกในสังคมใช้เพื่อถ่ายทอดความคิดและถ้อยคำลงบนแผ่นกระดาษ ซึ่งเป็นที่เข้าใจระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ทักษะการเขียนจึงเป็นรูปแบบของการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายดังที่ Lado (1977) ได้กล่าวว่า การเขียนโดยไม่ทราบความหมายไม่จำเป็นว่าเป็นการเขียน เป็นเพียงการจารึกตัวอักษรลงบนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น การเขียนจะต้องเป็นการใช้ตัวอักษรอย่างมีความหมาย ใช้แบบของการเขียนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเขียนนั้น ๆ ตลอดจนใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารได้อย่างถูกต้อง

การเขียนจะให้สื่อความหมายได้ดีและถูกต้องนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ ดังนี้

1. สามารถเขียนตัวอักษรได้ถูกต้อง
2. สามารถประสมตัวอักษรเป็นถ้อยคำและใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง
3. รู้ภาษา เขียนภาษาเป็นวลี เป็นกระสวนต่างๆ ตามความนิยมของภาษานั้น
4. ต้องมีความนึกคิดที่เขียนออกมาได้
5. ต้องรู้จักเรียบเรียงและลำดับความคิดนั้นให้ผู้อ่านจับใจความได้สะดวก
6. ต้องรู้จักใช้ถ้อยคำ สำนวนที่แจ่มชัด

เนื่องจากทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเป็นรวบรวม เรียบเรียงความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีการเขียนของภาษา ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะที่ซับซ้อน ด้วยองค์ประกอบหลายประการ ตามที่ Heaton (1975) ได้แบ่งองค์ประกอบที่จำเป็นในการเขียนไว้ 4 ประการคือ

1. ทักษะทางไวยากรณ์ (Grammatical Skills) คือ ความสามารถในการเขียนประโยคต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
2. ทักษะทางลีลาภาษา (Stylistic Skills) คือ ความสามารถในการเขียนประโยคหลาย ๆ แบบได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
3. ทักษะกลไก (Mechanical Skills) คือ ความสามารถในการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ของภาษาได้ถูกต้องตามแบบแผน
4. ทักษะการเลือกข้อความที่เหมาะสม (Judgment Skills) คือ ความสามารถในการเขียนข้อความที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์

โดยสามารถกล่าวสรุปได้ว่าทักษะการเขียนภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง ผู้เขียนต้องมีความรู้ความสามารถในการเขียนตัวอักษร การสะกดคำ การใช้โครงสร้างทางภาษา การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อนำมาเขียนให้ได้ความหมาย และภาษาที่สวยงาม และเหมาะสมกับบริบทนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเขียนภาษาอังกฤษ

2. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด (Error Analysis)

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด (Error analysis)

Corder (1981, p.45, as cited in Phengphanit, 2013) ได้ระบุถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดไว้สองประเภท คือ ทางด้านทฤษฎี และทางด้านปฏิบัติ

1) ทางด้านทฤษฎี

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดนั้นเป็นวิธีหนึ่งที่นักวิจัยจะสามารถค้นพบกระบวนการเรียนรู้ (language learning process) พร้อมทั้งค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการเชิงจิตวิทยาของการเรียนภาษาด้วย อันจะเป็นข้อมูลสนับสนุนวิชาภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics)

2) ทางด้านปฏิบัติ

ก. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทำให้ผู้สอนรู้ว่าความรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับใดและผู้เรียนควรจะเรียนอะไร

ข. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทำให้ผู้สอนรู้ว่าอะไรทำให้เกิดความยุ่งยากและอะไรทำให้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศง่ายขึ้น และผลของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดนี้ก็จะไปช่วยในการสร้างหลักสูตรหรือการแต่งตำราให้แก่ผู้เรียน

ค. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทำให้ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนเรียนภาษาได้ดีหรือไม่และกำลังก้าวไปอยู่ในขั้นใด

ง. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทำให้ผู้สอนทราบว่าตำราอุปกรณ์การสอน และวิธีการสอนที่ผู้สอนใช้นั้นได้ผลเพียงใด และบ่งชี้ให้ผู้สอนทราบว่าหลักสูตรตอนใดทำความยุ่งยากให้กับผู้เรียน และผู้สอนควรจะปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ของหลักสูตรอย่างไร นอกจากนี้ในการสอนแต่ละวันนั้นผู้สอนควรจะวางแผนหรือเตรียมการสอนอย่างไรหรือเพิ่มเติมแบบฝึกหัดอะไรบ้างให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอย่างดี

จ. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดสามารถบอกได้ว่าการคาดคะเนของการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของสองภาษา (Contrastive Analysis) นั้นถูกต้องหรือผิดพลาดเพียงใด

ฉ. ถ้าผลการวิเคราะห์ปรากฏออกมาว่าข้อผิดพลาด (error) ส่วนมากเกิดจากการแทรกซ้อนของภาษาแม่แล้วไซ้ร้ ย่อมบอกให้ผู้สอนหรือผู้แต่งตำราหรือผู้จัดหลักสูตรทราบว่าไม่ได้อ่านหรือไม่ได้ยินภาษาต่างประเทศที่เรียนมากพอ ในกรณีนี้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ควรที่จะหาตำราหรืออุปกรณ์การสอนที่สามารถเอื้ออำนวยโอกาสให้แก่ผู้เรียนได้อ่านและฟังภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น และควรใช้ภาษาแม่ในการสอนภาษาต่างประเทศให้น้อยลง

3. ข้อผิดพลาดด้านการเขียน

เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะการสื่อสารภาษา (productive skills) และเมื่อเราเขียนก็ย่อมมีข้อผิดพลาดด้วย ดังนั้น ข้อผิดพลาดด้านการเขียนจึงเป็น productive errors เช่นเดียวกันกับข้อผิดพลาดด้านการพูด กล่าวคือข้อผิดพลาดด้านการเขียนเกิดขึ้นในขณะที่เขียนและมีการสื่อสารภาษาอย่างผิด ๆ และข้อผิดพลาดประเภทนี้จะครอบคลุมไปถึงข้อผิดพลาดด้านโครงสร้างของภาษา ศัพท์และแนวนิยม (styles)

Phengpanit (2013) ได้แบ่งระดับของข้อผิดพลาดด้านการเขียนของคนไทยออกเป็น 2 ระดับดังนี้

3.1 ข้อผิดพลาดในด้านการใช้ศัพท์

3.1.1 ข้อผิดพลาดด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่

ก. การใช้ศัพท์ผิดแนวนิยม (stylistic errors) ได้แก่การใช้ศัพท์ที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น การใช้ศัพท์ทางการเมื่อพูดกับคนใกล้ชิด การใช้ศัพท์ภาษาพูดในงานเขียนที่เป็นทางการ และการใช้ศัพท์ที่ควรใช้กับบทกวีในภาษาพูดธรรมดา เช่น

I want to drop in but I don't know where you reside (live).

I like steed (horse) steed = ศัพท์ที่ใช้ในบทกวี

ข. การใช้ศัพท์ผิดไวยากรณ์ (syntactic errors) ได้แก่ การนำคำพ้องความหมายไปใช้โดยคิดว่ามีโครงสร้างไวยากรณ์เหมือนกัน เช่น คำว่า suggest และ advice ในตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

He advised me I play tennis once a day. ที่ถูกต้องเขียนว่า : He advised me to play tennis once a day. ซึ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์นี้สามารถใช้กับ suggest ได้

He suggested me to play tennis once a day.

การใช้กริยาผิด โดยที่ไม่ทราบว่าศัพท์นั้นเป็นกริยาประเภทใด เช่น เป็นกรรมหรือกรรมกริยา ดังประโยคตัวอย่าง

The shop locates in Bangkok. ที่ถูกต้องเป็น

The shop is located in Bangkok.

He boarded on the plane. ซึ่งที่ถูกต้องเป็น

He boarded the plane.

ค. ข้อผิดพลาดเนื่องจากการใช้คำคู่กันผิด (collocational errors) ตัวอย่างเช่น

This in a powerful beer. ที่ถูกต้องเป็น

This is a strong beer.

I have a sharp interest in chess. ที่ถูกต้องเป็น

I have a keen interest in chess.

ง. การใช้ศัพท์ผิดอรรถลักษณะ (semantic features)

อรรถลักษณะ หมายถึง ความหมายของคำที่แยกเป็นส่วนย่อยได้ แต่อรรถลักษณะไม่ใช่ความย่อยเฉพาะของคำใดคำหนึ่ง แต่เป็นส่วนประกอบร่วมในความหมายของคำได้หลายคำ Wongwipa (as cited in Phienpanit, 2013) คำในภาษาอังกฤษมีอรรถลักษณะแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับความหมายที่แท้จริงของคำเหล่านั้น การรู้อรรถลักษณะของคำพ้องความหมาย จะทำให้ใช้ศัพท์ได้ถูกต้อง ต่อไปนี้เป็นข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำพ้องผิดความหมาย เนื่องจากผู้เขียนไม่รู้อรรถลักษณะของคำนั้น ๆ อย่างละเอียด ตัวอย่างเช่น (Phienpanit, 2013)

I have fractured your vase. ที่ถูกต้องเป็น

I have broken your vase.

They needed a spare teacher for the vocabulary seminar, so they invited me. ที่ถูกต้องเป็น They needed an extra teacher for the vocabulary seminar, so they invited me.

3.1.2 ข้อผิดพลาดเนื่องมาจากความสับสนในการใช้ British English (BE) และ American English (AE) ซึ่งได้แก่

ก. ข้อผิดพลาดในด้านตัวสะกด ซึ่งอาจเกิดจากความสับสน เนื่องจากคำที่มีความหมายเดียวกันแต่สะกดต่างกัน เช่น คำว่า ยางล้อรถ อาจเขียนได้ทั้ง tyre (BE) และ tire (AE) liter (BE) liter (AE) เป็นต้น

ข. ข้อผิดพลาดในด้านการใช้คำเดียวกัน แต่ใช้ความหมายต่างกัน เช่น คำว่า pants ความหมายใน AE จะแปลว่า กางเกงขายาว และ chips จะหมายความว่ามันฝรั่งทอดหั่นเป็นชิ้นยาว ใน BE ส่วนใน AE จะแปลว่ามันฝรั่งทอด ที่หั่นเป็นแว่นบาง ๆ หรือคำว่า pubic school มีความหมายว่าโรงเรียนเอกชนชั้นดี คำเล่าเรียนแพงใน BE แปลว่า โรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ไม่คิดค่าเล่าเรียนใน AE เป็นต้น

ค. ข้อผิดพลาดเนื่องจากเข้าใจผิดว่าคำบางคำมีความหมายต่างกัน ซึ่งที่แท้จริงแล้วมีคำที่ต่างกัน แต่ใช้ในความหมายเดียวกัน ใน BE และ AE เช่นคำว่า boot (BE) กับคำว่า trunk (AE) ก็มีความหมายเดียวกันคือ ที่เก็บของท้ายรถ flat (BE) กับ apartment (AE) luggage (BE) กับคำว่า baggage (AE) chips (BE) กับ French fries (AE) และ chemist's (BE) กับคำว่า baggage (AE) chips (BE) กับ French fries (AE) และ chemist's (BE) กับคำว่า drugstore (AE) เป็นต้น

3.1.3 ข้อผิดพลาดเนื่องมาจากการนำคำยืม (loan words) มาใช้ผิด ซึ่งการใช้คำยืมผิดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. การใช้ชนิดของคำ (parts of speech) ผิด เช่น คำว่าแอร์คอนดิชัน (air condition) ซึ่งเป็นคำยืมที่นำมาใช้ในภาษาไทยซึ่งเมื่อนำไปใช้ในภาษาอังกฤษจึงใช้แบบผิดชนิดของคำ ตัวอย่างประโยคเช่น

I bought a hand second air-condition. **ที่ถูกต้องเป็น**

I bought a second hand air-condition.

ข. การใช้คำยืมผิดความหมาย ตัวอย่างเช่น คำว่า fit เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยจะแปลว่าคับ ที่จริงแล้วในภาษาอังกฤษต้องใช้คำว่า tight หรือ คำยืมว่า แพน มาจากภาษาอังกฤษ fan ซึ่งมีความหมายแตกต่างกับคำว่า boy-friend, girl-friend เพราะแปลว่าผู้ที่คลั่งไคล้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือผู้ใดผู้หนึ่ง เช่น football fans เป็นต้น

3.1.4 ข้อผิดพลาดเนื่องจากการใช้และเข้าใจคำศัพท์ผิดอันเนื่องมาจากการแปลสำนวนต่อคำหรือรู้ความหมายของคำหลายหน้าที่ (polysemes) เพียงความหมายเดียว ตัวอย่างเช่น

ก. การแปลสำนวนต่อคำ เช่น สำนวน “white elephant” ซึ่งตรงกับลักษณะของวัฒนธรรมไทย มีความหมายในทางที่ดี “ช้างเผือก” ผู้เขียนอาจจะเดาว่ามีความหมายในทางที่ดี แต่ที่จริงแล้วมีความหมายในทางที่ไม่ดี คือแปลว่า “Costly or troublesome possession useless to its owner”

ข. การแปลความหมาย ต้องรู้ความหมายของคำ เช่น คำว่า run ไม่ได้แปลว่า วิ่ง เพียงอย่างเดียวแต่มีความหมายอื่นด้วย run the machine เดินเครื่องจักร หรือ run for ตามด้วย ชื่อตำแหน่งก็จะแปลว่า แข่งขันเพื่อให้ได้ตำแหน่งนั้น ๆ เป็นต้น

3.2 ข้อผิดพลาดด้านการเขียนประโยค

3.2.1 การใช้ชนิดของคำ (parts of speech) ผิดพลาด เช่น ที่ถูกต้องเป็นคำนามกลับไปใช้คำวิเศษณ์ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

John drives careful. ควรใช้

John drives carefully.

3.2.2 การละ “verb to be” ในที่ไม่ควรละ ตัวอย่างเช่น

*I like him because he handsome. ควรใช้

I like him because he is handsome.

3.2.3 การใช้คำเปรียบเทียบผิด ข้อผิดพลาดอันเนื่องมาจากการใช้คำ เปรียบเทียบผิดนี้ไม่หมายเพียงแต่การใช้คำเปรียบเทียบขั้นกว่าผิดเท่านั้น ดังตัวอย่าง

He is more richer than me. ควรใช้

He is richer than me.

She is the most happiest girl in town. ควรใช้

She is the happiest girl in town.

แต่ความหมายรวมไปถึงการใช้คำต่อไปนี้ผิดด้วย เช่น คำว่า “same as” “equal to” และ “more than” ดังตัวอย่างในประโยคต่อไปนี้ Fieg (1983, as cited in Phienpanit, 2013)

I prefer both of them as equally. ควรใช้

I prefer both of them equally.

3.2.4 การเรียงลำดับคำผิด เช่น

In the four next years... ควรใช้

In the next four years....

3.2.5 การใช้กาล (tenses) ผิด ตัวอย่าง เช่น

*I believe that **were** my friend at the door. ควรใช้

I believe that **is** my friend at the door.

นอกจากการใช้กาล (tenses) อย่างผิด ๆ แล้ว ผู้เรียนมักจะใช้รูปกริยาอย่างผิด ๆ ทั้งนี้ เป็นเพราะภาษาไทยเราไม่มีการเติมวิภัติปัจจัยที่กริยา ตัวอย่างเช่น

She go to school yesterday. ควรใช้

She went to school yesterday.

3.2.6 การใช้โครงสร้างลูกโซ่ (catenative structures) ผิด โครงสร้างลูกโซ่นี้ คือ โครงสร้างไวยากรณ์ที่มีกริยาต่อเนื่องกันเหมือนลูกโซ่ และกริยาตัวที่อยู่ข้างหน้าก็จะมีอิทธิพลต่อกริยาที่ตามมาข้างหลัง (Phiengpanit,2013) ตัวอย่างเช่น

He prefers to *study and work* at the same time.

He likes eating *bananas and mangoes*.

3.2.7 การใช้ประโยคต่อเนื่อง (run-on sentences) อย่างผิด ๆ ลักษณะของ “run-on sentences” คือมีความยาวมาก และเป็นการเขียนประโยคต่าง ๆ โดยไม่มีเครื่องหมายวรรคตอน หรือคำเชื่อม ซึ่งภาษาอังกฤษมีรูปแบบการเขียนประโยคและการใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่ตายตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเขียน เช่น เมื่อจบประโยคต้องมีเครื่องหมาย full stop (.) หรือเครื่องหมายคำถาม (?) แล้วแต่กรณีซึ่งไม่เหมือนกับภาษาไทยและประโยคต้องประกอบไปด้วยภาคประธานและภาคแสดงหนึ่ง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*Most of people are good education and are quality everybody to do work hard and government has plan program for his country are good.

จะเห็นว่าประโยคนี้นี้ข้างต้นยาวมากและเมื่ออ่านแล้วทำความเข้าใจยาก ด้วยเหตุนี้จึงแบ่ง “run-on sentences” ออกเป็นประโยคเพื่อความสะดวกต่อการค้นหาและจำแนกข้อผิดพลาด โดยการแบ่งประโยคความยาวนี้ออกเป็นประโยคสั้น ๆ ได้สองประโยคด้วยกัน คือ

Most of people are good education and quality. ควรใช้

Most of people are well-educated and well-qualified.

Every people to do work hard. ควรใช้

Everybody has to work hard.

3.2.8 ความสับสนในการใช้ “have” และ “there is (are)” ความผิดพลาดหรือความสับสนชนิดนี้ของผู้เรียนเกิดขึ้นจากการที่ภาษาไทยมีกริยา “มี” เพียงคำเดียว แต่ทว่าภาษาอังกฤษมีถึงสองคำคือ “have” และ “there is (are)” ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนจึงเกิดความสับสนคือไม่รู้ว่าจะเมื่อใดควรจะใช้ “have” และเมื่อใดควรจะใช้ “there is (are)” เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

*So, all the world has about 4 billion people. ควรใช้

There are about 4 billion people in the world.

3.3 ข้อผิดพลาดระดับเนื้อความ

ข้อผิดพลาดระดับเนื้อความเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่ได้อยู่แค่ระดับประโยคตามที่กล่าวมา แต่ทว่าเป็นข้อผิดพลาดระดับเนื้อความ (discourse) ซึ่งต่อไปนี้เป็นตัวอย่างและคำอธิบายข้อผิดพลาดซึ่งอยู่ในระดับอนุเจตนาและข้อผิดพลาดระดับเนื้อความที่จะกล่าวถึงนี้ใช้คำอ้างอิง (reference words) ไม่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น

My favourite province is Chiangmai. It is in the North of Thailand.

There are many interesting places such as Ladda Land, Doi Suthep, etc.

When I go to that place, I am very happy because it is beautiful.

จากอนุเจตนาจะเห็นได้ว่าคำอ้างอิง (reference words) คือ **that place** และ **it** ไม่ได้บ่งชี้ถึงสถานที่หนึ่งที่ใดโดยเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ผู้อ่านอาจจะเดาความหมายจากข้อผิดพลาดไปจากจุดประสงค์ ทั้งนี้เพราะผู้อ่านอาจไม่รู้ว่า **that place** หรือ **it** อ้างถึงอะไรกันแน่คืออาจจะเป็น Ladda Land หรือ Doi Suthep หรือ Chiangmai หรืออาจจะหมายถึงทั้งสามสถานที่ก็ได้

เพราะฉะนั้นในการเขียน ผู้เขียนต้องเข้าใจและหลักการของประโยคภาษาอังกฤษ โครงสร้างทางภาษา รูปกาลเวลา การเขียนต่อเนื่อง การใช้คำให้ถูกต้อง การเขียนเว้นวรรค การเรียงประโยค ให้ดูทันสมัยและน่าอ่านมากยิ่งขึ้น ประโยคที่สละสลวยบ่งบอกถึงการใช้ภาษาให้มีระดับได้อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Praking (2014) วิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ในประกาศภาษาอังกฤษ ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่พบมากที่สุดในการเขียนประกาศภาษาอังกฤษออนไลน์คือการละคำ คิดเป็นร้อยละ 59.19 การใช้คำผิดรูปแบบ ร้อยละ 28.79 การเพิ่มคำ ร้อยละ 938 และการเรียงลำดับคำผิด ร้อยละ 2.65 และข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในหัวข้อย่อที่พบมากที่สุดในการเขียนประกาศ

ภาษาอังกฤษออนไลน์คือการละ -s หรือ -es ในคำนามพหูพจน์ การใช้รูปแบบคำบุพบทผิดและการเรียงลำดับคำคุณศัพท์ผิด มีข้อผิดพลาดอื่นที่นอกเหนือจากการรอบการวิเคราะห์ในครั้งนี้ได้แก่การใช้จุลภาคเพื่อเชื่อมประโยค การใช้คำผิดหน้าที การใช้กาลผิดความสอดคล้องของรูปประธานและรูปกริยารวมไปถึงกลวิธีในการเขียนที่ผิด

Pongsukvajchakul (2022) วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการสะกดคำภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย พบว่าการสะกดคำผิดของนักศึกษาไทย มีการลดรูปยางค์ มีการละคำ การแทนที่คำ ซึ่งเกิดจากการออกเสียงคำนั้น จึงแนะนำให้ผู้เรียนเรียนรู้คำศัพท์โดยการท่องจำตัวอักษร เสียง สะกดคำและเขียนคำให้ถูกต้อง

Rongvorapong (2014) วัตถุประสงค์ประการแรกศึกษาปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเข้าใหม่ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ประการที่สอง ค้นหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา และประการที่สามพัฒนาแนวทางปรับปรุงโครงการปรับพื้นฐานทางภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาเข้าใหม่ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาสามารถทำแบบฝึกหัดในแบบเรียนซึ่งเป็นแบบเติมคำโดยส่วนใหญ่ได้แต่มีปัญหาในทักษะการเขียนเป็นอย่างมาก กล่าวคือ งานเขียนของนักศึกษาสะท้อนถึงอิทธิภาษาที่ 1 ต่อภาษาที่ 2 โดยสามารถจำแนกปัญหาในการเขียนได้ 4 ประการ คือ ปัญหาด้านโครงสร้างประโยค ไวยากรณ์ การใช้คำและการสื่อความหมายโดยรวมของประโยค วิเคราะห์แบบเรียนที่ใช้ในโครงการปรับพื้นฐานพบว่าไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จึงต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานทางวิชาการและหลักสูตรสำหรับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

Fusuwan (2021) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษ 1) ด้านความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษพบว่านิสิตมีความสามารถในการระดับปานกลางได้แก่ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเขียนอ้างอิงภาษาอังกฤษ 2) ด้านการเขียนภาษาอังกฤษพบว่าระยะเวลาที่กระชั้นชิดทำให้นิสิตเกิดความกังวลว่าจะทำเสร็จไม่ทันเวลาและความกังวลเรื่องหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก 3) ด้านทัศนคติที่มีต่อการเขียนภาษาอังกฤษพบว่า นิสิตชอบการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสามด้านนั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาภาษาอังกฤษทางวิชาการ 2 ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ในหมวดรายวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 970 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 25 คน เป็นการเลือกกลุ่มแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เก็บข้อมูลโดยวิเคราะห์เอกสารงานเขียน เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. ใบงานการเขียน เรื่อง Introducing one's self ซึ่งออกแบบโดยผู้วิจัยและตัวอย่างงานเขียนของนักศึกษา
2. แบบฟอร์มเพื่อใช้บันทึกข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. เตรียมเอกสารการเขียน เรื่อง Introducing one's self จำนวน 1 แผ่น ซึ่งการเขียนประกอบไปด้วยเนื้อหารายละเอียดดังต่อไปนี้ ชื่อ บ้านเกิด ที่อยู่ อาชีพ ครอบครัว การศึกษา งานอดิเรก สิ่งที่ชอบ และสิ่งที่ไม่ชอบ และความสามารถพิเศษ ความยาว 1 หน้ากระดาษ

2. ผู้ทำการทดลองสามารถใช้พจนานุกรมได้ ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใดๆ ใช้เวลาในการเขียน 1.30 ชั่วโมง มีความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ ไม่จำกัดจำนวนตัวอักษร ในงานเขียนแนะนำตนเอง

3. ผู้วิจัยนำเอกสารการเขียน เรื่อง Introducing one's self จำนวน 25 ชิ้นงาน มาทำการตรวจการเขียนและแก้ไขการเขียนที่ผิดในแต่ละประโยค

4. เมื่อทำการตรวจการเขียนในแต่ละแผ่นเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำแบบฟอร์มบันทึกข้อผิดพลาดในการเขียนและแจกแจงข้อผิดพลาดของผู้ทำการทดลองแต่ละคนลงในแบบฟอร์ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากงานเขียนของ Gaye Wall (2006) มี 23 ข้อ

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 25 ชิ้น ผลการสรุปวิจัยได้ดังนี้

1. ประเมินข้อผิดพลาดในงานเขียนเรื่อง Introducing one's self โดยใช้เกณฑ์การประเมินงานเขียนของ Gaye Wall (2006) ซึ่งจำแนกข้อผิดพลาด ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะของข้อผิดพลาดที่พบจากงานเขียนของนักศึกษาจำนวน 25 ชิ้น

ประเภท	จำนวน	ค่าร้อยละ
1. Subject-verb agreement	16	5.75
2. Nouns	12	4.31
3. Run-on Sentences	24	8.63
4. Sentence Fragments	14	5.03
5. Adjectives	31	11.15
6. Articles	7	2.51
7. Prepositions	10	3.59
8. Verb-tense consistency	1	0.35
9. Parallel construction	10	3.59
10. Modality	48	17.26
11. Gerund	44	15.82
12. Spelling	51	18.34
13. Wordiness	1	0.35
14. Collocation	1	0.35
15. Wrong Word Choice	1	0.35
16. Word Order	1	0.35
17. Punctuation Mark	6	2.15
รวมข้อผิดพลาดทุกประเภท	278	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างของการวิจัยข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ การสะกดคำ (Spelling) คิดเป็นร้อยละ 18.34 รองลงมาคือ การใช้กริยาช่วย (Modality) คิดเป็นร้อยละ 17.26 ส่วนลำดับรองลงมา คือ การใช้กริยาเติม-ing (Gerund) คิดเป็นร้อยละ 15.82 ข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด คือ การผสมคำหรือคำที่ปรากฏร่วม(Collocation) การเลือกใช้คำผิด (Wrong word choice) การเรียงลำดับคำ (Word order) การใช้คำฟุ่มเฟือย (Wordiness) คิดเป็นร้อยละ 0.35

2. แสดงข้อผิดพลาดในงานเขียนของนักศึกษา ทั้ง 17 ข้อ ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับ Subject-verb agreement

ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับประธานและกริยาจะต้องสอดคล้องกัน จำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.75 ได้แก่

- She like eating rambutans ควรใช้ She likes eating rambutan.
- My hobbies is listen to music ควรใช้ My hobbies is listening to music

2.2 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำนาม (Nouns)

ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำนาม จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.31 ได้แก่

- I don't have any brother and sister. ควรใช้ I don't have any brothers and sisters.
- I'm 20 year old. ควรใช้ I'm 20 years old.

2.3 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเรียงส่วนขยาย (Run on sentences)

- I hobbies watch TV programs. And read book at free time.
ควรใช้ My hobbies are watching TV programs and reading books in free time.
- My family people has 4 has father mother brother and me.
ควรใช้ There are four people in my family; father, mother, brother and me
- I is occupation student.
ควรใช้ My occupation is a student or I'm a student.
- I studying Major Biology of Science.
ควรใช้ I am studying Biology in the Faculty of Science.

- I future won to be a teacher
ควรใช้ In the future I want to be a teacher.
- I have five family is father mother brother sister and me.
ควรใช้ There are five people in my family; father, mother, brother, sister, and me.

2.4 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้รูปประโยคทีไม่สมบูรณ์ (Sentence fragment)

- I like read book. But dislike writing
ควรใช้ I like reading books, but I dislike writing.
- I favourite the television and play internet
ควรใช้ My favorites are watching television and surfing internet.
- I is occupation student.
ควรใช้ My occupation is a student. Or I'm a student.
- I like fruit salad because healthy
ควรใช้ I like fruit salad because It's healthy.
- Study in major Biology faculty science Buriram Rajabhat University.
ควรใช้ I study Biology in the Faculty of Science ,
Buriram Rajabhat University.
- Special abilities sport ควรใช้ My special ability is sport.
Or My favorite is sport.
- I live address 30 M.5 Rontong Stuk Buriram.
ควรใช้ My address is 30 M.5 Rontong, Stuk, Buriram.
Or I live at 30 M.5 Rontong, Stuk, Buriram.

2.5 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำคุณศัพท์ (Adjectives)

- She hobby is watch TV. ควรใช้ Her hobby is watching TV.
- I am nickname Jum ควรใช้ My nickname is Jum.
- Birthday is the 29th January 1996
ควรใช้ My Birthday is on 29th January 1996
- Major is Biology. ควรใช้ My Major is Biology.

2.6 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้าคำนาม (Articles)

- Study in Biology faculty science Buriram.
ควรใช้ I study Biology in the Faculty of Science.
- My occupation is student.
ควรใช้ My occupation is a student. Or I'm a student.

2.7 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำบุพบท (Preposition)

- I live my family.
ควรใช้ I live with my family.
- I graduated Thantontpittayakhom school
ควรใช้ I graduated from Thantontpittayakhom School.
- My hometown is Buriram
ควรใช้ My hometown is in Buriram.

2.8 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้กาลผิด (Verb-tense consistency)

- I fell in love with someone now.
ควรใช้ I fall in love with someone now.

2.9 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความเท่าเทียมกัน (Parallel construction)

- My special abilities is surfing sport or swimming and volleyball.
ควรใช้ My special abilities are surfing sport, swimming and playing volleyball.
- I like eating cake. I don't like durian.
ควรใช้ I like eating cake, but I don't like durian.
- I like play games. I listen to music playing games and listening to music.
ควรใช้ I like playing games, listening to music and playing games.
- I like pink and dislike red.
ควรใช้ I like pink, but I dislike red.

- I like winter. I dislike summer.
ควรใช้ I like winter, but I dislike summer.
- I play football and play guitar, I like cooking.
ควรใช้ I like to play football and guitar, and I also like to cook
or I like playing football, playing guitar and cooking.

2.10 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้กริยาช่วย (Modality)

- I very happy. ควรใช้ I'm very happy.
- My occupation student.
ควรใช้ My occupation is a student or I'm a student.
- I is special abilities swimming.
ควรใช้ I like swimming.
- I studying in Biology.
ควรใช้ I'm studying Biology.
- My hobbies chatting with my friends.
ควรใช้ My hobby is chatting with friends.
- My favorite subject Microbiology.
ควรใช้ My favorite subject is Microbiology.

2.11 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้กริยา-ing (Gerund)

- My special abilities is swim.
ควรใช้ My special ability is swimming.
- My hobbies is play games.
ควรใช้ My hobby is playing games.
- I don't like drink milk.
ควรใช้ I don't like drinking milk. or I don't like to drink milk.
- I like read book.
ควรใช้ I like reading books or I like to read books.
- I like eat papaya salad.
ควรใช้ I like eating papaya salad.

2.12 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการสะกดคำ (Spelling)

- I have four peoble in my family.
ควรใช้ I have four people in my family
or There are four people in my family.
- I won to be ควรใช้ I want to be
- Mather ควรใช้ Mother
- Fater ควรใช้ Father
- Dinking ควรใช้ drinking
- Nicname ควรใช้ Nickname
- Buriram Rachajaphat University
ควรใช้ Buriram Rajabhat University
- Wach tv ควรใช้ watch TV

2.13 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำฟุ่มเฟือย (wordiness)

- I come go home
ควรใช้ I go home or I come home.
- I like animal is dogs I don't like animal is cats.
ควรใช้ I like dogs, but I don't like cats.

2.14 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการผสมคำ หรือปรากฏคำร่วม (Collocation)

- I like dinking tea green. ควรใช้ I like drinking green tea.

2.15 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเลือกใช้คำผิด (Wrong word choice)

- I come go home ควรใช้ I go home or I come home.

2.16 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเรียงลำดับคำผิด (Word order)

- I can a little speak English. ควรใช้ I can speak English a bit.

2.17 ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation mark)

- I like animal is dogs I don't like animal is cats.
ควรใช้ I like dogs, but I don't like cats.
- My special abilities is surfing sport or swimming and volleyball.
ควรใช้ My special abilities are surfing sport ,
swimming and playing volleyball.
- I like eating cake. I don't like durian.
ควรใช้ I like eating cake, but I don't like durian.
- I like play games. I listen to music playing games and listening to music.
ควรใช้ I like playing games and listening to music.
- I like pink and dislike red.
ควรใช้ I like pink, but I dislike red.
- I like winter. I dislike summer.
ควรใช้ I like winter, but I dislike summer.
- I play football and play guitar, I like cooking.
ควรใช้ I like to play football and guitar, and I also like to cook.
Or I like playing football, playing guitar and cooking.
- My address is 60/6 Shakut Chumponburi district Surin province.
ควรใช้ My address is 60/6 Shakut Chumponburi district, Surin province.

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการเขียนทั้ง 17 แห่ง ของนักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา จะพบว่า สะกดคำผิด (spelling) มีข้อผิดพลาดมากที่สุด จะเห็นได้ว่าคำที่ผู้เรียนสะกดผิดนั้น มีความคล้ายคลึงกับคำที่สะกดถูกต้องกับอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งมีความหมายต่างกัน หรือไม่มีความหมายในพจนานุกรม ในภาษาอังกฤษ เช่น father แปลว่า พ่อ ผู้เรียนเลือกใช้คำว่า farther ที่แปลว่าไกล nickname แปลว่า ชื่อเล่น ผู้เรียนเขียน nickname หรือ nikname ซึ่งไม่มีความหมายในภาษาอังกฤษ แต่สามารถเข้าใจในภาษาพูด เพราะมีการใช้การอ่านออกเสียงเหมือนกัน และข้อผิดพลาดอื่นๆ ที่เกิดจากการถ่ายโอนจากภาษาแม่ เช่น I like read book. ผู้เรียนเขียนภาษาอังกฤษแบบแปลตรงตัว ไม่คำนึงถึงหลักไวยากรณ์ พื้นฐานของการเขียนภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ซึ่งควรเป็น I like to read book. or I like reading books. ข้อผิดพลาดลำดับที่สอง คือการละกริยาช่วย ตามลงมาก็คือ การใช้กริยาเติม -ing ซึ่งผู้เรียนมีการเขียนแบบแปลตรงตัวจากภาษาแม่ เช่น I like eat ควรเขียนเป็น I like eating. หรือ I happy ควรเขียนเป็น I am happy. ซึ่งข้อผิดพลาดดังกล่าวและตัวอย่างข้อผิดพลาดข้างต้นเป็นการเขียนแบบแปลตรงตัว จากภาษาแม่ และกระบวนการเรียบเรียงคำและประโยคยังไม่ต่อเนื่องจากข้อผิดพลาดจากการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ซึ่งไม่มีการใช้คำเชื่อมเมื่ออธิบายเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน ควรใช้ and เช่น I always drink milk coke.

ควรใช้ I always drink milk and coke. ซึ่งข้อผิดพลาดในงานเขียนของตัวผู้เรียนและผู้สอนจะต้องให้ความร่วมมือกันแก้ปัญหา ในส่วนของผู้เรียนควรต้องมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น การฝึกการเขียนภาษาอังกฤษทุกวัน อ่านหนังสือภาษาอังกฤษทั่วไป บทความ วารสารภาษาอังกฤษ เพื่อให้มีคลังคำศัพท์มากขึ้น และครูผู้สอนควรมีการนำบทอ่านสั้นๆ และให้ผู้เรียนสรุปจากบทอ่านนั้น เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษคล่องขึ้น และครูผู้สอนควรชี้แนะแนวทางเมื่อมีงานเขียนผิดพลาด เพื่อฝึกให้ผู้เรียนสนใจในงานเขียนของตนเองและมีคลังคำศัพท์มากขึ้นด้วย

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อผิดพลาดในงานเขียนของนักศึกษาสาขาชีววิทยา ชั้นปีที่ 2 พบว่ามีจำนวน 278 แห่ง ข้อผิดพลาดในงานเขียนที่พบมากที่สุด คือ การสะกดคำ (Spelling) ซึ่งมีการเขียนคำไม่สมบูรณ์เนื่องจากจำสระและพยัญชนะไม่ได้ เช่น people เขียนเป็น peoble mother เขียนเป็น mather drinking เขียนเป็น dinking nickname เขียนเป็น nikname เป็นต้น ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Pongsukvajchakul (2022) ที่พบว่าข้อผิดพลาดของการเขียนสะกดคำคือ การลดพยางค์และรูปแบบอื่นๆ ซึ่งสาเหตุเกิดจากการออกเสียง ตามด้วยกฎการสะกดคำ และโครงสร้างพยางค์ การศึกษานี้แนะนำการเรียนรู้คำศัพท์ควรทบทวนตัวอักษรและเสียงของภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนสะกดคำและเขียนคำให้ถูกต้อง อันดับสองคือ การใช้กริยาช่วย (Modality) ซึ่งเป็นเรื่องที่พบข้อผิดพลาดในการเขียนมากด้วยเช่นเดียวกัน นักศึกษาไม่ได้เติม is, am, are, was, were ลงในประโยคให้สมบูรณ์ เช่น I very happy, my occupation student, I studying in Biology จะเห็นได้ว่าการลดรูปประโยค ทำให้ประโยคไม่สมบูรณ์ อันดับสามคือ การใช้กริยาเติม-ing (Gerund) ซึ่งนักศึกษาจะเขียนตามหลักภาษาไทย เช่น My special abilities is swim จะเห็นข้อผิดพลาดทั้งค่านาม กริยา ควรแก้เป็น My special ability is swimming. เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่านักศึกษาไม่คำนึงถึงรูปแบบไวยากรณ์ที่ถูกต้อง แต่เน้นการสื่อสารที่เข้าใจง่าย ส่วนข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด คือ การผสมคำหรือคำที่ปรากฏรวม (Collocation) การเลือกใช้คำผิด (Wrong word choice) การเรียงลำดับคำ (Word order) การใช้คำฟุ่มเฟือย (Wordiness) เช่น (การเรียงคำผิด) I speak a little speak English ควรใช้ I speak English a bit. (การเลือกใช้คำผิดและการใช้คำฟุ่มเฟือย) I come go home ควรใช้ I go home. จะเห็นได้ว่าการเขียนประโยค นักศึกษาเขียนประโยคตามโครงสร้างภาษาไทยอย่างชัดเจนจึงเกิดความสับสนเมื่อต้องเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rungvoraphong (2014) ซึ่งศึกษาปัญหางานเขียนของนักศึกษาใหม่ และพบปัญหางานเขียนในเรื่องของไวยากรณ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fusuwan (2021) ซึ่งศึกษาข้อผิดพลาดในงานเขียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กล่าวว่า นักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศยังคงมีปัญหาการเขียนหลายด้าน แม้นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษซึ่งคุ้นชินกับการฟัง พูด อ่านและเขียนมากกว่านักศึกษาสาขาอื่นๆ แต่ก็ยังมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการไม่สามารถใส่รูปกริยาให้ตรงกับประธานของประโยคได้ หรือไม่สามารถใช้

รูปกริยาให้ตรงกับกาลได้อย่างถูกต้องโดยข้อผิดพลาดนี้เป็นอิทธิพลจากภาษาแม่ คือภาษาไทย ที่มีโครงสร้างทางภาษาแตกต่างจากภาษาอังกฤษ ที่ไม่ต้องปรับเปลี่ยนรูปของกริยาตามกาล

ในข้อผิดพลาดอื่นๆ ถือว่ามีจำนวนไม่มาก นักศึกษาตั้งใจเขียนและพยายามสื่อสารให้เข้าใจทั้งผู้อ่านและผู้เขียน เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป และยังเป็นสิ่งสะท้อนให้ผู้สอนทุกคนตระหนักและใส่ใจผู้เรียนในการเขียนและใช้ภาษาอังกฤษพื้นฐานเพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างถูกต้องด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษาสาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนและการใช้คำ ในรายวิชาการเขียนภาษาอังกฤษทุกวิชา เพื่อที่จะได้พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้ถูกต้อง

1.2 ควรวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนในรูปแบบอื่นๆ ได้ เช่น การเขียนจดหมายสมัครงาน การเขียนจดหมายทางธุรกิจ หรือจะเป็นการเขียนแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดของตนเอง เป็นต้น

1.3 ควรมีการวิจัยการเขียนร่วมกับทักษะอื่นๆ ด้วย เพื่อให้งานวิจัยมีความหลากหลายและมีมุมมองที่จะพัฒนาการเขียนให้มากขึ้น

References

- Corder, S.P. (1981). **Error Analysis and Interlanguage**. Oxford: Oxford University Press.
- Gaye Wall. (2006). **“Common Error in Students’ Written Work”**. Academic Writing Seminar. Songkla: Thaksin University.
- Fusuwan, S. (2018). A Study of Errors in English Writing of 4th Year Students in Branch English Language, Prathumthani: Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University. (In Thai)
- Heaton, J.B. (1988). **Writing English Language Test**. London: Group.
- Khao-Urai, P. (2002). **Study of errors in English essay writing, student case English major Nakhon Pathom Rajabhat Institute**. Nakhon Prathom: Nakhonprathom Rajabhat University. (In Thai)
- Lado, R. (1997). **Language Teaching: A Scientific Approach**. New York: McGraw-Hill.
- Nuanthip, M. (2007). Students ‘writing error in 0115102 English II. **Parichart Journal**, 20 (1), 5-11. (In Thai)
- Pangpanich, A. (1987). **Analysis of errors in English usage**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Pratumrat, T. (2005). Trends and Issues in the Teaching of EFL Writing: Where Shall We Go? **Journal of Humanities and Social Sciences**. Khonkean University, 22 (3), 115-122. (In Thai)
- Rungvoraphong, P. (2014). **New students’ English writing problems: a case study Prince of Songkhla University, Trang Campus**. **MahaSarakhm Rajabhat University Journal (Humanities and Social Sciences)**, 119-126. (In Thai)
- Sattaytham, A. & Ratanapinyowong, P. (2008). Analysis of Error in Paragraph Writing in English by First year Medical Student from the four Medical Schools at Mahidol University. **Silpakorn University International Journal**, 9, 17-38. (In Thai)

Torat, B. (1991). **Research Design in Applied Linguistics**. Nakhon Prathom. Silpakorn University Press.

Valette R. & Ranee, D. (1967). **Modern Language Performance Objective and Individualization : Handbook**. New York: Harcourt Brace Govanovich.

การใช้ภาษาภาพพจน์ในขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ
(โรงพิมพ์เจริญราษฎร์ วัดสัมพันธวงศ์)

The figures of Speech in Khun Chang Khun Phan
(Wat Koh edition)
(Charoenrat Printing House, Wat Samphanthawong)

ฉานิต วงศ์สุวรรณ / Chanit Wongsuwan

สาขาภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปทุมธานี 12110, ประเทศไทย
Eastern languages Department, Faculty of Liberal Arts, R University
Pathumthani 12110, Thailand

Email: chanit_w@mutt.ac.th

Received: July 2, 2022

Revised: August 26, 2022

Accepted: August 27, 2022

Abstract

Khun Chang – Khun Phan (Wat Koh edition) was the literature that used variety of figures of speech which can be divided into three groups as rhetorical figure, trope and figure of sound. There were five categories of rhetorical figure that were used in the literature as hyperbole, litotes, meiosis, personification, and Irony. In the other hand, paradox, oxymoron and rhetorical question were not founded in the work. All categories of trope – simile, metaphor, symbol, metonymy, synecdoche, allusion, analogy and antithesis - were found in the work. In the same way, all categories of figure of sound – alliteration, assonance and onomatopoeia - appeared in the work. Even figures of speech in *Khun Chang – Khun Phan* (Wat Koh edition) were not much prominent as the speeches in other royal court literature but there was fascination of folk literature as the work excellently used the figure of speeches convey the images to the audiences.

Keywords: Figures of Speech, Khun Chang – Khun Phan Wat Koh Edition, literature

บทคัดย่อ

วรรณคดีเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” ฉบับวัดเกาส์ เป็นวรรณคดีที่ใช้ภาษาภาพพจน์หลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ 3 กลุ่ม คือ ภาพพจน์วาทศิลป์ ภาพพจน์เปรียบเทียบ และภาพพจน์ทางเสียง ภาพพจน์วาทศิลป์ ปรากฏ 5 ประเภท ได้แก่ อติพจน์ (Hyperbole) อุปนิเสธ (Litotes) อวพจน์ (Meiosis) บุคลาธิษฐาน (Personification) และการแฝงนัย (Irony) แต่ไม่ปรากฏการใช้ ปฏิภาคพจน์ (Paradox) ปฏิพจน์ (Oxymoron) และคำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Question) ภาพพจน์เปรียบเทียบ ปรากฏครบทุกประเภท ได้แก่ อุปมา (simile) อุปลักษณ์ (metaphor) สัญลักษณ์ (symbol) นามนัย (metonymy) สัมพจน์ (Synecdoche) การอ้างถึง (Allusion) แนวเทียบ (Analogy) และภาวะแย้ง (Antithesis) ภาพพจน์ทางเสียง ปรากฏครบทุกประเภท ได้แก่ การสัมผัสอักษร (Alliteration) การกระทบสระ (Assonance) และการเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) การใช้ภาษาภาพพจน์ในวรรณคดีเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” ฉบับวัดเกาส์ แม้จะไม่มีศิลปะการใช้ภาษาที่โดดเด่นเช่นเดียวกับวรรณคดีราชสำนัก หากแต่ยังคงเสน่ห์ตามแบบฉบับวรรณคดีชาวบ้านที่ใช้ภาษาให้เกิดภาพพจน์ในใจของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : ภาพพจน์ ขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาส์ วรรณคดี

บทนำ

ตามที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวรรณคดีสโมสรขึ้นเพื่อ พ.ศ. 2457 นั้น และคณะกรรมการได้คัดสรรหนังสือที่มีคุณค่าโดยจำแนกออกมาหลายประเภท ได้แก่ ประเภทกวีนิพนธ์ ประเภทความเรียงอธิบาย ประเภทลิลิต เป็นต้น โดยวรรณคดีเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” ได้รับยกย่องเป็นยอดของวรรณคดีประเภทกลอนเสภา (Khun Chang Khun Phan, 2001, preface) เนื่องด้วยความไพเราะ คมคาย มีเนื้อหาโดดเด่นชวนติดตาม

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนเป็นเสภาเพียงเรื่องเดียวที่นิยมใช้ขับ (ขับเสภา) กันในงานประเพณีต่างๆ เช่น งานโกนจุก เนื่องจากเป็นนิทานที่ชาวกรุงเก่าชื่นชอบเพราะเป็นเรื่องสนุก จีบใจ และมีผู้สันนิษฐานว่าเคยเกิดขึ้นจริงในสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้วมีผู้จดจำเล่าสืบต่อกันมา (Khun Chang Khun Phan, 2001, preface)

เมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นวรรณคดีเรื่องนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายมาแต่เดิมในหมู่ชาวบ้าน ในฐานะวรรณกรรมมุขปาฐะ จนล่วงเข้าสู่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์จึงได้เผยแพร่เป็นวรรณกรรมลายลักษณ์ ซึ่งสันนิษฐานว่าวรรณคดีเรื่องนี้มีเค้าโครงจากเรื่องจริงโดยปรากฏข้อความในคำให้การชาวกรุงเก่า (Khun Chang Khun Phan, 2001, preface) ทั้งสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงสันนิษฐานว่าเรื่องขุนช้างขุนแผนนี้น่าจะเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นราว พ.ศ. 2034-2072 (Khun Chang Khun Phan,

2001, p. 8) ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 จนกลายเป็นนิทานเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลานานจนแต่งเป็นกลอนเสภาในชั้นหลัง

การแต่งกลอนเสภาเพื่อขับกล่อมยามราตรีนั้น ย่อมมีอาจแต่งให้จบเรื่องทั้งหมดภายในคืนเดียว หากแต่แต่งเป็นบางช่วงสำหรับขับกล่อมในแต่ละราตรีเท่านั้น จนพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีพระราชกระแสรับสั่งให้กวีราชสำนักร่วมกันแต่งบทเสภาขุนช้างขุนแผนขึ้น โดยช่วยกันแต่งเป็นตอน ๆ มีทั้งส่วนที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ด้วยพระองค์เอง และกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ นอกจากนี้ยังปรากฏกวีเอกอีกหลายท่าน เช่น สุนทรภู่ เป็นต้น (Phannangpet, 1974, p. 2)

ทว่าบทเสภาฉบับหลวงนี้ก็ยังมีได้แพร่หลายมากนัก กระทั่งหมอมิตรได้นำเสภาฉบับหลวงนี้มาพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2415 จึงทำให้คนนิยมขับเสภาด้วยฉบับหลวงมากขึ้น ส่วนฉบับชาวบ้านนั้นก็เริ่มเลือนหายไปจากความทรงจำ

ความแพร่หลายของเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้นนอกจากจะจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มหลายครั้งแล้ว ก็ยังปรากฏในรูปแบบของบทละคร บทภาพยนตร์และบทเพลงรัก ทั้งนี้เป็นเพราะความสมจริงที่มีชีวิตชีวาน่าประทับใจของเรื่องและตัวละครทำให้เรื่องขุนช้างขุนแผนเป็นที่นิยมในหมู่ชาวไทยทุกเพศ ทุกวัย มาตั้งแต่อดีต ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงมีลายพระหัตถ์ทูลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพว่า “คนชอบเรื่องขุนช้างขุนแผนเพราะเป็นเรื่องจริงนั้น ก็ถูกส่วนหนึ่ง แต่เห็นว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปตามใจหวัง ทำให้ใจผู้ฟังนั้นวับหวนด้วยอีกส่วนหนึ่ง เพราะเรื่องของไทยเรา ใครในท้องเรื่องซึ่งน่ารักก็มีแต่ความดี ถึงจะมีอันตรายบ้างก็เพียงยกขึ้นมาลั่นเอาเมียไป ... ขุนช้างถวายเป็นฎีกา รับสั่งให้หาเข้าไปชำระ ฟังเรื่องใจวับหวน กลัวจะถูกตัดสินให้ได้แก่ขุนช้าง แต่มีหวังที่ขุนแผนเป็นผัวเก่ามีทางจะได้ แต่ก็ทำผิดไว้ เรื่องกลับพลิกไปเป็นวันทองต้องถูกตัดหัวร้ายไปกว่าอะไรเสียหมดอีก เรื่องขวางน้ำใจอยู่ดังนี้ ของเรามีอยู่เรื่องเดียวเท่านั้น ประกอบกับคำแต่งเหมือนเรื่องคนจริงจึง จึงชอบกันไม่รู้จิต” (Prince Narisaranuwattiwong, 1958, pp. 9-11)

ขุนช้างขุนแผนฉบับที่รู้จักกันแพร่หลายคือฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ แต่มี 2 ฉบับซึ่งเก่าแก่กว่าฉบับดังกล่าว คือ ฉบับหมอมิตรและฉบับวัดเกาะ ซึ่งทั้ง 2 ฉบับนี้ไม่พบต้นฉบับในห้องสมุดใดในประเทศไทย ภายหลังจึงพบว่าปรากฏต้นฉบับของฉบับวัดเกาะที่ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา (Baker and Pongpaijit, 2013, p.7) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 42 ฉบับ (Baker and Pongpaijit, 2013, p. 10)

ขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะที่กล่าวถึงนี้เป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่งที่โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “โรงพิมพ์วัดเกาะ” ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ราว พ.ศ.2432 ตั้งอยู่หน้าวัดเกาะ (วัดสัมพันธวงศ์) ชาวบ้านทั่วไปจึงมักเรียกชื่อโรงพิมพ์ตามชื่อวัด

วรรณกรรมวัดเกาะจัดเป็นหนังสือหายากประเภทหนึ่ง เพื่อเผยแพร่หลายมานับแต่ครั้งสมัยรัชกาลที่ 5 โดยเนื้อหาที่จัดพิมพ์มีความหลากหลาย แต่โดยทั่วไปมักจะมีความเข้าใจกันถึงนิทานพื้นบ้านละครจักร ๆ วงศ์ ๆ (Bunlert, 2022) โรงพิมพ์นี้พิมพ์หนังสือชั้นครูหลายเรื่อง เช่น พระอภัยมณี รามเกียรติ์ อิเหนา หรือวรรณกรรมพื้นบ้าน เช่น แก้วหน้าม้า ปลาบู่ทอง นางอุทัย พิกุลทอง

ขุนช้างขุนแผนอาจนับได้ว่าเป็นวรรณคดีเรื่องแรก ๆ ที่ไม่ใช่แนว “จักร ๆ วงศ์ ๆ” หากเป็นวรรณคดีที่นักปราชญ์ราชบัณฑิตช่วยกันนำเรื่องราวที่เล่าขานมาแต่สมัยอยุธยามาแต่งขึ้นให้เป็นเรื่องของสามัญชน (Charoensuk, 2018, p. 267) ด้วยมีเนื้อหาสนุก สะเทือนอารมณ์ ถ่ายทอดเรื่องราวโดยใช้ถ้อยคำที่เรียบง่ายและเป็นภาษาที่ผู้อ่านและผู้ฟังสามารถทำความเข้าใจได้ในทันที

ความนิยมที่มีต่อวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน นอกจากจะเกิดขึ้นเพราะเนื้อหาที่กระชับใจผู้อ่านผู้ฟังแล้ว ย่อมเกิดขึ้นเพราะการใช้ภาษาอันงดงามกินใจด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการใช้ภาษาของวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน และเลือกศึกษาเฉพาะการใช้ภาพพจน์ (Figures of Speech) ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” ฉบับวัดเกาะ เพราะต้องการศึกษาเนื้อหาที่ต่างไปจากฉบับหอพระสมุด ดังได้กล่าวว่าบางตอนของฉบับวัดเกาะก็แตกต่างจากของฉบับหอพระสมุดอย่างสิ้นเชิงหลายวรรคที่กลอนมีความหมายตรงกันแต่ใช้คำต่างกัน หรือบางตอนไม่พบในฉบับหอพระสมุด (Baker and Pongpajit, 2013, p. 8)

ด้วยความวิจิตรจากความธรรมดาในองวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนจึงเป็นวรรณคดีที่มีศิลปะการใช้ภาษาที่เรียบง่ายแต่โดดเด่น งดงาม เสกสรรความไพเราะทางวรรณศิลป์ได้อย่างเหมาะสม เช่น

ที่นี้จะกล่าวถึงเทพทอง	ท้องถิ่นโตใหญ่ขึ้นค้ำหน้า
นั่งลุกอี้อัดถัดไปมา	ให้อยากเหล้าเนื้อพลั่วตัวสั้นร้ว
น้ำลายไหลรีดงฝึกระสือ	ร้องให้ครางฮืออ้อนวนผัว
เหมือนหนึ่งตาหลวงเข้าประจำตัว	ยิ่งกินตะละยั่วให้เปนไป
ปลาไหลไถ่กบทั้งเต้านา	แย่งชิงนาไม่พอใส่
หยิบคำโตๆ ไม่เข้าไป	ประเดี๋ยวเหล้าสิ้นไห้ซื้อไม่ทัน

(Baker and Pongpajit, 2013, p. 5)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีครบครันทั้งการใช้พรรณนาโวหาร การสร้างจินตภาพ การใช้ความเปรียบ การเลียนเสียงธรรมชาติที่คมคาย ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการใช้ภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ เพื่อศึกษาภาษาศิลป์ที่ปรากฏในเรื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้ภาพพจน์ (Figures of speech) ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน ฉบับวัดเกาะ (โรงพิมพ์เจริญราษฎร์ วัดสัมพันธวงศ์) ตลอดทั้งฉบับ ตั้งแต่ตอนกำเนิดขุนช้างขุนแผนและนางวันทอง จนถึงตอนฆ่านางวันทอง รวมทั้งสิ้น 36 ตอน

ทบทวนวรรณกรรม

Sornjai (2002, pp. 192) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมดัดแปลงเรื่องขุนช้างขุนแผน” โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมดัดแปลงเรื่องขุนช้างขุนแผน 4 ฉบับ คือ 1) นวนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผนของ พิชัย โอตตรดิตถ์ 2) นวนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผนของ ป.อินทรปาลิต 3) นิราศขุนช้างขุนแผนของฉันทน์ ขำวิไล และ 4) บทละครเวทีเรื่อง ‘พิมพิลาไลย’ ของปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์ โดยศึกษาทั้งด้านรูปแบบคำประพันธ์ กลวิธีการประพันธ์ เนื้อหา และปัจจัยในการดัดแปลงวรรณกรรมด้านรูปแบบและกลวิธีการประพันธ์

จากการศึกษาพบว่าวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนทั้ง 4 ฉบับนั้น ดัดแปลงจากบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับหอพระสมุดฯ โดยใช้รูปแบบคำประพันธ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ นวนิยาย นิราศ และบทละครเวที

การดัดแปลงนั้น ผู้แต่งได้เลือกกลวิธีการประพันธ์ต่างๆ ตามความเหมาะสมของคำประพันธ์แต่ละประเภท เช่น การใช้บทพรรณนาครวญในคำประพันธ์ประเภทนิราศ การเลือกมุมมองผู้เล่าเรื่องในคำประพันธ์ประเภทนวนิยาย และการใช้คอรัสในบทละครเวที เป็นต้น

ด้านเนื้อหาพบว่าวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผนสี่ฉบับมีรายละเอียดเนื้อหาแตกต่างกับบทเสภาขุนช้างขุนแผนฉบับหอพระสมุดฯ ผู้แต่งได้ดัดแปลงเนื้อหา 3 ลักษณะได้แก่ การตัดทอนเนื้อหา การเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และการเพิ่มเติมเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าบทละครเวทีเรื่อง ‘พิมพิลาไลย’ มีการตัดทอนเนื้อหามากที่สุด และนวนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผนของ ป.อินทรปาลิต มีเนื้อหาใกล้เคียงกับวรรณคดีบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนที่เป็นงานต้นฉบับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารูปแบบคำประพันธ์ กลวิธีการประพันธ์ และเนื้อหาของวรรณกรรม เรื่องขุนช้างขุนแผนทั้ง 4 ฉบับ เห็นได้ว่าปัจจัยในการดัดแปลงวรรณกรรมเรื่อง ขุนช้างขุนแผนทั้ง 4 ฉบับนั้นมี 3 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านบริบททางสังคม ปัจจัยด้านทัศนคติผู้แต่ง และปัจจัยด้านรูปแบบคำประพันธ์

Phannengpet, (1974, pp. 1-11) ได้ทำวิจัยเรื่อง “คุณค่าเชิงวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน” เพื่อศึกษาคุณค่าทางวรรณคดีในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทขับเสภาเรื่องนี้ ทั้งในส่วนที่เป็นคุณค่าในเนื้อหาสาระของเรื่องโดยตรง และคุณค่าทางด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องนี้ โดยบทที่ 3 ได้พิจารณาคูณค่าของบทขับเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนในแง่มุมต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่ความดีเด่น ในเชิงกวีนิพนธ์ด้านสำนวนภาษา กวีโวหาร ภาพพจน์ อารมณ์สะท้อนใจ และกวีทัศนะ โดยผู้เขียนมุ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยในแนว

ระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) การวิจารณ์ข้อมูลทั้งการวิจารณ์ภายนอก (External Criticism) และการวิจารณ์ภายใน (Internal Criticism)

Charoensuk (2018, pp. 266-279) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความงามทางวรรณศิลป์ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน” เพื่อศึกษาความงามทางวรรณศิลป์ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ผลการศึกษามีรูปแบบทางวรรณศิลป์ที่โดดเด่น 3 ประการคือ กลวิธีทางเสียง กลวิธีทางความหมาย และสรวรรณคดี ซึ่งผู้ประพันธ์เลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสม สร้างความงามทางวรรณศิลป์ได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความไพเราะ สละสลวย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ฉบับวัดเกาะ ซึ่ง คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร เป็นบรรณาธิการ
3. ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้ภาพพจน์ โดยยึดคานียามจากพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2561
4. วิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ ตามเกณฑ์คานียามจากพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2561 โดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)
5. จัดทำรูปเล่มและเผยแพร่งานวิจัย

ผลการวิจัย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำจำกัดความของ “ภาพพจน์” (Figures of speech) ไว้ว่า ‘ถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหารทำให้นึกเห็นเป็นภาพ, ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็นโวหาร มีเจตนาให้มีประสิทธิภาพต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งกว่าการบอกเล่าที่ตรงไปตรงมา’ (The Royal Institute, 2013, p. 867)

ส่วนพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 ให้คำจำกัดความของคำว่า “ภาพพจน์” (Figures of speech) หมายถึง ‘สำนวนภาษารูปแบบหนึ่ง เกิดจากการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผิดแผกไปจากการเรียงลำดับคำหรือความหมายของคำตามปกติ เพื่อให้เกิดภาพหรือให้ความหมายพิเศษ’ (The Royal Institute, 2013, p. 205) ทั้งพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมยังได้แบ่งภาษาภาพพจน์ไว้ 3 ชนิด (The Royal Institute, 2013, p. 205) ประกอบด้วย

1. ภาพพจน์วาทศิลป์ คือ การเรียบเรียงถ้อยคำที่ผิดแผกไปจากการใช้ภาษาตามปกติหรือผิดไปจากธรรมดา โดยไม่เปลี่ยนแปลงความหมายของคำ เช่น การพูดถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่พูดไม่ได้ดูเป็นบุคคล เพื่อให้เกิดผลทางอารมณ์

2. ภาพพจน์เปรียบเทียบ คือ การใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดภาพ ในรูปของอุปลักษณ์ และอุปมา

3. ภาพพจน์ทางเสียง คือ การใช้เสียงของคำสร้างภาพและความหมายพิเศษ เช่น การสัมผัสอักษร การกระทบสระ การเลียนเสียงธรรมชาติ

ภาพพจน์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวรรณคดีและวรรณกรรมสมัยใหม่ทุกชิ้น เพราะความตรึงจิตประการหนึ่งของการเสพรสวรรณคดีก็คืออารมณ์สะเทือนใจซึ่งมักปรากฏออกมาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของกวีโวหาร เช่น การเปรียบเทียบตามความคิดและจินตนาการของกวี เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และทัศนะของกวีออกมาให้โดดเด่นกระทบใจผู้อ่านให้ได้มากที่สุด

การใช้ภาพพจน์จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญที่ทำให้วรรณคดีมีพลังในการสื่อสาร เห็นภาพชัดเจน สื่อความหมายแฝงได้อย่างแยบยลมีศิลปะ ภาพพจน์จึงเป็นเครื่องมืออันอลังการเพื่อแสดงความคิดและความสามารถในการใช้ภาษาของผู้แต่ง ทำให้วรรณคดีมีคุณค่ามากกว่าการเล่าเรื่องราวธรรมดา

ประจักษ์ ประภาพิตยากร ได้กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำของกวีไว้ว่า

“...กวีนั้นมีแต่ถ้อยคำเป็นอุปกรณ์ และถ้อยคำนั้นไม่ปรากฏแก่ตาให้เห็นเป็นรูปร่างอย่างรูปปั้น ไม่ปรากฏเป็นสีสันท่างภาพเขียน หรือไม่ปรากฏเป็นเสียงอย่างเสียงดนตรี แต่กวีสามารถใช้ถ้อยคำให้เกิดโนภาพและเกิดอารมณ์ความรู้สึกเหมือนชมภาพเขียน ภาพปั้น และฟังเสียงดนตรี จึงนับว่ากวีมีความสามารถเป็นเยี่ยม..”

(Praphaphityakon, n.d, p. 191)

ภาพพจน์ในวรรณคดีมิได้หมายถึงรูปภาพ แต่หมายถึงความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นเป็นรูปร่างในใจ ดังนั้นภาพพจน์จึงเป็นศิลปะการใช้ภาษา เช่น การใช้เสียง การเปรียบเทียบ การทำนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังที่ ภัทรภรณ์ ทนชัย ได้กล่าวไว้ว่า

“...ภาพพจน์ในทางวรรณคดีหมายถึงการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างใช้โวหาร ด้วยวิธีการต่างๆ ถ้อยคำ ข้อความ หรือประโยคที่นำมาใช้ เปลี่ยนแปลงไปหรือความหมายต่างไปจากปกติ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลต่อความเข้าใจ ความรู้สึก หรือการนึกเห็นภาพจากผู้อ่าน ผู้ฟัง ได้ดียิ่งขึ้น...”

(Thananchai, 1985, p. 8)

การศึกษาภาพพจน์ (Figure of Speech) จึงเป็นเรื่องสำคัญในการศึกษาวรรณคดี เพราะผู้แต่งย่อมถนัดถนัดถนัดออกมาเป็นภาษาที่ไพเราะหมดจด หากมิได้เน้นเพียงความไพเราะ จังหวะ และเนื้อหาเท่านั้น แต่ใช้กลวิธีเพื่อเร้าอารมณ์หรือภาพในจิตของผู้อ่าน จนเห็นคล้ายตามสารที่ผู้แต่งสื่อออกมาด้วย ดังนั้น การศึกษาภาพพจน์จึงช่วยให้ผู้ศึกษาวรรณคดีสามารถเข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

ตามที่พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับ The Royal Academy แบ่งภาพพจน์ไว้กว้างๆ ออกเป็น 3 ชนิด ซึ่งอาจจำแนกเป็นชนิดย่อยๆ ได้อีกหลายชนิด งานวิจัยฉบับนี้จึงได้จัดหมวดหมู่ของภาพพจน์ชนิดย่อยๆ เหล่านั้น ตามกลุ่มของภาพพจน์ คือ ภาพพจน์วาทศิลป์ ภาพพจน์เปรียบเทียบ และภาพพจน์ทางเสียง

ภาพพจน์วาทศิลป์ (rhetorical figure) คือ การเรียบเรียงถ้อยคำที่ผิดแผกไปจากการใช้ภาษาตามปกติหรือผิดไปจากธรรมดา โดยไม่เปลี่ยนแปลงความหมายของคำ เช่น การพูดถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่พูดไม่ได้ดูเป็นบุคคล เพื่อให้เกิดผลทางอารมณ์ โดยภาพพจน์วาทศิลป์ที่ปรากฏในเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกศา มีดังนี้

1. อติพจน์ (Hyperbole) กล่าวให้เกินจริงเพื่อเน้นความ และไม่ให้เข้าใจตรงไปตรงมา (The Royal Academy, 2018, p. 256) เช่น

พรายแก้วเดินหลังรังเอาแม่	หื้อแท้หื้อแท้ขวัญหาย
นั่งกตืนพักแทบตัวตาย	ตาลายหอบฮักอำปามา
แม่ขาสุดปัญญาของลูกแล้ว	พรายแก้วเหน้อยพักเบนนักหนา
คอแห้งคร่องแครงแขงใจมา	แม่ข้าช้าๆ อย่าเดินเร็ว
ทองประศรีฟังลูกว่าน้ำตาตก	ค่อนอกเจียนจะแตกแหลกเหลว
จึงอุ้มลูกชายนั้นใส่สะเอว	เดินเร็วอย่างต้องแต่งมา

(Baker and Pongpajit, 2013, pp. 28-29)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏอติพจน์ เปรียบความทุกข์ของนางทองประศรีหลังได้ยินคำไหว้วอนของลูกน้อย ถึงแก่หลังน้ำตา และทุกข์ระทมคล้ายจะขาดใจ โดยกล่าวว่า “อกเจียนจะแตกแหลกเหลว” เพื่อให้เห็นภาพว่าความทุกข์ที่นางต้องประสบนั้นคล้ายว่าอกจะแตกแหลกเหลวไม่เหลือชิ้นดีอีกแล้ว ทั้งที่ความจริงแล้วความทุกข์ย่อมไม่อาจทำให้กอันเป็นร่างกายของนางต้องแหลกเหลวได้

2. อุปนิเสธ (Litotes) ภาษาพูดปฏิเสธเชิงบอกเล่า ตามปกติจะมีเจตนาประชดประชันแฝงอยู่ด้วย (The Royal Academy, 2561, p. 294) เช่น

บอกกลางทางทำเปนมารยา	ก้มหน้าลงแล้วก็ร้องไห้
พิมพ์คั่งคั่นให้แน่นใจ	หมั่นไส้ทิ่มตำซ้ำประชด
ฉันทชอบใจแล้วใจของพี่ดี	อารีรอบคอบไปหมดจด
ชื่อจริงชื่อยังกว้างอนรล	หากพวกเราดอกคดไปก่อนเอง

(Baker and Pongpajit, 2013, p. 108)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏอุปนิเสธ นางพิมพ์ลาไลยก์กล่าวประชดประชันนางสายทองว่าเป็นคนรอบคอบ ใจซื่อตรงยิ่งกว่าอนรล ส่วนพวกตนต่างหากที่คดเอง ข้อความนี้มีนัยประชดประชันเพราะอนรลมีลักษณะโค้งงอ จึงเป็นการประชดประชันนางสายทองว่าแท้แล้วเป็นคนใจคด

3. อวพจน์ (Meiosis) การพูดที่สวนทางกับความหมายที่แท้จริงเพื่อให้เกิดอารมณ์ขันหรือเสียดสี (The Royal Academy, 2561, p. 313) เช่น

ทองประศรีตีกอกขกผางๆ	ทุตอ้ายข้างผมดกอ้ายออกชน
----------------------	--------------------------

(Baker and Pongpajit, 2013, p. 346)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏอวพจน์ นางทองประศรีกล่าวเหน็บแนมขุนช้างว่า “อ้ายผมดก” อันขัดแย้งกับความจริงที่ปรากฏในเรื่องว่าขุนช้างเป็นผู้มีศีรษะล้าน

4. บุคลาธิษฐาน (Personification) การสมมุติสิ่งไม่มีชีวิต ความคิด นามธรรม หรือสัตว์ ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือกิริยาอาการเยี่ยงมนุษย์ (The Royal Academy, 2561, p. 386) เช่น

ลำตวนเอ๋ยจะด่วนไปก่อนแล้ว	เกษแก้วพิณยี่สุนสี
จะโรยร้างห่างสิ้นกลิ่นมาลี	จำปีเอ๋ยก็ปีจะมาพบ
ที่มีกลิ่นก็จะคลายหายหอม	จะพลอยตรอมหอมสิ้นกลิ่นตระหลบ
ที่มีดอกก็จะวายหายครบ	ที่เหี่ยวซ้ำเศร้าชบสลับไป
ที่ต้นน้อยย้อยลูกระย้าดี	ตั้งแต่นี้จะไปชมต้นไม้ใหญ่
จะทิ้งเรือนออกไปร้างอยู่กลางไพร	ยุงร่านรินโรจะตอมกาย
รากไม้จะต่างหมอนนอนอนาถ	ดาวดาขจะต่างได้นำใจหาย
ลงบันไดใจเขียนจะขาดตาย	น้ำตาตกกระจายพร่างพรายลง

(Baker and Pongpajit, 2013, p. 260)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏบุคลาธิษฐาน ขณะนางวันทองต้องจากเรือนขุนช้างเพื่อตามขุนแผนไปนั้น นางวันทองได้อาลัยอาวรณ์พำพรณากับพืชพรรณต่างๆ ที่ปลูกไว้ในเรือนขุนช้างว่าดอกไม้กลิ่นหอมจะตรอมใจจนสิ้นหอม ไม้มีดอกจะเศร้าใจจนสิ้นดอก อีกนานเท่าใดตนกับพืชพรรณเหล่านี้จะได้กลับมาพบกันอีก

5. การแฝงนัย (Irony) ความคิดที่เจตนาจะสื่อสารนั้นแตกต่างหรือตรงกันข้ามกับความหมายตามตัวอักษรของคำที่ใช้ เป็นการขัดกันระหว่างความเป็นจริงกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น (The Royal Academy, 2561, p. 275) ดังนี้

ครานั้นนางพิมกับสายทอง	แอบฟังอยู่ในห้องปวนปั้น
แค้นด้วยมารดาว่ากับมัน	อ้ายหัวล้านลามคว้นพุดเต็มที
ทำเปิดหน้าต่างแล้วร้องไป	อ้ายผมตกไปไหนมีงมานี่
อ้ายหัวล้านนอกชนคนอัปรี	งานการของตัวมีไม่นำพา
ตาพนหัวล้านร้องขานนาย	อะไรุ่นวายหม่อมแม่ข้า
แล้วออกจากทับไหว้ไสมา	ยกขาก้าวขึ้นบนบันได

(Baker and Pongpaijit, 2013, p. 85)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏการแฝงนัย ตอนที่ขุนช้างเข้ามาสู่ของนางพิมพิลาไลย นางพิมพิลาไลยเกลียดชังขุนช้างเลยแกล้งร้องดำ “ตาพน” ซึ่งเป็นข้าช่วงใช้ในเรือน เพราะตาพนมีศีรษะล้านเหมือนขุนช้าง การร้องดำตาพนนั้นจึงไม่ได้มุ่งเป้าไปที่ตาพลงจริงๆ หากแต่มุ่งเป้าไปที่ขุนช้าง

ทั้งนี้ ไม่พบการใช้ภาพพจน์วาทศิลป์ 3 ประเภท คือ ปฏิภาคพจน์ (Paradox) ปฏิพจน์ (Oxymoron) และ คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Question)

ภาพพจน์เปรียบเทียบ คือ การใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดภาพ ในรูปของอุปลักษณ์ และอุปมา โดยภาพพจน์เปรียบเทียบที่ปรากฏในเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ มีดังนี้

1. อุปมา (simile) ภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งต่างประเภทกัน 2 สิ่งมาเปรียบเทียบกันโดยใช้คำเชื่อม (The Royal Academy, 2018, p. 478) เช่น

มู่ทุ่เหมือนอย่างหมูที่วัดแก้ว	ทำหูตาบั้งแบวนาใครหัว
ทาขมื่นเปนกะปุกยังไม่ทั่วตัว	ยืมหัวฮาๆ อ้าปากโจน
นางเทพทองร้องดำอ้ายกระยาจก	เต็นมาหยกๆ ตลกโจน
ยัดไว้ไม่นิ่งตะลละลิงทโมน	อ้ายผีโจนที่ไหนปั่นใส่มา
ไม่มีใจที่จะใคร่เข้าอุมชู	เหมือนค่างครอกหลอกกูอ้ายชาติชั่ว
ทำตาบั้งแบวนาใครหัว	อ้ายตายห้าห้าแข่งไม่รวน

(Baker and Pongpaijit, 2013, p. 7)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏอุปมาโวหาร เปรียบเทียบรูปร่างลักษณะของขุนช้างว่ามีลักษณะมู่ทุ่ “เหมือนอย่าง” หมูที่วัดแก้ว เป็นการนำเอารูปร่างหน้าตาที่มู่ทุ่อ้วนพีต้องกันระหว่างขุนช้างกับหมูในวัดมาโยงความคิดเข้าหากัน

อันเณรน้องเหมือนกระต่ายหมายชมจันทร์
 อยู่ดินหรือจะดันขึ้นไปได้
 แต่ตรอมๆ จนพอมรุ่งก็บางใจ
 ด้วยทางไกลกลางหาวเมื่อคราวปอง
 ถ้าองค์อินทร์เห็นจะสิ้นสำเร็จตาม
 จะได้ชมกระต่ายสวรรค์จันทร์ผยอง
 องค์อินทร์อุปมาเหมือนสายทอง
 แม่พิน้องเหมือนกระต่ายในวงจันทร์
 มาพึ่งพิงถ้าไม่ทิ้งธุระน้อง
 คงเปนสองกระต่ายชมสมสวรรค์
 จะขอบคุณที่การุญให้ครามครัน
 กว่าชีวิตฉันจะวอดชีวิตราย
 พี่เอ็นดูช่วยชูให้น้องขึ้น
 ให้ค่อยคืนโศกแสนนั้นเสื่อมหาย
เหมือนชุปซีฟอย่าให้รับถึงเรือนตาย
 เณรพรายนี้ไม่พลั้งไม่แพลงคำ

(Baker and Pongpaijit, 2013, p. 60)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏอุปมา พลายแก้วเปรียบตัวเองกับกระต่าย นางสายทองกับพระอินทร์ที่ได้ช่วยให้พลายแก้วกับนางพิมพิลาไลยสมรักกัน ส่วนนางพิมพิลาไลยเปรียบกับกระต่ายในพระจันทร์ การที่นางสายทองช่วยให้พลายแก้วกับนางพิมพิลาไลยได้พบกันนั้นเหมือนกันชุบชีวิตของพลายแก้วให้รอดพ้นจากความตาย

2. อุปลักษณ์ (metaphor) ภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งที่ต่างกัน 2 สิ่งหรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบกัน โดยเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง (The Royal Academy, 2018, p. 319) เช่น

อย่าเรรวนควรคู่อยู่แล้วน้อง จงปรองดองให้ตกลงอย่าสงสัย
 สายทองนี้จะรองเปนเกือกไป ให้สัญญาพิมได้เนะดวงตา

(Baker and Pongpaijit, 2013, p. 66)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏอุปลักษณ์ โดยนางสายทองกล่าวว่าตนจะเป็นรองเท่าของนางพิมพิลาไลย สิ่งที่เป็นคุณสมบัติร่วมกันระหว่าง “รองเท่า” กับ “การเป็นข้าช่วงใช้” คือ การดูแล ปกป้อง รับผิดชอบ ผู้เป็นนายหรือเจ้าของ

3. สัญลักษณ์ (symbol) สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตซึ่งใช้แทนของอีกสิ่งหนึ่ง (The Royal Academy, 2018, p.507) เช่น

สำคัญจิตต์ว่าจะคิดอยู่บ้างเล่า	ไม่ทันรู้เลยว่าเจ้าจะสิ้นอย่าง
ตัดปลียังมีอาลัยยาง	เจ้าเห็นจางจิตแล้วลืมนไป
เมื่อแรกนบอู่ว่า ทับทิมแท้	มาแปรปน พลอยหุง ไปเสียได้
กาลลงว่า หงส์ ให้หลงใจ	ด้วยไม่ได้ดู หงอน แต่ก่อนมา
คิดว่าหงส์เราจึงหลงด้วย ลายย้อม	เห็นนอต่อมอาหารนั้นนกกหนา
เจ้ารักถิ่นมุขลินีที่ไม่คลาศคลา	ครั้นลับตาฝูงหงส์ก็ลง โคลน
โสมมมอมเอาที่เฝ้าชั่ว	เจ้าถอดหัวเปลี่ยนได้ดังเล่นโขน
ไม่รักรำแล้วก็ทำกลองตะโพน	ใครรักโลนกก็จะเล่นโลนให้ดู

(Baker and Pongpajit, 2013, p.215)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏการใช้สัญลักษณ์ “ทับทิมแท้” “หงส์” หมายถึงกุลสตรี โดยมีคุณสมบัติที่เหมือนกันคือ “ความสูงค่า” ส่วน “พลอยหุง” “กา” หมายถึงสตรีชั่วร้าย โดยมีคุณสมบัติที่เหมือนกันคือ “ความไร้ค่า ต่ำศักดิ์” ส่วน “ลายย้อม” หมายถึงมารยา เพราะล้วนแต่เป็นเปลือกนอกที่เสแสร้งให้ดูดี และ “โคลน” หมายถึงที่ต่ำหรือความไผ่ต่ำ

4. นามนัย (metonymy) ภาพพจน์ที่ใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งบอกลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด (The Royal Academy, 2018, p.321) โดยการเปรียบเทียบนั้นอาจใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่น หรือลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น

เต่าเตี้ยหรือจะต่อให้ตีนสูง	มิใช่ยุงดอกจะยอมไม่เห็นขัน
หิ่งห้อย หรือจะแข่งกับแสงจันทร์	อย่าปั่นน้ำให้หลงตรงเงา

(Baker and Pongpajit, 2013, p.244)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏนามนัย โดยนางลาวทองพูดจาประชดประชันขุนแผนว่า ตนเองคือ “หิ่งห้อย” ไม่อาจหาญไปสู่กับ “พระจันทร์” อันสูงศักดิ์ (นางวันทอง) ได้ โดยคุณสมบัติของหิ่งห้อยคือตัวเล็กจึงมีแสงสว่างเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับดวงจันทร์ซึ่งมีแสงสุกสว่างกว่าจึงมีอาจเทียบเคียงหรือแข่งขันกันได้

ดังดอกอุบลมณฑาทิพย์	อันลอยลิบจนเที่ยงหลังดลิ่งคลั่ง
นี่ดอกฟ้า เข้าไปอยู่ในวัง	จึงหวังชม ดอกหญ้า ด้วยจนใจ

(Baker and Pongpajit, 2013, p.278)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏนามนัย โดยนางวันทองพูดเห็นขุนแผนว่าคิดถึง “ดอกฟ้า” (นางลาวทอง) แต่โดนเรียกเข้าไปไว้ในวังแล้ว เลยต้องมาสมสู่ “ดอกหญ้า” (นางวันทอง) แทน

5. สัมพจน์ (Synecdoche) ภาพพจน์ที่ใช้ส่วนเต็มให้หมายถึงส่วนย่อย หรือใช้ ส่วนย่อยให้หมายถึงส่วนเต็ม โดยส่วนย่อยที่เลือกมาแทนส่วนเต็มจะต้องเป็นส่วนสำคัญหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับสิ่งที่ยกมากล่าว (The Royal Academy, 2018, p. 510) เช่น

เจ้าเนื้อนิ่มสายทองแกปีไร

พี่สายทองแกปีมะเมีย

(Baker and Pongpaijit, 2013, p.104)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏสมพจน์ “เจ้าเนื้อนิ่ม” หมายถึง นางพิมพิลาไลย โดยกล่าวแต่เพียงว่า “เจ้าเนื้อนิ่ม” อันเป็นส่วนย่อยเพื่อหมายรวมถึงนางพิมพิลาไลย ซึ่งเนื้อหนังมังสาเป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งของร่างกายหรือความเป็นมนุษย์เท่านั้น

สามเมืองบอกให้จึงได้รู้
แล้วแต่จะโปรดปรานประการใด

ยังทรงอยู่ดอกหาเข้ากับเขาไม่
ชีวิตอยู่ได้พระบาท

(Baker and Pongpaijit, 2013, p.127)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏสมพจน์ “พระบาท” หมายถึง พระมหากษัตริย์ โดยกล่าวแต่เพียงว่า “พระบาท” อันเป็นอวัยวะส่วนเดียวของพระวรกาย

6. การอ้างถึง (Allusion) การกล่าวถึงเรื่องอื่นนอกเรื่องที่เขียน เช่น กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ นิทาน หรือวรรณกรรมอื่นๆ (The Royal Academy, 2018, p. 14) เช่น

คิดมากก็น่าเหนื่อยใจนัก
ซิดาเดียวเปลี่ยวใจไปกับโจร
ถ้าเจ้าซื้อครองสัตย์สุจริต
นี้เสียศีลสุดสิ้นทุกสิ่งไป

มาลอบรักเหมือนนิยายเขาเล่นโขน
พระรามโทนเที่ยวทุกซักระทมใจ
นิตหนึ่งเหมือนซิดาหาว่าไม่
ไหนเล่าเจ้าว่าแต่เดิมที

(Baker and Pongpaijit, 2013, p. 254)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏการอ้างถึงเรื่อง “รามเกียรติ์” กล่าวเปรียบเทียบว่าหากนางวันทองมีใจซื่อสัตย์ภักดีต่อสามีสักนิตหนึ่งเมื่อเทียบกับนางซิดาแล้วก็คงดี เพราะนางซิดาถูกยักษ์ลักพาไปไว้ในกรุงลงกา ก็หาได้คิดทรยศต่อพระรามผู้สามีที่รอนแรมลำบากในป่าเพื่อนำนางซิดากลับคืนไม่

7. แนวเทียบ (Analogy) การเปรียบเทียบของ 2 สิ่งซึ่งเหมือนกันในบางแง่ โดยนำเอาสิ่งที่คุ้นเคยมาอธิบายหรือพรรณนาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เพื่อทำให้รู้จัก เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แนวเทียบมักใช้ในการโต้แย้ง (The Royal Academy, 2018, p. 23) เช่น

ไหนจะดำโด่งดังหลังจะลาย	เณรพรายก็รำเต้นเล่นนอกม่าน
ไม่ควรทำซ้ำไม่ทำให้รำคาญ	มิใช่การสำหรับใช้ของเณรพราย

(Baker and Pongpaijit, 2013, pp. 60-61)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏแนวเทียบเพื่อให้เห็นพฤติกรรมให้นางสายทองออกหน้าแทนตนเองของพลายแก้ว โดยเปรียบเทียบการรำนอกม่านกับความต้องการของสามเณรพลายแก้วที่ร้องขอให้นางสายทองทำสิ่งที่ตนต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องทำเอง เพราะการรำนอกม่านนั้นสบาย ไม่ต้องเป็นกังวลว่าจะผิดหรือถูก (ขุนวิจิตรมาตรา, 2545 : 660) ดังนั้นการที่นางสายทองต้องออกหน้าแทนสามเณรพลายแก้วนั้น หากผิดชอบเช่นไรนางสายทองต้องรับเองทั้งสิ้น ส่วนสามเณรพลายแก้วไม่ต้องรับผลเสียหรือคำตำหนิอะไรเลย

8. ภาวะแย้ง (Antithesis) คำหรือข้อความที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือแตกต่างกันมาเทียบกันเพื่อให้ความหมายคมชัดขึ้น (The Royal Academy, 2018, p. 32) เช่น

นี้มีผิวถึงผิวจะรักนัก	พุ่มพุ่มให้ห่างระคางได้
อุประถัมภ์ทำเปนประการใด	ก็ยังไม่เท่าพอกับแม่ชัง

(Baker and Pongpaijit, 2013, p.155)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏภาวะแย้ง โดยนำเอา “ความรัก” และ “ความชัง” ของสามีที่มีต่อภรรยา และของบิดามารดาที่มีต่อบุตร เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเห็นว่าแม้สามีจะรักภรรยาสักเพียงใด แต่เมื่อนำไปเปรียบกับ “บิดามารดาที่ชังบุตรตนเอง” แล้วไซ้ บิดามารดาดังกล่าวนั้นก็ยังรักเลือดในอกที่ตนพร่ำบ่นว่าเกลียดชังหนักหนา ยิ่งไปกว่าความรักที่สามีพร่ำบอกภรรยาเสียเป็นร้อยเท่าพันทวี การเน้นภาวะแย้งนี้จึงทำให้เนื้อความเด่นชัดยิ่ง

ภาษาภาพพจน์ประเภทสุดท้ายที่จะกล่าวถึงในบทความนี้คือภาพพจน์ทางเสียงซึ่งมีการใช้เสียงของคำสร้างภาพและความหมายพิเศษ เช่น การสัมผัสอักษร การกระทบสระ การเลียนเสียงธรรมชาติ โดยภาพพจน์ทางเสียงที่ปรากฏในเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับวัดเกาะ มีดังนี้

1. การสัมผัสอักษร (Alliteration) คือการซ้ำเสียงพยัญชนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแรกของคำหรือพยางค์เน้น (The Royal Academy, 2018, p. 12) เช่น

แต่คร่ำครวญป่วนจิตรคิดจนรุ่ง	สุริยาพวยพุ่งพระเวหา
ส่องแสงแจ้งกระจ่างสว่างตา	ล้างหน้าจัดแจงตกแต่งตัว

(Baker and Pongpaijit, 2013, p.94)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏการสัมผัสอักษร “คร่ำ-ครวญ” “พวย-พุ่ง” “ส่อง-แสง” “จัด-แจง” “ตก-แต่ง-ตัว” โดยเน้นเสียงพยัญชนะต้น คือ เสียง /คร/ /พ/ /ส/ /จ/ และ /ต/ ซึ่งการแต่งบทร้อยกรองนั้นจะต้องมีคำสัมผัสเพื่อให้เกิดเสียงคล้องจอง ไม่ว่าคล้องด้วยเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระ การสร้างเสียงคล้องจองจะทำให้บทร้อยกรองไพเราะยิ่งขึ้น

2. การกระทบสระ (Assonance) คือกลการประพันธ์ที่ใช้สระเสียงเดียวกันในคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปซึ่งมีตัวสะกดต่างกัน เป็นการสัมผัสที่ไม่สมบูรณ์ ผู้แต่งนิยมใช้การกระทบสระเพื่อให้เกิดเสียงรื่นหู (The Royal Academy, 2018, p. 50) เช่น

บูรณท่านเล่าเขาชุดบ่อ	พื่อให้ปลาหลงไม่สงไสย
เมื่อจะกินค้อยประคินประคองไป	บัวในสระศรีมิให้ช้า
สายชลมิให้ชันขุนมัว	ตัวปลาปล่อยกินอยู่เข้าคำ
เหมือนเขาปล่อยเราไวยังไม่ทำ	เมื่อเขากลับจับจำก็จวนเจียน
จะหลบลี้หนีไปข้างไหนพัน	ผ่อนปรนดับความทั้งหนามเสี้ยน
เราเหมือนหญ้าแพรกจะแหวกเตียน	เจ้าดังหนึ่งแสงเทียนประทีปตาม
พ่อแม่แก่แล้วบอเห็นหน	มีแต่ต้นรูกฟ้าพนาหนาม
จะแจ่มแจ้งเพราะว่าแสงเจ้าส่องงาม	พยายามเลี้ยงลูกต้องรำพึง
เมื่อน้อยๆ ร้อยซึ้งฟังพ่อแม่	ครั้นพ่อแม่เฒ่าแก่พ่อแม่ฟัง
จะยกเจ้าไปให้เขาเคล้าคลึง	แม่อย่าซึ่งเคียดแค้นรำคาญใจ
เขาก็เพนยอดทหารชาญณรงค์	คงไปได้ดื้อยาสงไสย
แม่จะได้ฟังพาข้าน่าไป	อันเชียงใหม่กับกรุงศรีอยุธยา
คงจะเป็นสงครามกันหลามหลั่น	จะประจัญกันไปภายน่า
เขี้ยวขบกับไทยจนได้พารา	ญาติกาใหญ่น้อยก็พลอยดี

(Baker and Pongpaijit, 2013, p.154)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏการกระทบสระ “เล่า-เขา” “หลง-สง(ไสย)” “ศรี-มิ” (โบราณมักออกเสียงเป็น /หมี/) “ชล-ชัน” “ไวย-ไม่” “กลับ-จับ” “ลี้-หนี” “ไป-ไหน” “ความ-หนาม” “แพรก-แหวก” “ฟ้า-(พ)นา” “น้อย-ร้อย” “แก่-แม่” “เขา-เคล้า” “(ท)หาร-ชาญ” “พา-น่า” “(สง)คราม-หลาม” “ขบ-กับ” “ไทย-ได้” “น้อย-พลอย” การสร้างเสียงสัมผัสเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดเสียงคล้องจองอันจะทำให้บทร้อยกรองไพเราะยิ่งขึ้น

3. การเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) คือการใช้คำที่มีเสียงอย่างเสียงในธรรมชาติ เช่น ห้างแห่ง กรอบแกรบ ปรี๊ด ๆ ปลัก ๆ กรืด ๆ หวิดหวิด (The Royal Academy, 2018, p. 363) เช่น

จันขรขึ้นยังกันครก	บ่าวเดินหยกๆ หาข้าวไม่
กระต๊อบตีนตบมืออ้ออิงไป	ร้องชะฉ่าฮ้าไ้มะโนพรวด
ให้อีแม่ลูกมันลูกขึ้นรำ	ถ้ามันมีรำดำให้กบหนวด
แบนดาบออกรันถูกสันพรวด	เอาด้ามหอกออกหวดมึงรำไป
เจ้าขุนช้างกับนางเทพทอง	ว่าไม่มีปีกลองรำไม่ได้
อ้ายชะโมยตบมืออ้ออิงไป	ปากไล่เปนปีติริตติต้อยแด
ขุนช้างกับนางเทพทองรำ	โจ่งจ๊ะกะโจ่งคร่ำยักกันแย
อ้ายชะโมยว่าลูกรำถูกแท้	อีนางแม่แย่งแยแหวะชิงไป
เทพทองกลั่นกัยกัสมุม	โจ่งจ๊ะกะโจ่งครุ่มหาหยุดไม่
ตะตึงเห่งตึงโหนงตะโพงไป	ยกไหลไฟลั่นรันตามโพน

(Baker and Pongpajit, 2013, p.33)

บทประพันธ์ข้างต้นปรากฏการเล่นเสียงธรรมชาติแทนเสียงดนตรี ร้องรับลูกคู่ซึ่งแสดงจังหวะร้ายรำ อันได้แก่ ชะฉ่าฮ้าไ้มะ โตริตติต้อยแด โจ่งจ๊ะกะโจ่งคร่ำ โจ่งจ๊ะกะโจ่งครุ่ม ตะตึงเห่งตึงโหนง การใช้ภาษาภาพพจน์เช่นนี้ช่วยสื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟัง สามารถรับสาร อารมณ์ ความรู้สึก เหมือนได้ยินเสียงธรรมชาติของสิ่งนั้น รวมถึงเกิดภาพอากัปกิริยาต่าง ๆ ขึ้นในจิตของผู้รับสารได้อย่างแจ่มชัด

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาภาพพจน์วาทศิลป์ ภาพพจน์เปรียบเทียบ และภาพพจน์ทางเสียง ที่ผ่านมานั้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่าการใช้ภาษาภาพพจน์ช่วยให้ผู้รับสารได้รับอารมณ์รสจากสารได้อย่างครบถ้วน ทั้งอารมณ์สะเทือนใจ ความรู้สึก การเข้าใจสารอย่างลึกซึ้ง ได้รับสัมผัสทางอารมณ์อย่างครบรส ทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน สามารถติดตามเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบได้อย่างไม่เบื่อหน่าย

การใช้ภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏใน “ขุนช้างขุนแผน” ฉบับวัดเกาะ แม้ไม่วิจิตรงดงาม เรียบเรียงขัดเกลามาเป็นอย่างดี แต่กระนั้นก็ยังแฝงมุมมองการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เปี่ยมไปด้วยกิเลส ตัณหา อวิชชา และอุปาทาน ทั้งใช้ภาษาที่ไพเราะ สำนวนเปรียบเทียบที่กินใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

References

- Sirichai, B. (1990). **Nonverbal communication in Khun Chang – Khun Phaen** (Master's thesis). Srinakarinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Baker, C.& Pongpajij, P. (2013). **Khun Chang – Khun Phaen (Wat koh edition)**. Chiangmai : Silkworm. (In Thai)
- Suwunchompoo, C. (2003). 'The knowledge of Figure of Speech' In C. Laksanasiri & W. ntaraporn (Eds.), **Thai for Communication**, (pp.60-74). Nakornpathom : Silpakorn University. (In Thai)
- Khun Wijitmatra. (2002). **The stories of Khunchang Khunphen** (2nd Ed.) Bangkok: Amrin Printing Publishing. (In Thai)
- Sornjai, N. (2002). **Comparative study of the adapted versions of Khun Chang – Khun Phaen** (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Thananchai, P. (1985). **An Analysis of figure of speech in literature appeared in Thai text-books** (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Praphaphityakon, P. (n.d.). **Basic knowledge of Thai literature**. Bangkok : Srinakarinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Nimmanahaeminda, P. (2018). **Sang Sin Chai**. Retrieved from https://www.sac.or.th/databases/thailitdir/detail.php?meta_id=250. (In Thai)
- Bunlert, P. (2022). **Tales of Wat Koh', the origin of the local drama**. Retrieved from <https://d.dailynews.co.th/article/333149/>. (In Thai)
- Prince Narisaranuwattiwong. (1958). **Criticism of the Sepha's legend**. Phra Nakorn : Phra Chan Publishing. (In Thai)
- Liamprawat, S. (2015). 'Rhetorical Modes and Figures of Speech in Royal Speech by King Rama VI'. **Languages and Literature**, 2-17. (In Thai)
- The Royal Academy. (2018). **Dictionary of Literary words, The Royal Academy Edition** (2nd Ed.). Bangkok: Office of the Royal Academy. (In Thai)

- The Royal Academy. (2007, September 20). ‘**Ruu rak phaa saa thai**’. The Radio Talk, Royal Academy Archive. Retrieved from <http://legacy.orst.go.th>. (In Thai)
- The Royal Institute. (2009). **Dictionary of Thai literary words (Prosody)**. Bangkok : The Royal Institute. (In Thai)
- The Royal Institute. (2002). **Dictionary of literary words (English-Thai), The Royal Institute Edition**. Bangkok : Arun Printing. (In Thai)
- The Royal Institute. (2013). **Dictionary of Thai, The Royal Institute 2011 Edition**. Bangkok : The Royal Institute. (In Thai)
- Charoensuk, V. (2018). The Beauty of Literary art in Sepha Khun chang Khun phaen. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University under The Royal Patronage**, 12, (3), 266-279. (In Thai)

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ชื่อหนังสือ	ร้านขนมอบเวทมนตร์ (The Wizard of Bakery)
ผู้แต่ง	กูยยองโม (ตรองสิริ ทองคำใส แปล)
ปีที่พิมพ์	2565
จัดพิมพ์โดย	เวิรบนเนส พับลิชชิ่ง
จำนวนหน้า	215 หน้า

ความเป็นอื่น อำนาจ และเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์: นัยของขนมอบ ในนวนิยายเรื่อง ร้านขนมอบเวทมนตร์

The Other, Power and the Criticize Human Tool: Meaning of Bakery in Novel Entitled The Wizard of Bakery

อรวรรณ ฤทธิศรีธีร / Orawan Rithisrithorn

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,
บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย

Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
Buri Ram 31000, Thailand

Email: orawan.ri@bru.ac.th

Received: May 13, 2022

Revised: June 6, 2022

Accepted: August 15, 2022

Abstract

This paper aimed to study the meaning of bakeries in novel entitled The Wizard of Bakery by Gu Byeong-mo on the following points: 1) bakeries as the other 2) bakeries as power 3) bakeries as the criticize human tool. The results revealed that 1) bakeries are defined as the other by making to strange and making to sacred

2) bakeries were the representation of power which there were two characteristics, the making happiness power, solving problem and protection, and the harming others power. 3) bakeries are the criticize human tool which there were two characteristics: they show that human unable to manage the problem situation and that human fragile. In summary this paper revealed that The Wizard of Bakery presented the meaning of bakeries which connects food, the other, power and the criticize human

Keywords: the other, power, the criticize human tool, bakery

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชุดความหมายของขนมอบในนวนิยายเรื่อง *ร้านขนมอบเวทมนตร์* บทประพันธ์ของ คูยองโม โดยแบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ขนมอบในฐานะความเป็นอื่น 2) ขนมอบในฐานะอำนาจ 3) ขนมอบในฐานะเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ขนมอบถูกทำให้เป็นอื่นผ่านกระบวนการทำให้แปลกและกระบวนการทำให้ศักดิ์สิทธิ์ 2) ขนมอบเป็นตัวแทนของอำนาจใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกอำนาจในการบันดาลสุข ซึ่งแบ่งเป็นบันดาลสุขโดยการแก้ปัญหาและบันดาลสุขโดยการปกป้องคุ้มครอง ลักษณะที่สองอำนาจในการทำร้ายผู้อื่น 3) ขนมอบเป็นเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์ใน 2 ประเด็นได้แก่ ขนมอบเผยให้เห็นว่ามนุษย์ไม่มีความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่สร้างปัญหาให้ตน และขนมอบแสดงให้เห็นความเปราะบางของจิตใจมนุษย์ โดยสรุปแล้วบทวิจารณ์นี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า นวนิยายแปลเรื่อง *ขนมอบเวทมนตร์* นำเสนอชุดความหมายของขนมอบที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงอาหารกับความเป็นอื่น อำนาจ และการวิพากษ์มนุษย์

คำสำคัญ: ความเป็นอื่น อำนาจ เครื่องมือวิพากษ์มนุษย์ ขนมอบ

บทนำ

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่การสื่อสารและวัฒนธรรมไร้พรมแดน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในทั่วทุกมุมโลก รวมถึงดินแดนเกาหลีใต้ที่ได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ที่อยู่อาศัย หรือวัฒนธรรมอาหาร ดังที่ Kungwanjerdasuk (2020, as cited in Lakariya 2021,p.109) กล่าวว่า หลังจากปี ค.ศ. 1960 สังคมเกาหลีรับเอาวัฒนธรรมอาหารตะวันตกเข้ามาผสมผสานวัฒนธรรมเดิม ดังนั้นจึงสังเกตได้ว่าเกาหลีสมัยใหม่มีการรับเอาวัฒนธรรมการกินที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งอาหารที่เป็นแบบพื้นเมืองดั้งเดิม หรือการนำอาหารเกาหลีมาประยุกต์กับอาหารตะวันตก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกินเป็นแบบตะวันตก

นวนิยายเกาหลีที่นำเสนอภาพของสังคมเกาหลียุคใหม่ที่น่าสนใจคือ *The Wizard of Bakery* บทประพันธ์ของ คุยยองโม (Gu Byeong-mo) ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย ตรองสิริ ทองคำใส ในชื่อว่า *ร้านขนมอบเวทมนตร์* เป็นเรื่องราวของร้านขนมวิชาร์ตเบเกอรี่ที่เปิดตลอด 24 ชั่วโมง ร้านดังกล่าวมีการขายขนมอบสองแบบคือ แบบแรกสำหรับการซื้อเพื่อเสพรสชาติอย่างเอร็ดอร่อยหรือเพื่อกินแทนอาหารอย่างอื่น และแบบที่สอง สำหรับการซื้อเพื่อให้ความปรารถนาบางประการของตนเป็นจริง

วิชาร์ตเบเกอรี่ตั้งอยู่ใกล้บ้านของ ‘ผม’ เด็กชายที่แม่เสียชีวิตตั้งแต่เด็ก ต่อมาพ่อของเขาได้แต่งงานใหม่กับครูแพ นั่นทำให้ ‘ผม’ เริ่มรู้สึกถึงความไม่สงบสุขในบ้าน เรื่องราวเลวร้ายขึ้นเมื่อครูแพเข้าใจผิดว่า เขาฉวนลามมูฮิ ลูกสาวครูแพ เธอโกรธมากและแจ้งความจับ ‘ผม’ เขาจึงตกใจรีบวิ่งหนีไปหลบที่ วิชาร์ตเบเกอรี่ อย่างไม่รู้ว่าจะมีที่ไหนปลอดภัยกว่าที่นี่ เขาขอร้องให้ผู้จัดการร้านอนุญาตให้เขาได้อาศัยอยู่สักพัก ซึ่งผู้จัดการที่ว่าก็คือคนทำขนมอบเวทมนตร์นั่นเอง ‘ผม’ อยู่ที่นี่ทำหน้าที่ดูแลโฮมเพจของร้าน นั่นทำให้เขาได้รู้จักเมนูขนมต่างๆและผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีผู้ไข่มัน ในตอนท้ายของเรื่อง ครูแพมาสั่ง ‘มาร์ชีแพนดุกดาวูดู’ ซึ่งเมื่อผู้สั่งกินขนมชนิดนี้ ผู้ที่ถูกสาปแช่งจะมีอันเป็นไป ครูแพใช้ขนมเมนูนี้เพื่อกำจัดเขา เขาอาสาจะเอา ‘มาร์ชีแพนดุกดาวูดู’ ไปส่งถึงมือครูแพเอง และผู้จัดการก็มอบ ‘คุกกี้โหมรีไวเดอร์’ หรือคุกกี้ย้อนเวลาให้กับเขาเป็นการอำลา เมื่อร้านต้องปิดตัวลงเพราะตำรวจเริ่มสงสัยเกี่ยวกับความไม่ชอบมาพากลของร้าน และวันนั้นเขาก็ได้เห็นพ่อกำลังฉวนลามมูฮิ แต่ครูแพเข้าใจผิดว่าเขาและพ่อร่วมมือกันทำเรื่องดังกล่าว เธอโกรธมากและจะทำร้ายเขา เขาจึงคิดจะกิน ‘คุกกี้โหมรีไวเดอร์’ เพื่อย้อนเวลาหนีปัญหาตรงหน้า คุยยองโมเสนอให้เห็นว่าความเป็นไปได้ที่มี 2 กรณีคือ กรณีที่เขากิน กรณีนี้จะทำให้เขาย้อนเวลากลับไปก่อนที่จะแต่งงานใหม่ แต่เขาจะจดจำเหตุการณ์ก่อนหน้านั้นไม่ได้เลยรวมถึงเรื่องราวที่วิชาร์ตเบเกอรี่ กับกรณีที่สอง เขาไม่ได้กิน ‘คุกกี้โหมรีไวเดอร์’ และไม่ได้ย้อนเวลากลับไป เขาค้นเหตุการณ์วุ่นวายมาได้และกำลังใช้ชีวิตต่อไปอย่างปกติโดยมีร้านวิชาร์ตเบเกอรี่อยู่ในความทรงจำ และในตอนจบคุยยองโมทิ้งท้ายให้เราคิดว่า ร้านวิชาร์ตเบเกอรี่ที่ถูกทิ้งร้างในอดีตกลับมาเปิดใหม่อีกครั้ง

ในส่วนคำนิยามของนวนิยายเล่มนี้ได้แสดงทัศนะของนักเขียน นักแสดง และผู้กำกับภาพยนตร์ไว้อย่างน่าสนใจ ดังที่ ควอนยอยอน นักเขียนนวนิยายชาวเกาหลีให้ความเห็นไว้ว่า “หนังสือเล่มนี้มอบคำถามสองข้อ (หรือสาม) หนึ่งใน คุณผู้ถูกไล่ต้อนสู่ทางตันชีวิต มีที่ให้หลบซ่อนไหม [...] สอง คุณผู้ทุกข์กับชีวิตเหลือเกินเคยอยากย้อนเวลาไหม ถ้าเคยจะย้อนไปช่วงใด มีเงื่อนไขว่าต้องลบทุกความทรงจำ [...] ฟังระวัง! หนังสือเล่มนี้เฝ้าชวนคุณด้วยกลิ่นขนมปังหอมหวาน ก่อนจุดสู่ความจริงน่าสยงดังฝันร้าย”

จากทัศนะข้างต้นเห็นได้ว่า ควอนยอยอนเสนอคำถามดังกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านนวนิยายเล่มนี้ได้หันกลับมาทบทวนชีวิตของตนหลังจากได้รับรู้เรื่องราวของ ‘ผม’ ผ่านนวนิยายเรื่องนี้แล้ว ซึ่งเป็นมุมมองที่เน้นให้ผู้อ่านขบคิดประเด็นทางจิตใจมนุษย์ สอดคล้องกับที่ พังอินจิน ผู้กำกับภาพยนตร์และนักแสดงชาวเกาหลีได้เสนอข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับด้านมืดในจิตใจสำนึกของมนุษย์ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ “ลองแฉะ “*Wizard Bakery*” สิ แล้วจะเข้มนมองเงามืดในวัยเยาว์ของเราที่เคยไม่อยากย้อนมองพร้อมค้นพบความลับให้เผชิญ” ซึ่ง คิมจีอุน ผู้กำกับภาพยนตร์ชาวเกาหลีได้เห็นพ้องว่า ““*Wizard Bakery*” เป็นอันตรายร้ายแรงต่อผู้คนที่ดีกับดักแห่งโลกความจริงอันน่าหลอน และผู้คนทั้งหลายที่หลงใหลฝึกฝนใน

ความปรารถนาคำมีดกับจินตนาการไร้การยับยั้งชั่งใจ”

เห็นได้จากคำนิยาม ผู้อ่านมุ่งไปที่ประเด็นทางจิตใจของตัวละคร นอกจากนั้น ความโดดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้คือ การนำเสนอความสำคัญของอาหารและการกินที่สัมพันธ์กับประเด็นเรื่องครอบครัว เช่น “พ่อต้องการกางเกงในกับเสื้อเชิ้ตซักหมอสะอาดเรียงไว้อร่อยเต็มตู้ ต้องการสตูลิ่นน้ำมันงาเคล้าถั่วอกหั่วโตกับแกงเต้าเจี้ยวรสฉ่ำกลมกล่อมจืดจืดปลายจมูกทุกเช้า พ่อจึงประนีประนอมโลกความจริงเพื่อสิ่งเหล่านั้น” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 27) แสดงให้เห็นว่า พ่อต้องการให้บ้านมีอาหารเตรียมพร้อมในทุกวันจึงต้องแต่งงานใหม่เพื่อให้ครอบครัวกลับมาสมบูรณ์ นอกจากนั้นคูปองยังชี้ให้เห็นวัฒนธรรมการกินของเกาหลีสมัยใหม่ที่รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา เช่น การเกิดขึ้นของร้านขนมอบใกล้บ้านจัดสรรของ ‘ผม’ โดยการกินขนมอบของ ‘ผม’ สัมพันธ์กับปัญหาครอบครัว “เธอไม่ได้ซื้อขนมปังเพราะชอบ แต่เพราะไม่สามารถร่วมกินมื้อเย็นกับครอบครัวที่ไม่สะดวกใจด้วยได้” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 101)

ความโดดเด่นอีกประการหนึ่งของนวนิยายเรื่องนี้คือ การนำเสนอขนมอบซึ่งเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอาหารในเกาหลีใต้และเป็นการรับค่านิยมอาหารตะวันตกเข้ามาในวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามขนมอบในเรื่องนี้ไม่ได้เป็นตัวแทนของความทันสมัยเท่านั้น แต่อยู่ในสถานะเวทมนตร์ซึ่งเป็นเหมือนอาวุธในการใช้ป้องกันตนเอง บันดาลความสุข และทำร้ายผู้อื่น ดังนั้นขนมอบในนวนิยายเรื่องนี้ไม่ได้มีบทบาทเป็นเพียงอาหารที่ช่วยให้ประทังชีวิต แต่ยังเป็นเครื่องมือบางประการที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตของผู้ที่กินหรือนำไปให้ผู้อื่นกินเป็นไปอย่างราบรื่นขึ้น

การนำเสนอความหมายของอาหารที่เป็นมากกว่าสิ่งที่มนุษย์กินเพื่อยูรอด ถูกตอกย้ำด้วยคำกล่าวของ Standage (2016,p. 13) ที่อธิบายถึงอาหารในเชิงสังคมวิทยา สามารถสรุปได้ว่า อาหารเป็นเครื่องมือการจัดองค์กรสังคม อีกทั้งยังเป็นทรัพย์สิน ซึ่งในอดีตอาหารถูกนำมาใช้แลกเปลี่ยนแทนเงินตรา ที่สำคัญอาหารยังเป็นยุทธโศปกรณ์สำคัญในการทำสงคราม นอกจากนั้นอาหารยังจัดเป็นเทคโนโลยีอย่างหนึ่ง หมายถึงอาหารถูกทำให้เป็นกระบวนการในการยกระดับทางสังคม หรือการใช้อาหารเพื่อเป็นเครื่องมือทางสังคม ตลอดจนเป็นใบเบิกทางสู่โครงสร้างอำนาจ

นอกจากนี้งานศึกษาของ Pragardwuthisarn (2554,pp. 153-188) ในบทความ *ตำราตำรับ ทักษะ: อีสตริกับการสร้างประวัติศาสตร์* ทำให้เห็นว่าอาหารเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ของตัวละครกับบรรพบุรุษ สื่อให้เห็นตัวตนผู้กินและผู้ทำอาหาร ยิ่งไปกว่านั้นยังสื่อถึงกามารมณ์ ที่สำคัญคืออาหารเป็นเครื่องมือเยียวยาจิตใจของมนุษย์

เห็นได้ว่าอาหารในเชิงสังคมวิทยาไม่ได้ถูกนิยามว่าเป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์ต้องกินเพื่อให้มีลมหายใจ แต่ยังมีบทบาทในเชิงสัญลักษณ์และมีชุดความหมายที่หลากหลาย ซึ่งบทวิจารณ์เรื่องนี้ต้องการศึกษาชุดความหมายของขนมอบว่าคูปองไม่ได้สร้างความหมายให้กับขนมอบอย่างไร และแสดงนัยใดบ้างเมื่ออ่านนวนิยายในเชิงลึกพบว่า นวนิยายนำเสนอภาพของขนมอบใน 3 ชุดความหมายได้แก่ ขนมอบในฐานะความเป็นอื่น ขนมอบในฐานะอำนาจ และขนมอบในฐานะเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์

1. ขนมอบในฐานะความเป็นอื่น

จากการศึกษาพบว่า ขนมอบถูกนิยามให้เชื่อมโยงกับความเป็นอื่น ผ่าน 2 กระบวนการได้แก่ กระบวนการทำให้แปลกและกระบวนการทำให้ศักดิ์สิทธิ์

1.1 กระบวนการทำให้แปลก

กระบวนการทำให้แปลกหมายถึง การทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแปลกประหลาดหรือแปลกปลอม จากนิยามหรือคุณสมบัติเดิมที่เคยรับรู้หรือสังคยอมรับ นำมาซึ่งความเป็นอื่นจากความปกติ ซึ่งคูปยองโมแสดงให้เห็นว่า ขนมอบในเรื่องนี้ถูกเชื่อมโยงกับประเด็นดังกล่าว โดยสามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็นได้แก่ การทำให้แปลกผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตขนมอบ และการทำให้แปลกผ่านคุณสมบัติของขนมอบ

ประเด็นแรก การทำให้แปลกผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตขนมอบ โดยคูปยองโมบอกเล่าผ่านตัวละคร 3 ตัว ได้แก่ ผู้จัดการ นกฟ้า และ ‘ผม’

ตัวละครแรกที่นำมาวิเคราะห์คือ ผู้จัดการ หรือ พ่อมด เป็นผู้ทำขนมอบทั้งหมดด้วยตนเอง “ในห้องนั้นมีชายหนุ่มอายุราวสี่สิบปลายๆถึงสามสิบต้นๆ คอยอบขนมปังส่งกลิ่นหอมกรุ่นหวานละมุน” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 12) เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำขนมและความสามารถอื่น ๆ ของผู้จัดการเช่น รักษาอาการเจ็บป่วย “องค์ประกอบของน้ำตาแต่ละประเภทต่างกันนิดหน่อย ใช้ปรุงยาได้สารพัด” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 72) หรือการชุบชีวิต “เขาเคยชุบชีวิตคนตาย” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 169) แล้ว พบว่า การนำเสนอตัวละครนี้สามารถเทียบเคียงได้กับคุณสมบัติของ kitchen witch ที่นิยามถึง แม่เมดหรือพ่อมดที่เชี่ยวชาญด้านการทำอาหารหรือการใช้สมุนไพร หากมองในเชิงสัญลักษณ์ พ่อมดเป็นตัวแทนของอำนาจที่ลึกลับ กบฏ และเป็นอื่นต่อวาทกรรมปกติ การเลือกให้ตัวละครผู้จัดการที่เป็นพ่อมดทำขนมอบจึงเป็นการเชื่อมโยงผู้ทำขนมอบกับความเป็นอื่นในสังคม

ตัวละครต่อมาคือ นกฟ้า นกฟ้าสามารถกลายร่างเป็นเด็กสาวได้ด้วยเวทมนตร์ของผู้จัดการ เธอมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ ต้อนรับลูกค้า และดูแลร้าน ในอดีตนั้น เธอได้รับบาดเจ็บสาหัสและกำลังจะตาย แต่ผู้จัดการใช้เวทมนตร์ชุบชีวิตเธอให้กลับคืนมา “เขาใช้ชีวิตโดยช่วยบรรดาลสิ่งมีชีวิตใกล้ตายเท่าที่เจอ ไม่ต้องเล่าต่อก็อวดเอาออกว่านกฟ้าคือหนึ่งในสิ่งที่เขาเคยช่วยชุบชีวิต [...] ผลข้างเคียงจากเวทมนตร์ชุบชีวิตทำให้เธอกลายเป็นคนยามกลางวัน” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 170) ซึ่งนั่นทำให้นกฟ้าไม่สามารถใช้ชีวิตตามธรรมชาติของนกได้อีกต่อไป เพราะ “ไม่ง่ายหรอกหากจะแยกตัวไปอยู่ถิ่นอื่นทั้งๆ ที่ครึ่งหนึ่งของวันต้องอยู่ในร่างมนุษย์” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 170) ประเด็นนี้เป็นการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง/ผู้สนับสนุนการทำขนมอบกับความแปลกประหลาดในสังคม

การเชื่อมโยงดังกล่าวยังถูกนำเสนอผ่านตัวละคร ‘ผม’ ผู้มีหน้าที่ดูแลโฮมเพจของร้าน ซึ่งคูปยองโมสร้างตัวละคร ‘ผม’ ให้มีบุคลิกภาพที่ผิดปกติคือ การพูดติดอ่าง นำมาสู่การถูกมองว่าแปลกแยกในสังคม

“ขึ้นปล่อยไว้จะใช้ชีวิตในสังคมยังไง ในอนาคตอาจมีปัญหาทางงานทำไม่ได้ มหาวิทยาลัยก็อาจเตรียมคิดหรือว่าจะสอบติดถ้าตอนสัมภาษณ์เธอมั่งจำๆ ตอบตะกุกตะกักเหมือนท่องจำ ลูกผู้ชายแท้ ๆ จะยึดติดกับอดีตที่จบลงแล้วถึงเมื่อไรกัน” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 19)

เห็นได้ว่ากระบวนการผลิต จำหน่าย และบริการการขายขนมอบถูกนำเสนอสร้างให้เชื่อมโยงกับตัวละครที่เป็นอื่นจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นพ่อมดผู้ใช้เวทมนตร์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ หรือนกฟ้าที่สามารถกลายร่างเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนตัวละคร ‘ผม’ ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ

ประเด็นที่สอง การทำให้แปลกผ่านคุณสมบัติของขนมอบ คูพยองโมเสนอว่าขนมอบบางเมนูมีคุณสมบัติพิเศษ ซึ่งคุณสมบัตินี้ถูกทำให้แปลกประหลาดต่างจากขนมทั่วไป เพราะมี “สารสกัดลับพิเศษ” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 54) เช่น เมนู ‘คุกกี้ช็อกโกแลตนิ่ม’ ที่มี ซึ่ง “มีฤทธิ์รับความรู้สึกของเซลล์ประสาทในสมองนานเฉลี่ยสองชั่วโมง [...] หากกินตอนท้องอืด เขาจะควบคุมกล้ามเนื้อหูรูดไม่อยู่ [...] หากกินตอนท้องว่าง เขาจะเกิดอาการพะอืดพะอมตลอดเวลา” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 55) หรือในเมนู ‘เซวอลนัทเพรเซล’ ที่มีสารสกัดลับพิเศษเช่นกัน โดย “ระยะเวลาออกฤทธิ์ต่างกันตามสภาพร่างกายส่วนบุคคล โดยเฉลี่ยอีกฝ่ายจะถูกตาต้องใจคุณและถอนสายตาคงไม่ได้ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 117) จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าขนมอบถูกทำให้มีคุณสมบัติที่แปลกประหลาดที่ไม่เหมือนกับขนมอบทั่วไป คุณสมบัติดังกล่าวนำไปสู่การนำเสนออำนาจของขนมอบ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

1.2 กระบวนการทำให้ศักดิ์สิทธิ์

คูปยองโมนำเสนอความเป็นอื่นของขนมอบผ่านกระบวนการทำให้ศักดิ์สิทธิ์ โดยการใช้ขนมอบเพื่อให้ตนสมปรารถนาถูกทำให้เป็นพิธีกรรม สังเกตได้ว่าขนมอบเป็นเสมือนของศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องใช้ให้ถูกต้องตามคำแนะนำ มิเช่นนั้นจะไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการเช่น การกิน ‘เมมโมเรียลอัลมอนด์สตีก’ เพื่อเรียกความทรงจำในอดีตต้องกินร่วมกับการทำสมาธิ “หลังกินขนมนี้แล้วทำสมาธิ” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 59) หรือการใช้ ‘ด็อฟเฟิลเก็งเงอร์ ฟินันซิเย’¹ เพื่อให้มีฝาแฝดและทำทุกอย่างแทนตนต้อง “ร้ายกาจก่อนกินแล้วเข้านอน” (Gu Byeong-mo, 2022, p. 60)

นอกจากนั้น ก่อนจะนำ ‘เซวอลนัทเพรเซล’² ไปให้คนที่แอบรักกินต้องมีขั้นตอนคือ “วางขนมหันทางทิศตะวันออกตอนตีห้าในวันที่จะใช้งาน ช่วงก่อนพระอาทิตย์ขึ้น จากนั้นกล่าวว่า ‘โปรดให้หัวใจของ xxx ผูกสมิครักมันแก่ข้าพเจ้า xxx อย่าได้ขาดสะบั้นตราบนิรันดร์’ เมื่อบริกรรมคาถาเสร็จสิ้น จะเกิดสายโซ่ล่องหนผูกมัดหัวใจคุณกับเขาไว้นั่นแน่แท้” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 117)

¹ ด็อฟเฟิลเก็งเงอร์ เป็นความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีฝาแฝดปีศาจ ซึ่งการเผชิญหน้าของเรากับแฝดผู้นี้จะทำให้เกิดหายนะ

² เซวอลนัทเพรเซล เป็นเมนูขนมที่เชื่อว่าเมื่อมอบให้คนที่แอบรักกินแล้วเขาจะรักเราตอบ

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ ก่อนจะมอบ ‘คุกกี้ช็อกโกแลตบิสกิต’ ให้ศัตรูกินต้องมีขั้นตอนคือ

[...] ต้องเก็บกระต่ายขั้วน้ำมันสน้ำตาลที่ใช้ห่อสินค้าเมื่อแรกสุดไว้ตามเดิม ฟังระลึกว่าหากเปลี่ยนของห่อ ประสิทธิภาพจะลดลง เมื่อถึงวันใช้งาน ให้วางขนมทางทิศตะวันตกในระยะที่มองเห็นตอนเวลาตีห้า ช่วงก่อนพระอาทิตย์ขึ้น จากนั้นกล่าวว่า ‘โปรดรับโทษและความเกลียดชังของข้าพเจ้าใช้ลงทัณฑ์ xxx ให้สาสมด้วยเถิด’ [...]

(Gu Byeong-mo, 2022,p. 55)

การทำให้การกินขนมมอบเป็นพิธีกรรม เป็นกระบวนการทำให้ขนมมอบมีความศักดิ์สิทธิ์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวตอกย้ำความแปลกประหลาดและความเป็นอื่นของขนมมอบ

สรุปประเด็นขนมมอบในฐานะความเป็นอื่น จากการศึกษาพบว่า ขนมมอบถูกทำให้เป็นอื่นผ่านกระบวนการทำให้แปลกและกระบวนการทำให้ศักดิ์สิทธิ์ โดยคูปยองโมแสดงให้เห็นว่าขนมมอบเชื่อมโยงกับตัวละครที่เบี่ยงเบนจากมาตรฐานของสังคม นอกจากนั้นการทำให้ขนมมอบศักดิ์สิทธิ์ก็เป็นการตอกย้ำว่าอาหารดังกล่าวไม่ใช่อาหารปกติธรรมดา แต่มีสถานะเป็นเวทมนตร์ที่อยู่นอกเหนือจากธรรมชาติวิทยาศาสตร์

2. ขนมมอบในฐานะอำนาจ

ขนมมอบถูกนำเสนอให้เชื่อมโยงกับอำนาจใน 2 ประการ ได้แก่ อำนาจในการบันดาลสุขและอำนาจในการทำร้ายผู้อื่น

2.1 ด้านอำนาจในการบันดาลสุข

หมายถึงตัวละครมุ่งใช้ขนมมอบในการสร้างความสุข ความสบายใจ หรือความปลอดภัยให้แก่ตนเอง โดยไม่ได้ทำร้ายผู้อื่นในทางตรง มี 2 ลักษณะ ได้แก่ บันดาลสุขโดยการแก้ปัญหา และบันดาลสุขโดยการปกป้องคุ้มครอง

ลักษณะแรก บันดาลสุขโดยการแก้ปัญหา เมื่อพิจารณารายละเอียดคุณสมบัติของขนมมอบพบว่า คูปยองโมเสนอให้ปัญหาต่างๆที่มนุษย์พบเจอสามารถแก้ไขได้โดยใช้ขนมมอบเป็นเครื่องมือ ซึ่งจากรายละเอียดดังกล่าว สามารถสรุปปัญหาที่มนุษย์คลี่คลายด้วยขนมมอบได้ 3 ประเภทได้แก่ ปัญหาความสัมพันธ์ ปัญหาในอดีต และปัญหาในการปฏิบัติตามหน้าที่

ด้านปัญหาความสัมพันธ์ คูปยองโมเสนอให้ขนมมอบมีอำนาจในการคลี่คลายความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขนมมอบมีอำนาจในการทำให้การขอโทษราบรื่น นำเสนอผ่านเมนู ‘สโคนลูกเกดเมคกิ้งฟิช’ “สำหรับมอบแก่คนที่คุณอยากขอโทษ รับรองคืนดีกันร้อยเปอร์เซ็นต์” (Gu Byeong-mo, 2022,

p. 58) นอกจากนั้นขนมบยังมีย่านางแก้ปัญหาคาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความรักของหนุ่มสาว ได้แก่ ย่านางในการลืมนครัก นำเสนอผ่านเมนู ‘มาเดอลีนสับปะรดโบรเคนฮาร์ท’ “ช่วยให้ลืมนพิชอกหักรักคุตรวดเร็ว” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 59) หรือย่านางในการทำให้คนที่เรารักรักเราตอบ นำเสนอผ่านเมนู ‘เซวอลนัทเพรเซล’ “สำหรับให้คนที่คุณแอบรักกิน” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 117) น่าสนใจคือ หากเราไม่มีใจให้ผู้ที่มารักเรา เราสามารถมอบ ‘โนแตงกัวชาเบลล์ช็อคโกแล’ เพื่อให้ขนมบสำแดงย่านาง ในการทำให้คนที่เราไม่ได้ชอบตัวออกห่าง “คนที่ไม่ยอมคบด้วยต้นสารภาพรักกันหรือ ให้คำตอบเขาด้วยขนมนี้สิ สรุปลผลได้แล้วว กินแล้วห่างกันแน่” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 59) นอกจากนั้น ขนมบยังมีย่านางในการทำให้ผู้คิดถึงเมื่อเราต้องห่างพวกเขา นำเสนอผ่านเมนู ‘เอเวอร์แอนด์เอเวอร์มอคค่ามันจู’ “มอบเป็นของขวัญแก่มิตรสหายผู้ต้องห่างกันไกลด้วยสาเหตุ [...] แล้วเขาจะไม่มีวันลืมนคุณ” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 60)

ด้านปัญหาในอดีต คุพยองโมสร้างให้ขนมบมีย่านางในการแก้ไขปัญหาในอดีตที่ทำผิดพลาดหรือชุดค้นที่มาของปมปัญหาในอดีต ได้แก่ เมนู ‘คุกกี้ไหมรีโวลเตอร์’ ที่มีย่านางในการย้อนเวลาเมื่อขนมทำปฏิกิริยากับน้ำลาย

ให้ตั้งจิตนึกถึงวันเวลาที่เรายากย้อนกลับไปเหลือเกิน จากนั้นนำคุกกี้เมอแรงค์ซึ่งมีขนาดพอดีคำเข้าปากแล้วขบให้แตก ดึงกระดาษซึ่งสัมผัสพื้นหรือปลายลิ้นแล้วออกมา (ส่วนเศษคุกกี้ที่เหลือในปากให้กินเสีย) จะเห็นว่าบนแผ่นกระดาษปรากฏตัวอักษรสีแดงเป็นวันเวลาที่เรต้องการ [...] ถ้าเราทุบคุกกี้ด้วยมือหรือวัตถุอื่น จะไม่มีวันเวลาปรากฏบนกระดาษ แล้วขนมก็จะไม่สำแดงอาการใดๆ เราต้องใส่คุกกี้เข้าปากและบดให้แตกในโพรงปากเท่านั้น ค่อยดึงกระดาษออกมาตรวจดูวันเวลาแล้วใส่ปากอมต่อ รอให้กระดาษละลายบนปลายลิ้นช้า ๆ

(Gu Byeong-mo, 2022,pp. 148-149)

หรือเมนู ‘เมมโมเรียลอัลมอนด์สตีก’ มีย่านางในการทำให้ผู้กินมองเห็นความทรงจำในอดีตที่ตนอาจลืมน “สมองจะจดจำแฉ่งชัดถึงสิ่งที่เคยลืมนหรืออดีตที่ไม่อยากจำที่สุดหลังกินขนมนี้แล้วทำสมาธิ มีอะไรอยู่ในจิตใต้สำนึกของเราแน่นอน มีความทรงจำแบบไหนที่จิตเราสร้างฝังเก็บไว้บ้าง” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 59) เมนูนี้อาจไม่ได้แก้ปัญหาโดยตรงแต่อาจนำไปสู่การมองเห็นสาเหตุของปัญหาในปัจจุบันและนำมาแก้ปัญหาได้ในที่สุด

ด้านปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ คุพยองโมเสนอให้ขนมบมีย่านางในการแก้ปัญหการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนหรือคนวัยทำงาน ผ่านเมนู ‘ด็อพเพิลเก็งเจอร์ ฟินันเซีย’ “หากร้ายคาถาก่อนกินแล้วเข้านอนจะมีคุณอีกคนไปโรงเรียนหรือบริษัทที่คุณไม่ยอมไปแทนให้ในวันรุ่งขึ้น” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 60)

เห็นได้ว่าคุณสมบัติของขนมอบแต่ละเมนูสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความสัมพันธ์ของผู้คน ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีตของแต่ละคน หรือปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง ซึ่งคยองโมแสดงให้เห็นการแก้ปัญหาเหล่านั้นโดยใช้ขนมอบเป็นเครื่องมือ

ลักษณะที่สอง บันดาลสุขโดยการปกป้องคุ้มครอง นอกจากช่วยแก้ปัญหาแล้ว ขนมอบยังมีอำนาจในการปกป้องคุ้มครองผู้คน เช่น เมนู ‘มายด์คัสตาร์ดพุดดิ้ง’ “เชิญเสพเครื่องรางเข้าร่างกายเพื่อป้องกันเคราะห์ร้าย ยามจิตใจกระสับกระส่ายเมื่อใกล้ถึงวันสำคัญ เช่น มีสอบ เดินทางไปทำงานนอกสถานที่” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 58) หรือ เมนู ‘บิซิเนสเอ็กัมฟฟิน’ “ถ้าอยากให้ธุรกิจประคองตัวได้ต่อเนื่องล่ะก็...ขนมนี้จะอำนวยโชคคืนให้” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 59)

2.2 ด้านอำนาจในการทำร้ายผู้อื่น

หมายถึง ตัวละครมุ่งใช้ขนมอบในการทำร้ายศัตรูในทางตรงที่ชัดเจน เช่น เมนู ‘คุกกี้ชีนนามอนปีศาจ’ “สำหรับมอบให้คนที่คุณไม่ชอบกิน มีฤทธิ์รบกวนการทำงานของเซลล์ประสาทในสมองนานเฉลี่ยสองชั่วโมง ส่งผลให้ผู้กินทำทุกสิ่งผิดพลาด [...] หากกินตอนท้องอืด เขาจะควบคุมกล้ามเนื้อหูรูดไม่อยู่ [...] หากกินตอนท้องว่าง เขาจะเกิดอาการพะอืดพะอมตลอดเวลา” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 55) หรือเมนู ‘มาร์ชีแพนด้าตุ๊กตา’ ที่ลูกค้าต้องกินขนมชิ้นนี้เพื่อให้ศัตรูเดือดร้อน

...ตุ๊กตาตุ๊กตานี้เป็นขนมขนาดเท่าฝ่ามือขาย้วยผู้ใหญ่ ทำเลียนแบบรูปร่างคน ด้วยวิธีปั้นมืออย่างประณีต ใช้วัตถุดิบจากมาร์ชีแพน ซึ่งมีเนื้อสัมผัสคล้ายดิน เยื่อกระดาษ ถั่ว และดราจี

ด้านในขนมมาร์ชีแพนจะสอดไส้เยลลี่หลากสีเป็นสัญลักษณ์แทนอวัยวะภายในของร่างกายมนุษย์ และขนมแท่งยาวเช่นแปะโรแทนกระดูก ด้านหน้าของตุ๊กตาปั้นเสร็จ จะบารอยมิดเล็กๆ ทั้งไว้สำหรับให้ใส่เศษเล็บหรือเส้นผมของคนที่ต้องการสาปแช่ง ในรีวิวมียูทูปบางคนก็เคี้ยวกินหมดเกลี้ยงเพื่อให้ฤทธิ์สาปบรรลุมบูรณ์...

(GuByeong-mo, 2022,pp.112-113)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงขนมอบในฐานะอำนาจ

อำนาจในการบันดาลสุข				อำนาจในการทำร้ายผู้อื่น	
บันดาลสุขโดยการแก้ปัญหา			บันดาลสุขโดยการปกป้องคุ้มครอง		
ปัญหาความสัมพันธ์	ปัญหาในอดีต	ปัญหาในการปฏิบัติตามหน้าที่			
สโคนลูกเกดเมคกิ้งพีช	คุกกี้ไทม์รีไวเดอร์	ด็อพเพิลเก็งเงอร์พินันซีเย	มายด์คัสตาร์ดพุดดิ้ง	คุกกี้ชินนามอนปิศาจ	
มาเดอลีนสับประรดโบรกเค่นฮาร์ท	เมมโมเรียลอัลมอนด์สติ๊ก		บิซิเนสเอ็กัมพ์ฟิน		มาร์ซิแพนตุ๊กตา วูดู
เซนวอลนัทเพรเซล					
โนแต็งกีวชาเบล'ช็อคโกแล่					
เอเวอร์แอนด์เอเวอร์มอคค่ามันจู					

สรุปประเด็นขนมอบในฐานะอำนาจ เห็นได้ว่าขนมอบมีอำนาจทำให้บันดาลทุกข์สุขให้แก่นมนุษย์ ดังที่ลูกค้าที่เคยซื้อขนมอบไปใช้ได้เขียนแสดงความคิดเห็นไว้ในเว็บไซต์ว่า “พอกินขนมแล้วเกิดความมั่นใจ หายสั่น และเจรจาธุรกิจครั้งสำคัญราบรื่น [...] หรือตอนให้เพื่อนต่างประเทศกิน จากที่ไม่เคยสนใจตนก็ยินยอมคบหาดูใจด้วยง่ายดาย” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 58) ประเด็นที่น่าสนใจคือ คุกกี้โมเสนอให้เห็นว่า ขนมอบที่ไม่ถูกกินหรือนำเข้าปากจะไม่สามารถแสดงอำนาจได้ เช่นในเมนู ‘คุกกี้ไทม์รีไวเดอร์’ ที่ต้องให้กระดาษลละลายในปากเท่านั้นเวทมนตร์จึงจะออกฤทธิ์ ดังนั้นอำนาจของขนมอบจึงถูกทำให้สัมพันธ์กับประเด็นการกิน

3. ขนมอบในฐานะเครื่องมือวิพากษ์มนุษย์

เมื่อพิจารณาในอีกมิติหนึ่ง แม้ขนมมอบในร้านจะเป็นตัวแทนของอำนาจในการใช้มันเพื่อให้ความปรารถนาของตนเป็นจริง ทว่าเมื่อมองในอีกด้านกลับแสดงให้เห็นความอ่อนแอของมนุษย์ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นแรก ขนมมอบเผยให้เห็นว่ามนุษย์ไม่มีความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่สร้างปัญหาให้ตน เช่น เมนู ‘สโคนลูกเกิดเมคกิ้งพีช’ ที่มอบให้อีกฝ่ายเพื่อให้เขายกโทษให้ และ ‘โนแตงกัวซาเบลช็อคโกแลต’ ที่มอบให้อีกฝ่ายที่แอบชอบเราเลิกสนใจเรา แสดงให้เห็นการไร้ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นให้คล้อยตามที่ต้องการ ประเด็นนี้สามารถตีความได้ว่า มนุษย์สร้างภาษาขึ้นมาแต่ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อให้ตนบรรลุเป้าหมายได้ และหากภาษาเป็นตัวแทนของอารยธรรม ขนมมอบเวทมนตร์ก็เป็นตัวแทนของการตั้งคำถามกับอารยธรรมของมนุษย์

หรือในเมนู ‘คุกกี้โทมัสไวเดอร์’ ที่กินเพื่อย้อนเวลาเพื่อแก้ไขปัญหาที่ทำให้ผิดพลาด ตัวบทตอกย้ำความเปราะบางของมนุษย์ในแง่ที่มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตไม่คิดไตร่ตรองให้ดีกว่านี้ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งรวมทั้งประมาทต่อชีวิต ตลอดจนไม่รอบคอบในการตัดสินใจ ผ่านการสร้างให้เมนูดังกล่าวมีลูกคำให้ควมสนใจจำนวนมาก “พวกคนผู้มีเรื่องราวให้อธิบายน้ำเสียงแว่วจนถึงเหตุผลที่เขาหรือเธอจำเป็นต้องใช้โทมัสไวเดอร์ พร้อมกับขอร้องให้รับวางจำหน่าย” (Gu Byeong-mo, 2022,p. 148)

นอกจากนั้นยังมีเมนู ‘เมมโมเรียลอัลมอนด์สตีก’ ที่เมื่อกินแล้วทำให้เราพบกับสิ่งที่อยู่ในจิตใต้สำนึก ประเด็นนี้สามารถพิจารณาได้ว่า ตัวบทสื่อความถึงมนุษย์ฉลาดเกินกว่าจะเผชิญหน้ากับปัญหาจิตใต้สำนึกจึงสั่งให้ลืมเหตุการณ์ที่สร้างปัญหานั้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ขนมมอบถูกนำเสนอให้เป็นเครื่องมือเผยให้เห็นว่ามนุษย์ไร้ความสามารถจัดการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ จึงต้องพึ่งพาการย้อนเวลาหรือการสืบไปที่ต้นตอของปัญหาที่อยู่ภายในจิตใต้สำนึกผ่านการกินขนมมอบ

หรือในเมนู ‘คุกกี้ซินนามอนปิสจ’ และ ‘มาร์ซิแพนตุ๊กตาวูดู’ ที่ใช้เพื่อกำจัดศัตรู แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไร้ความสามารถในการจัดการกับความกดดันที่ผู้อื่นมอบให้ จึงต้องใช้ขนมมอบเป็นเครื่องมือในการกำจัดปัญหา โดยเฉพาะในเมนู ‘มาร์ซิแพนตุ๊กตาวูดู’ ที่ตัวบทเล่าถึงลูกคำหญิงสาวคนหนึ่งที่เคยมอบ ‘เซวอลนัทเพรเซล’ เพื่อให้ชายที่แอบรักรักตอบ ผลปรากฏว่าชายคนดังกล่าวทั้งรักและหึงหวงเธอจนกลายเป็นการคุกคามสิทธิ เธอจึงขอให้ผู้จัดการทำเมนู ‘มาร์ซิแพนตุ๊กตาวูดู’ เพื่อกำจัดชายคนนั้น หรือเมนู ‘ด็อพเพิลเก็งเงอร์ ฟินันซีเย’ ที่เมื่อกินแล้วจะมีคนอีกคนหนึ่งที่น่าตาเหมือนเรารวกับฝาแฝดไปทำหน้าที่แทน เช่น ไปเรียนหรือไปทำงาน แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ไร้ความสามารถในการจัดการกับอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จึงต้องใช้ขนมมอบเป็นเครื่องมือแก้ไขสถานการณ์

ประเด็นที่สอง ขนมมอบแสดงให้เห็นความเปราะบางของจิตใญ่มนุษย์ ดังเช่น เมนู ‘เอเวอร์แอนด์เอเวอร์มอคคามันจู’ ที่มอบให้มิตรสหายเพื่อให้พวกเขาไม่ลืมตน แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ จึงจำเป็นต้องมีเพื่อนหรือพวกพ้องมาเคียงข้าง และ เมนู ‘เซวอลนัทเพรเซล’

ที่มอบให้คนที่ตนแอบรักกินเพื่อเขาจะได้รักตอบ “อีกฝ่ายจะถูกตาต้องใจคุณและถอนสายตาคงจากคุณไม่ได้ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง” (Gu Byeong-mo, 2022, p. 117) เมนูดังกล่าวสื่อให้เห็นความไม่เชื่อมั่นในตนเองของมนุษย์ว่าคุณค่าเพียงพอให้ผู้อื่นรัก หรืออีกนัยหนึ่งสื่อความถึงความเปราะบางของมนุษย์ที่จำเป็นต้องมีคนรักเพื่ออยู่ข้างกาย และหากเมื่อออกหักก็ต้องกินเมนู ‘มาเดอลีนสับปะรดโบรกเคนฮาร์ท’ ที่ทำให้ล้มความเศร้า ตอกย้ำให้เห็นว่ามนุษย์อ่อนแอต้องยึดติดกับผู้อื่น หรือในเมนู ‘มายด์คัสตาร์ดพุดดิ้ง’ ที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไร้ความสามารถในการสร้างความมั่นคงให้แก่จิตใจตนเอง หรือการแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองจึงต้องกินเมนู ‘บิซิเนสเอ็กมัพฟิน’ เพื่อให้กิจการงานสามารถประคองตัวได้

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า ขนมอบในคูปองโมถูกทำให้มีทั้งภาพด้านบวกและด้านลบ ด้านหนึ่งขนมอบเป็นเสมือนเครื่องรางที่นำโชคให้แก่ผู้กิน แต่อีกด้านหนึ่งขนมอบกลับกลายเป็นอาวุธในการทำร้ายผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ขนมอบเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์และเผยให้เห็นด้านอ่อนแอของมนุษย์ที่ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์หรือสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับตนเอง จึงต้องใช้ขนมอบเป็นเครื่องมือนำมาซึ่งการบรรลุความปรารถนา

บทสรุป

โดยสรุปแล้ว *ร้านขนมอบเวทมนตร์* เป็นนวนิยายที่สร้างชุดความหมายให้แก่ขนมอบได้อย่างน่าสนใจ นั่นคือ ขนมอบเป็นตัวแทนของความเป็นอื่นที่ถูกทำให้แปลกประหลาดและศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีอำนาจในการบันดาลความสมปรารถนาให้มนุษย์ อำนาจของขนมดังกล่าวนี้เองกลายย้อนกลับมาวิพากษ์มนุษย์ในลักษณะที่ว่ามนุษย์อ่อนแอและไร้ความสามารถในการจัดการปัญหา หากอาหารสื่อให้เห็นตัวตนผู้ปรุงและผู้กินดังในผลการศึกษาของ Pragardwuthisarn แล้ว ในนวนิยายเรื่อง *ร้านขนมอบเวทมนตร์* ก็แสดงให้เห็นว่า ขนมอบเป็นตัวแทนของความเป็นอื่นโดยทำเสนอผ่านผู้ปรุงที่เป็นอื่น และเป็นตัวแทนของเครื่องมือการเผยให้เห็นความอ่อนแอของมนุษย์โดยนำเสนอผ่านลูกค้าผู้ซื้อขนมอบไปใช้ นอกจากนั้นคูปองโมยังแสดงให้เห็นนัยการกินที่ไม่ใช่เพียงเพื่ออิ่มท้อง แต่กิจกรรมการกินยังเป็นเครื่องมือในการบรรลุความปรารถนาของมนุษย์ที่น่าสนใจ

Reference

- Gu Byeong-mo. (2022). **The Wizard of Bakery** (T. Thonkhamsai, Trans.). Earnest Publishing. (In Thai)
- Lakariya, C. (2021). Korean Identity in Food Dimension of Korea Resturant Songkla Province. **Inthaninthaksin**, 16 (2), 103-128. (In Thai)
- Pragardwuthisarn, C. (2001). The Text, the Recipe and the Ladle: The Female and the History Construction. **Ko-Rang-Sang-Rueng: Narative, Identity and Community in Marginal Women Literature**, 153-180. (In Thai)
- Standage, T. (2016). **An Edible History of Humanity** (T. Sookprecha, Trans.) (2nd ed.). Open world. (In Thai)

แนะนำผู้เขียน Contributor

ขวัญชนก นัยจรัญญ

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Khawanchanok Naicharan

Doctor of Philosophy (Thai)
Faculty of Humanities,
Naresuan University
Assistant Professor in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Pibulsongkram Rajabhat University

จุมพล ถาวรชอบ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสอนภาษาจีนแก่ชาวต่างชาติ)
คณะภาษาและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยนานาชาติศึกษา
เซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน
ประธานหลักสูตร สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ
คณะวิเทศธุรกิจ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Jumphol Thawornchob

Master of Arts (Teaching Chinese for Foreigner)
Faculty of Chinese Culture and Languages
Shanghai International Studies
University CHINA
Head of Business Chinese Department
College of International Business
Rattana Bundit University

ชายุดา จันทะปิตตา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Chayuda Chantapidta

Master of Education
(Teaching English as a Foreign Language)
Faculty of Education, Silpakorn University
Lecturer in English Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University

ชนาลัย คงสมทบ

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)
นิสิตสาขาวิชาเอกภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Chanalai Kongsomthob

Bachelor of Arts (Thai)
Student in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Burapha University

ณานิต วงศ์สุวรรณ

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาภาษาไทย)
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษา
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Chanit Wongsuwan

Master of Arts (Thai)
Faculty of Arts, Silpakorn University
Lecturer in Department of Languages
Faculty of Liberal Arts
Rajamangala University of
Technology Thanyaburi

นนทชา คัยนันท์

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Nontacha Kaiyanun

Master of Arts (Thai)
Faculty of Art, Chulalongkorn University
Lecturer in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Burapha University

มะณีรัตน์ รักเพื่อน

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม

Maneerat Ragphuan

Doctor of Philosophy (Thai)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Mahasarakham University
Thai Language Department
Burirampitthayakhom School

มานิช ดินลานสกุล

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

Manoch Dinlansagoon

Doctor of Arts (Thai)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Thaksin University
Assistant Professor in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Thaksin University

วรวรรณ ศรียากย์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา

Warawat Sriyabhaya

Doctor of Philosophy (Thai)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Mahasarakham University
Associate Professor in School of
Liberal Arts University of Phayao

วรรณญา ยิ่งยงค์ดี

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Warunya Yingyongsak

Doctor of Philosophy (Thai)
Faculty of Humanities, Naresuan University
Lecturer in Thai Language
Department School of Liberal Arts
University of Phayao

วาสนี มีเครือเอี่ยม

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Wasinee Meekrua-iam

Doctor of philosophy (Thai)
Faculty of Humanities, Kasetsart University
Lecturer in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Pibulsongkram Rajabhat University

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
(ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ)
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและพัฒนการสอนภาษาไทย
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Wichetchay Kamonsujja

Master of Arts (Thai for Career Development)
Faculty of Arts, Silpakorn University
Lecturer of Research and Development for
Teaching Thai Language Program
Educational Research Development and
Demonstration Institute
Srinakharinwirot University

สุภาพร คงศิริรัตน์

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Supaporn Kongsirirat

Doctor of Arts (Thai)
Faculty of Humanities, Naresuan University
Associate Professor
in Thai language Department
Faculty of Humanities, Naresuan University

อรัญญ์ เพี้ยบุระ

ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (เพศและวรรณคดี)
มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Orathai Piayura

Doctor of Philosophy (Gender and Literature)
University of London, England
Lecturer of Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University

อรรถพล รอดแก้ว

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วัฒนธรรมศาสตร์)
คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตร บัณฑิตการสุขภาพ
ความงาม และสปา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Atthaphol Rodkaew

Doctor of Philosophy (Culture Science)
Faculty of Culture Science
Mahasarakham University
Assistant Professor in Integrated
Health Aesthetic and Spa Program
Faculty of science and Technology
Pibulsongkram Rajabhat University

อรวรรณ ฤทธิศรีธร

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Orawan Rithisrithorn

Doctor of Philosophy (Thai)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Mahasarakham University
Lecturer in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University

รูปแบบของบทความในวารสาร

ระยะขอบบน

2.54 cm

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

Title in English

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

ระยะขอบซ้าย

2.54 cm

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่1^{1*} / ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

เว้น 15 pt.

ระยะขอบขวา

2.54 cm

Author Name – Lastname1^{1*} / Author Name – Lastname2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ) กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

¹สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย จังหวัด รหัสไปรษณีย์, ประเทศ

(ชื่อหน่วยงานภาษาไทย TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

¹Department, Faculty, University, Province, Country Postal code

(ชื่อหน่วยงานภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

(กรณีต่างสังกัดให้ใส่หมายเลขกำกับหน้าชื่อสถาบัน)

*Corresponding author:@.....

(อีเมลติดต่อผู้เขียนบทความ TH SarabunPSK 12 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

วันที่ Received/ Revised/ Accepted (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 12 point, normal, ขีดขวา) ดังตัวอย่าง

Received: June 18, 2021

Revised: November 1, 2021

Accepted: December 19, 2021

Abstract (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ขีดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal).....

.....

.....

เว้น 8 / 10 pt.

Keywords: //aa,//bb,//cc//,//dd,//ee (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal, ขีดขอบซ้าย) 3-5 คำ

ระยะขอบล่าง

2.54 cm

เว้น 15 pt.

บทคัดย่อ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, Bold, ชิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาไทย (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 8 / 10 pt.

คำสำคัญ: //กก//ขข//คค//งง//จจ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal, ชิดขอบซ้าย) 3-5 คำ

เว้น 15 pt.

บทนำ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ชิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....
.....

เว้น 15 pt.

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ชิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....
 2.
 3.

เว้น 15 pt.

บททวนวรรณกรรม (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ชิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 15 pt.

วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....
2.
3.

(บทความทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ใช้ “วิธีดำเนินการวิจัย” บทความทางหมวดด้านวิทยาศาสตร์ให้ใช้ “อุปกรณ์และวิธีการ”)

เว้น 15 pt.

ผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)
.....
.....

เว้น 15 pt.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)
.....
.....
.....

เว้น 15 pt.

References (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิดขอบซ้าย).....
(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิดขอบซ้าย).....
(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิดขอบซ้าย).....
(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

การนำเสนอตาราง และ รูปภาพ

(ตารางที่ x TH SarabunPSK 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย ไม่ใส่เส้นแนวตั้ง

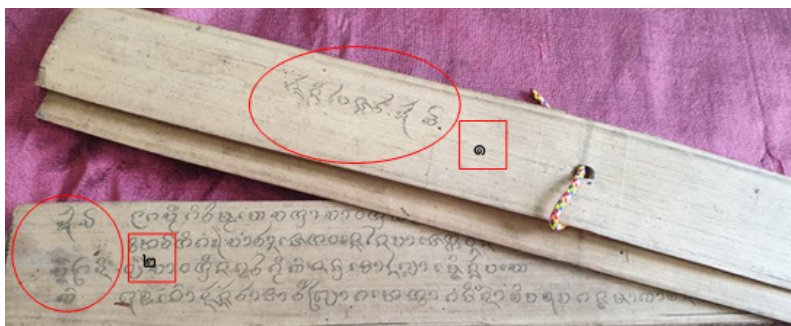
(ชื่อตาราง TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างตารางสรุปบัญชีรายชื่อคัมภีร์ใบลาน

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หมวด	ตัวอักษร	จำนวน ผูก	ลักษณะ เอกสาร	ลักษณะชุด/ สภาพ
1	ปกิณกะพระวินัย	01 พระวินัย	ธรรมอีสาน	5	ใบลานยาว	ต่างชุด/ดีมาก
2	คิริमानันทสูตร	02 พระ สูตรตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	7	ใบลานยาว	ไม่ครบชุด/ ดีมาก
3	ปกิณกะมูล นิพพาน	02 พระ สูตรตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	9	ใบลานยาว	ต่างชุด/ดี

(ชื่อรูปภาพ แผนภูมิ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง ตั้งค่าเป็น 1 คอลัมน์)

ที่มา: (TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างใบปกหน้าคัมภีร์ใบลาน

ที่มา: Phiphat Prasertsang et al. (2019)

ข้อกำหนดของวารสาร

วิจิตรวรรณสาร กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับแรกระหว่างเดือน มกราคม- เมษายน ฉบับที่สองระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่สามระหว่างเดือน กันยายน-ธันวาคม วารสารเปิดรับบทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review) เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ตามที่เห็นสมควร และบทความที่จะตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานที่ยังไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อลงพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมสาขาย่อยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้ ภาษาไทย วรรณคดีไทย คติชนวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งกองบรรณาธิการจะพิจารณาต้นฉบับ (manuscript) ตามข้อกำหนดของวารสาร และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้อ่าน หากผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม บทความนั้นอาจถูกให้ปรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหา รูปแบบ และสำนวน ตามที่กองบรรณาธิการวารสารเห็นสมควร กองบรรณาธิการจะส่งข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิให้แก่ผู้เขียนเพื่อดำเนินการแก้ไข หากผู้เขียนมีเหตุผลตามหลักวิชาการที่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ ให้ผู้เขียนชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อกองบรรณาธิการจะได้พิจารณาในการตีพิมพ์ต่อไปและเพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความ 12 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (อาจนุล้อมให้เกิน 12 หน้าได้แต่ไม่เกิน 20 หน้า)
 2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น
 3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 5. ชื่อผู้เขียนทุกคน ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา)
 6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ขนาดตัวอักษร 13 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 7. อีเมลของผู้ประสานงาน ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์
 8. วันที่ส่ง วันที่แก้ไข วันที่รับบทความ ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 9. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ จัดชิดซ้ายขวา
- พิมพ์ 1 คอลัมน์
10. คำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
 11. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ วรรค 2 เคาะระหว่างคำ

12. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่
13. เนื้อหาบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
14. เนื้อหาบทความ ย่อหน้า 2 ซม.
15. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ
16. ชื่อรูปภาพ ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้รูปภาพ แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพ แผนภูมิให้บอกแหล่งที่มาเป็นภาษาอังกฤษ จัดกึ่งกลาง
17. ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (2.54 ซม.) เท่ากันทุกด้าน
18. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านล่างขวาดั้งแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
19. ชื่อเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
20. เนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ จัดชิดซ้าย บรรทัดที่สองจัดเยื้องมาทางขวา ½ นิ้ว หรือ 7 ตัวอักษรเคาะ

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
5. เนื้อเรื่อง
 - 1) บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และบทสรุป
 - 2) บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม วิธีการวิจัย ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย
 - 3) บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหาวิจารณ์ และ บทสรุป
6. เอกสารอ้างอิงในตัวเนื้อหา (ภาษาอังกฤษ)
7. ตารางประกอบ รูปภาพ แผนภูมิ หรืออื่น ๆ ต้องใส่หมายเลขกำกับในบทความและอ้างอิงแหล่งที่มาของตารางรูปภาพและแผนภูมิให้ถูกต้อง โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ใช้รูปภาพสีหรือขาว-ดำ ที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย
8. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (ภาษาอังกฤษ) ให้แนบเอกสารอ้างอิงภาษาไทยไปด้วย

คำแนะนำในการเขียนอ้างอิง

การเขียนอ้างอิงตามรูปแบบของวารสาร วิจิตรวรรณสาร กองบรรณาธิการวารสาร ได้ยึดรูปแบบการเขียนอ้างอิงตาม Publication Manual of the American Psychological Association ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 โดยปรับรูปแบบบางรายการให้เข้ากับบริบทของวารสารไทยของวิจิตรวรรณสาร รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความในวารสารจะประกอบด้วยการอ้างอิง 2 ส่วน คือ 1) การอ้างอิงในตัวเนื้อหา 2) รายการอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงในตัวเนื้อหา (In-text Citation)

การอ้างอิงในตัวเนื้อหาเป็นการอ้างอิงในระบบนามปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ เพื่อเป็นการแนะนำผู้อ่านไปยังแหล่งข้อมูลอ้างอิงท้ายเล่มเอกสารวิชาการ ที่มีการจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร การอ้างอิงในตัวเนื้อหา จะมี 2 ลักษณะ คือ การอ้างอิงต้นข้อความ (Narrative Citation) การอ้างอิงท้ายข้อความ (Parenthetical Citation)

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ต้นข้อความ

ในกรณีที่ชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่ง ตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ในวงเล็บ ในกรณีที่อ้างแบบสรุปใจความ หรือ ใส่ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มิมีจำนวนหน้าเดียว หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีที่มีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ในกรณีที่อ้างแบบระบุเลขหน้า ตัวอย่างเช่น

Triwiset (2018) พบว่า..... หรือ Triwiset (2018, p. 4) พบว่า..... หรือ
Triwiset (2021, pp. 4-5) พบว่า.....

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ท้ายข้อความ

ในกรณีที่ชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่งตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่งในวงเล็บ หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มิมีจำนวนหน้าเดียว หรือ ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีที่มีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ตัวอย่างเช่น

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018) หรือ
การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018, p. 4) หรือ
(Triwiset, 2021, pp. 4-5)

การอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ในกรณีที่ผู้เขียนใช้แหล่งข้อมูลขั้นต้นที่ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่หรือค้นหาไม่ได้ การอ้างแหล่งข้อมูลชั้นรองหรือการอ้างตามบุคคลอื่น ให้ใช้คำภาษาอังกฤษว่า ‘as cited in’ ในวงเล็บ เช่น ผู้เขียนอ่านบทความที่แต่งโดย Knipe & Horowitz (2018) ที่อ้าง Truslow (2009) โดยที่ผู้เขียนไม่สามารถอ่านงานเขียนต้นฉบับของ Truslow ด้วยตนเอง ในรายการอ้างอิงจะใส่เฉพาะแหล่งข้อมูลชั้นรองที่เขียนโดย Knipe & Horowitz (2018) เท่านั้น การอ้างอิงในตัวเนื้อหาจะใช้รูปแบบ ดังตัวอย่าง (Truslow, 2009, as cited in Knipe & Horowitz, 2018)

ถ้าผู้เขียนไม่ทราบปีที่พิมพ์เผยแพร่ของแหล่งข้อมูลชั้นต้น ก็ให้ละปีที่พิมพ์ไว้ในการอ้างอิงตัวในหัวเนื้อหาโดยไม่ต้องใส่ ดังตัวอย่าง

Newton's diary (as cited in Hale, 1912)

การอ้างอิงการสัมภาษณ์

งานเขียนบางประเภทที่ไม่สามารถสามารถสืบค้นโดยผู้อ่านทั่วไปได้ เช่น งานที่ไม่มีแหล่งอ้างอิง จะถูกอ้างเป็นการสื่อสารส่วนบุคคล (personal communication) ซึ่งการสื่อสารส่วนบุคคลรวมถึง อีเมล ข้อความ การสนทนาออนไลน์หรือ ข้อความส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การบรรยายในชั้นเรียนที่ไม่ได้บันทึกไว้ บันทึกข้อความ จดหมาย ข้อความจากการอภิปรายกลุ่มที่ไม่สามารถค้นได้ เนื่องจากว่าผู้อ่านไม่สามารถสืบค้นข้อมูลการสื่อสารส่วนบุคคลเหล่านี้ได้ การอ้างอิงการสื่อสารส่วนบุคคลในบทความจึงไม่ใส่ไว้ในรายการอ้างอิงท้ายบทความ แต่ให้ใส่ข้อมูลเท่าที่เป็นไปได้ในหัวเนื้อหาเท่านั้น โดยใช้รูปแบบต่อไปนี้ ชื่อผู้ที่สัมภาษณ์เป็นอักษรย่อในกรณีชาวต่างชาติและตัวเต็มในกรณีคนไทย และนามสกุลเต็มเป็นภาษาอังกฤษใส่คำว่า 'personal communication' ตามด้วย เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วย ปีเป็นปีคริสต์ศักราช และ ใช้ตัวเลขอารบิก ดังตัวอย่าง

ในการอ้างอิง ต้นข้อความ J. T. Lewis (personal communication, May 14, 2018) หรือ

ในการอ้างอิง ท้ายข้อความ (K. Taylor, personal communication, March 17, 2019)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงท้ายบทความในรูปแบบที่กำหนดของวาริชวรรณสาร ในกรณีที่รายการอ้างอิงต้นฉบับเขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษและใส่คำภาษาอังกฤษที่บอกว่าอยู่ภาษาไทย (In Thai) หรือว่าในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (In 'Language') กำกับต่อท้ายเอกสารอ้างอิงที่แปลเป็นภาษาอังกฤษจากต้นฉบับเดิมที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

Suklarpkrit, S. (2018). **Monogamy: Family colonial in Siam**. Bangkok:

Matichon. (In Thai)

Kruawitchayachan, J. (1994). **The Way of Life of the Mon People**.

Bangkok: Dan Suttha Printing. (In Chinese)

2. การอ้างอิงผู้แต่งชื่อเดียวกันแต่ปีที่พิมพ์ต่างกันให้เรียงลำดับโดยใช้ปีที่พิมพ์ก่อนเป็นเกณฑ์ ส่วนการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวกันที่ตีพิมพ์ภายในปีเดียวกัน ให้ใช้ตัวอักษรในภาษาอังกฤษว่า a หรือ b เป็นต้น กำกับหลังจากปีที่พิมพ์ภายในวงเล็บ ดังตัวอย่าง

Bednarik, R. G. (2003a). Concerns in rock art science. **Aura Newsletter**,

20 (1), 1-4.

Bednarik, R. G. (2003b). A figurine from the African Acheulian.

Current Anthropology, 44 (3), 405-413.

References Samples (ตัวอย่างการอ้างอิง)

Journal article (บทความในวารสาร)

McCauley, S. M., & Christiansen, M. H. (2019). Language learning as language use: A cross-linguistic model of child language development. *Psychological Review*, 126 (1), 1–51.

Magazine article (บทความในนิตยสาร)

Bergeson, S. (2019, January 4). Really cool neutral plasmas. *Science*, 363 (6422), 33–34.

Newspaper article (บทความในหนังสือพิมพ์)

Guarino, B. (2017, December 4). How will humanity react to alien life? Psychologists have some predictions. *The Washington Post*.

Book republished in translation (หนังสือแปล)

Piaget, J., & Inhelder, B. (1969). *The psychology of the child* (H. Weaver, Trans.; 2nd ed.). Basic Books.

Book in a series (หนังสือที่มีพิมพ์หลายครั้ง)

Madigan, S. (2019). *Narrative therapy* (2nd ed.). American Psychological Association.

Anthology (หนังสือรวมเล่ม)

Gold, M. (Ed.). (1999). *The complete social scientist: A Kurt Lewin reader*. American Psychological Association.

Religious work (คัมภีร์ทางศาสนา)

The Qur'an (M. A. S. Abdel Haleem, Trans.). (2004). Oxford University Press.

Ancient Greek or Roman work (หนังสือกรีกหรือโรมันโบราณ)

Aristotle. (1994). *Poetics* (S. H. Butcher, Trans.). The Internet Classics Archive.

Shakespeare (หนังสือของเชกสเปียร์)

Shakespeare, W. (1995). *Much ado about nothing* (B. A. Mowat & P. Werstine, Eds.). Washington Square Press.

Chapter in an edited book (บทในหนังสือที่มีบรรณาธิการ)

Weinstock, R., Leong, G. B., & Silva, J. A. (2003). Defining forensic psychiatry: Roles and responsibilities. In R. Rosner (Ed.), **Principles and practice of forensic psychiatry** (2nd ed., pp. 7–13). CRC Press.

Grant (รายงานวิจัยที่ได้รับทุนจากหน่วยงาน)

Blair, C. B. (Principal Investigator). (2015–2020). **Stress, self-regulation and psycho-pathology in middle childhood** (Project No. 5R01HD081252-04) [Grant]. Eunice Kennedy Shriver National Institute of Child Health & Human Development.

Conference session (การประชุมสัมมนาวิชาการ)

Fistek, A., Jester, E., & Sonnenberg, K. (2017, July 12–15). **Everybody’s got a little music in them: Using music therapy to connect, engage, and motivate** [Conference session]. Autism Society National Conference, Milwaukee, WI, United States.

Unpublished dissertation or thesis

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโท)

Harris, L. (2014). **Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders** [Doctoral dissertation]. University of Virginia.

Dissertation or thesis published online

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโทที่เผยแพร่ออนไลน์)

Hutcheson, V. H. (2012). **Dealing with dual differences: Social coping strategies of gifted and lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer adolescents** [Master’s thesis, The College of William & Mary]. William & Mary Digital Archive. <https://digitalarchive.wm.edu/bitstream/handle/10288/16594/HutchesonVirginia2012.pdf>

Unpublished manuscript (เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์)

Yoo, J., Miyamoto, Y., Rigotti, A., & Ryff, C. (2016). **Linking positive affect to blood lipids: A cultural perspective** [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Wisconsin–Madison.

Film or video (ภาพยนตร์หรือวิดีโอ)

Forman, M. (Director). (1975). **One flew over the cuckoo's nest** [Film]. United Artists.

TV series (ซีรีส์ในโทรทัศน์)

Simon, D., Colesberry, R. F., & Kostroff Noble, N. (Executive Producers). (2002–2008).

The wire [TV series]. Blown Deadline Productions; HBO.

YouTube video or other streaming video (ทูปวิดีโอหรือสตรีมมิงวิดีโอ)

Cutts, S. (2017, November 24). **Happiness** [Video]. Vimeo.

<https://vimeo.com/244405542>

Single song or track (เพลงเดี่ยว)

Beyoncé. (2016). **Formation** [Song]. On Lemonade. Parkwood; Columbia.

Tweet (ทวีตในทวิตเตอร์)

White, B. [@BettyMWhite]. (2018, June 21). I treasure every minute we spent together #koko

[Image attached] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/BettyMWhite/status/100995189284622745>

Facebook post (โพสต์ในเฟซบุ๊ก)

Gaiman, N. (2018, March 22). 100,000+ Rohingya refugees could be at serious risk during Bangladesh's monsoon season. My fellow UNHCR Goodwill Ambassador Cate Blanchett is [Image attached] [Status update]. Facebook. <http://bit.ly/2JQxPAD>

Webpage on a news website (เว็บเพจในข่าวเว็บไซต์)

Avramova, N. (2019, January 3). The secret to a long, happy, healthy life? Think age-positive. CNN. <https://www.cnn.com/2019/01/03/health/respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html>

- Religion as Perceived in Pui Saengchai's The 500 Lives of Lord Buddha in Nibata Jataka: A Comprehensive Edition
- Techniques of Language Usage in Prapt's Dystopian Novel Titled 'Susarn Sayam' (A Siamese Cemetery)
 - Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing: A Case Study of New Wave and Nakhon Literary Group Members
 - Crossing Social Borders and Crossing Lingo-Cultural Borders : A Case Study of Doi Inthanon's Country Song
- The Comparative Study of the Chinese Third Tone Pronunciation between Thai and Chinese Speakers
 - Remarkable Talent of Using English Transliterated Words in The Best of Eulogy of King Rama IX Reward "Lilit Akhra Silapin"
- Storytelling and Folk Wisdom in Palm sugar Packaging Development of Ban Yang Subdistrict, Wat Bot, Phitsanulok
 - Errors Analysis in English Writing of The Second Year Students in Biology Major, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University
- The figures of Speech in Khun Chang Khun Phan (Wat Koh edition) (Charoenrat Printing House, Wat Samphanthawong)
 - The Other, Power and the Criticize Human Tool: Meaning of Bakery in Novel Entitled The Wizard of Bakery